

Neizvršavanje sadorskih zaključaka

U Hrvatskom saboru održavaju se brojne konferencije za novinare, najčešće one koje sazivaju klubovi zastupnika. To im je brz i siguran put do medija, a teme su prijedlozi pojedinih zakona, osobito onih koje predlažu zastupnici, kao i aktualna politička pitanja.

Kao zanimljivu spomenut ćemo konferenciju za novinare Kluba zastupnika HSP-a jer je ukazala na pojavu na koju bi Sabor trebao reagirati. Radi se o Vladinom neizvršavanju zaključaka Hrvatskog sabora. Kao primjere, zastupnici HSP-a su iznijeli zaključke donesene na prijedloge njihove stranke. Tako Vlada nije realizirala sadorske zaključke u svezi s Pomorskim zakonikom i gospodarskim pojasom, o ukidanju carina na automobile i motorna vozila, o Zakonu o sukobu interesa te o Konačnom prijedlogu zakona o privatizaciji.

Ako se takvi propusti Vlade u odnosu na Sabor nastave, zastupnici HSP-a predlažu da se ukinu oni zaključci koje Vlada nije poštovala. Pojava, na koju je ukazano, svakako zaslužuje pozornost i razmatranje, no, nadajmo se da će i održana konferencija za novinare doprinijeti njenom suzbijanju.

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o dopuni Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji	3
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prekršajima	17
- Prijedlog zakona o političkim strankama	20
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Vladi Republike Hrvatske; Prijedlog zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija	24
- Prijedlog zakona o prodaji poslovnog prostora koji je u zakupu, a u vlasništvu Republike Hrvatske, te jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave	27
- Program mjera za veću učinkovitost u kaznenom progonu počinitelja kaznenih djela u oblasti gospodarskoga kriminaliteta, zloporabe opojnih droga te ratnih zločina	32
- Analiza učinaka izvršenog spajanja bivšeg državnog pravobraniteljstva i državnog odvjetništva Republike Hrvatske	41
- Izvješće o radu Vijeća za radio i televiziju za razdoblje od 19. srpnja 2000. do 31. ožujka 2002. godine	47
- Dopunsko izvješće o radu Upravnog vijeća HRT-a; Izvješće o poslovanju Hrvatske radiotelevizije za razdoblje od siječnja do lipnja 2002. godine	51
- Izvješće o mirovinskim tržištima u Republici Hrvatskoj	62
- Izvješće Hrvatskih autocesta d.o.o. o načinu trošenja kredita za koja su izdana državna jamstva	62
- Izbori-imenovanja-razrješenja	63

PRIKAZ RADA:

- 25. SJEDNICE HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 18, 19, 20, 27. RUJNA, TE 2, 3, 4, 9, 10, 11, 16. I 17. LISTOPADA 2002. GODINE

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNI ZAKONA O PRAVIMA HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA I ČLANOVA NJIHOVIH OBITELJI

Dodatna skrb za invalide i branitelje Domovinskog rata

Zastupnici Hrvatskog sabora proveli su objedinjenu raspravu o dva prijedloga izmjena Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, koji su u saborsku proceduru upućeni hitnim postupkom. Prijedloge su uputili zastupnica Đurđa Adlešić (HSLŠ) i zastupnik Želimir Janjić (HSLŠ), te zastupnik Pavle Kalinić (SDP).

Usljedila je rasprava u kojoj je većina zastupnika podržala inicijativu kojom se željelo dodatno pomoći najtežim invalidima I. skupine, te hrvatskim braniteljima, ali uz napomenu da treba na odgovarajući način uskladiti ove potrebe s proračunom za ovu i slijedeću godinu. Vlada u svom mišljenju nije podržala rečene prijedloge ukazujući na njihove manjkavosti. Uoči odlučivanja predsjednik Sabora, Zlatko Tomčić ukazao je na zahtjeve nekoliko klubova zastupnika koji su zatražili odgodu glasanja radi konzultacija s Vladom oko osiguranja sredstava za provedbu zakona što su ga predložili HSLŠ-ovi zastupnici. Na kraju je postignut kompromis - prihvaćene izmjene Zakona (Adlešić - Janjić) stupile bi na snagu osmog dana nakon objave u "Narodnim novinama", a primjenjive bi se od 1. siječnja 2003. godine.

Zastupnici su pak jednoglasno donijeli Zakon o dopuni Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji - predlagatelja Kalinića.

O PRIJEDLOZIMA

Što predlažu Adlešić i Janjić?

Krajem listopada 2001. Hrvatski je sabor donio Zakon čiju izmjenu sada predlažu HSLŠ-ovi zastupnici Đurđa

Adlešić i Želimir Janjić. Zakonski prijedlog ovih zastupnika svojim je potpisom poduprlo 36 zastupnika, pretežno vladajuće većine.

Primjena Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njegovih obitelji započela je 7. studenoga 2001. godine, a osnovne odrednice za njegovu izradu bile su zacrtane u Vladinim Polazištima socijalne politike do kraja 2001. godine i osnovama socijalne politike za 2002. godinu u dijelu koji se odnosi na sustav skrbi o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata. Iako je intencija Vlade RH, izražena u spomenutim Polazištima, bila upravo zaštita i posebni status najtežih ratnih vojnih invalida, posebice s naglaskom na 100-postotne invalide, donijeti Zakon to opredjeljenje nije osigurao.

Premda su brojna prava hrvatskih ratnih vojnih invalida iz Domovinskog rata nakon donošenja Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji značajno umanjena, odredba po kojoj se sada najteži invalidi moraju odlučiti hoće li koristiti pravo na uslugu osobe za pružanje njege ili pomoći ili će dobivati doplatu za njegu i pomoć druge osobe najviše je pogodila upravo 100-postotne invalide. Kako se radi uglavnom o osobama kojima je uglavnom nužna cjelodnevna pomoć, ovako novoutvrđenim restriktivnim pravom sada su dovedeni u nepovoljniji položaj. Sve do 7. studenoga 2001. imali su pravo na korištenje usluga, te ujedno i pravo na doplatu, što im je osiguravalo daleko kvalitetniju skrb negoli je sada imaju, upozoravaju predlagatelji zakona.

Predloženom izmjenom Zakona svim HRVI iz Domovinskog rata I.

skupine vratilo bi se korištenje prava na doplatu za njegu i pomoć druge osobe, bez obzira koriste li i usluge osobe za pružanje njege i pomoći. Iako se, uvažavanjem ovakvog prijedloga, niti približno ne bi osigurala primanja koja su ostvarivali temeljem odredbi prijašnjeg Zakona, predlagatelji vjeruju da bi se ipak barem djelomično ispravila nepravda učinjena upravo najtežoj kategoriji ratnih vojnih invalida. Također procjenjuje da bi se za provođenje ovoga Zakona, s obzirom na broj od 480 100-postotnih ratnih vojnih invalida iz Domovinskog rata, te visinu doplatu u iznosu od 3.824,90 kuna bilo nužno osigurati oko 22.031.424,00 kuna. Sredstva za provođenje ovog Zakona osigurala bi se iz Državnog proračuna, odnosno njegove pričuve, a Zakon bi, predlažu, stupio na snagu osmog dana od objave u Narodnim novinama.

Prijedlog zastupnika Kalinića

Ovaj zakonski tekst podnio je zastupnik Hrvatskog sabora mr.sc. Pavle Kalinić (SDP), a svojim je potpisom ovu inicijativu poduprlo i trideset zastupnika, kako iz vladajuće koalicije, tako i od strane pripadnika oporbenih parlamentarnih stranaka. Zastupnik Kalinić predložio je ukidanje obveze korištenja automobila na 5 godina za hrvatske branitelje, dodajući da bi se time otvorila mogućnost prodaje vozila i poboljšanje njihovog socijalnog i ekonomskog položaja. Obrazlažući razloge za hitni postupak, pred-

lagatelj je napomenuo da je većina branitelja uvezla aute na povlasticu i uz kreditne uvjete. Kako bi se popravio težak socijalni i ekonomski položaj branitelja potrebno je reagirati dopunom Zakona.

U Konačnom prijedlogu zakona predlaže se dopuna u članku 148., na kraju stavka 2. Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, dodavanjem slijedećeg sadržaja: "... osim za hrvatske branitelje koji su uvezli osobni automobil prije stupanja na snagu ovog Zakona".

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo ne protivi se donošenju ovoga Zakona ali predlaže Hrvatskom saboru da izmijeni svoj zaključak o provođenju hitnog postupka s prijedlogom da se o ovom Zakonu provede samo prvo čitanje. **Odbor za ratne veterane** proveo je raspravu u svojstvu matičnog radnog tijela, a sjednici su bili nazočni predstavnici Udruge 100-postotnih invalida iz Domovinskog rata I. skupine. Odbor nije raspolagao mišljenjem Vlade iako je po odredbi članka 110. stavka 2. obveza Vlade da dostavi mišljenje do početka rasprave u radnim tijelima.

Predlagateljica zakonskog prijedloga zastupnica Đurđa Adlešić iznijela je osnove razloge za predloženo vraćanje prava na doplatak za njegu i pomoć druge osobe za 100-postotne invalide iz Domovinskog rata I. skupine, bez obzira koriste li oni usluge osobe za pružanje njege i pomoći, a koji se prvenstveno očituje u značajnom smanjenju primanja 100-postotnih HRVI iz Domovinskog rata prema novom Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji. To smanjenje iznosilo bi oko 45 posto.

Svjesna činjenice da je inicijativa za izmjenu zakona krenula od ovog Odbora, na predlaganje se, zajedno sa zastupnikom Janjićem, odlučila zbog onemogućavanja otezanja oko donošenja izmjene od strane Vlade RH, koja ni nakon dva i pol mjeseca od inicijative Odbora nije u proceduru uputila zakonski prijedlog.

Članovi odbora podržali su predloženu izmjenu uz izraženu kritiku spram Vlade koja nije odgovorila i u proceduru uputila prijedlog vezan uz inicijativu Odbora te nije dostavila

svoje mišljenje o predloženom Zakonu, a samim tim ni točne podatke o broju invalida te o visini potrebnih sredstava obuhvaćenih predloženom izmjenom. Osobito negativno ocijenjen je nedolazak ministra ili zamjenika ministra hrvatskih branitelja na sjednicu, znajući da je ovaj problem otvoren formalno 13. ožujka zaključkom Odbora, a stvarno stupanjem na snagu novog Zakona. Sredstva potrebna za provedbu ovoga Zakona prema izračunu Odbora bila bi u visini od oko 19 milijuna kuna godišnje. Nakon rasprave Odbor je predložio Hrvatskom saboru da donese predloženi Zakon o izmjeni Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata.

Odbor za financije i državni proračun raspravio je zakonski prijedlog, na temelju članka 139. Poslovnika kojim je regulirano da ukoliko se prijedlogom zakona stvaraju materijalne obveze Hrvatski sabor ne može odlučivati o prijedlogu zakona prije nego, na temelju izvješća Odbor, utvrdi da se za ispunjenje tih obveza mogu osigurati financijska sredstva.

Sredstva potrebna za provođenje ovoga zakona mogla bi se, čulo se na sjednici, osigurati iz tekuće pričuve Državnog proračuna RH ili preraspodjelom sredstava proračunskih stavaka. Nadalje, prilikom donošenja najavljenog rebalansa Državnog proračuna RH za ovu godinu trebalo bi u okviru smanjenja sredstava za kapitalna ulaganja ugraditi u iznos od cca 3 milijuna kuna koja su potrebna za provođenje ovog Zakona do kraja 2002. godine. Pored toga potrebna sredstva za provođenje navedenog Zakona u 2003. od cca 20 milijuna kuna valja osigurati prilikom donošenja Državnog proračuna RH za 2003. godinu.

Iznijet je i prijedlog da se potrebna sredstva od cca 3 milijuna kuna, u krajnjem slučaju, osiguraju smanjenjem plaća zastupnika Hrvatskoga sabora. Konačno, bio je i prijedlog da se odgodi rasprava o ovom zakonskom aktu te da se slijedeći tjedan (od 14. do 18. listopada) održi sjednica Odbora s predstavnicima Ministarstva financija i točno utvrdi na kojoj bi se stavci Državnog proračuna osigurala navedena sredstva.

Nakon provedene rasprave Odbor je većinom glasova odlučio predložiti da se sredstva u iznosu od cca 3 milijuna kuna ugrade u rebalans Državnog proračuna RH za 2002. godinu te da se na taj način osiguraju sredstva za

provođenje ovoga zakona do kraja ove godine, a da se prilikom donošenja Državnog proračuna za 2003. godinu osigura iznos od cca 20 milijuna kuna za njegovo provođenje u toj godini.

Članovi Odbora za obitelj, mladež i šport upoznati su sa činjenicom da su stupanjem na snagu Zakona o pravima hrvatskih branitelja u studenom 2001. značajno smanjena prava branitelja. Naime, 100-postotni invalidi morali su odlučiti hoće li koristiti pravo na uslugu osobe za pružanje njege ili će dobiti doplatak za njegu i pomoć druge osobe. Prije donošenja narečenog Zakona imali su pravo na korištenje te usluge, i na doplatak. U raspravi je istaknuto i da slijepe osobe imaju ova dva prava. Nadalje, navedeno je da se radi o invalidnim osobama s posebnim potrebama kojima je kroz postojeću zakonodavnu regulativu značajno smanjena kvaliteta života te da to stanje treba što žurnije ispraviti, uz izraženo mišljenje da se zbog štednje ne smiju smanjivati prava onima koji su platili najvišu cijenu u borbi za samostalnu Hrvatsku.

Bilo je postavljeno i pitanje može li Državni proračun izdržati novo opterećenje i izražena bojazan da se u izbornoj godini drastično povećava broj zahtjeva za izdvajanjima iz proračunske blagajne. Predlagatelj je istaknuo da bi u Proračunu trebalo osigurati znatno manje sredstava od onih u Prijedlogu zakona budući da su dobivena uvjerenja iz Ministarstva hrvatskih branitelja da će stvaran broj 100-postotnih invalida nakon provedene revizije biti manji. Nakon provedene rasprave Odbor je predložio Hrvatskome saboru da donese predloženi zakon.

Odbor za zakonodavstvo ne protivi se donošenju ovoga Zakona ali je predložio Hrvatskom saboru da izmijeni svoj zaključak o provođenju hitnog postupka, s prijedlogom da se o ovom Zakonu provede samo prvo čitanje.

Odbor za ratne veterane podržao je donošenje predloženoga zakonskog teksta po hitnom postupku. Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno predložio donošenje zakona o dopuni Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihove obitelji, uz dodatni amandman. Njime se predlaže da se u članku 1., stavku 2., iza riječi "hrvatske branitelje" dodaju riječi "i HRVI iz Domovinskog rata koji nisu obuhvaćeni odredbama toga članka,

a". U obrazloženju se navodi da je i ovu kategoriju branitelja potrebno navesti u oslobođenju obveze korištenja osobnog automobila 5 godina od dana kupnje, odnosno dopustiti im slobodnu prodaju.

Odbor za obitelj, mladež i šport prihvatio je prijedlog predlagatelja da se ovaj prijedlog raspravi po hitnom postupku. Nakon uvodnog obrazloženja predlagatelja, Odbor je proveo kraću raspravu, te jednoglasno predložio Saboru njegovo donošenje.

Odbor za financije i državni proračun raspravio je navedeni zakonski prijedlog, navodeći između ostalog da se prema Poslovniku ne može odlučivati o onom prijedlogu kojim se stvaraju materijalne obveze. Sukladno odredbi članka 139. Poslovnika iznijeto je nekoliko prijedloga i mišljenja. Između ostalog je utvrđeno, da bi se sredstva za provođenje Zakona mogla osigurati iz tekuće pričuve Državnog proračuna ili njegovom preraspodjelom. Prilikom donošenja najavljenog rebalansa Proračuna, trebalo bi u okviru smanjenja sredstava za kapitalna ulaganja, ugraditi iznos od cca 3 milijuna kuna koja su potrebna za provođenje ovoga Zakona do kraja 2002. godine. Pored toga, potrebna sredstva za provođenje Zakona u 2003. od cca 20 milijuna kuna, treba osigurati prilikom donošenja Državnog proračuna RH za 2003. godinu.

Iznijet je i prijedlog da se potrebna sredstva od cca 3 milijuna kuna, u krajnjem slučaju osiguraju smanjenjem plaća zastupnika Hrvatskog sabora. Pored navedenih prijedloga iznijet je i prijedlog da se odgodi rasprava o ovom Zakonu te da se održi sjednica Odbora s predstavnicima Ministarstva financija, kako bi se točno utvrdila stavka na kojoj bi se mogla osigurati navedena sredstva.

U posljednje vrijeme došlo je do značajnog smanjivanja invalidnina i drugih naknada hrvatskim braniteljima.

Nakon provedene rasprave Odbor je većinom glasova predložio da se sredstva u iznosu od cca 3 milijuna kuna ugrade u rebalans Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2002. godinu. Time bi se osigurala sredstva za provođenje ovog Zakona do kraja godine, dok bi se prilikom donošenja Državnog proračuna za 2003. godinu trebao osigurati iznos

od cca 20 milijuna kuna za njegovo provođenje u predstojećoj godini.

MIŠLJENJE VLADE

Za razliku od radnih tijela **Vlada RH** predložila je Saboru da ne prihvati predloženi zakon. Razlog - predložena izmjena zakona nije u skladu s polazištima socijalne politike do kraja 2001. godine i osnovama socijalne politike za 2002. godinu, koje je utvrdila Vlada RH u dijelu sustava skrbi o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata.

Predlagatelji nisu imali u vidu činjenicu da je Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji proširio opseg prava za osobe koje pružaju njegu i pomoć hrvatskim ratnim vojnim invalidima iz Domovinskog rata I. skupine u odnosu na ranije važeći Zakon, u smislu da je osobama osigurana zdravstvena zaštita, prava iz mirovinskog osiguranja, pravo na naknadu plaće u visini osobne invalidnine I. skupine, pravo na doplatu za djecu i pravo za vrijeme nezaposlenosti propisano za zaposlene osobe prema posebnim propisima.

Potrebno je zaštititi prava osoba koje su izgubile dio tijela ili zdravlja braneći zemlju od agresora.

Za istaknuti je i činjenicu da su samo HRVI iz Domovinskog rata I. skupine, temeljem članka 39. Zakona o porezu na dohodak, oslobođeni plaćanja poreza na dohodak od nesamostalnog rada i mirovina. Priznavanjem prava na doplatu za njegu i pomoć druge osobe i prava na uslugu osobe za pružanje njege i pomoći (njegovatelj) svim HRVI iz Domovinskog rata I. skupine ne bi se ostvarila svrha predlagatelja u smislu da kumulativno ostvaruju jedno i drugo pravo samo oni kojima je, s obzirom na njihovo zdravstveno stanje, točnije invaliditet, to neopodno.

Uz dužno poštovanje i razumijevanje povećanih potreba HRVI iz Domovinskog rta I. skupine, te cijeneći njihov doprinos u obrani suvereniteta RH, koji se ne može, kao ni njihov invaliditet, mjeriti novčanim iznosom, Vlada smatra da je razinom propisanih prava iz Zakona o pravima

hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji osigurano primjereno obavljanje životnih funkcija njih i članova njihovih obitelji, u okviru sadašnje gospodarske i socijalne situacije u RH.

Osim prava propisanih spomenutim Zakonom, Vlada ističe da naknadu do pune cijene svih ortopedskih pomagala potrebnih za HRVI iz Domovinskog rata I. skupine nadoknađuje Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata u cijelosti.

S obzirom na navedeno, Vlada će sukladno inicijativi zastupnika u Hrvatskome saboru i Odboru za ratne veterane, izraditi Prijedlog zakona o dopuni Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rta i članova njihovih obitelji, u smislu da će se, osim oboljelima od kvadriplegije i kvadripareze, omogućiti i HRVI iz Domovinskog rata 100 posto I. skupine koji imaju dva ili više oštećenja I. stupnja (npr. slijepi bez ekstremiteta), kumulativno korištenje prava na doplatu za njegu i pomoć druge osobe i prava na uslugu osobe za pružanje njege i pomoći.

AMANDMANI

Predlagatelj **Pavle Kalinić** podnio je amandman na Konačni prijedlog zakona o dopuni Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, i članova njihovih obitelji. Njime se mijenja članak 1. u predloženom zakonskom tekstu koji glasi: "U članku 148. dodati novi stavak 2. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, koji glasi: Danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaju se primjenjivati odredbe članka 39. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji ("Narodne novine", brojevi 108/96. i 23/01.) o naknadnoj naplati carine i poreza na promet za osobne automobile, koje su hrvatski branitelji i drugi korisnici carinske i porezne povlastice uvezli bez plaćanja carine i prometa."

U obrazloženju je naveo da se zbog lošeg socijalnog i ekonomskog položaja jednog dijela hrvatskih branitelja, na ovaj način izjednačavaju prava svih branitelja koji su izgubili pravo na uvoz automobila uz plaćanje carinskih i poreznih pristojbi.

Zastupnica **Đurđa Adlešić (HSL)** i zastupnik **Želimir Janjić (HSL)**

podnijeli su amandman na vlastiti Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji. Svojim su amandmanom na članak 2, predložili njegovu izmjenu kojom bi ovaj Zakon stupio na snagu 1. siječnja 2003. godine. U obrazloženju su istaknuli da bi se njegovim prihvaćanjem omogućilo osiguravanje sredstava za provedbu Zakona u Državnom proračunu za iduću godinu.

RASPRAVA

Prva se za riječ javila zastupnica **Durda Adlešić (HSLŠ)** koja je zajedno sa zastupnikom **Želimirom Janjićem (HSLŠ)** predložila zakonske dopune, želeći usmeno obrazložiti predloženi zakonski tekst. Predsjedavajući je ujedno pozdravio predstavnike hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata koji su pratili ovu točku dnevnog reda iz dvorane.

Izmjenom ovoga zakona HRVI iz Domovinskog rata I. skupine vratilo bi se pravo na doplatu za njegu i pomoć druge osobe bez obzira koriste li odnosno ostvaruju li pravo na usluge za pružanje te njege i pomoći.

Zastupnica Adlešić ukratko je objasnila podnijeti prijedlog, dodajući da je i sam resorni ministar najavio da se prava 100-postotnih invalida neće umanjiti donošenjem novog zakona. Predloženim se tekstom name, predlaže brisanje stavaka 2., 3. i 4. u članku 24. Zakona, čime bi se osiguralo korištenje prava na doplatu za njegu i pomoć svim hrvatskim ratnim vojnim invalidima iz Domovinskog rata I. skupine. Riječ je dakle o onim osobama koje imaju 100%-tno oštećenje organizma, bez obzira koriste li i usluge osoba za pružanje njege i pomoći.

Potrebna je stalna skrb za najteže invalide

Predsjedavajući je pozvao zastupnika **Pavla Kalinića (SDP)** da uvodno obrazloži svoj zakonski prijedlog. On je istaknuo da bi se predloženim

izmjenama o ukidanju obveze korištenja automobila na 5 godina, omogućila zakonska prodaja vozila, te tako poboljšao njihov socijalni i ekonomski položaj. Dodao je da se time ne bi opteretio proračun, a obrazložio je i podnijeti amandman na kojega se odlučio nakon konzultacija s pravnim savjetnicima, a koji je predstavljen u uvodnom dijelu ovoga teksta.

Ukazao je zatim, da su primanja pojedinih branitelja osjetno smanjena, pa bi ova mjera popravila njihov položaj i materijalni status.

Zastupnik **Željko Malević (SDP)** govorio je u ime Odbora za ratne veterane. I on je upozorio na značajno smanjenje primanja 100%-tnih invalida, ocjenjujući ujedno da bi se predloženim mjerama ublažilo ovo smanjenje. Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno odlučio predložiti Saboru njegovo donošenje. Prijedlog kojega je u zakonsku proceduru uputio zastupnik Kalinić, Odbor je također podržao u cijelosti, uz opisani amandman.

Vlada ostaje kod utvrđenih stavova o socijalnoj politici

U ime Vlade Republike Hrvatske, zastupnicima se zatim obratio ministar hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, **Ivica Pančić**, predlažući da se podnijeti zakonski prijedlozi ne prihvate. Podsjetio je na osnove socijalne politike koje je utvrdila Vlada, a koji se odnose na sustav skrbi o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata u Republici Hrvatskoj. Osim prava propisanih zakonom, napomenuo je da ova kategorija stradalnika ima pravo i na punu naknadu prilikom nabave potrebnih ortopedskih pomagala, koje u cijelosti nadoknađuje resorno ministarstvo.

Zatim je iznio i statističke pokazatelje o visini njihovih novčanih primanja.

Vlada nije prihvatila zakonski prijedlog kojega je uputio zastupnik Kalinić, budući da bi se njime pojedine branitelje, koji su već prodali vozilo i namirili zakonske obveze, stavilo u nepovoljniji položaj.

Zastupnik **Ivan Milas (HDZ)** javio se zbog ispravka navoda, ocjenjujući da nije ispravno da se nabava ortopedskog pribora analizira kao primanje stradalnika. Za ispravak se odlučio i zastupnik **Branimir Glavaš**

(**HDZ**) koji je upozorio da navedene iznose o primanjima 100%-tnih invalida Domovinskog rata treba umanjiti za 3.800 kuna koju primaju osobe koje im pružaju njegu i pomoć.

Ministar Pančić se ponovno javio i precizirao iznijete tvrdnje, napominjući da je govorio o ortopedskim pomagalima, ali izvan kategorije primanja ratnih vojnih invalida. Točno je ujedno da pojedinci ne primaju izravno financijski dio namijenjen osobama za njegu i skrb, ali određeni dio ovih invalida prima i ovaj iznos u okviru cjelokupne naknade.

Nastavljeno je s novom serijom ispravaka. Zastupnik Milas složio se s konstatacijom da nabavku ortopedskih pomagala treba razmatrati kao izdatak države, ali ne i kao prihod invalida. Zastupnik Glavaš ocijenio je da se u navedenom slučaju radi o proračunskim sredstvima Republike Hrvatske. Ujedno je zamjerio ministru da je na trošak države kupio i ugradio televizor kako bi tijekom vožnje mogao pratiti utakmice sa svjetskog prvenstva u nogometu.

Ministar Pančić je još jednom pojasnio kako se izračunava osobna invalidnina i ortopedski dodaci invalida, po kategorijama oštećenja organizma.

Udruge stradalnika ukazivale su na nepravde prema invalidima

Zatim je u ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio **Juraj Njavro** dr.med. Podsjetio je na ranija upozorenja u kojima se ukazivalo da ne bi trebalo dirati i smanjivati prava najtežim invalidima. U kratkoj je retrospektivi prijašnjih zakonskih propisa podsjetio na dosadašnje izmjene koje se odnose na prava hrvatskih branitelja.

Predložena izmjena nije u skladu s Polazištima socijalne politike do kraja 2001. i Osnovama socijalne politike za 2002. godinu, koje je utvrdila Vlada RH u dijelu sustava skrbi o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata.

Dodao je da su i brojne udruge stradalnika bile protiv smanjenja stečenih zakonskih prava, pa bi bilo pošteno da se priznaju činjeni grijesi

i isprave neopravdane restrikcije teškim invalidima. Izrazio je ujedno i očekivanje da će svi zastupnici, bez obzira na stranku, prilikom glasanja podržati podnijete zakonske prijedloge. Odlučno je upozorio da će se stanje teških invalida u predstojećem vremenu samo pogoršavati, pa su predložene dopune potrebne i dobrodošle. Ukazao je zatim da je došlo do značajnog smanjenja primanja hrvatskih ratnih invalida iz Domovinskog rata, citirajući pojedine iznose prema stupnju oštećenosti organizma. Uz obvezu prema vlastitim stradalnicima, Republiku Hrvatsku obvezuju i međunarodne konvencije koje uređuju položaj invalida, te odredbe Svjetske veteranske organizacije. Na kraju izlaganja podržao je predložene izmjene, apelirajući da se za opisane potrebe pronađe dodatnih 20 milijuna kuna. Smatra ujedno da je primjerenije izdvojiti navedenu svotu za potrebe branitelja nego za sanaciju Riječke banke.

Zastupnik **Stjepan Henezi (SDP)** javio se zbog ispravka netočnog navoda. Smatra da nije točna tvrdnja da su prava branitelja ukinuta po više osnova. Prava su korigirana i umanjena, ali nisu ukinuta, a citirana osnovica nije primjenjivana niti za bivše vlasti. I zastupnik **Vladimir Šepčić (SDP)** javio se zbog ispravka, dodajući da je proračun dobio, a ne izgubio prodajom Riječke banke koja je obavljena u transparentnim okolnostima.

Na iznijete primjedbe osvrnuo se zatim i ministar Pančić, potvrđujući da prijašnja vlast nikada nije isplaćivala sva prava koja su bila zapisana u zakonu.

Zastupnik **Juraj Njavro** ispravio je iznijete tvrdnje, ocjenjujući da ih mogu demantirati i nazočni vojni invalidi. Napomenuo je ujedno da se prosjek plaća može obračunati i analizirati tek nakon okončanja navedene godine.

Došlo je do osjetnog smanjenja invalidnina

U ime Kluba zastupnika HSLs-a govorio je zastupnik **Želimir Janjić**. Podsjetio je da je još u proljeće Odbor za veterane pokušao ispraviti evidentne nedostatke postojećeg Zakona o pravima hrvatskih branitelja. Napomenuo je da je na Vladinoj koordinaciji tijekom ljetnih mjeseci, za predložene izmjene

osigurana načelna podrška, s sada je pristiglo mišljenje Vlade kojim se ne podržava rečeni zakonski prijedlog. Iznio je zatim i podatke koji ukazuju da je došlo do značajnog smanjivanja osobnih invalidnina, a prema uvedenom censusu brojni su invalidi izgubili i pravo na dječji doplatok, te još neke stečene pogodnosti. Napomenuo je zatim da su uvedene participacije čak i za nabavku invalidskih kolica koja koštaju oko 12 tisuća kuna. Nadležne institucije naime, osiguravaju samo iznos od 4,8 tisuća kuna, dok ostatak morao osigurati korisnik. Upozorio je ujedno da su invalidi u više navrata posredstvom nadležnog saborskog odbora, tražili sastanak s ministrom na koji se on nije odazivao. Založio se za prihvaćanje inicijativa kojom bi najteži invalidi imali pravo na pomoć i njegu stručne osobe. Na ozbiljnost situacije upućuje i podatak da ih je iz ove skupine, čak 140 diglo kredite kako bi mogli nabaviti potrebne lijekove i osnovne životne potrepštine. Predložio je da se ovi izdaci ukalkuliraju u proračunska sredstva, a da se ušteda ostvari na izdacima za reprezentaciju, službena putovanja i dnevnice. Na kraju je upozorio i na težak položaj civilnih invalida, potvrđujući da će Klub zastupnika HSLs-a podržati oba zakonska prijedloga prilikom glasanja.

Zastupnik **Damir Kajin** govorio je u ime Kluba zastupnika IDS-a, te na početku izrazio apsolutno protivljenje smanjivanju stečenih prava teških invalida. Ako im ova vlast ne može povećati prava, onda se ne smije dirati niti u stečena prava, jer za tu kategoriju stradalnika jednostavno se moraju osigurati sredstva.

O invalidnosti - principijelno

Podsjetio je zatim da se i prijašnjim raspravama protivio i nastojanjima kada su se smanjivala prava boraca NOB-a, zamjerajući ujedno ovakvu praksu prethodnoj garnituri vlasti.

Uskraćivanje bilo kojega prava, bilo kojoj kategoriji invalida, predstavlja prizemnu praksu od koje se svi trebaju udaljiti. Podržao je ujedno prijedlog zastupnice Adlešić koja je ocijenila da svota od 8,5 tisuća kuna predstavlja minimum potreban za život najtežih ratnih invalida. Založio se ujedno, da i 100%-tni invalidi NOR-a budu izjednačeni u ovim pravima, jer gubitak ruke predstavlja jednaki hendikep i za one koji su stradali

1943. jednako kao i onima iz 1993. godine. Zatražio je ujedno od ministra Pančića da iznese potpune podatke o primanjima ove kategorije stradalnika kako bi se mogli pravilno opredijeliti prema iznijetom zakonskom prijedlogu. Nije se ujedno složio s njegovom konstatacijom kojom se relativiziraju predizborna obećanja, ocjenjujući da će birači na slijedećim izborima primjereno kazniti ovakve neodmjerene konstatacije. Založio se da se predloženi zakonski tekst uputi u drugo čitanje, a da se invalidima retroaktivno isplate svi zaostaci.

Zatim je u ime Kluba LIBRE govorio zastupnik **Viktor Brož**, dr.med. Uvodno je ocijenio da mu je o ovoj temi teško govoriti, jer je kao liječnik svjestan teških položaja invalida. Radi se o pravima osoba koje su braneci zemlju izgubile dio tijela ili zdravlje, pa treba osigurati potrebna sredstva za plaćanje osoba koje im pružaju skrb i njegu. Podsjetio je ujedno i na ustavne odrednice koje Republiku Hrvatsku definiraju kao socijalnu državu, sukladno kojima, svim svojim građanima treba osigurati pristojne uvjete života.

Korekcije zaslužuju i civilne žrtve rata

Ukazao je ujedno i na skromne dodatke koje imaju slijepe i gluhe osobe, zalažući se i za povećavanje njihovih zakonskih prava i invalidskih dodataka. Zatražio je od Vlade da do kraja ove godine uputi vlastiti prijedlog o dopuni Zakona o pravima hrvatskih branitelja, kako bi se osigurala pravedna zakonska pomoć.

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je zastupnik mr.sc. **Ivan Stajduhar**. Podržao je mišljenje Vlade Republike Hrvatske, uvažavajući iznijete argumente prema kojima predložene izmjene nisu u skladu s polazištima socijalne politike do kraja 2001. i osnovama socijalne politike Vlade, do kraja tekuće godine. Također, Klub zastupnika SDP-a drži da se proširenjem opsega prava u odnosu na raniji Zakon, na određeni način kompenziraju obavljene izmjene, po kojemu više nema kumulativnih prava na doplatok za njegu i pomoć druge osobe.

Osim toga, Vlada je uvela pravilo da naknadu do pune cijene svih ortopedskih pomagala potrebnih za hrvatske ratne invalide iz Domovinskog rata I. skupine ispla-

čuje Ministarstvo hrvatskih branitelja. Ujedno, Klub zastupnika SDP-a, očekuje od Vlade da će se o predloženim izmjenama očitovati u najskorijem mogućem roku. Drugim riječima, najavljeni Prijedlog zakona o dopuni Zakona o pravima hrvatskih branitelja, trebao bi biti dovršen i predočen Saboru prije rasprave o Državnom proračunu za iduću godinu, uz uvjet da Klub zastupnika SDP-a podrži mišljenje Vlade o Prijedlogu i Konačnom prijedlogu zakona o izmjeni Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, zaključio je zastupnik Štajduhar.

Zastupnik **Milan Kovač (HB)** govorio je zatim u ime Kluba zastupnika Hrvatskog bloka, uvodno podržavajući prijedlog o pomoći 100%-tnim invalidima za dodatnu skrb i medicinsku njegu. Odgovor Vlade ocijenio je izuzetno kritičkim ocjenama, dodajući da je resorni ministar na postavljena pitanja odgovorio neuvjerljivo i nekompetentno. Dodao je da se neprihvatljive restrikcije Vlade, odnose na osobe kojima je potrebna cjelodnevna pomoć za dostojanstveni život. Zastupnik je ocijenio da je Vlada brižljivo pripremala restrikcije prema teškim invalidima, podsjećajući da su pojedini invalidi čak vraćali proteze prosvjedujući protiv ovakvog odnosa prema osobama koje su najzaslužnije za obranu države. Zamjerio je i što su pojedini napadi na invalide završavali konstatacijama da je riječ o simultantima i kriminalcima. U isto vrijeme, upozorio je zastupnik Kovač, državna tijela ne štete na izdacima za skupocjena vozila, na što se troši veliki dio sredstava iz državnog proračuna. Konstatirao je ujedno da je određeni dio samoubojstava prije potaknut nekorektnim odnosom prema invalidima nego zbog materijalnih tegoba. Pozvao je i ostale zastupnike da podrže predložene zakonske tekstove, kako se ne bi štedjelo na ljudima koji su najzaslužniji za stvaranje države.

Zastupnik mr.sc. **Marin Jurjević** javio se kako bi ispravio navod o povećanju voznoga parka Vlade Republike Hrvatske, kojega je ocijenio netočnim. Naprotiv, ova je Vlada za 30% smanjila broj službenih vozila.

Javlajući se za ispravak oko iste teme, zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** ocijenio je da je situacija još lošija nego što je iznio zastupnik Kovač. Vlada nije kupila nego iznajmila 20

novih vozila "Pasar", posredstvom Ininog rent a cara. Radi se o enormnim naknadama koje su nepovoljnije nego kupnja novoga vozila, ocijenio je zastupnik.

Osigurati sredstva u predstojećem proračunu

Zatim je u ime Kluba zastupnika HSS-a govorio zastupnik **Stjepan Živković**. Ocijenio je da bi predložene izmjene omogućile najtežim invalidima da zadrže pravo na doplatak za njegu, na što imaju pravo. Smatra ujedno da se ovo pitanje ne bi trebalo politički eksploatirati budući da je riječ o najtežim invalidima, njih oko 400, koji su dali najveći doprinos u stvaranju hrvatske države. Svjestan je ujedno da bi donošenje ovoga zakona iziskivalo izmjene državnog proračuna. Budući da predstoji rasprava o proračunu za slijedeću godinu, predložio je da se rečeni zakonski prijedlog uputi u drugo čitanje. Govorio je zatim i o prijedlogu kojim bi se braniteljima omogućila prodaja motornog vozila prije isteka od pet godina. Ova je inicijativa došla zbog činjenice da veliki broj branitelja živi u teškim ekonomskim i socijalnim uvjetima, dodao je zastupnik, pa bi se usvajanjem predloženoga teksta pomoglo u poboljšanju njihove materijalne situacije. Uvažio je ovakvu konstataciju predlagatelja, ali je upozorio da bi se time oštetilo pojedine branitelje koji su ranije prodali vozilo i namirili preuzete zakonske pogodnosti. Zbog ocjene da bi se time stvorio određeni košmar oko korištenja povlastica, Klub zastupnika HSS-a ne može podržati ovaj zakonski prijedlog, zaključio je zastupnik Živković.

U ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a, govorio je zastupnik dr.sc. **Tomčič Tadić**. Smatra da je neprimjerena i sama rasprava o opsegu pomoći ratnim invalidima i to sedam godina nakon što je okončan rat. Ovi su ljudi predstavljali bedem iza kojega se branila Hrvatska, te nipošto nisu zaslužili ovakav tretman. Potrebna sredstva ujedno predstavljaju neznatnu vrijednost u odnosu prema novcima koja će se iznova odvojiti za sanaciju brodogradnje ili PIK-ova, pa nije primjeren govoriti o kategorijama uštede. Upozorio je ujedno da je ranija oporba imala dijametralno suprotne poruke oko prava ratnih invalida. Ova su se

obećanja međutim, zaboravila onoga trenutka kada je ta ista oporba postala sadašnja vlast, ocijenio je zastupnik Tadić. Pozvao je zastupnike iz drugih stranaka da dosljedno pridonesu ispravku nepravilnosti i nepravdi kojoj su bili izloženi najteži invalidi, ocjenjujući da zbog teških tjelesnih oštećenja oni svakako zaslužuju pomoć stručne osobe za njegu i skrb.

Podržao je rečeni zakonski prijedlog, dodajući da podržava i prijedlog kojega je potpisao zastupnik Kalinić. Smatra da treba uvažiti iskaze invalida koji uvjerljivo i argumentirano ukazuju na drastično smanjenje prava zbog kojih imaju puno pravo na pomoć, a suprotna obrazloženja ocijenio je neprihvatljivim i neuvjerljivim.

Zastupnica **Đurđa Adlešić** ponovno se javila za riječ ocjenjujući da je protekla rasprava ukazala na potrebu ispravljanja određenih propusta, a zamjerila je resornom ministarstvu što ne donosi potpuno i točne podatke koji su vezani uz ovu problematiku. Time se znatno otežava rasprava i zbunjuje javnost. Smatra da ne smije doći do uskrate zakonskih prava najtežim invalidima. Ne smije se prijetvorno zdvajati nad većim troškovima, te istovremeno uz zastupničku plaću, primati i značajne iznose za obavljanje poslova gradonačelnika ili načelnika. Konstatirala je ujedno da sugestije za drugo čitanje ili čekanje Vladine inicijative o ovom problemu, zapravo predstavlja odbijanje predloženoga teksta. Na kraju je ocijenila da se i ovom inicijativom predlaže otvaranje novih, specifičnih radnih mjesta što je ujedno bila i Vladina inicijativa. O pozitivnim i negativnim dijelovima predloženoga teksta voljni smo razgovarati i vjerojatno bi kao predlagatelji prihvatili mnoge sugestije i prijedloge. Zatražila je i od resornog ministra da se odredi prema ovom zakonskom prijedlogu i iznese vlastito obrazloženje.

Usljedili su ispravci navoda. U prvome je zastupnik **Milan Kovač** utvrdio da se ipak može doći do punih informacija o radu ministarstva i to posredstvom "Osječkog doma", čiji je urednik, školski kolega ministra Ivice Pančića. Zastupnik mr.sc. **Marin Jurjević** zatražio je od zastupnice Adlešić da imenuje one zastupnike koji primaju naknade po više osnova ili će taj podatak smatrati neistinom.

Ministar hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, **Ivica Pančić** uzeo je riječ kako bi odgovorio na repliku

zastupnika Kovača. Demantirao je iznijete ocjene ističući da se sadašnja vlast nije vodila ovakvim kriterijima. Možda se to odnosi na Vas, zaključio je ministar, dodajući da su Fond za privatizaciju i Ministarstvo gospodarstva zatečeni u rasulu. Na ovakve je ocjene reagirao ministar Kovač, tražeći da se izrekne opomena zbog neprimjerenih i neutemeljenih konstatacija. Napomenuo je da on nema niti jedne dionice, podsjećajući ujedno na kritičke ocjene koje je na račun SDP-ovog koncepta privatizacije izrekao predsjednik Sabora i najvažniji koalicijski partner, **Zlatko Tomčić**.

Izdvajanje za invalide nije nikakva socijala

Jadranki Kosor (HDZ) je žao što se o ovoj temi raspravlja tek koncem ove godine i na pragu 2003. Zastupnici HSLŠ-a su podnijeli ovaj zakonski prijedlog potkraj svibnja ove godine, a Vlada se očitovala tek 19. rujna. Zastupnici je žao što rasprava o tome nije bila do kraja ovog ljeta ili barem na nekoj izvanrednoj sjednici Sabora. Ovdje je riječ o 100-postotnim invalidima iz Domovinskog rata koji su potpuno ovisni o tuđoj njezi, ljubavi, pa i tuđoj volji drugih osoba, i kojima je potrebna cjelodnevna njega

Nema sreće niti jedna vlast koja želi zavaditi pojedine grupe istog društva, a u ovom slučaju ne mogu se okoristiti civilni invalidi time što će HRVI izgubiti naknadu za svoju njegu i pomoć.

i pomoć. Unatoč predizbornim obećanjima vladajuće koalicije da će za njih donijeti zakon koji će biti puno bolji od staroga zakona, prava su im smanjena. Bilo je obećanje da će se donošenjem važećeg Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji ta prava umanjiti tek 15-tak posto, a umanjena su oko 45 posto, nastavlja zastupnica Kosor. Vlada je mišljenja da predložene izmjene Zakona nisu u skladu s Polazištima socijalne politike do kraja 2001. godine i osnovama socijalne politike za 2002. godinu, a zastupnica Kosor podsjeća da je prilikom rasprave o tim

Polazištima (lani u ljeto), među ostalim, rečeno da će se prava smanjiti privilegiranim skupinama, i nije se posebno govorilo o najtežim invalidima. Vlada također navodi da je razinom propisanih prava po važećem Zakonu HRVI iz Domovinskog rata I. skupine osigurano primjereno obavljanje njihovih životnih funkcija i članova njihovih obitelji, u okviru sadašnje gospodarske i socijalne situacije u RH. Zastupnica drži da niti jedna gospodarska i socijalna situacija ne može biti tako teška i loša da se ne bi mogla još na neki način osigurati bolja skrb 100-postotnim invalidima. "Ako ima za PIK-ove koji su mnogo puta proglašavani mrtvim Pikovima" za banke, ili npr. 10 milijuna kuna za novu Direkciju za upravljanje zrakoplovima, odnosno za povećanu reprezentaciju, onda sasvim sigurno u državnom proračunu mora biti sredstava i za naše 100-postotne invalide iz Domovinskog rata, podvlači zastupnica. Izdvajanja za ove invalide ne smatra nikakvom socijalom, te misli da nije korektno licitirati podacima o tome koliko ti ljudi mjesečno ili godišnje primaju jer to sasvim sigurno može izazvati određene animozitete. Ako bi se licitiralo tim podacima tada bi raspravu morali proširiti na trenutak kada su ti invalidi nastradali, pa na razdoblje liječenja i rehabilitacije a napose ovu svakidašnjicu u kojoj žive. Zaključujući raspravu zastupnica Kosor podržala je predloženi zakonski akt zastupnice Adlešić i zastupnika Janjića, ali i zakonski prijedlog zastupnika Kalinika.

Ljubo Česić-Rojs (HDZ) najprije je izrazio čuđenje što ministar hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata iako je više puta izlazio za saborsku govornicu niti jednom riječju nije pozdravio hrvatske branitelje. A TV prijenos gleda 4,5 milijuna Hrvata pa se pita što će osjećati obitelji poginulih hrvatskih branitelja, a napose naši invalidi i branitelji. Drži kako se nalazimo u čudnovatim vremenima, te podsjeća: "imamo slobodnu, samostalnu i nezavisnu hrvatsku državu, no zahvaljujući našim sve većim i većim glupostima izgubiti ćemo je". Cilj je, kaže, da hrvatski narod počne gubiti povjerenje u tu državu, a napose baciti nju i narod na koljena. Na priče o tome da postoje pravi i lažni branitelji zastupnik odgovara da su svi branitelji pravi, a ako su lažni onda su dezerteri. Šest godina nakon rata

raspravlja se o pravima najtežih - 100-postotnih invalida - umjesto da je to riješeno jednom za svagda tako da više nikada ne dođe na raspravu u Hrvatski sabor, bez obzira koja će Vlada ili politička stranka doći na vlast. Invalidi traže samo prava koje im pripadaju, a ne nečiju milostinju, jer im to ne treba. "Ako je stvarno stanje takvo da država mora štedjeti na ovim našim braniteljima, oni su spremni odreći se i postojećih prava", nastavlja zastupnik, ali pritom apelira na solidarnost 151 zastupnika Sabora, a i članova Vlade. Svakom bi se zastupniku svaki mjesec od plaće moglo odbiti 1000 kuna, a on osobno, kaže, spreman je odreknuti se i 2000 kuna, i taj novac onda valja podijeliti braniteljima odnosno uplatiti u odgovarajući Fond za branitelje. "Ima zastupnika koji su puni kao brodovi, i sjede tu među nama, i imaju u Dalekovodu 5 posto dionica u vlasništvu, pa ako je spomenuta firma vrijedna oko 100 milijuna DEM, vrijednost dionica doseže oko 20 milijuna kuna", nastavlja ovaj zastupnik. Za slijedeću godinu Vlada RH priprema proračun "težak" 84 milijarde kuna, a ne može se uštedjeti 20 milijuna kuna, primjećuje Česić-Rojs. Zastupnik drži da novca ima, ali da se sredstva ne znaju rasporediti te dodaje kako to nije ni čudo. "Vidjeli smo kada je poslije 3. siječnja 2000. godine za ministra došao sadašnji ministar financija u nekom starom žutom golfu, i kažu to je dobar čovjek i nema nigdje ništa. Za 50 ili 55 godina starosti i 30 godina radnog staža ništa nije stekao, i takav nam vodi financije. Pa što će onda očekivati običan narod", pita se ovaj zastupnik. Drži da nema napretka sve dok budemo imali takve ljude, i dok ne budemo imali sposobne, a ne politički podobne.

Usljedio je nekoliko ispravaka navoda. Na opasku zastupnika Česića-Rojsa kako zastupnike gleda 4,5 milijuna Hrvata uzvratilo je dr.sc. **Furio Radin (nezavisni)** konstatacijom kako valjda među tih 4,5 milijuna nisu svi Hrvatici i Hrvati nego i pokoji građanin Hrvatske.

Zastupnik **Branimir Glavaš (HDZ)** reagirao je na opasku svoga stranačkog kolege da ima zastupnika koji su "puni kao brodovi". Tu je konstataciju, kaže, već čuo od zastupnik Česića-Rojsa prije nekoliko mjeseci, i tada mu je, podsjeća, u replici uzvratilo kako se ne smatra takvim zastupnikom, a vjeruje niti

velika većina saborskih zastupnika. Traži također od zastupnika Česića-Rojsa da kod izricanja takve konstatacije navede imena i prezimena takvih ljudi, u protivnom govori neistinu.

Ivan Ninić (SDP) drži da je kvalifikacijama o ministru financije zastupnik Česić-Rojs uvrijedio gospodina Crkvenca tvrdnjom da u životu nije ništa napravio pa ne može voditi financije. Ministar je do tada stekao doktorat i postao profesor, a u datim uvjetima vozio golf što je mogao steći svojim poštenim radom, uzvratilo je ovaj SDP-ovac. "Mnogi od vas dok su naši borci gubili dijelove tijela stjecali su imetak (kuće i imovinu od milijun DEM), i imali puno više nego što je prof.dr. Mato Crkvenac stekao svojim poštenim radom", primijetio je zastupnik Ninić. Slaže se sa zastupnikom Glavašem da bi svakako trebalo objaviti imena i prezimena onih koji su "puni kao brod" i imaju tako vrijedne dionice u svojem posjedu.

Odgovarajući zastupnik **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)** je rekao kako je iznio samo ono što je tada bilo prezentirano.

"Žustri kolega Rojs je u svom stvaralačkom zanosu rekao, kako je cilj politike ove vlasti, pretpostavljam, baciti hrvatsku državu na koljena", oglasio se **Miroslav Korenika (SDP)**. Ispravljajući netočan navod ovaj zastupnik misli da je tako što ne samo potpuna neistina i da zastupnik Rojs duguje ispriku svima zastupnicima koji sjede u sabornici, te dodaje još: "ne znam o čemu mi ovdje dvije i pol godine vodimo brigu nego da Hrvatska koliko god je moguće u datim okolnostima ide naprijed".

Politička floskula

Riječ je potom dobio ministar hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, **Ivica Pančić**. Najprije se zahvalio zastupniku Rojsu što ga je podsjetio da se ispriča jer u svom istupu nije pozdravio sto-postotne HRVI. A zastupnika Rojsa kao borca za interese hrvatskih branitelja, kaže, podsjeća na to kako je obavljeno prevođenje stradalnika HVO-a, i kako su neki 20 i 30-postotni invalidi ostvarili mirovinu u visini od 5000, 6000 ili 7000 kuna, a još stotine 100-postotnih invalida HVO-a nije zbrinuto na taj način. Sporazum o tome nikada nije potpisan već se sve radilo na osnovi usmenog dogovora što, po mišljenju ministra, za jednu ozbiljnu državu

nije primjereno. Sada se to pokušava ispraviti kako bi se zaštitilo još 1500 obitelji poginulih pripadnika HVO-a i oko stotinu 100-postotnih invalida, zaključio je ministar Pančić.

U ciklusu Vladinih reformi dogodio se i Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji kojim su drastično smanjena prava 100-postotnim invalidima Domovinskog rata. Razlozi za to nisu financijske, već, prije svega, političke naravi.

Radi ispravka navoda javio se zastupnik **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)**. Upozorava da se ovdje ne radi o 1500 nego o više od 3200 pripadnika HVO-a koji nisu ostvarili trajna prava, dok ih je 4300 to ostvarilo. Vjeruje da će neka druga nova Vlada imati razumijevanja i za ostale branitelje HVO-a u rješavanju njihovog prava budući da su to bile hrvatske snage i ginuli za istu slobodnu, samostalnu i nezavisnu hrvatsku državu, a i on osobno će za njih dati svoj potpis.

Dorica Nikolić (HSLHS) ispričala se hrvatskim ratnim vojnim invalidima na tijeku ove rasprave jer misli da oni to nisu zaslužili, i osobno ju je stid. Zastupnica se slaže sa stavom Vlade da se uz dužno poštovanje i razumijevanje povećanih potreba HRVI iz Domovinskog rata I. skupine, njihov invaliditet ne može mjeriti novčanim iznosom. Upozorava, međutim, da njihov invaliditet traži tuđu pomoć i njegu, medikamente, invalidska kolica, zašto su potrebni novci. Vlada također misli da se priznavanjem prava na doplatu za njegu i pomoć druge osobe i prava na uslugu osobe za pružanje njege i pomoći (negovatelj) svim hrvatskim ratnim vojnim invalidima iz Domovinskog rata I. skupine ne bi ostvarila svrha predlagatelja u smislu da kumulativno, ostvaruju jedno i drugo pravo samo oni kojima je, s obzirom na njihovo zdravstveno stanje, to neophodno. Ova rasprava je, kaže, zastupnica pokazala da je takvim osobama pomoć potrebna 24 sata, dok njega i ne mora uvijek biti 24 sata.

Zabrinjava je, i ne može shvatiti da se u raspravi "troše tako žestoke riječi" glede osiguranja 19 milijuna

kuna za provedbu ovoga Zakona, te podsjeća koliko je u ovih godinu dana potrošeno samo na kupnju novog namještaja, automobila i putovanja. Ne može shvatiti da se na "mala vrata" žele posvadati civilni s ratnim invalidima. Tako se i prilikom rasprave o Zakonu o povratu imovine htjelo posvadati vlasnike i nositelje stana-rskih prava, podsjeća zastupnica i upozorava kako nema sreće niti jedna vlast koja želi zavladati pojedine grupe istog društva. U ovom slučaju ne može se civilni invalid okoristiti time što će HRVI izgubiti naknadu za svoju njegu i pomoć. Umjesto toga društvo, odnosno Sabor i Vlada trebali bi se pobrinuti da civilni invalidi ne budu zakinuti u svojim pravima, i da se podigne razina tih prava. Ako je Hrvatska socijalna država onda valja brinuti za sve slojeve društva, te napraviti plan kako bi se utvrdili prioriteta, zaključila je ova zastupnica.

U nastavku u ime Kluba zastupnika SDP-a **Franjo Kučar** osvrnuo se na zakonski prijedlog zastupnika Kalinića. Naglasio je da Klub podržava taj zakonski akt i njegovo donošenje u hitnom postupku. Bivša je vlast omogućila hrvatskim braniteljima da uvezu osobne automobile uz povlasticu, što je, kaže ovaj zastupnik bila jedna politička floskula. Drži da je to pravo trebalo koristiti za nešto drugo npr. za zapošljavanje, davanje povoljnijih kredita itd., a koji bi pomogli ljudima da rade i žive od svoga rada. Ovako je onima koji su došli s ratišta, a ostali u međuvremenu bez zaposlenja, omogućeno da se zaduže i tako zapravo dovedu u još težu situaciju. Više je razloga zbog kojih Klub podržava zakonski prijedlog zastupnika Kalinića. Ponajprije, već sada se odvija promet tako kupljenih automobila, nastavlja Kučar. Tvrdi kako se vozila prodaju "ispod žita". Vozilo se, naime, doista proda, ali se kod javnog bilježnika potpiše ugovor o njegovom korištenju, a mi gubimo legalan prihod koji bi se po toj osnovi ostvario. Uz to, svaki pravi vlasnik vozila koji imalo vodi računa o vrijednosti svoga vozila pristupa prodaji ako je vozilo staro više od tri godine, i kupuje novo vozilo.

I **Drago Krpina (HDZ)** pridružio se stanovitoj nelagodi koju je već iskazala zastupnica Nikolić zbog smjera kojim je bila krenula rasprava o ovim zakonskim prijedlozima. Nije mu, kaže, jasno zašto je prilikom donošenja novog Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i

članova njihovih obitelji trebalo dirati u stečena prava 100-postotnih invalida iz Domovinskog rata, i pita ne bi li se oni koji su glasovali za taj zakon (smanjivanje stečenih prava) trebali ispričati tim istim našim braniteljima.

Drži kako spomenuti Zakon donesen prije godinu dana treba promatrati u okviru jedne postojeće tendencije koju očituje aktualna Vlada prema hrvatskim braniteljima, od početka svog mandata sve do danas. "Vlada koja sama sebe naziva Vladom reformi možda se češće od bilo koje teme bavila baš ovom temom - pravima hrvatskih branitelja", nastavlja je zastupnik Krpina. S tim u vezi prisjetio se izmjene Zakona o obnovi kada je Vlada ukinula prioritete koji su u tom zakonu imali hrvatski branitelji, i manje-više ih izjednačila s onima od kojih su oni branili i oslobadali Hrvatsku. Također je izmjenom Zakona o poljoprivrednom zemljištu Vlada ukinula ili bitno smanjila pravo prioriteta koje su imali naši branitelji prije prema tom zakonu. Reformirala je i MUP te otpustila 3000 hrvatskih branitelja s posla, a nova ministrica obrane reformirat će Ministarstvo obrane i Hrvatsku vojsku pa će otpustiti 20 tisuća hrvatskih branitelja. U tom ciklusu reformi dogodio se i novi Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji kojim su drastično smanjena prava 100-postotnih invalida Domovinskog rata. Razlozi za to, po sudu ovog zastupnika, nisu financijske već, prije svega, političke naravi tj. da se relativizira i sam Domovinski rat i one koji su bili njegovi nositelji. Tim "reformskim tendencijama" valja dodati i druge

Treba prihvatiti oba zakonska prijedloga i tako se suprotstaviti i negativnoj i neprihvatljivoj tendenciji u Vladinoj politici prema hrvatskim braniteljima.

pojave vezane uz hrvatske branitelje, npr. činjenicu da se u zadnje dvije i pol godine o hrvatskim braniteljima isključivo govori kroz izvješća iz sudnica. "Nisam za to da se nikoga amnestira za počinjeni zločin, ali je li to razlog za jednu sustavnu i postojanu medijsku harangu na hrvatske branitelje", pita u nastavku ovaj zastupnik. O hrvatskim se brani-

teljima govori u kontekstu izvješća iz sudnica, haških optužnica, kriminala, prijevara i tobože lažnih invalida, pa kako onda uz već spomenute "reformske tendencije" u svemu tome ne prepoznati tendenciju koja nema financijsku već duboku političku narav, nastavlja. Kada su mladi između 18 i 20 godina života odlazili u Domovinski rat, radi obrane Hrvatske, nisu kalkulirali da će ostvariti neka prava kao branitelji ili invalidi. "Dio njih vrati se bez nogu, ruku i očiju, i može li Hrvatska koja je zahvaljujući tim mladićima ostvarila slobodu o njima previše skrbiti", pita zastupnik Krpina, i odmah dodaje "sudeći po smanjivanju prava iz "starog" zakona ispada da je Hrvatska do prije godinu dana previše skrabila o tim ljudima, pa je preveliku skrb valjalo smanjiti". Ovdje se ne radi o financijskom već etičkom pitanju, smatra ovaj zastupnik.

Zakonom se ispravlja nepravda HRVI

Za provedbu predloženog zakona zastupnice Adlešić i zastupnika Janjića spominje se brojka od 20 milijuna kuna, a zastupnik Krpina pita "koliko iznosi jamstvo koje je Vlada, odnosno njezin premijer dao svom prijatelju Vrhovniku s kojim na njegovoj jahti ljeti krstari po Jadranskom moru", te odmah odgovara "čini mi se 20 milijuna DEM, odnosno oko 100 milijuna kuna". Primijetio je također kako je jedan od prvih reformskih poteza nove ministricе obrane bila obnova njezina kabineta i kupovina novog namještaja, a drugi će biti otpuštanje 20 tisuća hrvatskih branitelja. "Pa zar da takvoj Vladi vjerujemo kada smanjuje prava hrvatskim braniteljima koji su se iz Domovinskog rata vratili kao invalidi, jer eto nema novaca", pita ovaj zastupnik. Na kraju izlaganja podržao je zakonski prijedlog zastupnika HSLS-a, te ukratko osvrnuo na Prijedlog zastupnika Kalinića, točnije na stav Vlade o tome. Za Vladino mišljenje da bi se naknadnim omogućavanjem ostalim braniteljima da bez plaćanja tih vozila ista mogu otuđiti, te branitelje stavilo u povoljniji položaj u odnosu na prethodno navedene branitelje, itd., zastupnik Krpina drži da je besmislica. "Znači li to da Vlada nije trebala ukinuti carine na uvoz automobila iz EU-a jer su oni koji su

prije uvezli automobile platili carinu", glasilo je njegovo protupitanje. Na kraju je pozvao sve zastupnike da prihvate i jedan i drugi zakonski prijedlog, i da se na taj način suprotstave negativnoj i neprihvatljivoj tendenciji u Vladinoj politici prema hrvatskim braniteljima.

Raspravu o zakonskom prijedlogu zastupnice Adlešić i zastupnika Janjića, mr.sc. **Nikola Ivaniš (PGS)** doživljava, prije svega, kao raspravu o stečenim pravima. Riječ je o zakonskom aktu kojim se ispravlja učinjena pogreška koja je evidentno dovela do umanjivanja prava 100-postotnih invalida iz Domovinskog rata I. skupine pa se tako govori o smanjenom primanju tih invalida i spominje čak postotak od oko 45 posto. Za mr. sc. Ivaniša to nije važno za ovu raspravu već je jedino važno da su umanjena nekadašnja prava toj skupini naših građana. Nema, kaže, nepogrešivih ali valja se truditi da se greške ne učine, a napose one koje ostavljaju određene posljedice. Drži kako je greška što se u Osnove socijalne politike Vlade "gura" 100-postotne invalide, i zastupnik pritom misli na sve invalide, a ne samo one iz Domovinskog rata.

Kada je u pitanju jedna ovakva osjetljiva i ugrožena skupina kao što su 100-postotni invalidi ne treba štedjeti novčana sredstva, a jednako tako ne treba smatrati velikim novcem spomenutih 19 odnosno 20 milijuna kuna za provedbu Zakona dvoje HSLS-ovaca. Ljudski je griješiti, a još ljudskije ispraviti učinjeno, kaže mr.sc. Ivaniš i podsjeća da je bilo i ima puno prilika da se uštedi spomenuta svota novca (od kupnje novih automobila, i reprezentacije na svim razinama, plaćanje projekata koji nikada neće biti ostvareni sve do različitih potpora manifestacijama bez pravih kriterija). Na kraju je podržao predloženi zakon zastupnice Adlešić i zastupnika Janjića.

Viktor Brož, dr.med. (LIBRA) javio se da bi progovorio u ime Kluba zastupnika svoje stranke o zakonskom prijedlogu zastupnika Kalinića. Klub podržava ovaj zakonski akt jer drži da bi se tako ljudima koji su zbog podignutih kredita dovedeni u tešku materijalnu situaciju poboljšalo njihovo materijalno stanje. Uz to, predloženi zakon ne opterećuje državni proračun.

U ime Kluba zastupnika DC-a dr.sc. **Mate Granić** podržao je zakonski prijedlog HSLS-ovih zastupnika i

izrazio žaljenje što se time niti približno ne vraćaju primanja koja su invalidi ostvarivali temeljem odredbi prijašnjeg Zakona. Klub je nezadovoljan što se izmjenama Zakona nije pristupilo ranije kako bi se najtežim HRVI omogućila kvalitetnija skrb i time dostojanstveniji život nego što ga imaju sada po važećem zakonu. Potporu predloženom zakonu dali su zastupnici iz svih klubova zastupnika, a napose ministar hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata potvrđujući da su potraživanja invalida opravdana, pa stoga čudi zašto prijedlog izmjena zakona već prije nije upućen po hitnom postupku u zakonsku proceduru, primjećuje ovaj zastupnik. Zastupnik se jedino nada da to nije reakcija na najavu pokretanja HVIDR-e tužbe protiv Republike Hrvatske Sudu za ljudska prava u Strasbourgu. "Bilo bi tragično da naši invalidi traže pravdu u nekoj drugoj zemlji, odnosno međunarodnoj organizaciji", zaključio je ovaj DC-ova zastupnik.

Predloženi zakon dvoje HSLSovih zastupnika ispravlja nepravdu prema HRVI iz Domovinskog rata, i na crti je Deklaracije Sabora o Domovinskom ratu, te vraća poljuljano, odnosno umanjeno dostojanstvo Domovinskom ratu.

Uslijedila su zaključna petominutna istupanja predstavnika klubova zastupnika, a prvi je u ime HDZ-a to učinio **Juraj Njavro**, dr.med. (HDZ). Izrazio je žaljenje što je uopće trebalo doći do jedne ovakve rasprave u Hrvatskom saboru o učinjenoj nepravdi 100-postotnim invalidima I. skupine. Upozorio je i na barijere na koje nailaze ti invalidi, i naše zaklinjanje da ćemo poduzeti sve da se riješi jedan tako krupan problem. Pozvao je na uklanjanje barijera ne samo u Hrvatskom saboru i Vladi RH nego i u drugim državnim ustanovama kako bi 100-postotni invalidi nesmetano mogli ulaziti barem u državne ustanove te izrazio nadu da će i ostali krenuti tim putem.

Za predloženi zakon dvoje HSLSovih zastupnika rekao je da ispravlja nepravdu prema toj skupini hrvatskih branitelja, na crti je Deklaracije Sabora o Domovinskom ratu i vraća

poljuljano ili barem umanjeno dostojanstvo Domovinskom ratu. Zaključujući raspravu ponovio je da Klub zastupnika HDZ-a podržava oba zakonska prijedloga.

Predlažući prije godinu dana novi Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji Vlada je namjeravala osigurati poseban status i zaštititi najteže HRVI, posebno one 100-postotne, ali je ta namjera izvrnuta ruglu, primijetio je dr.sc. **Tonči Tadić** (HSP) istupajući u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a. Za HSP je, kaže, neprihvatljiva ušteda na račun HRVI iz Domovinskog rata, pače smatra da je dužnost Ministarstva hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata posvetiti im veću skrb od ove koju danas imaju. Neprihvatljivo je pribrajati prihode invalida i u te prihode pribrajati i sredstva koja se daju članu obitelji koji skrbi o invalidu, nastavlja zastupnik Tadić. Sagledavanjem svih primanja HRVI uočava se da su ona smanjena po svim osnovama, pa u tom smislu HSP-a podržava namjeru predlagatelja da se prekine sadašnje sramotno stanje nastalo usvajanjem lani Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

U ime Kluba zastupnika Hrvatskog bloka istupio je **Milan Kovač**. Donošenjem zakona prije godinu dana Vlada nije napravila grešku, kako se moglo čuti tijekom ove rasprave, nego je to politika Vlade, podvukao je ovaj zastupnik. Prema važećem Zakonu pravo na doplatak za njegu i pomoć druge osobe ne ostvaruje HRVI iz Domovinskog rata I. skupine koji koristi usluge osobe za pružanje njege i pomoći, osim oboljelih od kvadriplegije i kvadripareze, podsjeća ovaj zastupnik. To konkretno znači, kaže, da čovjek koji je slijep i nema ruke nema to pravo što je takva nepravda da se pod hitno mora promijeniti kako bi zakon bio pravedan i konzistentan. Stoga je pozvao sve zastupnike da glasuju po hitnom postupku za predloženu izmjenu tog zakona.

Glas naroda

Više nije bilo prijavljenih za raspravu pa je kao jedan od predlagatelja riječ dobio **Želimir Janjić** (HSL). U kraćem istupu on se zahvalio svima koji su svojim potpisom dali potporu predloženom zakonu, a napose sudjelovali u raspravi te izrazio nadu da će

zastupnici prihvatiti predložene izmjene Zakona koje je podnio zajedno sa zastupnicom Adlešić. Time će se ispraviti očigledna nepravda nanesena HRVI sa 100-postotnim oštećenjem organizma I. skupine, ali se neće vratiti novčani iznos koji su oni imali po starom zakonu, dodao je zastupnik Janjić. Glede osiguranja sredstava za primjenu zakona drži kako se iz ovogodišnje proračunske pričuve mogu premostiti preostala dva mjeseca u ovoj godini. Vlade napominje da će, sukladno inicijativi zastupnika u Hrvatskom saboru i Odbora za ratne veterane, izraditi Prijedlog zakona o dopuni Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, u smislu da će se, osim oboljelima od Kvadriplegije i Kvadripareze, omogućiti i HRVI iz Domovinskog rata 100 posto I. skupine koji imaju dva ili više oštećenja I. stupnja (slijepi bez ekstremiteta), kumulativno korištenje prava na doplatak za njegu i pomoć druge osobe i prava na uslugu osobe za pružanje njege i pomoći. Prema podacima zastupnika "radilo bi se tu samo još o tri osobe". Zastupnik je skeptičan glede roka potrebnog za pripremu jednoga takvog zakonskog prijedloga, već do rasprave o predstojećem državnom proračunu i drži da je taj rok prekratak. Uvjeren je također da će se donošenjem zakona kojeg predlaže zajedno sa zastupnicom Adlešić poslušati glas naroda i artikulirati ono što narod doista misli o najtežoj skupini naših branitelja tj. HRVI. Na kraju je pozvao zastupnike da budu vjerodostojni i nakon što su svojim potpisima poduprli podnošenje ovog zakona glasovanje isti i prihvate.

Mr.sc. **Pavle Kalinić** (SDP) također je pozvao zastupnike da glasuju za njegov zakonski prijedlog tim više što njegovo provođenje ne iziskuje sredstva, a to znači da "ne postoji pritisak na proračun".

Kada je trebalo pristupiti glasovanju o dva prijedloga o izmjeni Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji - predlagatelja: Đurđe Adlešić i Želimira Janjića, odnosno Pavla Kalinića - predsjednik **Zlatko Tomčić** je upozorio na zahtjev nekoliko klubova zastupnika o odgodi glasovanja radi konzultacija s Vladom o osiguranju potrebnih sredstava za provođenje zakona. U ime predlagatelja jednog od predloženih zakonskih akata javila se **Đurđa**

Adlešić (HSL) te ustvrdila kako ona nema informaciju da je bilo tko zatražio takav sastanak za konzultaciju te da ne zna ništa o razlozima zbog kojih se sada ne bi glasovalo o predloženom zakonu. Predsjednik **Tomčić** još je odgovorio da je odgoda glasovanja zatražena u ime klubova zastupnika SDP-a i HSS-a. Mr.sc. **Mato Arlović (SDP)** je u ime Odbora za Ustav i Poslovnik zatražio da se odgodi glasovanje jer ustvrdio kako po Ustavu nije moguće donijeti zakone za koje nisu osigurana sredstva za njihovo provođenje. A s Vladom RH valja pokušati iznaći ta sredstva. Radi ispravka navoda javio se **Ivan Milas (HDZ)** zaničljivo da gospodin Arlović govori u ime spomenutog Odbora. Zastupnik Milas tvrdi, naime, da takvo što nije bilo na Odboru za Ustav i Poslovnik, te da gospodin Arlović, kao predsjednik Odbora, govorio neovlašteno.

Drago Krpina (HDZ) pak podsjeća da se u zakonskom prijedlogu podnositelja (zastupnice **Adlešić** i zastupnika **Janjić**) navodi da bi se sredstva za provođenje zakona osigurala iz Državnog proračuna, odnosno njegove pričuve. Kako je do kraja ove godine ostalo tek dva mjeseca, to je po mišljenju zastupnika **Krpine** taj prijedlog sasvim realan. S druge strane zakonski prijedlog zastupnika **Kalinića** ne iziskuje potrebna sredstva iz Državnog proračuna. S obzirom na sve te činjenice ovaj HDZ-ov zastupnik drži da je netočno ono što je iznio gospodin Arlović.

Predsjednik **Tomčić** rekao je kako osobno ne vidi razlog da se vodi ovako velika rasprava ako nekoliko klubova zastupnika traži nekoliko dana za potrebne konzultacije, i drži da bi se takav zahtjev mogao odobriti u skladu s dosadašnjom parlamentarnom praksom.

Ljubo Česić-Rojs (HDZ) smatra, pak, da nema nikakvog razloga odlagati glasovanje o ovom zakonu. Ako smo za to da se hrvatskim braniteljima vrata prava koja im pripadaju neka se s primjenom Zakonom krene od 1. siječnja 2003. godine, i u Državnom proračunu za slijedeću godinu za to predvide sredstva.

Ovakav prijedlog zastupnika samo upućuje na potrebne konzultacije radi dogovora među parlamentarnim strankama, klubovima zastupnika, i odborima s Vladom o načinu osiguravanja sredstava za primjenu zakona, uzvratilo je predsjednik **Tomčić**. **Ivan Šuker (HDZ)** podsjetio je da

u zakon o državnom proračunu, a napose izvršenju državnog proračuna postoje sredstva za rashode koji se pojave tijekom godine, a nisu predviđena proračunom. Prema tome, ovdje se radi isključivo o dobroj volji u rješavanju problema što ga tretira zakon, a ne nedostatku novca, uvjeren je ovaj zastupnik.

*U razdoblju od kada predloženi zakon zastupnice **Adlešić** i zastupnika **Janjića** čeka na raspravu umrlo je već sedam invalida.*

Predsjednik **Tomčić** ponovio je svoj već iznesen osobni stav, te dodao kako "misli da se na pogrešnoj stvari stvaraju tenzije, i ovako vrijeđanju ljudi koji od donošenja ovih zakona očekuju određena rješenja za sebe". Zamolio je zatim za malo tolerancije i radi nazočnih invalida u sabornici, a i onih koji gledaju prijenos, i da se u jednoj mirnijoj atmosferi odluči što će biti s ovim zakonskim prijedlozima.

Luka Trconić je rekao da je u svojoj raspravi o ovim zakonskim projektima Klub zastupnika HSS-a vrlo jasno podržao opravdane zahtjeve iz zakonskih prijedloga, ali drži da bi nakon sadržajne i instruktivne rasprave i zbog iznesenih razloga bilo razborito konzultirati Vladu. Klub, naime, ne vidi razlog da se odmah pristupi glasovanju, što ne znači da se dovode u pitanje predloženi zakonski projekti. Ispravljajući navod, **Ivo Lončar (nezavisni)** ustvrdio je da nije točno ovo što iznosi zastupnik **Trconić** te primijetio da je tijekom rasprave jedino Klub zastupnika HSS-a bio protiv prijedloga zastupnika **Kalinića**. Radi istog ispravka navoda javio se **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)**. Ponovio je kako svakako odmah treba glasovati o predloženim zakonima, i ne treba taktizirati. Zastupnici bi trebali biti iskreni i odgovoriti na pitanje jesu li za donošenje zakona ili nisu. Tu nije potrebna konzultacija s Vladom, smatra ovaj zastupnik pitajući ujedno: "kome to Vlada odgovara" te odmah i odgovara "ovom Visokom domu, ali ispada da mi odgovaramo Vladi". I za **Juraja Njavra, dr.med. (HDZ)** sasvim je bespotrebno odugovlačiti s glasovanjem. Uostalom, Vlada se, podsjeća, već očitovala o ovom zakonskom prijedlogu.

Poštivati propisanu proceduru i odredbe Ustava

Predsjednik **Tomčić** ustvrdio je kako ovo nije tema na kojoj treba stvarati sukobe i napete situacije u ovom Domu. "Ako pristupimo glasovanju ovog momenta, s obzirom na to da različiti klubovi zastupnika imaju različito mišljenje, stvorit će se nepotrebnim dojmom da ovaj Dom nije u stanju donijeti jedinstveno mišljenje o jednom ovako važnom pitanju", rekao je predsjednik **Tomčić** i ponovno apelirao na obavljanju zatražene dodatne konzultacije, te da se nakon par dana pristupi glasovanju. Više je razloga zbog kojih Klub zastupnika HDZ-a smatra da nema nikakvog razloga da se odgodi glasovanje o zakonu, primijetila je **Jadranka Kosor**. Konzultacije su mogle već biti provedene od proljeća ove godine, zapravo od momenta od kada je ovaj zakonski prijedlog podnesen Hrvatskome saboru pa sve do 19. rujna ove godine kada se o istom očitovala Vlada RH, napomenula je ova zastupnica. Drži da je bilo vremena za to i od trenutka kada je donesen važeći zakon i kada su 100-tni invalidi iskazali svoje veliko nezadovoljstvo. Konačno, o zakonskom prijedlogu provedena je rasprava, a u Hrvatski sabor pristiglih 40-tak najtežih invalida iz Domovinskog rata uistinu od zastupnika očekuje da ozbiljno rade, podvukla je gospođa **Kosor**. Ukoliko pak većinom glasova Sabor donese odluku o odgodi glasovanja tada Klub traži da se precizira datum glasovanja o zakonskom prijedlogu, a ne da se glasovanje odgađa unedogled.

Niti predlagateljica zakona, zastupnica **Đurđa Adlešić (HSL)** ne vidi razlog da se odgodi glasovanje o zakonu, prije svega, zbog toga što o tome nisu obaviješteni invalidi i zastupnici. Podsjeća također da je u razdoblju od kada predloženi zakon čeka na raspravu umrlo već sedam invalida. Drži kako bi se mogao postići kompromis tako da se s primjenom zakona krene od slijedeće godine, i tada se stignu predvidjeti sredstva za njegovu primjenu u državnom proračunu za 2003. godinu, a sve ostalo je izbjegavanje donošenja zakona.

Osjetivši se izravno prozvanim predsjednik **Tomčić** podsjetio je da je neposredno prije početka ove sjednice dobio zahtjev za odgodom glasovanja

pa nije imao niti teoretskih mogućnosti da unaprijed obavijesti da će isto predložiti. Na to je u ime Kluba zastupnika **Luka Trconić** zamolio stanku od pet minuta glede izražene nedoumice (za njega je to prvi glas) tijekom ove rasprave da je postojao nekakav raskorak u javnom istupu Kluba. Drži da će nakon predviđenog vremena za zatraženu stanku Klub biti u mogućnosti sasvim jasno izreći svoj konačan stav.

Među potpisnicima koji su poduprli Đurđu Adlešić i Želimira Janjića da podnesu zakonski prijedlog većinu čine zastupnici vladajućih, a od toga čak je njih 16 iz Kluba zastupnika SDP-a, primijetio je mr.sc. **Mato Arlović (SDP)**. Predlagatelj zakona navode kako bi se potrebna sredstva za ovaj zakon mogla osigurati u državnom proračunu ili proračunskoj rezervi. Proračunskom rezervom raspolaže Vlada RH, podsjeća gospodin Arlović, dok bi se novi proračun za slijedeću godinu tek trebao donijeti. To je ujedno razlog zašto Klub zastupnika SDP-a predlaže, a nakon negativnog mišljenja Vlade, odgodu glasovanja te da se do sjednice sljedećeg tjedna provede konzultacija s Vladom i osiguraju sredstva kako bi se donio zakon. "Htjeli mi to ili ne valja u postupku donošenja zakona moramo poštivati propisanu proceduru i odredbe Ustava točnije članak 90. stavak 2. a to znači da se u zakonu čija primjena traži financijska sredstva moraju predvidjeti njihovi izvori", upozorio je Arlović. Na kraju je predložio stanku od pola sata radi potrebnih konzultacija kako bi se vidjelo je li moguće već sada postići suglasnost glede sredstava za primjenu zakona, a ako to nije moguće Klub traži odgodu glasovanja za slijedeći tjedan.

U ispravku navoda zastupnik **Ivo Lončar (nezavisni)** nije se složio s tvrdnjom gospodina Arlovića da treba imati proračunsku rezervu. Ona postoji, kaže Lončar, jer je lani Sabor izdvojio 1 posto kojim Vlada raspolaže mimo Hrvatskoga sabora. "Ljetos je, međutim, dato 143 milijuna kuna za promašaje, i iz tih novaca saniramo i Riječku banku, itd.", zaključio je ovaj nezavisni zastupnik.

Predsjednik **Tomčić** podsjetio je na Poslovnik, točnije odredbu članka 139. prema kojoj ako se prijedlogom zakona stvaraju materijalne obveze, Sabor ne može odlučivati o istom prije nego, na temelju izvješća Odbora za financije i državni proračun, utvrdi

da se za ispunjenje tih obveza mogu osigurati financijska sredstva. Ipak, zamolio je zastupnike "da ga ne tjeraju na strogu primjenu Poslovnika" te apelirao da se pokuša razgovarati u jednoj mirnoj i tolerantnoj atmosferi, a napose pronaći zadovoljavajuće rješenje.

Mr.sc. **Mato Arlović (SDP)** drži da je zastupnik Lončar povrijedio članak 214. Poslovnika. Zanimjao je da je u svom istupu tvrdio kako treba imati proračunsku rezervu, kako navodi zastupnik Lončar. Tako je zastupnik Lončar njega omalovažio, kaže, i na taj način prekršio spomenutu odredbu Poslovnika. Zastupnik Lončar je iznio svoje političko stajalište javljajući se za ispravak netočnog navoda, i na taj način zlorabio već spomenutu poslovničku odredbu. Gospodin Arlović dodaje još kako je samo citirao ono što piše u obrazloženju predloženog zakona glede potrebnih sredstava za njegovo provođenje, te ponovno zamolio za potrebne konzultacije.

Među potpisnicima koji su poduprli zakonski prijedlog HSLS-ovih zastupnika njih 28 je iz vladajuće većine, a od toga 16 iz SDP-a.

Ivan Šuker (HDZ) je mišljenja da postoje zakonski uvjeti da se iz tekuće pričuve osiguraju sredstva za provođenje zakona, i dodaje da Vlada raspolaže s tekućom pričuvom na zahtjev proračunskih korisnika. A njegov stranački kolega, **Ljubo Česić-Rojs** smatra da nije problem u novcu nego u negativnom mišljenju Vlade RH, i predlaže da se pristupi glasovanju u kojem će svaki zastupnik postupiti po svojoj savjesti. U ponovnom istupu **Juraj Njavro**, dr.med. (HDZ) složio se s ovom dvojicom svojih stranačkih kolega da je moguće u pričuvi osigurati sredstva za provođenje zakona. Zatim je **Vladimir Šeks (HDZ)** u ime Kluba zastupnika svoje stranke predložio stanku od pet minuta te obavijestio da će nakon toga obrazložiti stajalište Kluba o zakonskim prijedlozima i glasovanje o istima. Predsjednik **Tomčić** još je jedanput podsjetio na članak 139. Poslovnika Hrvatskoga sabora, i na zahtjev klubova zastupnika HSS-a, SDP-a i HDZ-a odredio stanku od pola sata.

Pokazalo se, međutim, da je stanka trajala dulje od predviđenog vremena

zbog čega se predsjednik **Zlatko Tomčić** ispričao te objasnio da su produljene stanke zatražili neki klubovi zastupnika, a održane su i konzultacije u parlamentarnoj većini.

U nastavku sjednice najprije je u ime Kluba zastupnika HSS-a govorio **Luka Trconić**. U prijašnjem istupu nije, kaže, rekao ništa pogrešnog te podsjetio da je Klub sadržajno podržao oba zakonska projekta. Doduše zakonski akt zastupnika Kalinića formalno je bio upitan, ali sadržajno Klub je i njega podržao. Klub misli kako nema nekih posebnih razloga da se protivi glasovanju o zakonima koje bi se odmah provelo. S obzirom na poslovničku odredbu (članak 139.) bilo bi razborito očitovanje Vlade RH o zakonskom projektu. U slučaju amandmanske intervencije glede primjene predloženog zakona od 1. siječnja 2003. izbjegle bi se formalne zamke Poslovnika, i već bi se pola sata nakon toga moglo glasovati o zakonskom aktu, zaključio je ovaj zastupnik.

Ivo Lončar (nezavisni) reagirao je na konstataciju zastupnika Trconića da "Klub zastupnika HSS-a sadržajna podržava donošenje Zakona". Za tu tvrdnju zastupnik Lončar drži da je netočna i poziva da se istinitost njegove primjedbe provjeri uvidom u fonogram s sjednice dan prije.

Ispravljajući navod prethodnika, **Stjepan Živković (HSS)** je ustvrdio kako se ponovno želi omalovažiti HSS, te podsjeća da je govoreći dan ranije u Saboru u ime Kluba svoje stranke iskazao dvojbu što problematiku zakonskog prijedloga zastupnika Kalinića rješavaju još dva zakona, ali ga u sadržajnom smislu Klub prihvaća.

Postoji mogućnost da se kao dan početka primjene zakonskog prijedloga dvoje zastupnika HSLS-a odredi 1. siječnja 2003. godine, i tada je u raspravi o državnom proračunu za slijedeću godinu moguće osigurati sredstva za provođenje ovoga zakona, naglasio je mr.sc. **Mato Arlović** u ime Kluba zastupnika SDP-a. No, to samo pokazuje da u pripremi spomenutog zakona nisu bila osigurana sredstva za njegovo provođenje. Sada sve ovisi o predlagateljima kako će postupiti tj. žele li izaći s takvim amandmanom ili ne, rekao je gospodin Arlović. Podsjeća da su potporu podnošenju zakona dvoje HSLS-ovih zastupnika potpisala 36 zastupnika od kojih 16 iz SDP-a, čak 28 iz vladajuće većine, dok je to učinilo samo osam zastupnika

sada oporbe (tada su bili pripadnici vladajuće koalicije). "Tako stvari malo drugačije stoje nego što se u javnosti želi prikazati kroz ovu raspravu o proceduralnom pitanju oko donošenja zakona", kaže Mato Arlović. Inače, Klub je svjestan da se ovim zakonom ponovno otvara pitanje položaja invalida u RH, a ne samo HRVI iz Domovinskog rata. I u tom pogledu Klub je siguran da će rasprava o državnom proračunu time biti dodatno opterećena.

Traži se konstruktivno rješenje

Ispravljajući navod **Ivo Lončar (nezavisni)** kaže kako nije točna Arlovićeva konstatacija da "nisu osigurana sredstva za provođenje ovoga zakona". Lani je, podsjeća Lončar, iz Državnog proračuna "teškog" 77 milijardi kuna izdvojeno 1 posto ili 770 milijuna kuna. Zastupnika Lončara zanimalo je "gdje su ti novci, i od kuda je išlo npr. 250 milijuna za poljoprivredu i druge stvari".

Klub zastupnika HDZ-a traži konstruktivno rješenje, a to znači da ne treba robovati formalnim, proceduralnim elementima iz Poslovnika Hrvatskoga sabora te da je Ustav nesporno jači od Poslovnika, kazao je **Vladimir Šeks** u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Zakonski prijedlog zastupnika Kalinića ne zahtijeva nikakva proračunska sredstva, i prema tome nema nikakvog razloga da se o tom zakonu ne glasuje odmah. Što se tiče drugog zakonskog akta, i gospodin Šeks podsjeća da je kod donošenja državnog proračuna i Zakona o izvršenju državnog proračuna ostavljena pričuva od 1 posto ili 770 milijuna kuna, a za različite troškove reformi. Prostor za osiguravanje sredstava za primjenu predloženog zakona vidi i u najavi rebalansa državnog proračuna koju je obznanio ministar Crkvenac, kada je rekao da će se kresati troškovi (milijardu i 900 milijuna kuna) smanjenjem različitih proračunskih stavki i pozicija koji se odnose na troškove investicijskog i drugog održavanja. Zastupnik se također prisjetio da je u Državnom proračunu za 2002. godinu planirana pričuva od 157 milijuna i 442 tisuće kuna, a do 30. lipnja ove godine od te sume utrošeno 32 milijuna, pa je tako ostalo 124 milijuna 488 tisuće kuna. Pod pretpostavkom da nakon 30. lipnja nije došlo do znatnijeg odstupanja u trošenju proračunske pričuve na toj

poziciji ostalo 124 milijuna kuna, pa je onda očigledno da ostaje samo stvar dobre volje Vlade RH da udovolji jednom pravednom i poštenom zakonskom prijedlogu i razriješi ovo goruće pitanje HRVI iz Domovinskog rata. Klub je suglasan s najavljenim amandmanom da se s primjenom zakona krene 1. siječnja 2003. godine. Predložio je još da se o oba zakonska prijedloga odmah provede glasovanje.

Predsjednik **Tomčić** osobno je zahvalio klubovima zastupnika ove tri stranke na datom prijedlogu koji onda i njega, kaže, oslobađa primjene članka 139. Poslovnika.

Radi ispravka navoda javio se mr.sc. **Mato Arlović (SDP)**. Glede spomenute pričuve Državnog proračuna Arlović upozorava da su ta sredstva namijenjena za prilagodbu hrvatskoga gospodarstva i njegovo usklađivanje sa EU-om (radi se o već preuzetim obvezama). Konačno, ta pričuva i nije toliko bitna ako se sa primjenom zakona krene od 1. siječnja 2003. godine, jer se onda u državnom proračunu za slijedeću godinu mogu osigurati sredstva za provedbu zakona.

U ime Kluba zastupnika Hrvatskoga bloka **Milan Kovač (HB)** je dao podršku predloženom zakonu, ali bez amandmana o njegovoj primjeni od 1. siječnja slijedeće godine, nego s objavom u "Narodnim novinama". U raspravi se, kaže, moglo čuti da ako se predloženi zakon prihvati po hitnom postupku valja osigurati 22 milijuna kuna. S tim u vezi zastupnik upozorava da je riječ o iznosu na godišnjoj razini, a ne o iznosu kojeg valja isplatiti za preostala dva mjeseca u 2002. godini.

O iznesenim prijedlozima klubova zastupnika očitovala se u ime predlagatelja zakona **Đurđa Adlešić (HSL)**. Primijetila je da u Vladinom obrazloženju za odbijanje predloženog zakona kao razlog nije naveden nedostatak novca, a nakon onoga što se moglo čuti na ovoj sjednici tvrdnja kako nema novca može se osporiti. Naime, prema izjavama pojedinih ministara neće se realizirati niz kapitalnih investicija, pa tako ostaje određena količina neraspoređenog novca koja se može rebalansom proračuna preusmjeriti, tvrdi ova zastupnica. Misli kako bi u cijeloj ovoj situaciji bilo dobro čuti stav Odbora za financije i državni proračun. Prihvatljivim je ocijenila stav Kluba zastupnika SDP-a da se valja pobrinuti i za ostale invalide, a ne samo HRVI iz

Domovinskog rata, te da ne treba među njih unositi razdor. U svoje osobno i u ime zastupnika Janjića obećala je da će pristupiti izradi i toga zakona, a očigledno je nužno provesti reviziju lažnih invalida kako se takve tvrdnje ne bi lomile na onima koji to najmanje zaslužuju.

Potom je predsjednik Odbora za financije i državni proračun, **Jadranko Mijalić (HSL)** obrazložio stav ovoga Odbora (o čemu smo informirali prikazujući mišljenja radnih tijela).

Tibor Santo, dr.med. (**LS**) izrazio je sumnju u ispravnost i vjerodostojnost zaključka Odbora za financije i državni proračun budući da ovo radno tijelo nije imalo kvorum na temelju kojeg bi donijelo svoj zaključak. Santo tvrdi da je došao na sjednicu Odbora te izrazio sumnju da su pozvani, odnosno pravovremeno obaviješteni svi njegovi članovi. Razlog - u tom trenutku iz vladajuće petorke, kaže, samo je on bio nazočan i nije sudjelovao na sjednici.

Odmah reagirajući **Jadranko Mijalić (HSL)** ustvrdio je da je zastupnik Santo nađen u prostorijama Hrvatskoga sabora tek kada su u momentu glasovanja dva zastupnika SDP-a napustila sjednicu opstruirajući rad ovoga radnog tijela. U momentu izglasavanja zaključka Odbor je imao kvorum, rezolutan je bio zastupnik Mijalić.

Riječ je zatražila i dobila zastupnica **Dubravka Horvat (SDP)**, članica ovoga Odbora. "Mi nismo napustili sjednicu Odbora opstruirajući rad toga radnog tijela budući da smo dobili još dva nova prijedloga kao prijedlog rješenja, i zatražili smo stanku za konzultaciju s Klubom zastupnika SDP-a", rekla je ova zastupnica. "Međutim, članovi Odbora koji su ostali izrazili su očitu nervozu, i nisu dozvolili da se mi konzultiramo", zaključila je na kraju svog izlaganja.

Ponovno je u ime Kluba zastupnika SDP-a govorio mr.sc. **Mato Arlović**. Ako predlagatelji žele da se odmah glasuje o predloženom zakonu trebali bi podnijeti već spominjani amandman i tako razriješiti cijelu ovu situaciju. Ili bi se na temelju izvješća Odbora za financije i državni proračun, a primjenom članka 139. Poslovnika išlo na odgodu glasovanja sve dok se ne postupi po zaključcima Odbora.

Predsjednik **Tomčić** ponovno je odredio stanku, ovaj put od 15 minuta te sazvaio sjednicu Predsjedništva

Hrvatskoga sabora s predsjednicima klubova zastupnika.

Nakon stanke predsjednik **Zlatko Tomčić** obavijestio je zastupnike da su se predsjednici klubova zastupnika parlamentarnih stranaka dogovorili da podnesu amandmane na Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji - predlagatelja zastupnice Adlešić i zastupnika Janjića. U međuvremenu je, kaže, stigao i amandman predlagatelja ovog zakona, ali je predsjednik Tomčić upozorio da njihov amandman nije kompletan pa ga se niti ne može razmatrati. HSLSOvi zastupnici Adlešić i Janjić predložili su da ovaj Zakon stupi na snagu 1. siječnja 2003. godine, a predsjednik Tomčić primijetio da amandmanom nije utvrđen datum početka primjene zakona. Klubovi zastupnika u Hrvatskom saboru predložili su, pak, da Zakon stupi na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama", a primjenjuje se od 1. siječnja 2003. godine. Taj amandman, podnesen je, kaže se u obrazloženju klubova zastupnika: SDP-a, HDZ-a, HSS-a, HSLS-a, HNS-a, PGS-SBHS-a, LS-a, LIBRE, Hrvatskoga bloka, DC-a i napose Kluba zastupnika nacionalnih manjina, zato da bi se pristupilo glasovanju i donio predloženi zakon. Budući da je amandman stigao izvan termina utvrđenih člankom 166. Poslovnika najprije se glasovalo o predloženom amandmanu klubova zastupnika. Sa 107 glasova "za" i dva "suzdržana" zastupnici su prihvatili raspravu o tom amandmanu. U tom se trenutku javio **Joško Kontić (HSLS)** radi ispravka navoda. Prema članku 166. Poslovnika iznimno, ako se većina

nazočnih zastupnika s tim složi, predlagatelj akta može podnijeti amandman na Konačni prijedlog zakona u tijeku odlučivanja o podnesenim amandmanima na sjednici. Ostali zastupnici i klubovi zastupnika mogu podnijeti amandman do zaključenja rasprave, upozorava ovaj zastupnik, i drži da bi najbolji izlaz bio da se odredi stanika od pet minuta i uredi amandman predlagatelja zakona, ako je to potrebno u nekom tehničkom segmentu, a onda o njemu raspravi i glasuje. Misli kako nije u skladu s Poslovníkom da klubovi zastupnika podnose amandman.

Predsjednik **Tomčić** je ustvrdio kako ova primjedba ima osnova, ali kako se radi o stavljenom potpisu gotovo svih klubova zastupnika na spomenuti amandmanski prijedlog može se odrediti stanika radi očitovanja Odbora za Ustav i Poslovnik i politički sustav. Ipak, zamolio je zastupnika Kontića da odustane od svog prijedloga jer je i sam rezultat provedenog glasovanja pokazao da je čak 107 zastupnika za raspravu o amandmanskom prijedlogu klubova zastupnika Hrvatskoga sabora. Zastupnik **Dražen Budiša (HSLS)** reagirao je na opasku predsjednika Tomčića da je amandman zastupnika HSLS-a nedostatan u tehničkom pogledu jer nije određen datum primjene zakona. S tim u vezi gospodin Budiša upozorava da se u amandmanu navodi 1. siječnja 2003. kao dan stupanja na snagu ovoga zakona, ali ga je predsjednik **Zlatko Tomčić** odmah podsjetio da kod svakog zakona piše kada stupa na snagu, a kada se primjenjuje. Na to je **Dražen Budiša** upozorio na obrazloženje amandmana HSLS-ovih zastupnika da se tom amandmanskom intervencijom omo-

gućava osiguravanje sredstava za provedbu Zakona u Državnom proračunu za iduću godinu. Predsjednik **Tomčić** je uzvratilo konstatacijom kako nikada dosad na glasovanje nije stavljan obrazloženje amandmana nego tekst amandmana, te ponovno podsjetio na amandman klubova zastupnika Hrvatskoga sabora. **Konačno, pristupilo se glasovanju o amandmanu klubova zastupnika parlamentarnih stranaka, koji je i prihvaćen većinom glasova (112 glasova "za", 1 "protiv" i 1 "suzdržan"). Na taj način stekli su se uvjeti i za izjašnjavanje o predloženom zakonu predlagatelja Đurde Adlešić i Želimira Janjića. I ovom prilikom većinom glasova (113 "za" i 1 "suzdržan") zastupnici Hrvatskoga sabora donijeli su Zakon o izmjeni Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji u tekstu kako su ga predložili spomenuti zastupnici i zajedno s prihvaćenim amandmanom klubova zastupnika Sabora.**

U nastavku glasovalo se i o zakonskom prijedlogu mr.sc. **Pavla Kalinića (SDP)**. U kraćem obraćanju ovaj predlagatelj nije prihvatio amandman Odbora za ratne veterane jer za to, kaže, nema razloga, budući da je taj amandmanski prijedlog inkorporiran u njegov amandman na vlastiti prijedlog zakona. Glasovanjem o amandmanu Odbora zastupnici su pokazali da isto misle, i nisu prihvatili taj amandman. **Bez daljnje rasprave i jednoglasno sa 115 glasova "za" zastupnici su donijeli i ovaj Zakon u predloženom tekstu, zajedno s amandmanom predlagatelja - Pavla Kalinića.**

V.Ž. J.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PREKRŠAJIMA

Jasnije i učinkovitije zakonske odredbe

Nakon jednoglasnog prihvatanja zaključka da sukladno članku 154. Poslovnika postoje posebno opravdani razlozi za povratno djelovanje članka 2a. Zakona, zastupnici su jednoglasno izglasali i konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prekršajima, u tekstu predlagatelja, Vlade Republike Hrvatske, zajedno s prihvaćenim amandmanom Odbora za zakonodavstvo.

Predložene izmjene i dopune pridonose većoj jasnoći pojedinih odredbi koje omogućavaju djelotvorno funkcioniranje nadležnih upravnih tijela koja procesuiraju brojna protupravna ponašanja počinitelja prekršaja.

O PRIJEDLOGU

Zakon o prekršajima objavljen je u "Narodnim novinama", br. 88/2002, od 24. srpnja 2002. godine, a kao dan stupanja na snagu određen je 1. listopada 2002. godine.

Člankom 95. Zakona o prekršajima propisan je sastav upravnog tijela koje vodi prekršajni postupak, a stavkom 6. decidirano su propisani uvjeti za voditelja prekršajnog postupka, predsjednika i članove vijeća koji moraju biti diplomirani pravnici s položenim pravosudnim ispitom. Kako su dosadašnje Komisije za prekršaje u ministarstvima sastavljene od diplomiranih pravnika bez položenog pravosudnog ispita potrebna je izmjena tog stavka na način da samo predsjednik komisije i voditelj prekršajnog postupka pred upravnim tijelom trebaju biti diplomirani pravnici s položenim pravosudnim ispitom.

Člankom 7. Zakona o prekršajima propisani su izvori propisivanja prekršaja i prekršajnih sankcija, a to su zakoni, odluke županijskih skupština i skupštine Grada Zagreba, te odluke gradskih i općinskih vijeća. Kako su do sada prekršaji i

prekršajne sankcije bili propisani podzakonskim aktima - raznim pravilnicima, potrebno je radi ekonomičnosti i vremena usklađenja, odrediti produženo važenje tih podzakonskih propisa. Stoga je nužno takvom odredbom dopuniti odredbe Zakona o prekršajima.

Za provođenje ovog Zakona nije potrebno osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu.

Predlaže se donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prekršajima po hitnom postupku s obzirom na to da predložene izmjene i dopune pridonose većoj jasnoći pojedinih odredbi koje omogućavaju djelotvorno funkcioniranje nadležnih upravnih tijela koja procesuiraju brojna protupravna ponašanja počinitelja prekršaja. Stoga postoje osobito opravdani državni razlozi, a donošenje ovoga Zakona po hitnom postupku je nužno radi sprečavanja većih poremećaja u gospodarstvu, sukladno odredbama Poslovnika Hrvatskog sabora.

U članku 95. brisanjem riječi "i članove" izmijenjen je sastav upravnih tijela koja vode prekršajni postupak, na način da vijeća za prekršajni postupak (dosadašnje komisije za prekršaje u ministarstvima) imaju predsjednika vijeća koji je diplomirani pravnik s položenim pravosudnim ispitom, dok su ostali članovi vijeća diplomirani pravnici sa stručnim znanjem i iskustvom za pojedina područja.

U članku 266. iza stavka 3. dodaje se novi stavak 4. koji glasi da podzakonski propisi kojima su propisani prekršaji i prekršajne sankcije, ostaju na snazi do 31. prosinca 2003. godine. Ovom dopunom propisano je produženo važenje i primjena podzakonskih propisa u kojima su propisani prekršaji i prekršajne sankcije.

RADNA TIJELA

Odbor za pravosuđe razmatrao je Prijedlog i konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prekršajima čiji je predlagatelj Vlada RH.

Uvodno, predstavnik predlagatelja izvjestio je članove Odbora o razlozima podnošenja predmetnog Prijedloga zakona, pitanjima koja se njime uređuju kao i razlozima predložene hitnosti postupku.

U raspravi koja je uslijedila načelno su podržana predložena rješenja te razlozi radi kojih se predlažu, međutim, otvoreno je i pitanje trenutka donošenja kao i ustavnopravnog aspekta početka važenja i primjene ovog Zakona.

Naime, od 1. listopada 2002. godine u primjeni je novi Zakon o prekršajima čijim stupanjem na snagu prestaju važiti i primjenjivati se mnogobrojni podzakonski akti kojima su, poglavito u ministarstvima, određena mnogobrojna prekršajna djela i za njih određene sankcije, te temeljem kojih se vode ili bi trebali započeti mnogobrojni prekršajni postupci.

S obzirom na vrijeme donošenja novopredloženih izmjena i dopuna zakona, a zbog izbjegavanja pravnog interregnuma te nedostatka regulative, potrebno je odrediti retroaktivno važenje ovog Zakona od 1. listopada 2002. godine. Odbor je izvješten kako će Odbor za zakonodavstvo u tom smislu podnijeti i odgovarajući amandman.

U raspravi je, međutim, izražena dvojba oko ustavnopravne valjanosti i usklađenosti takvog rješenja pa se pojavio i prijedlog o podnošenju amandmana kojim bi se odgodilo važenje i primjena samog Zakona o prekršajima, zbog uočenih ali i nekih drugih neusklađenosti i mogućih problema u praksi zbog prerane primjene.

Kako je i ovo rješenje ocijenjeno dvojbena s ustavnopravnog aspekta zbog načina primjene instituta retroaktivnosti prevladalo je stajalište kako je, za sada, racionalno podržati predložene izmjene i dopune Zakona, uz obvezu predlagatelja da notira sve izražene primjedbe i stajališta, te do početka plenarne sjednice Sabora i rasprave o ovoj točki izvijesti o stajalištu Vlade RH o ovim pitanjima ili intervenira u sam tekst Prijedloga zakona na način da se izbjegnu nomotehničke i ustavnopravne nesuglasice i prijepori.

Načelno, izraženo je i stajalište kako se zakoni, što je vidljivo i na ovom primjeru, mijenjaju prečesto i previše, što dovodi do inflacije zakona pa čak i otvara pitanje pravne sigurnosti. U proceduru donošenja trebali bi se podnositi konzistentni i do kraja domišljeni zakonski prijedlozi.

Nakon provedene rasprave, Odbor za pravosuđe je, podržavajući hitni postupak, odlučio jednoglasno predložiti donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prekršajima.

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se ovaj Zakon donese po hitnom postupku.

Ocjenjujući potrebu povratnog djelovanja rješenja koje se odnosi na sastav Vijeća za prekršaje i podzakonske akte, Odbor predlaže Hrvatskom saboru da prihvati predloženi amandman i utvrdi opravdanost razloga za povratno djelovanje članka 2a.

AMANDMANI

Odbor za zakonodavstvo podnio je jedan amandman na tekst Konačnog prijedloga zakona, iza članka 2. dodaje se članak 2a. koji glasi: "Odredba ovoga Zakona koja se odnosi na sastav vijeća za prekršaje i podzakonske propise primjenjuje se od 1. listopada 2002. godine.

Obrazloženje je da polazeći od toga da je novi Zakon o prekršajima stupio na snagu upravo 1. listopada ove godine, ocjenjuje se da bi do stupanja na snagu predložene zakona nastupila pravna praznina na način da bi se u tom razdoblju, prvo, za pokrenute prekršajne postupke taj postupak morao voditi pred Vijećem za prekršaje u sastavu koji se u ovom trenutku ne može osigurati, i drugo,

da u tom razdoblju ne bi bilo pravne osnove za pokretanje i vođenje prekršajnih postupaka za prekršaje koji su propisani podzakonskim aktima i kojima je utvrđena novčana kazna za te prekršaje.

Nomotehnički dodaje se članak 2a. iz ustavnopravnih razloga, jer samo pojedine odredbe određenog zakona mogu imati povratno djelovanje. Odbor predlažući ovaj amandman, istodobno ocjenjuje da je takvo povratno djelovanje posebno opravdan razlog.

RASPRAVA

Samo predsjednici vijeća s pravosudnim ispitom

Predstavnik predlagatelja, zamjenik ministricice pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, **Miljenko Kovač**, dodatno je obrazložio Prijedlog. Rekao je da je riječ o dvjema pogreškama koje egzistiraju u Zakonu o prekršajima, a koje predlagatelj, Vlada RH, predlaže popraviti. Jedna od njih odnosi se na sastav Vijeća za prekršaje u upravnim tijelima, gdje po sadašnjim odredbama zakona i predsjednik i članovi tih vijeća moraju biti diplomirani pravnici s položenim pravosudnim ispitom.

U nadležnim upravnim tijelima nema dovoljno pravnika s položenim pravosudnim ispitom, pa ako bi ostala na snazi zakonska odredba kakva je sada ta vijeća ne bi mogla funkcionirati.

Rekao je da se naknadno ustanovilo da u nadležnim upravnim tijelima nema dovoljno takvih pravnika, pa ako bi ostala na snazi zakonska odredba kakva je sada ta vijeća ne bi mogla funkcionirati.

Zato se i predlaže da se Zakon u tom pogledu promijeni tako da bi samo predsjednici vijeća morali biti diplomirani pravnici s pravosudnim ispitom, a njihovi članovi ne.

Druga odredba Prijedloga zakona odnosi se na podzakonske propise koji su bili izvor prekršajnog prava. "Radi se o tome da se ne baš na vrijeme ustanovilo da postoji obilježje pravnika,

propisa koji su donijela ministarstva i druge nadležne državne upravne organizacije, kojima se reguliraju i prekršaji i prekršajne sankcije, a po novome zakonu takvi pravilnici više ne mogu biti izvor prekršajnog prava".

Važeći zakon znatno usložnjava prekršajni postupak, tako da prekršajni sudovi, s obzirom na trenutačnu stvarnu nadležnost neće moći riješiti najveći broj predmeta, a time se dovodi u pitanje i ostvarivanje njihove ustavne i zakonske funkcije.

Prijedlogom zakona predlaže se da se svi podzakonski akti koji su vrijedili u vrijeme donošenja zakona ostave na snazi do 31. prosinca 2003. godine, što će biti dovoljno vremena da se stanje na području podzakonskih propisa uskladi s novim zakonom.

U ime **Odbora za pravosuđe** govorila je **Jadranka Kosor (HDZ)**, zamjenica predsjednika Odbora.

Prijeti zastara zbog složenosti postupka

U ime **Kluba zastupnika HSS-a, Ljubica Lalić (HSS)** kritički je primijetila da nakon nešto više od dva mjeseca od dana donošenja i nekoliko dana od dana stupanja na snagu cjelovitog Zakona o prekršajima, na klupama zastupnika pojavio se Prijedlog izmjena i dopuna istog zakona. "Teško razumljivo i teško prihvatljivo, tim više što su nam u sjećanju sva zbivanja i sve rasprave o zakonu koji je donesen tek u trećem čitanju".

Naglasila je da tada predlagatelj nije imao sluha za primjedbe i prijedloge zastupnika iznesene u raspravi, ustrajavao je na vlastitim prijedlozima za koje je u raspravi utvrđeno da nisu dobri, a sada praksa dokazuje opravdanost i osnovanost većine iznesenih prigovora.

Konstatirala je da u ovom Prijedlogu izmjena i dopuna treba gledati tek prvi pokušaj popravljivanja u cijelom nizu koji će uslijediti.

Ljubica Lalić rekla je da je njen Klub zastupnika mišljenja da ministrica pravosuđa ne dijeli mišljenje

svog pomoćnika, izneseno na Odboru za zakonodavstvo, kojeg je citirala: "Imamo zakon, baš nas briga jesu li sudovi pripremljeni za njegovu provedbu, to je njihov problem". Lalić drži da to nije problem sudova, kako smatra pomoćnik ministrice, već problem ove Vlade, a prije svega Ministarstva pravosuđa, pa i samih zastupnika.

"Ova Vlada mora jamčiti pravnu sigurnost i mora osigurati vladavinu prava. Da bi to postigla nije dovoljno samo pridobiti saborsku većinu i donijeti zakon, za jamstvo pravne sigurnosti potrebno je stvoriti uvjete koji će omogućiti provedbu zakona, što dakako nije slučaj sa Zakonom o prekršajima", rekla je zastupnica.

Istaknula je da pozitivni zakon znatno usložnjava prekršajni postupak, tako da prekršajni sudovi, s obzirom na trenutačnu stvarnu nadležnost neće moći riješiti najveći broj predmeta, a time se dovodi u pitanje i ostvarivanje njihove ustavne i zakonske funkcije.

Izmjenama propisa potrebno je regulirati stvarnu nadležnost za vođenje prekršajnog postupka i to prekršajnih sudova s jedne strane, te upravnih tijela s druge strane.

Lalić drži da će veliki broj predmeta pasti u zastaru. U prosjeku, sudac prekršajnog suda opterećen je sa 1500 predmeta godišnje. Postupak po novom zakonu znatno je složeniji i sličniji kaznenom postupku, smatra zastupnica. "Usložnjavanjem postupka prijete zastara dvije trećini predmeta".

Zastupnica drži da je o tome zakonodavac promišljao, te je u funkciji rasterećenja prekršajnih sudova članak 90. stavak 1. i članak 92. Zakona o prekršajima, jer, prema ovim odredbama može se propisati nadležnost upravnih tijela da vode prekršajni postupak.

No, da navedene zakonske odredbe ne bi ostale samo mrtvo slovo na papiru i kako bi iste zaživjele, a s čime bi se i rasteretili prekršajni sudovi, treba izmijeniti oko 200 zakona kojima se propisuju prekršaji. Izmjenama tih propisa potrebno je regulirati stvarnu nadležnost za vođenje prekršajnog postupka i to prekršajnih sudova s jedne strane, te upravnih tijela s druge strane.

Radi se o opsežnom poslu koji se ne može izvršiti u tako kratkom vremenu od donošenja zakona u srpnju do njegovog stupanja na snagu 1. listopada ove godine.

Lalić je rekla da su bile očekivane izmjene zakona u smislu odgode njegovog stupanja na snagu, no suprotno očekivanjima, predlagatelj ne predlaže izmjenu u tom smislu, nego predlaže izmjenu članka 96. stavak 6, na način da samo predsjednik Komisije za prekršaje u ministarstvima i voditelj prekršajnog postupka pred upravnim tijelom trebaju biti diplomirani pravnici s položenim pravosudnim ispitom.

"Dakle, ako se donesu ove izmjene, članovi komisije i vijeća morat će biti diplomirani pravnici, bez obveznog položenog pravosudnog ispita".

Lalić je podsjetila da su zastupnici iz Kluba HSS-a ukazivali u raspravama na potrebu rješavanja statusa onih sudaca za prekršaje koji tu dužnost obnašaju 15, 20 godina ili više, a do mirovine im nedostaje najviše 5 godina i nemaju položen pravosudni ispit. Iako je takvih sudaca za prekršaje u Hrvatskoj najviše dvadesetak nije postojala volja rješavanja njihovog statusa, naglasila je Lalić.

"Danas predlagatelj svoj prijedlog obrazlaže činjenicom da su dosadašnje komisije za prekršaje u ministarstvima sastavljene od diplomiranih pravnika bez položenog pravosudnog ispita".

Ustvrdila je da predlagatelju nedostaju ujednačeni kriteriji. Zatečeno stanje nije bilo nepoznato niti prije dva mjeseca kada se zakon donosio. Istaknula je da ne smatra

predložene izmjene nepotrebnima, no one nisu dovoljne.

"Izmjene zakona o prekršajima su potrebne, bez obzira što je zakon tek donesen, na njegovu izmjenu će ukazati praksa, jer, prema mišljenju praktičara koji taj zakon provode i na temelju kojeg trebaju suditi, postojeći zakon je neprovediv".

Naglasila je da bez međusobnog uvažavanja prakse i teorije i nadalje će se donositi zakoni koji nikome ne služe.

Zatražila je u ime Kluba od Vlade RH da u što kraćem vremenu predloži rješenja kojima će se regulirati stvarna nadležnost za vođenje prekršajnog postupka, s jedne strane prekršajnih sudova, a s druge strane upravnih tijela, a sve u cilju rasterećenja prekršajnih sudova, kako bi im se omogućilo ostvarenje njihove ustavne i zakonske funkcije.

Ovime je zaključena rasprava.

OČITOVANJE O AMANDMANIMA I GLASOVANJE

Usljedilo je očitovanje predstavnika predlagatelja, zamjenika ministrice pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, **Miljenka Kovača** o amandmanu Odbora za zakonodavstvo, koji je prihvaćen.

Potom se glasovalo o zaključku da, sukladno članku 154. Poslovnika, postoje posebno opravdani razlozi za povratno djelovanje članka 2a. Zakona. Ovaj zaključak zastupnici su jednoglasno prihvatili, sa 115 glasova "za".

Konačno se glasovalo o Konačnom prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prekršajima, kojeg su zastupnici jednoglasno prihvatili, sa 115 glasova "za", u tekstu predlagatelja, zajedno s prihvaćenim amandmanom Odbora za zakonodavstvo.

S.Š.

PRIJEDLOG ZAKONA O POLITIČKIM STRANKAMA

O Prijedlogu provedena prethodna rasprava

Većinom glasova Hrvatski sabor je donio zaključak da je o Prijedlogu zakona o političkim strankama provedena prethodna rasprava te da će se svi prijedlozi i primjedbe uputiti predlagatelju Odboru za Ustav, Poslovnik i politički sustav zbog pripreme Prijedloga zakona. Temeljna odrednica predloženog Zakona bila je pridonijeti jasnijem određenju značenja, uloge i ustavnih zadaća političkih stranaka u demokratskom višestranačkom sustavu Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

Ovim Zakonom uređuje se pravni položaj političkih stranaka u Republici Hrvatskoj, način i oblici njihova djelovanja u društvu. Zatim se određuju uvjeti i postupak osnivanja i registracije političkih stranaka, pravila unutarnjeg ustrojstva i načela na kojima se temelji rad tijela i članova političke stranke te njihovi međusobni odnosi. Određuje se i način financiranja političkih stranaka, uvjeti i postupak za zabranu rada, za prestanak djelovanja odnosno za prestanak njihove pravne osobnosti, kao i druga pitanja značajna za rad i djelovanje političkih stranaka.

RASPRAVA

U ime predlagatelja, uvodno je, predsjednik Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, mr.sc. **Mato Arlović** rekao kako se tu radi o inicijativi predlaganja koju se preuzeli članovi Odbora, a da je materijal radio Hrvatski pravni centar u suradnji s drugim udrugama koje se bave stručnim i političkim aspektima funkcioniranja višestranačkog sustava u Republici Hrvatskoj.

Ovo je ograničenje političkog i stranačkog života

U ime Kluba zastupnika HDZ-a **Vladimir Šeks (HDZ)** je rekao da se Hrvatski sabor nalazi pred zakonom koji nastoji u toj mjeri normirati slobodu djelovanja i organiziranja političkih stranaka da bi ih sveo pod potpunu kontrolu. Smatra da bi se središnja politička stranka svela na

Zakon je izradio Hrvatski pravni centar u suradnji s drugim udrugama koje se bave stručnim i političkim aspektima funkcioniranja višestranačkog sustava u Republici Hrvatskoj.

servis koji bi neprestano prikupljao, obrađivao i slao podatke stručnom tijelu koji odredi Vlada. Time bi se, kaže, osigurao cjelovit uvid i nadzor nad političkim djelovanjem političkih stranaka. Misli također da nije u skladu s autonomijom i demokratskim poimanjem ustrojstva političkih stranaka zakonom propisivati na koji način koja tijela mora imati politička stranka. Pojasnio je i kako bi nevladine udruge koje su registrirane u Hrvatskoj imale pravo, sukladno ovom zakonskom prijedlogu, uvida u svaku političku stranku. Pojasnio je da su političke stranke ustavno temelj političkog djelovanja i ovim ih se Zakonom želi svesti na nešto što one nisu i nikada neće biti. Poručio je, kako kaže, gospodi profesorima iz Pravnog centra, da se svojim eksperimentima i utopijskim vizijama bave u svojim znanstvenim projekcijama, a ne da Hrvatski sabor usvaja jedno takvo ograničenje političkog, stranačkog života i reducira političke stranke i normira im politički život kao nigdje u svijetu.

Pred nama je jedan zakonski prijedlog koji izgleda kao magistarska ili doktorska disertacija, rekla je u ime Kluba zastupnika HSLŠ-a **Dorica Nikolić (HSLŠ)**. Smatra da bi njegovim usvajanjem sve stranke u državi izgledale jednako, naglasivši da se time derogira politička stranka budući da ona ne bi trebala imati statut, niti bilo koje tijelo koje je izabrala jer joj je sve već unaprijed dano. Drži da autor Zakona nije shvatio kako Hrvatska ima i regionalne stranke, s obzirom na to da bi se politički život sveo samo na tri velike. Političke stranke se sukladno Zakonu, kaže dalje zastupnica, neće imati vremena baviti politikom jer će imati obvezu stalno se dopisivati s upravom i Odborom za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Što se navedenog Odbora tiče, napomenula je kako bi on postao "otac, sin i duh sveti", jer bi sve odlučivao i bez njega stranke ne bi ništa mogle. Ne samo da je to oduzimanje autonomije političkim strankama, nego tada ne bi više bilo svrhe da političke stranke uopće postoje, konstatala je gđa Nikolić. Mišljenja je da će predloženi sustav biti vrlo skup jer će doći do potrebe stvaranja posebne državne uprave za političke stranke. Zaključila je da će nastati idila, jer neće biti stranaka, neće biti parlamentarne borbe i Hrvatska će se naći u prosvijećenom apsolutizmu.

Darko Šantić (HNS) je govorio u ime Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a i SBHS-a. Smatra da je predloženi Zakon prenормiran, tj. upotrijebio je pojam normativni optimizam. Pojasnio je kako to znači situaciju kada se smatra da se propisom može zaista sve riješiti i da će nakon toga zaista sve funkcionirati. Osvrnuo se na koncipiranje načela javnosti te rekao da je to u zakonu apsurdno riješeno budući da unutarnji rad treba biti javan uz istovremenu mogućnost da se statutom javnost može isključiti. Upitao je, bi li moglo uopće Ministarstvo

pravosuđa preuzeti na sebe posao koji mu Zakon određuje, ili bi se morao organizirati poseban ured? Kritizirao je i predloženu obvezu da se izvodi iz zapisnika opće skupštine političkih stranaka dostavljaju nadležnom tijelu. Drži da je previše neozbiljno čitati svade među ljudima unutar stranke. Mišljenja je dalje kako ovaj Zakon otvara drugu problematiku izmjene upravnog sudovanja i proširivanje upravnog sudovanja i na opće akte, dakle, na statute. To je, kaže, presedan koji bi mogao za sobom povući to da svi statuti praktički na koncu završe pred Upravnim sudom. Osvrnuo se i na članak 46. koji govori o građanskom nadzoru i predstavlja svojevrsnu kontradikciju. Smatra da odredba: "Politička stranka dužna je omogućiti praćenje postupka predlaganja i utvrđivanja kandidata političke stranke za zastupnike u Hrvatskom saboru, Predsjednika Republike itd." omogućava mogućnost zloraba i političkih konflikata.

Zakon je u nekim dijelovima prenormiran

Demokratski višestranački sustav zapisan je u članku 3. Ustava Republike Hrvatske kao jedna od najviših vrednota i zbog toga je to načelno potrebno urediti kvalitetnijim zakonom od onog koji je na snazi, rekao je u ime Kluba zastupnika SDP-a **Nenad Stazić (SDP)**. Složio se s ocjenom da su neki dijelovi ovog Zakona prenormirani, pogotovo kada je u pitanju Odluka o kandidatu političke stranke na izborima za Predsjednika Republike, te dvojbenu drži odredbu o građanskom nadzoru nad tim postupkom. Nelogičnost vidi u dostavljanju izvoda iz zapisnika opće skupštine stranke. Dobrim je ocijenio reguliranje područja imovine, budući da su, kaže, pojedine stranke prikupljale novac za državne potrebe, a potom ga stavljale na tajne stranačke račune. Nije se složio ni s time da politička stranka ne smije sklapati pravne poslove kojima daje u zakup, odnosno u najam nekretnine na kojima ima pravo vlasništva. Istaknuo je kako posebne dvojbe stvara odredba o dodjeli i raspoređivanju potpore iz Državnog proračuna. Te je to, kaže, za parlamentarne stranke 0,56 posto tekućih izdataka Proračuna iz prethodne godine, a za neparlamentarne stranke 0,025 stranaka.

Ili je prvi iznos premalen, ili je drugi prevelik, konstatirao je zastupnik. O svim odnosima financiranja treba razmisliti i treba ih uskladiti kako bi se parlamentarnim strankama omogućilo transparentno, stalno i dovoljno sredstava, zaključio je. Na kraju je predložio da se ova rasprava shvati kao prethodna rasprava, jer on ne nailazi na podršku, te da se sve primjedbe i prijedlozi dostave Odboru za Ustav, Poslovnik i politički sustav.

Postavlja se pitanje je li predlagatelj doista na pravi način odgovorio izazovima koji su se pojavili promjenom Ustava, rekao je u ime Kluba zastupnika LS-a **Zlatko Kramarić (LS)**. Smatra da to svakako nije najspretnije i najbolje urađeno. Ono što, kaže, smeta Klubu zastupnika LS-a je užasna prenormiranost, te dodaje da se na taj način ne može rješavati ova preozbiljna problematika. Zamjerio je predlagatelju i zadiranje u autonomiju političkih stranaka kao i to što će sve stranke izgledati kao jaje jajetu. Dobrim je ocijenio to što je prije dolaska u Sabor ovaj zakon prošao veliki broj javnih rasprava te se složio s Klubom zastupnika SDP-a da ova saborska rasprava bude još jedna prethodna rasprava upravo zbog toga što se pokazalo da sve stranke imaju iste primjedbe na koncept ovog Zakona. Napomenuo je kako se načelo javnosti političkih stranaka zadovoljava time što je program svake stranke dostupan svakome i nema, kaže, nikakve potrebe da se to normira s 15 ili više stavaka u jednom članku. Iskazao je zadovoljstvo što je Zakon otvorio pitanje financiranja stranaka jer drži da je tu bilo mnogo nereda. Drži dalje da političke stranke promoviraju ustavna načela i kao takve ne smiju biti nedemokratske. Zaključio je da se daljnjim raspravama mogu riješiti ova nesporna rješenja te se založio za to da predlagatelj ovu raspravu iskoristi kao prethodnu i u suradnji s političkim strankama izradi novi zakonski prijedlog.

Ovaj Zakon je samo skup teoretskih načela, jer su autori sigurno imali na umu da se hrvatski stranački sustav tek razvija, da je vrlo nestabilan i dinamičan te su ga što više htjeli staviti u zakonske okvire, rekla je u ime Kluba zastupnika DC-a **Vesna Škare-Ožbolt (DC)**. Smatra dalje kako je Zakon prenormiran i životno nerealan, da previše zadire u unutarnje funkcioniranje stranaka i njime se ne poštuju specifične potrebe

i strukture političkih stranaka te previše zadire u pravo slobodnog djelovanja i udruživanja. Pozdravila je ipak namjeru predlagatelja da se promovira odgovornost u upotrebi političkog novca i izbjegne mogućnost manipulacije i korupcije. Drži da je način javnog izvješćivanja o stranačkim financijama različit od zemlje do zemlje te da svakako treba naći pravi model za Hrvatsku. Kao manjkavost Zakona istaknula je i to što se ne spominje sve značajniji oblik neizravnog financiranja stranaka široko prihvaćen u Europi i svijetu, a to su zaklade i financiranje sindikalnim novcem. Zaključila je da je donošenje ovog Zakona o političkim strankama izuzetno bitno za razvoj demokratskih odnosa i razvoj društva u Hrvatskoj, međutim drži Zakon zbog svoje opširnosti i nedorečenosti samo dobrom podlogom za daljnji rad na tom planu te se složila sa svima koji traže da ovo bude prethodna rasprava.

Ovaj zakonski prijedlog pušten je u saborsku proceduru budući da je prošao značajne javne rasprave i izrađen je od udruga i znanstvenostručnih osoba kako bi se temeljem njega izradio Konačni prijedlog, rekao je u ime predlagatelja Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav mr.sc. **Mato Arlović**. Pojasnio je da je Zakon rađen prema Zakonu o političkim strankama Njemačke. Dodao je da postoji strah da se političke stranke ne nametnu previše društvenom životu te je to rezultiralo da sve što kvalitetnije regulira i kontrolira kroz oblik građanskog nadzora. Rekao je dalje da se Odbor neće protiviti odluci da ovo bude prethodna rasprava te da će prihvatiti s velikim zadovoljstvom sve prijedloge i sugestije. Drago mu je da nitko nije osporio ciljeve da se Zakon o političkim strankama uskladi s promjenama Ustava. Ustvrdio je potom da se tu ustvari radi o ostvarivanju jedne od temeljnih vrednota na kojoj počiva naš ustavni poredak, a to je višestranačka demokracija i višestranačje.

Garantira li Zakon postizanje navedenih ciljeva?

U ime Kluba zastupnika LIBRE **Mladen Godek (LIBRA)** je napomenuo kako ostaje pitanje garantira li se Zakonom postizanje navedenih ciljeva ili se samo uveličava spremnost u

njihovu realizaciju. Istaknuo je da je došlo do određene skepse glede Zakona koji je samo prijedlog. Složio se s ocjenom da je Zakon prenormiran, ali se složio s idejom o potrebi uređenja položaja financiranja političkih stranaka. Problem vidi jedino u dijelu koji govori o ustrojstvu, nazivu i načinu djelovanja političkih stranaka. Smatra da tu treba imati mjeru i odrediti samo okvir djelovanja. Kao glavni nedostatak Zakona naveo je to što se predlagatelj nije odredio spram velikog broja političkih stranaka u Hrvatskoj, njih 87. Drži da je bilo potrebno izvršiti sociološko-političku analizu te pojave. Prigovorio je i prijedlogu o financiranju stranaka, te je mišljenja da u financiranju parlamentarnih i neparlamentarnih stranaka vlada nesklad. Predloženim rješenjima poticat će se da broj stranaka i dalje raste. Predložio je stoga da ne budu sve stranke u Hrvatskoj financirane, nego samo one koje pređu prag od 1 posto na izborima. Što se tiče lokalnih stranaka mišljenja je da bi se trebale financirati na lokalnoj razini. Na kraju izlaganja se složio s prethodnim govornicima da ova rasprava bude prethodna rasprava u donošenju Zakona o političkim strankama.

Vladimir Šeks (HDZ) je nazvao zanimljivim to što Zakon ne sadrži ništa o imperativnom mandatu, budući da se mijenjaju stranački dresovi i zadržavaju se mandati. To je, kaže, promaklo budnom oku idejnih autora ovog zakona. Zamjerio je i to što bi deseci tisuća različitih dokumenata stizali na adresu Državnog ureda za političke stranke i predstavljali "fino kompliciranje". Time će se, smatra zastupnik stvoriti Ministarstvo za političke stranke koje će propisivati obrasce i postupke prijave i osnivanja organizacijskih oblika političkih stranaka. Osvrnuo se i na odredbu prema kojoj se politička stranka ustrojava na teritorijalnom načelu i djeluje na cjelokupnom području Republike Hrvatske. Time bi se, kaže, trebala ugasiti Hrvatska demokratska zajednica u cijelom svijetu. Nije se složio ni s idejom da statutarna sudišta rješavaju unutar stranačke sporove. Smatra da su to političke stvari i odluke, a ne stvar sudova. Drži dalje kako je stvar svake stranke na koji će način imati organizirane svoje frakcije, te je istaknuo kako se prenormiranost očituje u prijedlogu da se pred-

stavnicima članova lokalnih organizacija političkih stranaka statutom mora zajamčiti pravo na podnošenje prijedloga. Zaključio je na kraju izlaganja da ovo nije zrelo niti za prethodnu raspravu, nego da je ovaj zakonski prijedlog za koš.

Članak 74. Ustava kaže da zastupnici Hrvatskog sabora nemaju obvezujući mandat, te bi stoga trebalo mijenjati Ustav, a ne kritizirati predlagatelja Zakona, replicirao je **Mladen Godek (LIBRA)**.

Vladimir Šeks je odgovorio kako ne misli da bi trebalo mijenjati Ustav, već da bi bilo u redu zbog birača vratiti mandat stranci ukoliko se iz nje istupa.

Gospodin Šeks nije odgovorio na repliku, nego je izrekao svoje mišljenje, rekao je **Mladen Godek**.

Meni se čini da ni jedan ogranak HDZ-a izvan Hrvatske nije definiran kao politička stranka, nego kao kulturno društvo ili nešto slično, istaknuo je dr.sc. **Zlatko Kramarić (LS)**.

Na repliku je odgovorio **Vladimir Šeks**. Pojasnio je da ogranci HDZ-a djeluju kao političke stranke.

Nelogičnosti i odredbe izvan stvarnosti

Jadranka Kosor (HDZ) se pridružila svima koji su rekli da je ovaj Zakon krajnje restriktivan, prenormiran te dodala i neprovediv. Smatra kako ima mnogo nelogičnosti i mnoge su mu odredbe izvan života političkih stranaka. Drži dalje da bi se načelo javnosti moglo vrlo različito tumačiti te je konstatala da je dostavljanje podataka o glasilu stranke potpuno birokratiziranje. Što se tiče osnivanja Državne uprave za političke stranke upitala je, koliko će to koštati? Osvrnula se i na prijedlog građanskog nadzora koji predviđa da taj postupak prati registrirana nevladina udruga. Pojasnila je kako tih udruuga ima 20 tisuća te konstatala da je nemoguće za političku stranku da ih sve primi, smjesti i posluša eventualne primjedbe. Ukazala je i na potpore strankama iz Proračuna, predloživši da ih imaju samo stranke koje se nalaze u Hrvatskom saboru. Osvrnula se potom i na 3 posto od zastupničke naknade ukoliko stranke izaberu ženu na zastupničko mjesto. Drži to neprihvatljivim te pita na koji način se uopće došlo do tih tri posto? Žena vrijedi isto koliko i muškarac i

bilo bi apsurdno da stranke u budućnosti za zastupnike stavljaju samo žene zbog mogućnosti većih naknada, dodala je, zaključivši da je podsjeća na poticaje u poljoprivredi.

Marija Lugarić (SDP) je podsjetila da je Hrvatski sabor prihvatio Nacionalni program djelovanja za mlade te mjera koja je tu izazvala dosta rasprave je bila uvođenje instrumenta pozitivne diskriminacije mladih putem određenih kvota. Smatra da bi te kvote za mlade trebale uvesti političke stranke. Očito je, kaže, da većina stranaka još uvijek nije sklona promociji i afirmaciji mladih aktivista te je vrlo važno ustrajati na promjeni javne svijesti o važnosti aktivnog sudjelovanja mladih te na otvaranju društvenog i političkog prostora za djelovanje mladih u cilju poboljšanja suradnje vladinog i nevladinog sektora. Istaknula je i kako će u postupku pridruživanja Hrvatske Europskoj uniji jedan od važnih uvjeta biti i adekvatno uključivanje mladih u društveni život. Predložila je stoga da se u ovom Zakonu razmotri mogućnost uvođenja navedenih kvota za mlade odnosno svih instrumenata pozitivne diskriminacije mladih u političkim strankama. Konstatala je da bi to pomoglo unutarstranačkoj demokraciji, a posebno demokratizaciji političkog života u Hrvatskoj.

Prijedlog ovog zakona uistinu je prenormiran, misli i **Miroslav Korenika (SDP)**, te dodaje kako će on ubiti volju za stranačkim životom. Podržao je potom ideju gđe Lugarić o pozitivnoj diskriminaciji mladih. Smatra da bi statuti političkih stranaka trebali pridonositi posebnosti života u strankama, a ne da su sve iste kako se govori u Zakonu. Što se tiče tajnog izjašnjavanja, mišljenja je da je to dosta diskutabilno i nije u skladu s uvjetima rada političkih stranaka. Upitao je, na koji način provesti izbore tajno kada vrlo često u manjim sredinama ili manje stranke vrlo često jedva sakupe dovoljan broj ljudi da izađu na izbore. O mandatu članova statutarnih sudišta je rekao da ukoliko iz bilo kojih razloga dolazi do promjene svih tijela stranke, sasvim je sigurno da postoji mogućnost promjene i tog tijela. Ukazao je i na financiranje stranaka te se složio s time da stranke mogu koristiti svoje poslovne prostore ako su do njih došli na legalan način ili da ih daju u zakup. Spomenuo je i isključivanje iz stranaka s razlogom narušavanja

ugleda te predložio da bi trebalo daleko preciznije odrediti što je to narušavanje ugleda. Posebno bitnim drži da stranke imaju središnje račune. Bilo bi zanimljivo, rekao je dalje, da do idućeg čitanja predlagatelj dostavi analizu o tome kako to funkcionira u praksi jer mu se čini da jedan dio stranaka i dalje funkcionira preko vlastitih žiro-računa. Složio se i s idejom da se financiraju samo one stranke koje su zastupljene u predstavničkim tijelima jer će u protivnom doći do hiper produkcije stranaka. Diskutabilnim ipak drži odredbu da se brišu iz političkog života stranke koje šest godina nisu bile na izborima. Na kraju je podržao prijedlog da se ova rasprava shvati kao prethodno čitanje.

Gospodin Korenika je rekao da ima previše političkih stranaka, rekao je mr.sc. **Željko Glavan (HSLS)**. Smatra da se metodom prisile ograničavanjem financiranja ne može sprječavati građane da se udružuju u stranke.

Ja sam rekao da je previše stranaka s aspekta financiranja i držim da bi novcem poreznih obveznika trebale biti financirane samo stranke koje pređu izborni prag, odgovorio je **Miroslav Korenika**.

Zakon je preopširan i sličī deklaraciji više nego zakonu

Jednim dijelom ovaj Zakon je preopširan, a drugim dijelom sličī deklaraciji više nego zakonu koji bi trebao regulirati i davati smjernice za rad i djelovanje političkih stranaka, smatra **Ivo Fabijanić (SDP)**. Drži dalje kako je određivanje teritorijalnog ustroja stranke uz osiguranje pojedinim članovima sudjelovanje u obliku političke volje stranke stvar odnosa unutar same stranke. Također je mišljenja da se stranku ne može prisiliti na koji način će birati svoje ljude. Osvrnuo se i na odredbu prema kojoj nije dopušteno određivanje opće, trajne ili privremene zabrane primitka novih članova u političku stranku. Smatra da ni jednoj stranci nije cilj da u bilo kojem trenutku ide u takav postupak. Zaključio je kako je očito struka predložila nešto bez dobre suradnje s političkim strankama te se složio s prijedlogom da ovo bude prethodno čitanje temeljem kojeg će se izraditi zakon koji je itekako potreban.

Prijedlog ovog Zakona dokazuje da vrlo često pred nas dolaze zakoni čiji autori nisu sposobni sagledati njegove posljedice, rekao je mr.sc. **Željko Glavan**. Smatra da po zakonu ispada kako stranke imaju samo neke obveze, a sva prava im se ograničavaju. Osvrnuo se potom na odredbu da udruženje koje nije upisano u registar političkih stranaka nema položaj političke stranke. Upitao je, znači li to da građani ne mogu samostalno nastupiti na izborima? Zanimalo ga je i koji su to demokratski principi gdje politička stranka pogotovo ona koja je član vladajuće koalicije utječe na formiranje nekakvog javnog mijenja. Ukazao je potom na, kako kaže, kontradiktornost, koja se očituje u tome da se navodi kako svi izbori imaju biti tajni, a kasnije se u zakonu kaže: "osim u slučaju iz članka 45. stavka 1. Zakona u svim ostalim slučajevima izbori se mogu provoditi javnim glasovanjem". Mišljenja je dalje da zakon nikada ne smije zadirati u čin isključenja iz stranke i primanje novih članova, jer je to, konstatira, temelj autonomije svake političke stranke. Nelogičnost vidi i u financiranju stranaka u dijelu koji govori da se za stranke izdvaja 0,05 posto od proračuna jedinice lokalne samouprave, jer ti proračuni nisu jednaki. Predložio je stoga da se ovaj Zakon povuče i da se ide na doradu postojećeg Zakona o strankama.

Ne znači da ovaj zakonski prijedlog mora biti donesen u takvom tekstu, čak se i predsjednik Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav složio s ocjenom da ovo može biti prethodna rasprava, rekla je **Sonja Borovčak (SDP)**.

Trošimo novac da bi se provodilo prethodnu raspravu o nečijoj genijalnoj ideji, odgovorio je mr.sc. **Željko Glavan**.

Iz ovog Zakona je vidljivo da postoje dvojbe što je uopće funkcija i smisao političkih stranaka, rekla je dr.sc. **Vesna Pusić (HNS)**. Smatra da su autori ovog zakonskog prijedloga pogriješili što su počeli tretirati političke stranke kao da se radi o formalnim institucijama države i kao takvima, kaže, nametnuti su im svi mehanizmi kontrola, javnog nadzora i regulative. Političke stranke, pojašnjava zastupnica, su međutim slobodne dobrovoljne organizacije građana. Napomenula da ako se mehanizmi kontrole žele nametnuti političkim strankama, trebalo ih

vesti i za nevladine udruge, što bi dovelo do jedne forme sveprisutne države u svakom obliku autonomnog organiziranja građana. Činjenica je, konstatira, da postoji potreba da se neke stvari striktno, jasno i nedvosmisleno reguliraju kao izvori financiranja političkih stranaka, ali da to ne znači da treba uvesti kontrolu nad svakim javnim angažmanom. Zaključila je da ako svi ljudi koji se bave nekim poslom smatraju lošom regulativom nešto što su napisali ljudi koji se ne bave tim poslom trebao bi to biti razlog korekcije zakona koji se predlaže.

Predlagatelj se složio s prijedlogom da ovo bude prethodna rasprava

Završnu riječ imao je predstavnik predlagatelja predsjednik Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, mr.sc. **Mato Arlović**. Naglasio je kako će Odbor svakako imati u vidu pojedinačne, a posebno načelne primjedbe na ovaj Zakon te vjeruje da će svi koji su te primjedbe iznijeli uključiti i pomoći da dodemo do što boljeg Zakona o političkim strankama. Osvrnuo se na dva pitanja iznesena u raspravi. Prvo je kaže, pitanje jesu li političke stranke u Hrvatskoj stranke javnog prava? Smatra da su one subjekt javne vlasti. Drugo na što je ukazao je pitanje unutarnjeg ustroja stranaka, naglasivši da Ustav govori vrlo jasno kako treba urediti položaj financiranja političkih stranaka, dok autonomija ostaje njihov unutarnji ustroj. Obrazložio je potom da su stručnjaci krenuli od pretpostavke da još nije dovoljno razvijen unutarstranački život u Republici Hrvatskoj te su htjeli zakonom potaknuti njegovo stvaranje. Današnja rasprava je to demantirala, dodao je gospodin Arlović. Istaknuo je da Odbor nema ništa protiv da ovo bude prethodna rasprava temeljem koje će se napraviti prijedlog zakona za jednu od idućih saborskih sjednica.

Zastupnici su potom većinom glasova (69 "za", 38 "protiv" i 7 "suzdržanih") donijeli slijedeći zaključak: "O Prijedlogu zakona o političkim strankama, koji je predložio Odbor za ustav, Poslovnik i politički sustav, provedena je prethodna rasprava. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja uputit će se predlagatelju, radi pripreme Prijedloga zakona.

M.S.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O VLADI REPUBLIKE HRVATSKE; PRIJEDLOG ZAKONA O USTROJSTVU I DJELOKRUGU MINISTARSTAVA I DRŽAVNIH UPRAVNIH ORGANIZACIJA

Zaključci naknadno

O oba zakonska prijedloga (Kluba zastupnika HSLŠ-a) Hrvatski sabor glasovat će na narednoj, 26. sjednici.

O PRIJEDLOGU

Ministarstva i uprave

Umjesto prikaza zakonskih prijedloga evo što je o njima uvodno u objedinjenoj raspravi rekla predstavnica predlagatelja, **Dorica Nikolić**. Najprije je objasnila smisao Prijedloga zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija.

Klub zastupnika HSLŠ-a smatra da je broj ministarstava prevelik (najveći je u Europi) i ocjenjuju da je ustrojstvo nekih prilagođeno i osobnim afinitetima ministara. Uz upozorenje da je tendencija modernih država da ministarstava bude što manje, predložili su da se njihov broj smanji sa 19 na 11.

Umjesto 19 predloženo 11 ministarstava: zaštite okoliša i prostornog uređenja; financija; gospodarstva; kulture; obrane; obrazovanja, znanosti i športa, unutarnjih poslova; vanjskih poslova; pomorstva, prometa i veza; pravosuđa; zdravstva, socijalne politike i rada.

Djelokrug Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja proširio bi se, prema Prijedlogu, poslovima sadašnjih ministarstava za javne radove, obnovu i graditeljstvo koji se tiču graditeljstva te poslovima Državne uprave za vode. Ministarstvo financija bi ostalo kakvo jest, a Ministarstvo gospodarstva bi postalo jedno od najvećih ministarstava - u njemu bi se obavljali poslovi koje sada obavljaju ministarstva - turizma, poljoprivrede i ribarstva, obrta, malog i srednjeg poduzetništva te dio

poslova dosadašnjeg Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo (poslovi obnove ratom stradalih i nerazvijenih područja te razvoj otoka). Time bi se, obrazložila je predstavnica predlagatelja, omogućilo funkcionalno objedinjavanje svih gospodarskih aktivnosti i mogli bi se učinkovitije voditi poslovi gospodarske obnove u ratu stradalih i nerazvijenih područja.

Ovako složeno Ministarstvo gospodarstva otklonilo bi, naglasila je Dorica Nikolić, nedostatke s kojima su se suočavali investitori, domaći ili strani te obrtnici i poduzetnici, lutajući od jednog do drugog ministarstva.

HSLŠ je predložio Ministarstvo kulture - prijeko potrebno da bi se u eri globalizacije moglo brinuti za identitet države, naroda i njenih građana. Ministarstvu obrane dodali bi dio poslova koji bi se preuzeli od Ministarstva hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata. Obrazloženje, ovo ministarstvo ima velikih problema, a Ministarstvo obrane uredi po cijeloj zemlji.

U Ministarstvo obrazovanja, znanosti i športa objedinili bi se Ministarstvo prosvjete i športa i Ministarstvo znanosti i tehnologije. Pojam obrazovanja širi je od pojmovi prosvjeta i školstvo.

Nakon popisa stanovništva uočeno je koja je njegova obrazovna struktura i na kojoj je razini obrazovanje, a i uočen je svjetski trend - prilagođavanja obrazovanja novim tehnologijama (prekvalifikacija odraslih pa čak i nekih netom završenih studenata).

Ministarstvu unutarnjih poslova dodaju se ovlasti za borbu protiv elektroničkog kriminala i zaštitu hrvatskog Interneta, kao bitnog sustava za funkcioniranje Hrvatske u 21. stoljeću.

Ministarstvo vanjskih poslova preuzelo bi i poslove Ministarstva vanjskih integracija osim poslova koordinacije i usklađivanja pravnog sustava Republike s pravnim sustavom Europske unije.

Ministarstvu pomorstva, prometa i veza oduzele bi se ovlasti koje su prešle u nadležnost Hrvatskog zavoda za telekomunikacije, a izričito bi se navelo da mora voditi i razvoj prometne infrastrukture.

Ministarstvo pravosuđa bilo bi, zbog reformi pravosuđa i svega što se u njemu događa, odvojeno od uprave i lokalne, područne samouprave - za to bi se formirala posebna državna uprava.

Predloženo je da Vlada ima samo jednog potpredsjednika koji, u pravilu, obavlja dužnost ministra, da se ukine uži kabinet Vlade, te da Ured predsjednika Vlade dobije ulogu savjetodavnog tijela.

Tu je još Ministarstvo zdravstva, socijalne politike i rada, gdje se ovakvo spajanje predlaže po uzoru na zemlje koje imaju u tijeku slične ili gotovo iste reforme na planu zdravstva i mirovinskog fonda. Ovo bi ministarstvo, koje ima mnogobrojne stručne službe i specijalizirane kadrove, preuzelo dio poslova Ministarstva hrvatskih branitelja pa branitelji svoje probleme ne bi morali rješavati samo u Zagrebu.

Prema prijedlogu HSLŠ-a, devet je državnih uprava: Geodetska, Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži, Državni hidrometeorološki zavod, Državni zavod za intelektualno vlasništvo, Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo; Državni zavod za statistiku, Državni inspektorat i (nova) Državna uprava za opću upravu te lokalnu i područnu samoupravu te (novi) Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost.

Vlada

Nakon napomene kako prethodne izmjene povlače i izmjenu Zakona o Vladi, Dorica Nikolić je rekla kako je Zakon o Vladi RH neodgovarajući, da

je Vlada preglomazna, s loše riješenim nadležnostima potpredsjednika Vlade i ulogom užeg kabineta. Ni među zemljama Europske unije i zemljama u tranziciji praktički ne postoji institut potpredsjednika Vlade nego, eventualno, zamjenika premijera ili vicepremijera (koji je u pravilu zadužen za određeni resor, većinom je to ministar vanjskih poslova, negdje ministar financija ili gospodarstva, a negdje i nema resora).

Rekavši kako HSLŠ smatra da je premijer primus inter pares, a ministarstva samostalna u radu u skladu s ukupnom politikom Vlade predstavnicima HSLŠ-a je rekla konceptom više potpredsjednika zamagljena odgovornost članova Vlade. I prema Ustavu RH (članak 115. stavak 2) predsjednik i članovi Vlade zajednički su odgovorni za odluke koje donosi Vlada, a osobno za svoje područje rada.

Odgovornost za pojedine resore nije moguće utvrditi s konceptom nadzornikara, kakav status imaju potpredsjednici Vlade u RH. Također se nedovoljno jasno određuje uloga Ureda Vlade RH.

Uz postojeće, predložene su i dvije nove upravne organizacije - Državna uprava za opću upravu te lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu i Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost.

Premijer treba imati kabinet profesionalaca izabran bez stranačkih kriterija - rekla je Dorica Nikolić, dometnuvši da je važećim propisima loše riješeno i koordiniranje te vođenje razvojnih projekata od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku.

HSLŠ stoga predlaže ukidanje više potpredsjednika Vlade i dužnosti zamjenika predsjednika Vlade. Time se Vlada brojačano smanjuje, a ovlasti članova Vlade postaju transparentne.

Uređuje se da postoji samo jedan potpredsjednik Vlade, koji, u pravilu, obavlja i dužnost ministra. Predlaže se i ukidanje užeg kabineta Vlade. Obrazloženje - nije opravdao svoje postojanje, već se njegov rad usmjerio dijelom u smjeru stvaranja nadvlade, a dijelom je uži kabinet djelovao kao jedna od koordinacija.

S obzirom na ukidanje užeg kabineta potrebno je urediti i djelovanje

Vlade u izvanrednim okolnostima, kada se ona ne može sastati. Potrebno je ojačati i ulogu visokostručnih savjetnika i profesionalaca u Vladi. Stoga je predloženo da Ured Predsjednika Vlade dobije i ulogu savjetodavnog tijela Predsjednika Vlade.

Rekavši uz ocjenu kako je u radu Vlade primjetna i preopterećenost članova mnogobrojnim dužnostima i obvezama, Klub zastupnika HSLŠ-a predlaže da sjednicama stalnog radnog tijela Vlade mogu predsjedavati i savjetnici Predsjednika Vlade.

Predlagatelj ocjenjuje da je broj ministarstava prevelik (najveći je u Europi) te da je ustrojstvo nekih prilagođeno i osobnim afinitetima ministara. Također ukazuje kako je Vlada preglomazna, s loše riješenim nadležnostima potpredsjednika Vlade i ulogom užeg kabineta.

S obzirom na potrebu za kvalitetnijom koordinacijom velikih infrastrukturnih i drugih projekata ustrojio bi se Ured za strateške investicije. Podrobnije se, nadalje, određuju djelatnosti Ureda Vlade RH koji su osnovani ili se osnivaju ovim zakonom (djelatnost Ureda za zakonodavstvo uskladila bi se s europskim zakonodavstvom).

U uvodnom izlaganju slijedili su zatim: ocjena kako potpredsjednik i ministri ne bi trebali biti članovi nadzornih odbora, ali da to nije moguće predvidjeti ovim zakonom jer je regulirano jednim drugim; podsjećanje kako ovaj prijedlog nije "iz rukava" već dio programa novog smjera obećanog biračima (kao odgovor na ocjenu iz odbora, da predloženo ne bi moglo zaživjeti s obzirom na to da Vlada ima godinu i pol mandata), te da je HSLŠ prije godinu dana već bio predložio da se razmisli o smanjenju broja ministarstava.

Iz izlaganja Dorice Nikolić evo još: napomene o potrebi smanjenja broja odbora u parlamentu (HSLŠ je to već predložio na Odboru za Ustav, Poslovnik i politički sustav); tvrdnje da u osiguranju efikasnosti i učinkovitosti države treba krenuti "od glave, ne od repa" (kao dosad); izjavu

kako bi se provedbom predložena dva zakona točno moglo utvrditi tko je za što odgovoran u Hrvatskoj, a ne primjerice, kao kod tarifnog sustava da se jednostavno ne zna tko je kriv.

Zastupnica je na kraju još izrazila čuđenje što se ne shvaća kako Hrvatskoj treba jedna druga Vlada jer, kako reče, nije se promijenila od doba Socijalističke Republike Hrvatske, koja je to bila preuzela tko zna od koga, a to nastavio HDZ kroz svojih deset godina pa se nastavilo nakon 3. siječnja.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo predložio je da se o zakonskim prijedlozima provede prethodna, opća rasprava, kako je predložio **Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav**. Članovi tog radnog tijela u raspravi o Prijedlogu zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija istaknuli su da bi Vlada i ustrojstvo državne uprave trebali biti primjereni gospodarstvenim i socijalnim mogućnostima te veličini Republike Hrvatske. Odbor ocjenjuje da broj ministarstava neodgovarajući, ali da promjene u ustrojstvu državne uprave treba uvoditi postepeno. Podržao je izradu studije o izvodljivosti reforme državne uprave kojom će se obuhvatiti postojeće stanje organiziranosti, iskustva europskih zemalja te predložiti rješenja, rokovi, implementacije i procjena potrebnih sredstava.

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav drži da se prijedlogom koji se podnosi godinu dana prije isteka mandata Vladu pokušava obvezati na promjene državne uprave koje bi iziskivale dodatne napore i onemogućavale Vladu u provedbi programa na kojem je dobila povjerenje. Radno tijelo, međutim, smatra da o Prijedlogu treba provesti prethodnu raspravu, kao početak opće rasprave o tom pitanju (sa stajališta znanosti, struke, iskustva i prakse), koja će uključiti osim ustrojstva i odnose između državne uprave i Vlade te lokalne i regionalne samouprave, a i druga značajna pitanja u tom području.

U raspravi o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Vladi RH ovo je radno tijelo, uz već naprijed spomenuto, zaključilo da valja provesti prethodnu raspravu,

kao početak opće rasprave o tom pitanju, s već spomenutih stajališta.

MISLJENJE VLADE

Vlada Republike Hrvatske nije podržala zakonske prijedloge. Obrazlažući zašto napominje da je planom svojih programskih prioriteta utvrdila obvezu izrade studije izvodljivosti reforme državne uprave kojom će se obuhvatiti postojeće stanje organiziranosti, iskustva europskih zemalja te predložiti rješenja, rokovi i implementacije, kao i procjena potrebnih sredstava. Donošenje studije predviđeno je za veljaču iduće godine, a implementacija bi se obavljala od ožujka do prosinca 2003. Ona bi uključivala i upućivanje u saborsku proceduru odgovarajućih zakonskih prijedloga kojima će se regulirati ustrojstvo i djelokrug ministarstava i državnih upravnih organizacija. Paralelno s time, i ovisno o pojedinim rješenjima iz tog zakona, pristupilo bi se izmjenama i dopunama Zakona o Vladi.

RASPRAVA

Težiti političkom konsenzusu

Nakon uvodnog izlaganja predstavnice predlagatelja zastupnice **Dorice Nikolić**, u ime Kluba zastupnika HDZ-a, **Luka Bebić** je načelno i u nekim pojedinostima podupro zakonske prijedloge, uz ocjenu kako kad je riječ o Zakonu o Vladi, postoji dobra vizija kako riješiti to pitanje. Voljeli bi, dometnuo je, da su prijedlozi ponuđeni još dok je HSLŠ bio u sastavu Koalicije, ali to ne umanjuje njihov značaj.

Rekavši da bi trebalo težiti političkom konsenzusu na tom planu, da se ne dogodi da neka druga većina nakon izbora ponovno donosi druge zakone, zastupnik je rekao kako i prethodne Vladine najave (prije dva-tri mjeseca) o potrebi smanjivanja broja ministarstava svjedoče da je sazrelo vrijeme za suočavanje s ovim pitanjima.

Podsjetivši da je i za HDZ-a bilo pet potpredsjednika Vlade, Luka Bebić je izjavio kako je to upućivalo na stvaranje ozračja u Vladi kako ministarstva i resori, zapravo, nisu kompetentni nego uvijek imaju nekoga iznad sebe tko ih koordinira i tko, na neki način, predstavlja "superministra" u Vladi.

HDZ stoga predlaže, kako reče, da "ovo bude", iako se s obzirom na to da Vlada ima mandat još oko godine dana, malo zakasnilo s prijedlozima. Ipak, treba slijediti trendove u Europi i ovo shvatiti kao modernizaciju.

Klub zastupnika HDZ-a je skrenuo pažnju na to da se, kao što je predlagao i HDZ, na jednom mjestu želi objediniti nešto što tu pripada strukturom, namjenom, značenjem - primjerice i kad je riječ o Hrvatskim vodama. To je suprotno, podsjetio je,

Prijedloge treba shvatiti kao dobar poticaj za dogovor konsenzusom, s tim da to važi nakon sljedećih izbora te da se novoj vladi ostavi mogućnost da doda, kako je uobičajeno u demokratskom svijetu, jedno ili dva ministarstva.

prijedlogu iz Vlade prije dva-tri mjeseca.

U nastavku izlaganja zastupnik HDZ-a je rekao kako poljoprivreda, turizam i ugostiteljstvo, ključne oblasti hrvatskog gospodarstva mogu dobro funkcionirati i ako nemaju posebna ministarstva; ustvrdio da valja kompletno modernizirati cjelokupan ustroj države; složio se s ocjenom o potrebi smanjenja broja odbora; napomenuo da će o pojedinostima o kojima ima drugačije mišljenje Klub zastupnika HDZ-a - naknadno.

Nomenklaturu uskladiti sa zapadnoeuropskim standardima

Klub zastupnika DC-a (čiji je stav obrazložio dr.sc. **Mate Granić**) podržao je zakonske prijedloge uz prijedlog da klubovi konsenzusom dogovore što bi svima bilo prihvatljivo. Prijedloge treba shvatiti kao dobar poticaj za dogovor konsenzusom, s tim da to važi nakon sljedećih izbora te da se novoj vladi ostavi mogućnost da doda, kako je uobičajeno u demokratskom svijetu, jedno ili dva ministarstva.

Nomenklaturu bi trebalo uskladiti sa zapadnoeuropskim standardima. Hrvatska ima ustroj koji nije uobičajen u demokratskoj praksi već je bio uobičajen u zemljama istočnog bloka. Obvezno treba uvesti državne tajnike, podtajnike (koji se uobičajeno ne mijenjaju), administrativne tajnike (najviši profesionalac u ministarstvu) dok manja ministarstva imaju 1-3 politička tajnika.

Tu je još upozorenje - u zapadnoj Europi najčešće nema potpredsjednika Vlade nego je jedan od ministara zamjenik premijera, ili ima potpredsjednik koji je, najčešće, ministar.

Zadržati Ministarstvo hrvatskih branitelja

Jadranka Kosor (HDZ) podržala je temeljnu ideju prijedloga uz ocjenu da je to dobar početak rasprave u koju će se uključiti i Vlada (koja u svom mišljenju napominje da će se izraditi studija izvodljivosti reforme državne uprave. Prijedlozi su, naglasila je zastupnica, na tragu Vladina obećanja iz srpnja da je jedan od prioriteta u reformi državne uprave spajanje ministarstava. Upravo zbog te najave nije dokraja jasno zašto Vlada nije podržala da ovo bude načelna prethodna rasprava, rekla je Jadranka Kosor upozorivši da u skladu s najavom same Vlade nije mišljenje Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav - da se predloženim pokušava Vladu obvezati na promjene koje bi iziskivale dodatne napore i onemogućavale Vladu u provedbi programa na kojem je dobila povjerenje. Rekavši da bi raspravu ubrzo trebalo nastaviti želi li Vlada "održati" svoje najave, ona se založila za organiziranje javne rasprave na ovu temu.

U skladu s najavom same Vlade nije mišljenje Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav - da se predloženim pokušava Vladu obvezati na promjene koje bi iziskivale dodatne napore i onemogućavale Vladu u provedbi programa na kojem je dobila povjerenje.

Zastupnica je, nadalje: ocijenila da bi trebalo zadržati Ministarstvo hrvatskih branitelja jer djeluje relativno kratko, a mora skrbiti i o braniteljima i o članovima njihovih obitelji; pročitala popis ureda Vlade kako bi naglasila o kakvom je velikom aparatu riječ (16 ureda i direkcija za korištenje jednog službenog zrakoplova, koja je iz Proračuna dobila 10 milijuna 405 tisuća 864 kune); upozorila da zastupnici još nisu saznali što se dogodilo sa dva

("iščekzla") prijedloga pristigla iz Vlade o izmjenama i dopunama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija.

U ime predlagatelja

U novom javljanju, predstavnica predlagatelja, **Dorica Nikolić** je najprije naglasila da je predloženi koncept - iznesen u programu novog smjera - potvrđen i usvojen kasnije na Saboru HSLS-a, što znači da se taj klub od 3. siječnja uvijek za to zalagao. To je bio program i s kojim je istupio premijer, a HSLS je,

zapravo, aktivirao zakonske prijedloge kad je uočio da se od tog koncepta odustalo.

Zastupnica je naglasila da Klubu nije nakana iskoristiti to u dnevno-političke svrhe niti prisiliti Vladu da se mijenja pod pritiskom ovih zakona. I sami se zalažu za postizanje konsenzusa.

Zakonski prijedlozi koji su bili pristigli na klupe svjedoče o intenciji da se nešto mijenja, ali ona je očito bila parcijalna i nije bilo volje i/ili hrabrosti ili mogućnosti - rekla je Dorica Nikolić.

Ona je zatim, odgovarajući na primjedbu zastupnice Kosor, izjavila da su ukidanje Ministarstva hrvatskih branitelja predložili zato što nije ostvarilo ulogu koju je trebalo, a posebno zato što dva (ujedinjena) postojeća ministarstva (zdravstva te rada i socijalne skrbi) imaju urede po cijeloj zemlji pa branitelji ne ovise samo o jednom "ulazu" i jednom ministarstvu. Uz to, velik dio problematike pripada Ministarstvu obrane.

O ovoj temi Hrvatski sabor glasovat će, kako se očekuje, na narednoj sjednici.

J.R.

PRIJEDLOG ZAKONA O PRODAJI POSLOVNOG PROSTORA KOJI JE U ZAKUPU, A U VLASNIŠTVU REPUBLIKE HRVATSKE, TE JEDINICA PODRUČNE (REGIONALNE) I LOKALNE SAMOUPRAVE

Gospodarenje poslovnim prostorom

Podnijetim zakonskim prijedlogom predlagatelj je želio pronaći zakonski okvir kojim bi se pomoglo obrtnicima da trajno osiguraju vlasništvo poslovnog prostora, po sličnom modelu koji se koristio i prilikom otkupa društvenih stanova. Glasovanje će se, kako je najavljeno, obaviti na narednoj, 26. sjednici Hrvatskog sabora.

O PRIJEDLOGU

Ovaj zakonski prijedlog podnio je **Klub zastupnika Demokratskog centra** temeljem odrednica Ustava Republike Hrvatske, Zakona o pretvorbi društvenih poduzeća, Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo, te Zakona o naknadi za oduzetu imovinu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine.

Nasuprot zaposlenih u poduzećima bivšeg društvenog vlasništva, koji su mogli putem kupnje dionica steći prava iz vlasništva, značajan broj obrtnika svoju je djelatnost obavljao u poslovnim prostorima bivšeg društvenog i/ili državnog vlasništva. Zakonom o prodaji stanova na kojima

postoji stanarsko pravo omogućen je, uz određena ograničenja, otkup stanova. Pretvorbom većeg dijela društvenog i državnog vlasništva u privatno, obrtnici i drugi subjekti malog gospodarstva su s pravom očekivali donošenje zakona, koji bi im omogućio da postanu vlasnici poslovnih prostora na način i pod uvjetima kako je to bilo omogućeno za kupnju stanova na kojima je postojalo stanarsko pravo, odnosno zaposlenicima po Zakonu o pretvorbi društvenih poduzeća.

Iz paketa reformi u oblasti stanovanja i gospodarenja poslovnim prostorom, nije riješeno jedino pitanje poslovnih prostora koje koriste obrtnici i drugi subjekti malog gospodarstva za koje je sklopljen ugovor o zakupu. Riječ je o izuzetno važnom segmentu gospodarstva, jer je u njima zaposleno više od polovice ukupnog broja zaposlenih u ovoj djelatnosti. Provođenje ustavnih načela o pravdnosti i jednakosti, kao i poduzetničke ravnopravnosti, traži da se na odgovarajući način privatizira poslovni prostor u vlasništvu Republike Hrvatske, općina, gradova, županija i Grada Zagreba.

Predloženim se tekstom uređuju uvjeti i postupak prodaje poslovnog

prostora za koji je sklopljen ugovor o zakupu, a u vlasništvu je Republike Hrvatske, općina, gradova, županija i Grada Zagreba. Ujedno se utvrđuje način i postupak određivanja cijene poslovnog prostora koji se prodaje, kao i popusti koji se priznaju kupcu.

Omogućavanjem prodaje poslovnog prostora koji je bio u društvenom vlasništvu, zakupcima i poduzetnicima malog gospodarstva, dovršit će se proces privatizacije uz priznavanje prava po osnovi ulaganja u poslovni prostor. Time će se izjednačiti njihova prava, s pravima ostalih gospodarskih subjekata. Prodajom će se prikupiti i značajna sredstva za rješavanje pitanja poslovnog prostora za preseljenje zakupnika iz poslovnog prostora koji se vraća u vlasništvo prijašnjem vlasniku, na temelju Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine i time zaustaviti proces zatvaranja obrta, posebice onih tradicionalnih.

Poticanjem razvoja malog poduzetništva i gospodarstva povećat će se i zaposlenost, što predstavlja najveći problem našega društva, ocijenio je predlagatelj, dodajući da provedba ovoga Zakona ne zahtijeva osiguranje dodatnih financijskih sredstava u Državnom proračunu.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo, prije održavanja zajedničke sjednice raspravio je o predloženom zakonskom tekstu, te utvrdio da je potrebno očitovanje Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, a zatim će utvrditi svoje stajalište.

Odbor za zakonodavstvo i Odbor za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu, na zajedničkoj su sjednici raspravljali o predloženom zakonskom tekstu, imajući na raspolaganju i mišljenje Vlade. Članovi Odbora jednoglasno su podržali ocjenu o potrebi provođenja rasprave o korištenju poslovnih prostora kako bi se dodatno potaknuo položaj malih poduzetnika. Uvažavajući jedinstveno mišljenje, kao i mišljenje Vlade, te mišljenje Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, kojim se ukazuje da je dio ponuđenih odredbi u nesuglasju s Ustavom Republike Hrvatske, predložili su Hrvatskom saboru donošenje sljedećih zaključaka:

- O Prijedlogu zakona o prodaji poslovnog prostora koji je o zakupu, a u vlasništvu Republike Hrvatske, te jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave koji je predsjedniku Hrvatskog sabora podnio Klub zastupnika Demokratskog centra provest će se prethodna rasprava.

- Odbija se Prijedlog zakona o prodaji poslovnog prostora koji je u zakupu, a u vlasništvu Republike Hrvatske, te jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave, koji je predsjedniku Hrvatskog sabora podnio Klub zastupnika Demokratskog centra.

- Zadužuje se Vlada Republike Hrvatske da najkasnije u roku od 3 mjeseca Hrvatskom saboru podnese Izvješće o stanju poslovnog prostora u vlasništvu Republike Hrvatske i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, s prijedlogom mjera i aktivnosti za poticanje poduzetništva.

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav, na prijedlog Odbora za zakonodavstvo, dao je mišljenje o predloženom tekstu o usklađenosti Prijedloga zakona s odredbama Ustava Republike Hrvatske. Većinom glasova Odbor je dao mišljenje, prema kojem je - Prijedlog zakona o prodaji poslovnog prostora koji je u zakupu, a u vlasništvu je Republike Hrvatske, te jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave neustavan u

dijelu kojim se zakonom predlaže da su jedinice lokalne i regionalne (područne) samouprave dužne prodavati poslovni prostor, te predlaže Hrvatskom saboru da Prijedlog zakona u tom dijelu ne prihvati.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu raspravio je o navedenom Prijedlogu zakona u svojstvu zainteresiranog radnog tijela. Nakon uvodnog obrazloženja predstavnika predlagatelja, u raspravi je istaknuto da Vlada Republike Hrvatske ne podržava donošenje ovoga zakona, pa Odbor nije zauzeo stajalište o predmetnom aktu.

MIŠLJENJE VLADE

U svom je mišljenju, **Vlada Republike Hrvatske** istaknula da ne podržava predloženi zakonski tekst, smatrajući ga protuustavnim, odnosno u suprotnosti s odredbama Ustava Republike Hrvatske koje proklamiraju poduzetničku i tržišnu slobodu i osiguranje jednakog položaja na tržištu svim sudionicima. Predloženim se odredbama, ocijenila je Vlada, grubo zadire u pravo vlasništva jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave kad ih se obvezuje da prodaju poslovni prostor po cijeni i pod uvjetima koji se predlažu ovim zakonom, pa čak im se propisuje i način raspolaganja financijskim sredstvima dobivenim prodajom vlastitih nekretnina. Ne postoji ustavna osnova da se za ove jedinice propiše takva dužnost, a nema međutim zapreke da država raspoláže svojim poslovnim prostorom.

Evidentno je da je koncept predloženog zakona temeljen na Zakonu o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo. Postavlja se pitanje zašto bi osoba koja ima poslovni prostor u zakupu imala isključivo pravo kupiti taj prostor pod određenim uvjetima propisanim zakonom, te zašto netko drugi ne bi mogao kupiti taj prostor po tržišnoj cijeni. Usputno, Vlada Republike Hrvatske upućuje na odredbu članka 391. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima koja propisuje da jedinice područne (regionalne) i lokalne samouprave mogu otuđiti vlastitu nekretninu samo po tržišnoj cijeni i uz javno nadmetanje, izuzev ako to nije propisano posebnim zakonom.

Ističe se da se ne radi o poslovnim prostorima u društvenom vlasništvu, već o nekretninama s poznatim titularom vlasništva, koje bi po osnovi svojih vlasničkih prava trebale samostalno ocijeniti hoće li svoj poslovni prostor prodati ili će prihodu ostvarivati dugoročno od zakupa poslovnog prostora. Poslovni prostor se ne može stavljati u istu kategoriju sa stambenim prostorom, s obzirom na to da je stan egzistencijalna kategorija svih, a poslovna djelatnost odnosno poslovni prostor ima za cilj prvenstveno stvaranje dobiti i svrstava se u tržišnu kategoriju čija sastavnica nije samo kupoprodajna, već i zakup poslovnog prostora.

Vlada je ujedno naglasila i da se u slučaju prodaje, prodajna cijena ne može utvrđivati raznim formulama, etalonima i osobnom popustu. Poslovni prostor ima svoju tržišnu vrijednost koja ovisi od niza općih i specifičnih parametara, pri čemu se davanje određenog osobnog popusta smatra apsolutno prijepornim, neopravdanim i podobnim za razne moguće malverzacije s nekretninom.

Prijeporno je zašto netko tko je dobio prostor u zakup za obavljanje određene poslovne djelatnosti, može iz razloga što je nekada dobio zakup, sada čak i pod povoljnijim uvjetima i cijeni nižoj od tržišne, kupiti poslovni prostor, a da vlasnik ima čak i obvezu prodaje. Time se narušava segment tržišnog gospodarstva i natjecanja, a zadire se i u vlasnička prava. Članak 50. Ustava Republike Hrvatske. Naime, određuje da je moguće u interesu Republike Hrvatske ograničiti ili oduzeti pravo vlasništva uz naknadu tržišne vrijednosti, a evidentno je da je kod propisivanja obveze prodaje poslovnog prostora nekakav poseban interes vrlo prijeporan. Poduzetnička se sloboda i vlasnička prava mogu iznimno ograničiti zakonom radi zaštite interesa i sigurnosti Republike Hrvatske, prirode, ljudskog okoliša i zdravlja ljudi.

Međutim, Vlada je istaknula da čak u slučaju prodaje poslovnog prostora, osnovica za određivanje kupoprodajne cijene tog prostora mora biti tržišna cijena. Jasno je da država i lokalna vlast ili druga osoba može prodavati svoje nekretnine u skladu s propisima iz raznih razloga, jeftinije i uz razne povoljnije načine plaćanja, jer je to u određenom interesu prodavatelja. No, u okvirima vođenja jedne konzistentne gospodarske politike,

trebalo bi uvijek transparentno biti poznato koliki je eventualan popust u odnosu na stvarnu tržišnu cijenu, te pravni osnov ili interes, zbog čega se ta nekretnina nekome prodaje uz povoljnije uvjete, razlikujući pri tome cijenu proizvoda i cijenu kapitala.

Ovaj zakonski prijedlog neopravdano daje isključivo pravo i povlasticu određenim osobama na kupnju poslovnog prostora pod povoljnijim uvjetima i cijeni nižoj od tržišne. Time bi, ocijenila je Vlada, usvajanjem takvog zakona, došlo do udara na slobodnu poduzetničku utakmicu. Ovo bi ujedno moglo pridonijeti i neutemeljenom bogatjenju određenih osoba koje bi imale pogodnost na kupnju takvih prostora, pri čemu se otvara i prostor za razne moguće malverzacije s predmetnim nekretninama.

RASPRAVA

U ime predlagatelja, Kluba zastupnika DC-a, predloženi zakonski tekst dodatno je obrazložila zastupnica **Vesna Škare-Ožbolt**. Podsjetila je na značaj malog gospodarstva u Republici Hrvatskoj ukazujući da u cijelom paketu reformi u oblasti stanovanja i gospodarenja poslovnim prostorom, jedino nije riješeno pitanje poslovnih prostora kojima se koriste obrtnici i drugi subjekti malog gospodarstva.

Obrtnici su ulagali i održavali poslovni prostor

Ukazala je i na činjenicu, da su zaposlenici u poduzećima bivšeg društvenog vlasništva mogli putem kupnje dionica steći prava iz vlasništva. Istovremeno su obrtnici, pojedini i tijekom više generacija u obitelji, obavljali poslove u prostorima bivšeg društvenog ili državnog vlasništva. Ovim bi se prijedlogom i njima omogućilo da postanu vlasnici poslovnih prostorija, na način i pod uvjetima kako je to bilo omogućeno za kupnju stanova na kojima je postojalo stanarsko pravo. Podnijetim se tekstom ujedno uređuju uvjeti i postupak prodaje ovoga prostora, određuje cijena, kao i način kupnje, zaključila je zastupnica Škare-Ožbolt.

U ime Odbora za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu govorio je njegov predsjednik, zastupnik mr.sc. **Marin Jurjević**. On je podsjetio na stav

članova Odbora koji su na zajedničkoj sjednici sa članovima Odbora za zakonodavstvo jednoglasno podržali potrebu o provođenju rasprave o problematici korištenja poslovnih prostora u vlasništvu države ili lokalnih jedinica samouprave. Ocijenjeno je da bi se tako potaknuo razvoj i poboljšao položaj poduzetništva, a posebno malih poduzetnika u Republici Hrvatskoj. Citirao je zatim donijete zaključke Odbora, koji su već predstavljeni u uvodnom dijelu teksta.

Zatim su govorili predstavnici klubova parlamentarnih stranaka, a prva se za riječ javila zastupnica **Vesna Podlipec**. Govoreći u ime Kluba zastupnika SDP-a, zastupnica je upozorila da ne podržava predloženi prijedlog teksta zakona o prodaji poslovnog prostora koji je u zakupu, a inače je vlasništvo Republike Hrvatske ili lokalne samouprave. Upozorila je da se podnijetim prijedlogom neprihvatljivo ograničava titular vlasništva, a postavljaju se i restrikcije, čak i oko uvjeta prodaje i utroška novca. Čak i kada bi se djelomično složili s motivima i razlozima predlagatelja o mogućnosti prodaje, nikako se ne bismo složili o predloženim uvjetima i kriterijima, upozorila je zastupnica.

Prednost bi trebali dobiti oni obrti i zanati koji se ne mogu nositi s novim tehnologijama, ali za čiju je djelatnost utvrđeno da postoji opći interes države, županija i gradova da i dalje egzistiraju. Radi se o starim zanatima, tradicionalnim obrtima i autohtonim i prepoznatljivim radnjama, upozorila je zastupnica Podlipec. Podržavajući argumente Vlade, zaključila je da neće podržati ovaj prijedlog zakona u trenutku glasovanja.

Oprezno s institutom licitacije

Zastupnik **Damir Kajin** približio je stavove i mišljenja Kluba zastupnika IDS-a, uvodno ukazujući da se radi o projektu koji je vrijedan razmišljanja. Svjestan je proturječnih argumenata predlagatelja, kao i onih koji ukazuju na određene slabosti, dodajući kako treba voditi računa i o interesima općina, odnosno gradova.

Podsjetio je da u obrtu radi oko 210 tisuća ljudi, a u malom gospodarstvu ova se brojka penje na oko 500 tisuća. Nije međutim, poznat broj poslovnih prostora koji su predmetom interesa podnositelja ovoga teksta, a pojedine

procjene ukazuju da samo u Gradu Zagrebu ima oko 30 tisuća ovakvih poslovnih prostora. Postavlja se pitanje, što uraditi s ovim prostorima, istaknuo je zastupnik, upozoravajući ujedno da argument o zakonski potrebnoj licitaciji prilikom prodaje, ima i ozbiljnih slabosti. Navodeći primjer Poreča, zastupnik je ocijenio da bi vlasnicima najatraktivnijih prostora postali gotovo isključivo Albanci, koje domaći stanovnici ne bi mogli pratiti prilikom financijskog nadmetanja. Bolja je solucija da se obrtnici odluče za zajmove koje bi otplaćivali desetak godina, a nakon toga imali bi vlastiti poslovni prostor, što bi vjerojatno podržale i poslovne banke.

Predloženi zakonski tekst predstavlja poštenu i legitimnu inicijativu za sve koji pošteno rade i misle.

Smatra ujedno da predloženi zakonski tekst predstavlja poštenu i legitimnu inicijativu za one koji pošteno rade i misle. Ukazao je zatim na slabosti i ozbiljne propuste koji su se manifestirali tijekom otkupa stanova ili privatizacije saniranih banaka. Ukoliko bi se time potaknuo razvoj poduzetništva, onda bi ga trebalo podržati, ocijenio je zastupnik Kajin.

Predložio je da se u raspravu treba uključiti široki krug ljudi, uključujući i predstavnike Gospodarske komore, te strukovna udruženja obrtnika. No prije svega, treba respektirati ocjene onih gradova i općina koji raspolažu sa odgovarajućim prostorom, zaključio je zastupnik Kajin.

Govoreći u ime Kluba zastupnika HSS-a, zastupnik **Luka Roić** je ocijenio da se prijedlogom prije svega utvrđuju uvjeti prodaje poslovnog prostora, te cijena i metodologija potrebnih zakonskih radnji. Predlagatelj je ujedno uvjeren da bi se ovim postupanjem zaustavio proces zatvaranja obrta, te potaknulo malo poduzetništvo. Ocijenio je da se usprkos pozitivnoj inicijativi, poslovni prostor ne može stavljati u istu kategoriju sa stambenim prostorom. Upitno je i obrazloženje kojim se utvrđuju pogodnosti otkupa, kao i određena ograničenja koja se predviđaju za sadašnje vlasnike budući da pojedine odredbe teksta zadiru u njihova vlasnička prava.

Podržao je zaključke odbora kojim bi Vlada najkasnije u tromjesečnom periodu trebala podnijeti izvješće o stanju poslovnog prostora u vlasništvu Republike Hrvatske i jedinica lokalne uprave i područne (regionalne) samouprave, s prijedlogom potrebnih mjera i aktivnosti za poticanje poduzetništva. Tek nakon temeljitog izvješća Klub zastupnika HSS-a moći će odlučiti i podržati određeni prijedlog zakona koji bude u skladu s podnijetim pokazateljima, zaključio je zastupnik.

Važno je poštovati ustavna prava o nepovredivosti vlasništva

U ime Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a i SBHS-a, govorio je zastupnik **Dario Vasilčić**. Ocijenio je da Prijedlog zakona značajno zadire u pravo jedinica lokalne samouprave da samostalno raspoložu nekretninama u svom vlasništvu. Ujedno, prodajom pod povoljnijim uvjetima, došlo bi do narušavanja tržišnih pretpostavki te povrede navedenih ustavnih odredbi koje uređuju uvjete poduzetničkih aktivnosti. Nadalje, omogućilo bi se da se kupljeni prostor odmah dalje preprodaje po tržišnoj cijeni, koja je daleko veća od cijene po povoljnijim uvjetima utvrđene Prijedlogom zakona.

Ukoliko bi se pristupilo javnom licitiranju prilikom prodaje, postoji opasnost da brojni stari zanati koji ne mogu pratiti tržišnu utakmicu, jednostavno nestanu.

S obzirom na to da je Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav predloženi zakonski tekst, u jednom dijelu ocijenio protuustavnim, zastupnik je predložio da se Prijedlog zakona odbije.

Ponovno se u ime predlagatelja javila zastupnica **Vesna Škare-Ožbolt**, osvrćući se na stajališta klubova, ali i na pismeno izvješće Vlade.

Ukoliko je ocjena o protuustavnosti utemeljena, onda se ne bi mogao prihvatiti ni nedavno raspravljani Prijedlog zakona o poticanju ulaganja. Ukazala je da pojedine odredbe rečenog zakonskog prijedloga ukazuju na prodaju ili davanje na korištenje nekretnina koje su u

vlasništvu Republike Hrvatske po posebnim uvjetima. Smatra da ocjena o protuustavnosti pojedinih segmenata predloženog zakonskog teksta nije utemeljena, a podsjeća ujedno da i Vlada u svojim programima ističe, da su mali gospodarstvenici osnova gospodarskog razvitka, ali i prilika da se smanji veliki problem nezaposlenih u Republici Hrvatskoj.

Ukazala je zatim i na mogućnosti kupnje nekretnina, dodajući da su obrtnici godinama uredno plaćali zakupnine i ulagali u poslovni prostor. Ukoliko bi se pristupilo javnom nadmetanju prilikom prodaje, pojedini obrti, poput tradicionalnih starih i autohtonih zanata ne bi mogli pratiti tržišnu utakmicu i uslijedilo bi njihovo gašenje i nestajanje. Smanjenje gospodarske aktivnosti rezultirat će i opadanjem fiskalnih prihoda, nastavila je zastupnica, upozoravajući da je samo u Zagrebu zatvoreno oko 6 tisuća lokala zbog navedenih razloga. Na kraju izlaganja ocijenila je da razvoj obrtništva predstavlja strateški interes Hrvatske, ali i jedinica lokalne samouprave. Smatra ujedno, da je oko 80% poslovnih prostora u vlasništvu Republike Hrvatske. Prihvatila je iznijete sugestije da se ne bi trebale davati naredbe lokalnim jedinicama uprave i samouprave, jer je to donekle protuustavno. Smatra međutim, da bi se trebalo provesti prvo čitanje, a do drugog čitanja ukloniti sve uočene prepreke, te napraviti korektne i kvalitetne izmjene predloženoga teksta.

Zastupnik mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)** javio se zbog ispravka netočnog navoda ukazujući da nema male protuustavnosti. Podsjetio je još jednom na one odredbe koje su protuustavne, a kojima se krše prava lokalne samouprave, zajamčena Ustavom i Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi.

Govoreći u ime Vlade Republike Hrvatske, gospodin **Venko Ćurlin** predloženi je tekst ocijenio neustavnim, netržišnim i antipoduzetničkim. Ponovio je slabosti koje se odnose na prava lokalnih jedinica samouprave, koje se zapravo razvlašćuju u svojim pravima. Ukazao je zatim na prednosti ukoliko je grad vlasnik prostora, jer zadržava pravo da odlučuje o njegovoj namjeni, odnosno razvoju poduzetništva. Podsjetio je ujedno da su poslovna ulaganja u prostor uvijek bila prizna-

vana. Ukoliko bi se pogodnostima narušili tržišni principi na kojima počiva gospodarstvo, onda bi se brojni akteri doveli u neravnopravni položaj, upozorio je predstavnik predlagatelja i zamjenik ministra za javne radove, obnovu i graditeljstvo.

Predstavnica predlagatelja **Vesna Škare-Ožbolt**, osvrnula se na iznijete ocjene, zamjerajući Vladi što na raspravu nije uputila mjerodavne predstavnike Ministarstva za obrt i malo poduzetništvo. Da je postupila sukladno ovoj sugestiji, mogle bi se čuti mjerodavne sugestije i razmišljanja o poziciji i očekivanjima malih obrtnika. Smatra, a takvo je i razmišljanje predstavnika Hrvatske obrtničke komore, da se pitanja obrtnika konačno trebaju odgovarajuće razriješiti. Precizirala je na kraju ustavne i zakonske članke kojima se uređuje pitanje vlasništva, kao i njihove mogućnosti otuđenja nekretnina i javnog nadmetanja.

Za ispravak se zatim javio zastupnik **Jurjević**, ponavljajući iznijete argumente koji se odnose na pitanje protuustavnosti. Ponovno se javio i predstavnik Vlade, ukazujući da Ministarstvo obnove, javnih radova i graditeljstva, u svom djelokrugu obuhvaća i stanovanje te komunalnu djelatnost, pa je nadležno za iznijeta obrazloženja. Upozorio je na realne mogućnosti preprodaje prostora, te zapitao: "Koliko je obrta u zadnje vrijeme zatvoreno u vlastitim, a koliko u unajmljenim prostorima?"

Zastupnica **Vesna Škare-Ožbolt** ponovila je tvrdnju da predmetni zakon govori o obrtnicima, a ne o stanovanju, ukazujući ujedno da se pojedini stavovi koje je iznosila pogrešno interpretiraju.

Iz prijedloga treba ukloniti brojne nepreciznosti

U nastavku rasprave zastupnik **Dario Vukić (HDZ)** je ocijenio da prilikom rasprave o predmetnom zakonskom prijedlogu treba razlučiti prostor koji je u zakupu, odnosno u vlasništvu države, od onih prostora koji su u vlasništvu jedinica lokalne uprave i samouprave. Potvrdio je da jedinice lokalne samouprave sukladno zakonskim propisima, imaju u vlasništvu nekretnine kojima bi trebale gospodariti tako da ne umanjuju vrijednost imovine. Ukoliko bi došlo do iscrpljivanja ovoga resursa, odnosno do siromašenja lokalnih

organa uprave i samouprave, time bi i njihovo postojanje i funkcija bili dovedeni u pitanje. Naveo je zatim zakonske odredbe kojima se uređuju ovi poslovi, ukazujući na vremenske limite do kojih je bilo potrebno obaviti sve zakonom propisane radnje oko preuzimanja nekretnina od bivših korisnika, odnosno dotadašnjih općina.

Nakon što je ukratko rekapitulirao postojeću zakonsku regulativu o tom pitanju, konstatirao je da je predložena ideja zanimljiva i interesantna. Ipak, potrebno je još dosta raditi na tekstu kako bi se ovaj zakonski prijedlog eventualno usvojio. Podsjetio je zatim na temeljne odrednice kojima se stvara konkurentnost hrvatskog gospodarstva u koje naravno ulazi i mikro i malo poduzetništvo, ukazujući i na njihove brojčane pokazatelje oko postotka zaposlenih i ukupnih prihoda, odnosno prometa u toj gospodarskoj grani. Smatra ujedno, da i po postojećim zakonskim propisima lokalna samouprava i uprava može prodavati poslovne prostore. Građani bi ujedno na predstojećim izborima svoje povjerenje trebali pokloniti onim kandidatima i strankama koje nude određena rješenja po tom pitanju, napomenuo je zastupnik Vukić.

Treba respektirati jasne ustavne odredbe o nepovredivosti vlasništva, u svim slučajevima kada je poznat titular.

Pozdravio je na kraju inicijativu Vlade, upozoravajući istovremeno da bi u infrastrukturu trebalo uložiti 6 mlrd. USD, da bi se ostvario održiv razvoj, sukladno postojećim prirodnim resursima i zaštiti okoliša. Predloženi zakonski tekst ne smatra lošim, ali upozorio je i na potrebu da ga se doradi s nizom detalja i svakako uklopi u pravni poredak Republike Hrvatske.

Za repliku se zatim javio zastupnik **Josip Leko (SDP)**, citirajući ustavnu odredbu sadržanu u članku 50. o nepovredivosti vlasništva. Podsjetio je i na članak 9. Zakona o lokalnoj, područnoj i regionalnoj samoupravi, koji određuje općine, gradove i županije kao vlasnike tih nekretnina.

Zastupnik Vukić odgovorio je na repliku, podsjećajući da je Sabor još 1993. godine odredio i omogućio lokalnoj upravi i samoupravi prava

vlasništva, dodajući da je parlament ujedno pravo mjesto gdje se može otvoriti rasprava.

Malo gospodarstvo zaslužuje potporu

Zastupnica **Dragica Zgrebec (SDP)** u sažetom je osvrtno rezimirala temeljne odrednice predloženoga teksta. Smatra da su predlagatelji neovisno o dobrim namjerama prema malim obrtnicima, propustili istaknuti i urediti nekoliko bitnih činjenica. Naime, prodaja stanova na kojima je postojalo stanarsko pravo, temeljila se na društvenom vlasništvu nad stanicima, dok se ovdje radi o nekretninama s poznatim vlasnikom. Predlagatelj nije uvažio ni činjenicu da je na snazi i Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, odnosno da uz otkup nekretnine treba otkupiti i pripadajuće zemljište. Ujedno, članak 391. Zakona o vlasništvu nalaže jedinicama lokalne i regionalne samouprave, da nekretnine u svom vlasništvu prodaju samo na temelju javnog natječaja i uz naknadu koja je utvrđena po tržišnoj cijeni. Uz ove argumente, zastupnica je mišljenja da treba uvažiti i mišljenje Vlade Republike Hrvatske, pa ne bi bilo dobro podržati predloženi zakonski tekst. Podržala je međutim, soluciju da se iznađu mogućnosti kroz druge vidove potpore malom gospodarstvu, sukladno odredbama Zakona o poticanju razvoja malog gospodarstva. Naime, mnoge jedinice lokalne uprave i samouprave, podupiru akciju koju vodi Ministarstvo za obrt i malo poduzetništvo osiguravanjem povoljnih kredita i osnivanjem poduzetničkih zona, zaključila je zastupnica Dragica Zgrebec.

Zastupnik **Ivo Baica (HB)** podupro je ocjene o važnosti obrta i malog poduzetništva, ali je upozorio da se teško može prihvatiti i određeno kršenje ustavnih načela i poduzetničke ravnopravnosti. Ukratko, nije prihvatljivo da se zakonskim rješenjima preudicira buduće ponašanje jedinica lokalne samouprave. Ukoliko se prihvate predložena rješenja, ove bi jedinice u kratkom periodu ostale bez mogućnosti gospodarenja vlastitim prostorima, a limitira se i ograničava mogućnost namjene stečenih novčanih sredstava. Ujedno se daje pretjerana i neopravdana velika pogodnost sadašnjim korisnicima atraktivnih poslovnih prostora,

upozorio je zastupnik Bajica. Zbog navedenih slabosti, neće podržati predloženi zakonski tekst u trenutku glasovanja.

Poticanje poduzetništva u Varaždinskoj županiji

Zastupnik **Miroslav Korenika (SDP)** uvodno je napomenuo da ne podržava donošenje ovoga Zakona. Podsjetio je da su pojedini gradovi i općine, i sami ulagali u kupovinu novih poslovnih prostora izgradnjom stambenih objekata u kojima je poslovni prostor najčešće smješten u prizemlju. One bi se dakle trebale odreći jednog značajnog financijskog, odnosno proračunskog prihoda, ali i prava da svojom poslovnom politikom kreiraju i utječu na važna gospodarska zbivanja u užoj gradskoj jezgri. Obično se atraktivni poslovni prostori daju za banke ili turističko - zabavne djelatnosti, što gradskom proračunu donosi i značajno veće prinose. Gradovi istovremeno svojom politikom mogu stimulirati opstanak i razvoj određenih obrtničkih djelatnosti koje su potrebne za njihov razvoj.

Potrebno je ugraditi zaštitne mehanizme koji bi onemogućili daljnju preprodaju vrijednih gospodarskih prostora.

Podsjetio je zatim i na programe kojima se davao poticaj razvoju poduzetništva, ističući primjer u Varaždinskoj županiji, koja je udružila oko 120 milijuna kuna za poticaje malim i srednjim poduzetnicima. Trebalo bi ujedno ugraditi zaštitne mehanizme o mogućoj daljnjoj preprodaji, odnosno o potrebi postojanja zatečenih djelatnosti u trenutku kupnje. Zbog ozbiljnih propusta koje je naveo, zastupnik Korenika je upozorio da se ne smije dogoditi neopravdana pogodovanja, jer to ne bi trebao biti cilj rečenog zakonskog prijedloga. Slijedom navedenih razloga glasovat će, kaže, protiv donošenja predloženog zakonskog teksta.

Na kraju se za riječ javio i zastupnik **Nenad Stazić (SDP)**. On je pozdravio intenciju predlagatelja da pomogne malim poduzetnicima, budući da se brojni stari zanati pomalo gase i nestaju. Međutim, upozorio je da je dobra namjera krenula sasvim

pogrešnim putem, jer svi zakoni moraju biti usuglašeni s Ustavom Republike Hrvatske i štititi nepovredivost vlasništva, koje je jedno od najznačajnijih ustavnih vrednota. Analizirao je zatim pojedine zakonske članke i upozorio da se ne smije prekršiti članak 137. Ustava, kojim se jedinicama lokalne samouprave jamči slobodno raspolaganje vlastitim prihodima. Ocijenio je ujedno, da ne bi trebalo uspoređivati stanarsko pravo i zakup poslovnog prostora, te podržao da se pomoć malim poduzetnicima osigura ponajprije u jedinicama lokalne samouprave. Ukoliko se one odluče za prodaju poslov-

nog prostora, onda takvo rješenje treba podržati, ocijenio je zastupnik Stazić na kraju izlaganja.

Predstavnica predlagateljica, zastupnica Vesna Škare-Ožbolt obratila se zastupnicima u zaključnoj riječi. Ponovila je temeljne postavke predloženog zakonskog teksta, ističući da se njime željelo pomoći malim obrtnicima oko otkupa poslovnog prostora. Podsjetila je da je najveći broj obrtnika godinama ulagao i održavao ovaj prostor, pa bi im trebalo omogućiti da se temeljem ulaganja, izjednače s pravima ostalih gospodarskih subjekata.

Uz uvažavanje iznijetih argumenata, zastupnica je ponovila da je ova ideja bila moti-virana dobrim namjerama i također vođena ustavnim odredbama kojima se potiče razvoj malog poduzetništva. Naravno da zlorabe i preprodaje prostora treba onemogućiti, a najavljenog Vladina inicijativa oko ista-knutoga problema, pokazat će koliko se uistinu razlikuje od prijedloga Kluba zastupnika Demokratskog centra. **Ovom ocjenom zastupnica je zaključila izlaganje, a predsjedavajući je napomenuo da će se glasovanje obaviti na 26. sjednici Hrvatskog sabora.**

V.Ž.

PROGRAM MJERA ZA VEĆU UČINKOVITOST U KAZNENOM PROGONU POČINITELJA KAZNENIH DJELA U OBLASTI GOSPODARSKOGA KRIMINALITETA, ZLUPORABE OPOJNIH DROGA TE RATNIH ZLOČINA

Uspješnija priprema i vođenje kaznenog postupka

Hrvatski je sabor nakon opsežne rasprave prihvatio ovaj Program mjera koji je dostavilo Državno odvjetništvo RH a u skladu sa zaključkom Hrvatskog sabora iz travnja 2002. godine. Neke od predloženih mjera trebaju povećati učinkovitost u radu državnog odvjetništva općenito, bez obzira na vrstu kaznenih djela, dok su neke specifične upravo za određeno područje.

O PROGRAMU MJERA

Prijedlog programa mjera sadrži Ocjenu postojećeg stanja, u kojem se navodi da je Državno odvjetništvo RH nakon rasprave o njegovom Godišnjem izvješću zaduženo da izradi Program mjera za veću učinkovitost u kaznenom progonu počinitelja kaznenih djela u oblasti gospodarskoga i organiziranog kriminaliteta, zlorabe opojnih droga te ratnih zločina.

Za uspješan i učinkovit progon počinitelja kaznenih djela državnom odvjetništvu je prijeko potrebna

Za uspješan i učinkovit progon počinitelja kaznenih djela državnom odvjetništvu je prijeko potrebna suradnja policije a o kvaliteti predistražnog postupka, te po potrebi suradnji s drugim državnim tijelima, često ovisi kvaliteta kaznene prijave a s tim i uspješnost u vođenju kaznenog postupka.

suradnja policije a o kvaliteti predistražnog postupka, te po potrebi suradnji s drugim državnim tijelima često ovisi kvaliteta kaznene prijave a s tim i uspješnost u vođenju kaznenog postupka. Jer, ako je kaznena prijava kvalitetna i ako su podaci važni za pokretanje kaznenog postupka

prikupljeni u skladu sa zakonom državno će odvjetništvo moći odmah podnijeti istražni zahtjev odnosno kod lakših djela podnijeti optužni akt, odnosno obrnuto, ako prijava ne zadovoljava potrebnu kvalitetu mora se vratiti na dopunu čime se produžuje i razvodnjava ovaj postupak. Kroz ovako pojednostavljenu ulogu državnog odvjetništva treba sagledavati i ako je potrebno kritički promatrati njegovu učinkovitost na ostvarenju postavljenog cilja - navodi se.

Prikupljanje tih podataka često je složeno i dugotrajno, istražni postupak je u pravilu, posebno kod gospodarskoga kriminaliteta dugotrajan pa državno odvjetništvo ne može bitno utjecati na druga državna tijela odnosno istražnog suca da svoj dio posla obavi uspješno i brzo a samim tim ne može ni biti odgovorno za dugotrajnost izvida odnosno istrage.

Ističe se međusobna povezanost i odgovornost za kvalitetan rad svih sudionika u postupku, a Ocjena

postojećeg stanja podijeljena je na teškoće i manjkavosti u radu općenito te na posebne teškoće i uočene nedostatke u progonu pojedinih vrsta kriminaliteta. Sva državna odvjetništva upozoravaju na nedostatak dužnosnika (oko 23 posto sistematiziranih mjesta zamjenika državnih odvjetnika nije popunjeno) što bitno otežava rad na progonu počinitelja kaznenih djela a posebno na progonu složenih oblika kaznenih djela. Zbog nezadovoljstva primanjima (razlika u plaćama između državnih odvjetnika i sudaca) dio mladih dužnosnika odlazi na druge poslove. Sva državna odvjetništva upozoravaju i na nedostatak opreme, prostora te posebno informatičke infrastrukture što otežava rad državnog odvjetništva i utječe na uspješnost u postupku, a sve to je pretočeno u Program mjera kao nužnost (općenite mjere). Tu je i potreba kontrole nad radom državnih odvjetnika i zamjenika, izmjena materijalnih i postupovnih odredbi pa tako i potreba usklađivanja odredbi kaznenog zakona s međunarodnim konvencijama koje je RH ratificirala i obvezala se na progon počinitelja koruptivnih kaznenih djela, pranja novca, organiziranog i računalnog kriminaliteta. Potrebne su izmjene Zakona o kaznenom postupku kako bi se kazneni postupak pojednostavio i ubrzao (kao i Njemačkoj i dr.).

U posebnim mjerama u odnosu na gospodarski kriminalitet državna odvjetništva ističu da je rad na tim predmetima zahtjevan, da traži specijalistička znanja izvan pravne struke, edukaciju kadrova i knjigovodstveno-računovodstvene stručnjake. Ističu se, među ostalim, i nedostaci u poreznom sustavu (izmijeniti kazneno djelo utaje poreza), mijenjanje pojedinih odredbi Kaznenog zakona i drugih zakona. U tom okviru i Zakona o kaznenom postupku o stvarnoj nadležnosti za pojedina kaznena djela (tu nadležnost prenijeti iz nadležnosti općinskog suda i općinskog državnog odvjetništva u nadležnost županijskih).

Posjedovanje droge pod prekršajna djela?

Za redovan rad Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta prvenstveno treba osigurati poslovni prostor, namještaj, vozila, potrebnu opremu itd. a na području

zloporabe droga potrebno je, među ostalim, unaprijediti suradnju i koordinaciju državnog odvjetništva s tijelima detekcije (policijom, carinom i dr.).

Kazneno djelo posjedovanja opojne droge kod svih dobnih skupina čini oko 75 posto kaznenih djela zloporabe opojnih droga i unatoč tome što državna odvjetništva u velikom broju slučajeva primjenjuju načelo svrhovitosti još uvijek se u velikom broju slučajeva pokreće kazneni postupak što znatno opterećuje rad državnih odvjetništava ali i sudova. Zato treba prići ozbiljnoj izmjeni propisa (Kazneni zakon - članak 173. stavak 1. - posjedovanje opojne droge) i posjedovanje psihoaktivnih tvari do određene količine propisati kao prekršaj, stoji u Programu mjera (u Ocjeni stanja navodi se da državna odvjetništva smatraju da je potrebno izvršiti dekriminalizaciju posjedovanja malih količina droge za koje je očito da služe za osobnu uporabu).

Nadležna županijska državna odvjetništva dužna su u primjerenim rokovima riješiti kaznene prijave koje je podnijela policija i za koje dosad nije donesena odluka, preispitati osnovanost svih podnesenih istražnih zahtjeva i podignutih optužnica te uspostaviti trajnu, neposrednu i kvalitetnu suradnju s policijom, agencijom, Vladinom komisijom za nestale i drugim državnim tijelima s ciljem otkrivanja i procesuiranja svih počinitelja ratnih zločina, stoji među ostalim u Programu mjera.

Kad je riječ o ratnim zločinima, a u Ocjeni stanja se ukazuje da su za vrijeme Domovinskog rata a i nakon njega, na temelju nekvalitetnih i nedovoljno provjerenih kaznenih prijava te loše provedenih istraga državna odvjetništva podizala nedovoljno utemeljene optužnice s velikim brojem optuženika čiji se "repovi" povlače i do današnjih dana. Zato državna odvjetništva kao jednu od najvećih teškoća na radu ovih pred-

meta ističu potrebnu kvalitetu prijave, te među ostalim, da je zbog složenosti rada na ovim predmetima potrebno dobro poznavanje i implementiranje međunarodnog prava te nužnost specijalizacije. Državna odvjetništva RH već su dostavila tužiteljstvu Međunarodnog kaznenog suda u Haagu kopije predmeta protiv Milana Martića i Radovana Karadžića, te, kako se navodi, to će učiniti i s drugim predmetima (za Veljka Kadijevića itd.) S druge strane Tužiteljstvo će Državnom odvjetništvu RH dostaviti dokaze kojima raspolaže u odnosu na ratne zločine počinjene na području istočne Slavonije ali i dokaze za počinjene ratne zločine na drugim područjima RH.

Stoga u Programu mjera stoji da su nadležna županijska državna odvjetništva dužna u primjerenim rokovima riješiti kaznene prijave koje je podnijela policija i za koje dosad nije donesena odluka, preispitati osnovanost svih podnesenih istražnih zahtjeva i podignutih optužnica te uspostaviti trajnu, neposrednu i kvalitetnu suradnju s policijom, agencijom, Vladinom komisijom za nestale i drugim državnim tijelima s ciljem otkrivanja i procesuiranja svih počinitelja ratnih zločina, stoji među ostalim u Programu mjera.

RADNA TIJELA

Odbor za pravosuđe nakon rasprave o Programu mjera predložio je Hrvatskom saboru da ga prihvati.

U vezi s gospodarskim kriminalitetom istaknuto je stajalište da treba u odgovarajućim zakonskim aktima redefinirati institut bankarske tajne i time otkloniti prepreku državnog odvjetništvu da dođe do potrebnih podataka te da je nužno prilagoditi i inkriminaciju zloporabe u gospodarskom poslovanju novim vlasničkim i gospodarskim odnosima. Što se tiče prijedloga o dekriminalizaciji posjedovanja opojnih droga za osobne potrebe odnosno njegovo "smještanje" u prekršajnu pravnu sferu izraženo je pojedinačno stajalište da taj prijedlog neće pridonijeti rješavanju problema raspačavanja i ovisnosti o drogama i da nije u suglasnosti s rješenjima u većini europskih zemalja ali i suprotno stajalište, da bi se time oslobodili potencijali policije i državnog odvjetništva za borbu protiv "pravog" kriminala.

Posebno je pozdravljeno stajalište državnog odvjetništva o potrebi analize, pregleda i intenziviranja rada na svim državnim odvjetništvima dostupnim i poznatim slučajevima mogućih počinjenja i počinitelja ratnih zločina te je zatraženo od predlagatelja da do plenarne rasprave o ovoj temi prikupi i iznese brojčane pokazatelje o postupcima i prijavama za ratne zločine. Pri tome nije prihvaćena teza državnog odvjetništva da su suđenja u odsutnosti gubljenje vremena i sredstava jer je to sredstvo da se do kraja sankcioniraju ratni zločini, stoji među ostalim, u Izvješću ovog radnog tijela. Navodi se i da je na kraju rasprave predsjednik Odbora podsjetio da se u vezi s navodima (svibanj, 2002.) bivšeg glavnog državnog odvjetnika Radovana Ortynskog o slučajevima korupcije u politici, pravosuđu i medijima sadašnji glavni državni odvjetnik Bajić obvezao izvijestiti Hrvatski sabor o ishodu obrade tih vrlo teških optužbi te o poduzetim radnjama. To nije učinjeno te da se takvo izvješće očekuje u Hrvatskom saboru.

Članovi **Odbora za obitelj, mladež i šport** u raspravi o ovom Programu mjera podržali su prijedlog za ublažavanjem manjka zamjenika državnih odvjetnika te su bili suglasni sa stajalištem predlagatelja da je situacija na području zloporabe droga alarmantna te da nije dovoljna deklarativna podrška njenom rješavanju. Izraženo je i neslaganje s dekriminalizacijom posjedovanja lakih droga bez obzira na to što bi se time olakšao rad Državnog odvjetništva. Nakon rasprave Odbor je jednoglasno odlučio predložiti Hrvatskom saboru prihvaćanje ovog Programa mjera.

RASPRAVA

Ozbiljnost u realizaciji Programa

O predloženom programu uvodno je govorio zamjenik glavnog državnog odvjetnika **Dragan Novosel**. U realizaciji zadaće koju je dobilo državno odvjetništvo od Hrvatskoga sabora sva državna odvjetništva provela su raspravu, procijenila stanje na svom području, dostavila pismena izvješća i prijedloge nakon čega je prošireni kolegij (u lipnju ove godine) Državnog odvjetništva RH usvojio ovaj Program mjera. Od usvajanja ovog Programa mjera dosta se stvari izmijenilo i

postoje promjene koje pokazuju, smatra zamjenik glavnog državnog odvjetnika, da se pristupilo s punom ozbiljnošću realizaciji ovog Programa.

Sva državna odvjetništva su u svojim izvješćima naglasila da se problem učinkovitog progona navedenih kaznenih djela ne može razmatrati odvojeno od trodiobe posla jer državno odvjetništvo s jedne strane koordinira, usmjerava rad policije na provođenju izvida, prikupljanja dokaza, kompletiranju predmeta a s druge strane poduzima kazneni progon i zastupa optužbu pred sudom. Državno odvjetništvo je u izuzetno osjetljivoj situaciji jer s jedne strane treba procijeniti jesu li pripremljeni materijali dovoljni za izlazak pred sud, a često se radi o procjeni nekoliko tisuća dokumenata, a ako se odluči za kazneni progon tada mora cijelo vrijeme procjenjivati tu odluku i da li se raspolaze dovoljnim dokazima za kazneni progon. To je složen postupak i Državno odvjetništvo u tom postupku zavisi od rada policije i drugih državnih nadzornih tijela i njegov rad i uspješnost treba stoga razmatrati kroz uspješnost i rad ovih drugih državnih tijela.

U Ocjeni stanja državna su odvjetništva upozoravala na nedostatak novca, prostora, infrastrukture, odliv kadrova (problem plaća) a i ocjenjuju da su sadašnja procesna rješenja upitna i često značajna teškoća u ostvarivanju uloge državnog odvjetništva u progonu počinitelja kaznenih djela.

Jedan od najzahtjevnijih poslova koji se postavlja pred državne odvjetnike je progon počinitelja gospodarskog kriminaliteta, koji je izuzetno složen jer se u njemu isprepliće puno raznih djelatnosti, zakonskih propisa i zahtjeva visoka specijalistička znanja, educirane državne odvjetnike u rješavanju tih predmeta. A za stručnu podršku u tome i za vanjske neovisne stručnjake nema dovoljno novca. Većina državnih odvjetništava upozorila su da je velik problem u radu bankarska tajna koja je precizirana zakonom i da predstavlja zapreku u fazi pokretanja kaznenog postupka. Napomenuo je da Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta još uvijek nije u punoj funkciji zbog nedostatka odgovarajućeg prostora što je jedna od najvećih prepreka u radu. A dok USKOK ne bude u punoj funkciji ne može se ni procijeniti koliko je dobar

Zakon iako već sada mislimo, rekao je, da su neke odredbe pogrešne i da će biti potrebne izmjene.

Prvenstveni cilj - sprječavanje a ne kažnjavanje

Veliki uspjesi državnih odvjetništava zabilježeni su na području zloporaba opojnih droga posebno u postupku pred sudovima za maloljetnike kad su u pitanju maloljetni i mlađi punoljetni počinitelji kaznenih djela, nastavio je zamjenik glavnog državnog odvjetnika. Naš prvenstveni cilj nije kažnjavanje nego sprječavanje, edukacija, preventivno djelovanje da mladi ljudi ne krenu putem droge pa je u vezi s tim ocijenjeno da treba razmotriti i zauzeti jedinstven stav glede izmjena i dopune Kaznenog zakona (kad se govori o posjedovanju droge), rekao je, među ostalim te kao zadnju skupinu pitanja iz ocjena stanja naveo pitanje rješavanja ratnih zločina. Odlučili smo da u vezi s tim istaknemo da teškoće predstavljaju prijave koje su podnesene tijekom rata, u uvjetima okupacije kad se nije moglo do niza oštećenika i njihove rodbine i do saznanja te stoga treba te prijave procijeniti i zahtijevati od policije dopune i prikupljanje podataka. Uz to smatramo da suđenja u odsutnosti nisu uvijek dobro rješenje te da u nekim predmetima i nemaju potrebni učinak. Daleko je važnije prikupljati kvalitetne dokaze tijekom istrage da bi kazneni postupak bio učinkovit kad te osobe budu dostupne.

Za učinkovitost rada državnog odvjetništva kao prioritetni zadatak u Programu mjera je informatizacija, organizacija i popuna državnih odvjetništava, edukacija i specijalizacija državnih odvjetnika, timski rad u predistražnom postupku te dobra kontrola nad radom državnih odvjetnika i zamjenika, a i potreba izmjene materijalnih postupovnih odredbi, rekao je, među ostalim govoreći o Programu mjera. Ovo što smo predložili u Programu a što ovisi o državnim odvjetništvu kroz ovih šest mjeseci nastojali smo i nastojimo ostvariti, zaključio je.

Zatim je rasprava bila otvorena i najprije su riječ imali predstavnici klubova zastupnika.

Damir Kajin (IDS) govorio je u ime Kluba zastupnika IDS-a te kazao da ovo izvješće slično prije svega onoj narodnoj "pričam ti priču" i da je lakmus papir za nešto što bi trebalo

državno odvjetništvo raditi ali ne radi. Jer, kaže, u RH postupanje pravosuđa, a svaka čast proklamaciji neovisnosti sudske vlasti, direktno ovisi o volji izvršne vlasti (tako je bilo i za vrijeme HDZ-a). Državno odvjetništvo u toj svojoj ovisnosti de facto iščekuje naloge izvršne vlasti da bi u nečemu postupalo, primjerice, u vezi s ratnim zločinima.

Počinitelji zločina u Ahmićima sve su se ovo vrijeme skrivali u Novigradu u Istri, o tome smo usprkos svim prijetnjama otvoreno progovarali ali se ništa nije dogodilo nikome jer je policija plus obavještajna zajednica imala zadaću štiti te ljude a ne ih proganjati.

Počinitelji zločina u Ahmićima sve su se ovo vrijeme skrivali u Novigradu u Istri, o tome smo usprkos svim prijetnjama otvoreno progovarali ali se ništa nije dogodilo nikome jer je policija plus obavještajna zajednica imala zadaću štiti te ljude a ne ih proganjati, rekao je. Državno odvjetništvo (i gospodin Bajić je produkt političke volje kao i svi raniji državni odvjetnici) se ovim izvješćem željelo svidjeti prije svega onima koji su ih postavili i indirektno je tako pisano da će se raditi točno ono što izvršna vlast od njih bude tražila. Možda je najbolji primjer za to, naveo je, što se ističe da su državna odvjetništva u RH već dostavila Tužiteljstvu Međunarodnog kaznenog suda kopije predmeta protiv Milana Martića, Radovana Karadžića, ali da li je Državno odvjetništvo svjesno, pitao je, što se dogodilo na marginama nekih oslobodilačkih akcija ili u BiH i da je Vlada RH dostavila Haaškom sudu oko 7.000 dokumenata koji se odnose na "Oluju", Medački džep, na događaje u BiH i da je paralelno stavljen na raspolaganje kompletan arhiv Hrvatskog vijeća obrane koje se nalazi u Zagrebu.

Je li Državno odvjetništvo svjesno da tek treba očekivati optužne prijedloge Haaškog suda i da će se veći dio njihovih odnosa i na visoko pozicionirane aktore bivše vlasti kada je BiH posrijedi i u tom slučaju se ne možemo pozivati na Deklaraciju o Domovinskom ratu koja govori da Hrvatska u BiH nije bila prisutna, a

netko će se pozivati na objavljene transkripte u "Jutarnjem listu" iz kojih nedvosmisleno proizlazi da se iz Zagreba financiralo gotovo 35.000 plaća za neke ljude u BiH, rekao je među ostalim. Pitao je što je sada činiti Državnom odvjetništvu, čekati uputu vlasti ili postupati. Treba priznati da se nešto ipak počelo događati otkako je gospodin Bajić glavni državni odvjetnik (kopa se u Gospiću, Pakračkoj poljani itd.) i rečeno je da bi do kraja godine svi ratni zločini trebali biti u obradi. No zastupnika je najviše na javljanje potaknulo, kako je rekao, naslov u "Nacionalu" - Ortyński i Batarelo izrekirali Ivana Heraka za 60.000 DEM" i na to se, kaže, ne smije odšutjeti.

Prisustvo droge poprimilo razmjere epidemije

A ne bi trebalo odšutjeti ni na prisustvo droge u našim gradovima što je poprimilo razmjere epidemije a u Puli je to golem problem, gdje su nažalost, neki ljudi podzemlja tijesno vezani uz neke javno eksponirane ljude što otežava borbu protiv tog problema, rekao je dalje zastupnik Kajin. Pozdravio je uvođenje u javnu uporabu aparata kojim se u trenutku može utvrditi je li vozač pod utjecajem droga i kojih te nabava takvih aparata ne bi trebala biti izdatak.

Sve u svemu ovo izvješće, koje ne korendira s istupom zamjenika glavnog državnog odvjetnika nije ono koje može jamčiti da će državno odvjetništvo ubuduće biti jamac pravne sigurnosti u RH i zastupnik će gledati njega biti suzdržan držeći da suzdržanost može najbolje demonstrirati potrebe za nemiješanjem u nezavisnost te institucije, rekao je, među ostalim.

Usljedilo je nekoliko ispravaka netočnih navoda predgovornika. Tako je Ante Beljo (HDZ) rekao da se iz svakog izlaganja zastupnika Kajina ne zna u ime koga on to govori. Spominje 7000 dokumenata za Haag, brine se za Hrvate u BiH toliko da bi ih trebalo u najmanju ruku sve staviti pred Haaški sud, traži da se na osnovi tih dokumenata progone Hrvati u Hrvatskoj, nije sretan što u Istri nema iskopavanja. Bilo bi dobro da ni u drugim mjestima u Hrvatskoj nema iskopavanja a dokumenti koji su dati Haagu bili su državna tajna za što netko mora odgovarati, rekao je.

Mladen Godek (HSL) složio se u velikoj većini s izlaganjem zastupnika Kajina no netočno je da je Državno odvjetništvo produžena ruka sadašnje izvršne vlasti jer postoji (izabrali smo Državno odvjetničko vijeće). Dodao je i da zastupnik Kajin nije ni u pravu s nadležnošću Državnog odvjetništva RH za ratne zločine u BiH (Ahmići) nezavisno od toga je li Hrvatska vojska sudjelovala u događanjima u BiH jer ni jedno od ta dva pitanja nije u nadležnosti ovog državnog odvjetništva koje može djelovati samo na teritoriju suverene RH.

Jadranka Kosor (HDZ) je naglasila da zastupnik Kajin ponavlja svoju tezu i u ovoj raspravi o upetljanosti bivše vlasti odnosno Hrvatske u rat u BiH te ga podsjetila na Deklaraciju o Domovinskom ratu koja je donesena u ovom sazivu Hrvatskog sabora nakon 3. siječnja 2000. u kojoj se jasno kaže da je Domovinski rat bio pravedan, osloboditeljski i obrambeni i da Hrvatska nije bila prisutna na tuđem teritoriju nego da je branila svoje. Vesna Podlipec (SDP) ispravila je navod zastupnika Kajina kao netočan jer je cijelo vrijeme govorio o izvješću a radi se o Programu mjera te da je izbor gospodina Bajića bio odraz jedne političke volje a gospodin Bajić izabran je velikom većinom zastupnika ovog Sabora, ne samo vladajuće koalicije. Luka Bebić (HDZ) u svom je ispravku rekao da nažalost nije točno da je Hrvatska sustavno plaćala 40.000 ljudi, Hrvata u BiH, ako je plaćala, plaćala je manje a možda bi bilo bolje da je plaćala više jer to može biti dobro i korisno ako ne za Hrvatsku onda za Hrvate. Ali kad neki stranci jugozapadno od Hrvatske plaćaju Hrvate u Hrvatskoj i enormno ih hvale onda su se prije takvi zvali strani plaćenici, rekao je podsjetivši na riječi ujedinitelja Njemačke von Bismarka "kad čujete da me hvale okolne države znajte da sam izdao Njemačku".

Poštivati rokove koje odredi Sabor

Jadranka Katarinčić-Škrlj (HSL) govorila je u ime Kluba zastupnika HSL-a rekavši na početku da je ovu raspravu nemoguće započeti a bez sjećanja na sveobuhvatnu raspravu u Saboru o godišnjem izvješću Državnog odvjetništva u travnju ove godine i povodom ostavke Radovana Ortynskog. Jedan od zaključaka bio je da

Državno odvjetništvo treba hitno, u roku od 90 dana, donijeti Program mjera kojim bi se adekvatno borili s kriminalom u Hrvatskoj i analizu spajanja državnog pravobraniteljstva i Državnog odvjetništva u roku od 30 dana i evo prošlo je više od šest mjeseci i tek sada Sabor raspravlja o Programu, upozorila je. Od izuzetnog značenja je da se zaključci Sabora provode u rokovima inače smo slobodni zaključiti, rekla je, da u ovoj sabornici postajemo jedan veliki debatni klub koji raspravlja o izvještajima, potom o njihovim dodacima (primjerice revizija pretvorbe i privatizacije, kriminalu, pljački) a da nema učinaka odnosno ni jednog ulovljenog pljačkaša iz pretvorbe i privatizacije. A s druge strane u javnom govoru puna su nam usta kriminala, korupcije, mita o čemu je nedavno i bio prilog na HTV u emisiji "Meridijan 16".

Od izuzetnog značenja je da se zaključci Sabora provode u rokovima inače smo slobodni zaključiti, rekla je, da u ovoj sabornici postajemo jedan veliki debatni klub koji raspravlja o izvještajima, potom o njihovim dodacima (primjerice revizija pretvorbe i privatizacije, kriminalu, pljački) a da nema učinaka odnosno ni jednog ulovljenog pljačkaša iz pretvorbe i privatizacije.

U vezi s tim je napomenula da je ova vlast ušla u jedan veliki projekt, izgradnju autoceste Zagreb-Split a područje eksploatacije šljunka i kame-noloma nije zakonski dovoljno uređeno. Tu se javljaju problemi počevši od toga da nema za njih prostornih planova, problema s koncesijama do nadzora i inspekcije i prodaje tog šljunka i kamena. Takva zakonski neuređena područja, a u vezi s potonjeg stižu nadležnom saborskom Odboru predstavke tvrtki da im je onemogućeno poslovanje u toj djelatnosti, omogućavaju prije svega različita tumačenja i odugovlačenje upravnih postupaka odnosno manipulaciju i prostor za razne veze i vezice i stoga u Saboru i njegovim odborima treba otvarati tematske

rasprave o takvim zakonski neuređenim područjima i predvidjeti njihovo rješavanje, rekla je, među ostalim. Razne veze i vezice javljaju se i na drugim područjima koja nisu zakonom uređena a i time se onemogućava stvarno investiranje (svakog poduzetnika i investitora iscrpi papirologija, dozvole (a čuje se da ih treba potplatiti).

Problemi u odvjetništvu su nedostatak dužnosnika, materijalni uvjeti i zakonska osnova (a ti su problemi istaknuti i kod Državne revizije) no zar sve to nije bilo poznato kad su se donosili prije tri godine zakoni o državnom odvjetništvu, USKOK-u. U ovom materijalu ne bi smjelo stajati da je organizirani kriminalitet velika opasnost hrvatskoga društva i da se iz dana u dan povećava jer, zar nam je trebao ovaj Program mjera da bi se to konstatiralo, rekla je.

Povećava se svakodnevno i broj ovisnika o drogi i po mišljenju ovog Kluba zastupnika nije samo problem u dekriminalizaciji posjedovanja malih količina droge već su ozbiljan problem dostavljači i dileri pa bi u sustavu zakonodavstva trebalo osigurati drugačiji pristup i tretman ovisnika kriminalca.

Ovo što se naziva Program mjera vrvi neobvezatnim savjetima i uputama, u stilu neophodno je, dužno je, potrebno je itd. a kad se govori o rokovima onda se navodi "dužna su ih primjenjivati u primjerenim rokovima". Ispada da je to jedna dobra deklaracija puna obvezatnih savjeta i kao takva ne predstavlja garanciju da ćemo sutra imati bolje stanje u državnom odvjetništvu a ni garanciju za njegov bolji rad. Ovaj bi Program trebao biti puno konkretniji s točnim popisom zakona i odredbi koje treba mijenjati, s jasnim nositeljima akcija i jasnim rokovima izvršenja, smatra Klub zastupnika HSLS-a.

Mario Kovač (HSLS) pozvao je na odredbe Poslovnika Hrvatskoga sabora te rekao kako smatra da raspravi o ovoj točki dnevnog reda (kao i uz analizu učinka spajanja Državnog odvjetništva i Državnog pravobraniteljstva) treba biti nazočan predstavnik Vlade RH, a što nije. Ovo je doista otišlo predaleko i ovaj se Sabor na svakom koraku potcjenjuje, rekao je. Predsjedatelj i potpredsjednik Hrvatskoga sabora **Baltazar Jalšovec** podsjetio je da je predlagatelj ovog Programa Državno odvjetništvo i da je nazočan zamjenik glavnog državnog odvjetnika koji po Poslovniku može zastupati predlagatelja.

Brzo srediti cjelokupno pravosuđe

Petar Žitnik (HSS) u ime Kluba zastupnika HSS-a naglašava da se iz predloženog Programa mjera zapravo vrlo malo vidi i da ne pruža garancije da će se na tom planu uskoro nešto promijeniti no da Klub zastupnika HSS-a podržava i takav Program (bolje išta nego ništa). To je i normalno jer je državno odvjetništvo samo jedna karika u lancu pravosuđa, i to ne najvažnija, jer mogu se u Odvjetništvu truditi maksimalno i raditi perfektno no ako netko drugi u tom lancu zataji opet nema rezultata.

U nas je pravda često nedostižna a kada i nekoga stigne učinak za oštećene je velika nula.

Cjelokupno pravosuđe treba srediti brzo i djelotvorno, počevši od samih zakona i donijeti već jedanput prave zakone (Sabor, ministarstva). Sve dok i jedan spretan odvjetnik ima zakonske mogućnosti odugovlačenja postupka godinama, ako se okrivljeniku tolerira da deset i više puta ne dođe na raspravu pravdajući svoje izostanke banalnim i obično lažnim razlozima, onda možemo donositi kakve god želimo programe rezultata neće biti. Ako pojedini suci raspravne dvorane pretvaraju u podije za show programe, ako nam ljudi iz pravosuđa postaju medijske zvijezde, ako okrivljenici i za najteža kaznena djela ostaju nekažnjeni zbog zastare predmeta, onda tu nema napretka, rekao je, među ostalim, upozoravajući da smo permanentno u reformama, da donosimo zakone i nove zakone iz kaznenog prava a da se nismo makli od početka. Stari Rimljani imali su neka bolja pravosudna rješenja nego što ih mi danas imamo i kod njih se nije moglo dogoditi izbjegavanje kazne a kod nas razni gospodarski kumovi otimaju novac i nikome ništa. U nas je pravda često nedostižna a kada i nekoga stigne učinak za oštećene je velika nula. U vezi s tim zastupnik je rekao da bi volio znati iz ovog Programa na koji će način oštećeni u bivšoj štedno-kreditnoj zadruzi Kin iz Varaždina doći do svoje uštedevine.

Što se tiče Programa mjera zastupnike ovog Kluba smeta što u vezi sa zloporabom opojnih droga dolazi do

određene nedosljednosti državnog odvjetništva jer se u Ocjeni stanja zalaže za dekriminalizaciju dok se u Programu predlaže da se ta kriminalna djelatnost stavi u sferu prekršaja što zapravo ne rješava ništa (a prekršajni su sudovi opterećeni više od redovnih a kakva je razlika u kaznama). O tom problemu priča se godinama, mijenjaju se zakoni, broj narkomana raste iz godine u godinu a mi kažnjavamo bolesnike i ovisnike, eventualno sitne dilere a sve to bi trebalo sistematski riješiti, upozorio je, te poput predgovornika, primijetio da se sada govori o problemu prostora, namještaja itd. USKOK-a kao da je taj Ured osnovan jučer.

U vezi s dijelom Programa koji se odnosi na ratne zločine rekao je da je krajnje vrijeme, ako doista takve prijave leže godinama u ladicama nadležnih, da već jednom ozbiljno zagrizemo ovu kiselu jabuku i počnemo konkretno rješavati problem. Sve dok ćemo se zadovoljavati verbalnim rješenjima nećemo doći daleko i proći će još godine dok stignemo na zelenu granu a to što mi prolazimo danas mnogi su prošli još prije 70 godina i nešto bi iz njihovog iskustva morali naučiti, a nažalost, još se nije kod nas pojavio jedan Eliot Ness, rekao je.

Potrebna znatna financijska sredstva

Klub zastupnika HNS-a, PGS-a, SBHS-a podržava ovaj Program mjera. Mjere su pobrojane i obrazložene sasvim korektno i kvalitetno a naravno, možemo se složiti da negdje nedostaju određene kvantifikacije odnosno veća preciznost, rekao je **Darko Šantić (HNS)**. Svodi se ipak na to da su potrebna znatna financijska sredstva za ostvarenje pojedinih mjera (informatizacija, edukacija itd.) a i da bi profunkcionirao Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta. No, susrećemo se i s potrebnom dobrom voljom jer primjerice, na relaciji državno odvjetništvo - policija ne treba posebnih sredstava već volje, i to ne bilo kakve već političke. Već mnogo puta ovaj je Klub zastupnika govorio o pretjeranom normativnom optimizmu (i za Zakon o USKOK-u je rečeno da će ga trebati brzo mijenjati) a kad su u pitanju ratni zločini trebalo je u Programu ipak dati više podataka o veličini tih postupaka koji su u toku jer bi se tako

moglo na neki način analizirati je li to dosad dobro obavljeno i na kome je odgovornost. Ovaj Klub zastupnika ne slaže se s ocjenom predlagatelja u vezi s vođenjem postupka u odsutnosti već smatra da to nije gubljenje vremena i sredstava jer protekom vremena utječe na mogućnost skupljanja dokaza. Navedena potreba dobre kontrole i suradnja s policijom i drugim zainteresiranim čimbenicima pruža neku garanciju da će se početi učinkovitije goniti ratni zločin. Posebno podržavamo dio Programa gdje se konstatira da će Državno odvjetništvo RH i dalje neposredno surađivati s Tužiteljstvom Međunarodnog kaznenog suda jer kvalitetnu suradnju s tim Sudom i kvalitetno procesuiranje ratnih zločina pred našim sudovima smatramo najboljom legitimacijom RH kao pravnu i demokratsku državu koja je spremna za eurointegracije pred međunarodnom zajednicom, rekao je.

Govoreći u ime Kluba zastupnika **LIBRE Mladen Godek (LIBRA)** također je podsjetio na raspravu u Saboru u travnju ove godine o Državnom odvjetništvu u kojoj je bilo prisutno nezadovoljstvo sa stanjem u pravosuđu. Glavni državni odvjetnik s pravom ističe da državno odvjetništvo ne može biti uspješno ako počinje "štekati" prije nego što ono stupi na scenu ili u finalu cjelokupnog procesa a to je u pravosuđu u užem smislu. Ovaj izvještaj je onakav kakav bi u suštini trebao biti svaki izvještaj. Govori općenito o stanju u državnom odvjetništvu te njegovim neuralgičnim točkama a i predlaže promjene koje se tiču samog državnog odvjetništva pri čemu državno odvjetništvo nastoji biti što je moguće više objektivno.

S pravom se ističe da je gospodarski kriminal najkomplikiranija grupa predmeta u cjelokupnom kaznenom sustavu i zastupnici LIBRE potpuno podržavaju predložene mjere u vezi s tim (educiranje državnih odvjetnika, vještaci). Svjesni smo da je zapravo nepodnošljivo ili teško podnošljivo sve ono što se događalo u sferi gospodarskog kriminala a što je javnost mogla uočiti - zatvaranje pojedinih osumnjičenih u pritvor a nakon određenog, u pravilu dugog vremena puštenih iz pritvora čime je javnost bila zaprepastena i na neki način nešto tu ne štima i o tome bi trebalo povesti računa.

Kad je riječ o organiziranom kriminalu Sabor je donio Zakon o famoznom USKOK-u no sve je naglo zastalo na nečem što je naizgled banalno, na novcu. Jer, nema dovoljno prostora, ljudi, opreme i od te pozitivne ideje na kraju nije ostalo ništa i to treba ispraviti što prije, već proračunom za iduću godinu, rekao je zastupnik, govoreći i o drogi (drži da je logično da posjedovanje droge do određene količine postane prekršaj ili da se potpuno dekriminalizira) i o ratnim zločinima. Neprocesuiranje ovih potonjih nema više nikakvih opravdanja i svjesni smo da na tom području postoje vrlo veliki problemi (svjedoci smo situacija da se svjedok više pred sudom ničega ne sjeća) no tu katarzu moramo proći.

Kako god ocjenjivali ovaj izvještaj on neće postići svoj učinak ako će se završiti i ostati samo na njemu. Stoga treba razmisliti, predložio je zastupnik, da se zatraži od državnog odvjetnika da (u kasno proljeće) podnese izvješće o ovim grupama kaznenih djela koje neće omogućiti ovom društvu izlaz ako ne budu djelotvornije procesuirani i kažnjavani.

Protiv dekriminalizacije posjedovanja droge

Klub zastupnika HDZ-a drži da je zabrinjavajući porast kaznenih prijava posebno na području gospodarskog kriminaliteta a i droge, da oko 23 posto sistematiziranih mjesta zamjenika državnih odvjetnika nije popunjeno te da je neodrživ nedostatak opreme, prostora, informatičke infrastrukture na što upozorava Državno odvjetništvo, rekla je **Jadranka Kosor (HDZ)**. No najprije je izrazila žaljenje u ime ovog Kluba zastupnika što ovoj raspravi nije nazočan nitko iz Vlade jer je sigurno

Klub zastupnika HDZ-a ne može se složiti s, najjednostavnije rečeno, dekriminalizacijom posjedovanja droge.

da bi zastupnici tražili odgovore prije svega na pitanja u vezi s proračunskim sredstvima koja su očito nedostatna i za ustrojavanje USKOK-a i za provođenje nekih zakona a i na pitanja hoće li se ići u neke nove zakonske projekte.

U vezi s navodima iz izvješća a koji se odnose na organizirani kriminalitet (kadrovi, oprema itd. za USKOK) zastupnica je također podsjetila da je taj Zakon donesen u listopadu 2001. godine i kako su padale velike riječi "sada će se uhvatiti bika za rogove" a to je teško bez kadrova, namještaja, vozila itd. Ujedno je pitala kada će zastupnici dobiti izvješće na koje se obvezao gospodin Bajić a u vezi s izvješćem bivšeg glavnog državnog odvjetnika Radovana Ortynskog.

Osvrnula se i na predložene mjere te posebno naglasila da se Klub zastupnika HDZ-a ne može složiti s, najjednostavnije rečeno, dekriminalizacijom posjedovanja droge. Vrlo je teško odrediti, a i tko će odrediti, da se radi o posjedovanju malih količina droge a s druge strane sasvim je jasno da je marihuana štetna i da su svi oni koji upotrebljavaju teške droge prošli fazu uporabe lakih droga. Ispada da kada se ne može riješiti neki problem onda se to područje nastoji dekriminalizirati, rekla je. Pitala je i koji je smisao ovih velikih kampanja protiv pušenja ako bi se na drugoj strani slala poruka mladima da pušenje marihuane i nije tako loše i da neće ostaviti posljedice na zdravlje što je potpuno netočno, rekla je, među ostalim. U ime Kluba zatražila je od predlagatelja pojašnjenje navoda o kvaliteti prijave na predmetima o ratnim zločinima te na kraju naglasila da Klub zastupnika HDZ-a zbog svega iznesenog, posebno zbog prijedloga da se dekriminalizira posjedovanje droge, neće moći dati potporu ovom Programu mjera.

Marija Lugarić (SDP) javila se za ispravak netočnog navoda predgovornice jer da nije točno da se sada predlaže legalizacija posjedovanja lakih droga već da se radi o drugačijem tretmanu kažnjavanja. I ovaj niz mjera pokušava suzbiti ovisnosti jer očito dosadašnji represivni sustav i mjere nisu bile dobre.

Jadranka Kosor je pak rekla kako misli da je zastupnica Lugarić povrijedila Poslovnik jer da nije ispravila njezin navod već mišljenje. Mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)** ispravio je navod zastupnice Kosor "ako se neki problem ne može riješiti onda se to područje dekriminalizira" kao netočan jer da je zamjenik glavnog

državnog odvjetnika govorio da se i sada kod tih kaznenih djela primjenjuje načelo svrhovitosti ali da se ipak pokreće velik broj kaznenih postupaka te ujedno podsjetio da do 1996. godine dok je HDZ bio na vlasti ovo pitanje nije uopće bilo u području kaznenog zakona.

Bez suradnje odvjetništva i policije rezultati loši

Ivan Ninić (SDP) govorio je u ime Kluba zastupnika SDP-a koji će podržati predloženi Program mjera, sve one mjere (popunjenje radnih mjesta, informatizacija itd.) koje idu za većom učinkovitošću Državnog odvjetništva. Mi u SDP-u vjerujemo da je u zadnje vrijeme popravljen odnos između Državnog odvjetništva i policije na neposrednom razotkrivanju kaznenih djela jer bez njihove suradnje rezultati su izuzetno loši i sporost i učinkovitost u pravosuđu rezultat su takve nesuradnje (nedovoljne suradnje). Iz naših redova bi trebala ići i ideja za promjenu propisa u istražnom postupku (sada osumnjičenik da prvog dana izjavu koja sljedeći dan na sudu ne vrijedi i ne djelujemo kao ozbiljno državno odvjetništvo) da državni odvjetnik odmah u početku tog postupka sudjeluje s policijom što bi bilo mnogo učinkovitije.

U vezi s mjerama za suzbijanje ovisnosti o opojnim drogama rekao je da na tom području promjene u državnom odvjetništvu idu nabolje i da je nedavno zaplijenjena veća količina heroina (više nego u proteklih godinu i pol). Polemika oko kažnjavanja konzumiranja droge za svoje potrebe (bilo je u domeni prekršaja i za vrijeme HDZ-a i mnogo ranije) dobra je ako vodi boljitku. Onaj koji je kazneno kažnjen zbog toga što je imao malu količinu droge za svoje dnevne potrebe (a za to postoje pravilnici, stručnjaci) neće sutra svjedočiti protiv dilera koji je opasnost za društvo i zato imamo puno manje otkrivanja tih dilera, siguran je zastupnik te dodaje da se zbog pretrpanosti sudova minornim i manje značajnim kaznenim predmetima ne rješavaju oni mnogo važniji predmeti.

U vezi s rješavanjem predmeta ratnih zločina ozbiljno je napomenuo da je većina državnih odvjetnika koji danas rade u Državnom odvjetništvu

tamo radilo i u zadnjih deset godina pa da je za čuđenje što se već nisu podnijele te kaznene prijave u zadnjih deset godina. Da je to učinjeno imali bismo sada mnogo manje problema pa stoga treba osigurati sve potrebne uvjete za rad Državnog odvjetništva ali i podnijeti što više prijava za stegovne postupke i udaljiti iz državnog odvjetništva one kojima nije mjesto u tako odgovornom poslu.

Milan Đukić (SNS) govorio je u ime Kluba zastupnika nacionalnih manjina te u vezi s mjerama za učinkovitost progona počinitelja za kaznena djela zloporabe opojnih droga naglasio da se ta djela usko isprepliću s odgojnim mjerama.

Poruke zamjenika glavnog državnog odvjetnika ocjenjuje hrabrim ali i jednako obeshrabrujućim jer, kaže, nikada neće biti učinkovitog progona u privrednom kriminalu dok se politika ne iščupa iz kriminala, odnosno progona počinitelja ratnih zločina dok ne bude političke volje. Dovoljno je da uđemo u suštinu i ulogu Fonda za privatizaciju, ulogu stečajnog upravitelja, suca itd., o krivnji prethodne vlasti koja nije tjerala odgovorne u tome, a nije li ovo kontinuitet, pitao je smatrajući da na to treba odgovor dati izvršna vlast, rekao je, među ostalim.

Kad se govori o gonjenju osumnjičenih za ratne zločine nemamo političke volje da se tu suoči pravna država i institucije sistema jer prisjetimo se, rekao je, kad smo provodili određene progone nad osumnjicima za djela ratnih zločina nehrvatske nacionalnosti bila je dovoljna anonimna dojava, izjava susjeda pa da "padne 20 godina". A sada ni državni odvjetnici koji žive u Gospiću i vode državna odvjetništva nisu znali za zločine u Gospiću ili Medačkom džepu. General Bobetko je neki dan dao izjavu da je on to ipak znao ali da nije mogao spriječiti pa kako će ubuduće biti učinkovitiji rad državnog odvjetništva, pitao navodeći i nesuglasje u izjavama glavnog državnog odvjetnika, koji je rekao da je predmet ratni zločin Medačkog džepa pri kraju, i državnog odvjetnika iz Gospića koji izjavljuje da nitko nije službeno dostavio zahtjev za progon. Kome sada vjerovati, pitao je dodajući da se sada iznenada prihvaća Medački džep, otvara taj slučaj, Gospić, Lora, a i gospodin Mesić je priznao da je znao za to a znala su i gospoda iz SDP-a koja su bila u tadašnjoj Vladi RH nacionalnog jedinstva. Sve to spada

pod moralnu odgovornost, a znalo se i za 400 nestalih građana Siska a znamo tko ih je likvidirao. Ujedno je pitao zašto pred sud pravde ne dolaze odgovorni za izvršena teška kaznena djela, pripadnici srpske nacionalnosti a zna se za njih i ima prijava, i vidi se da je politika umiješana i u ta kaznena djela.

Treba preispitati one koji su u zatvorima ili koji su u odsustvu kažnjeni ali i procesuirati one koje ne obuhvaća Zakon o oprost, rekao je zastupnik naglašavajući da mu je stalo da pravi odgovaraju kako ga ne bi prozivao hrvatski narod da snosi svu odgovornost za ono što je napravio njegov brat po naciji.

Zatim se prešlo na pojedinačnu raspravu. **Branislav Tušek (SDP)** smatra da je ključno pitanje kako ostvariti pretpostavke za sudar s onim što se mora učiniti, prije svega s gospodarsko pretvorbenim kriminalom i organiziranim kriminalom stvara li ovaj Program mjera pretpostavke za to. Slaže se da bi u ovo trebalo krenuti s novom ekipom, neopterećenim ljudima (o stanju govori i to da smo mijenjali državne odvjetnike svakih 400 dana), no tvrdnju da nema kvalitetnog dokaznog materijala možda demantira izvjava ministra unutarnjih poslova da je sama policija podnijela niz kaznenih prijava (vjerojatno uz kvalitetni dokazni materijal) a da se to veoma slabo rješava a gomila dokaznog materijala o raznim nepravilnostima došla je iz Državne revizije. Alibi za to je da "imamo malo ljudi" no zastupnik kaže, to ne može prihvatiti. Mlade ljude treba slati na doškoloavanje i hoće li i vrijeme izgubiti u tome strpljenje poput nas, a stvaranjem novog organizacijskog oblika, edukacijama itd. stvorit ćemo nove zastare, boji se zastupnik, i trebalo bi javno reći građanima koliko je potrebno, dvije, tri godine da se stvori organizacija koja će funkcionirati i dati rezultat (s rokovima i nositeljima), rekao je, među ostalim zastupnik smatrajući da je smiješno u Programu mjera navoditi problem prostora kao i da su državni odvjetnici i njihovi zamjenici "dužni provjeravati svaku obavijest. To je profesionalna aktivnost a i pitanje odgovornosti.

Bit će zadovoljan ako tijekom ove godine uspijemo stvoriti barem osnovne pretpostavke (ekipirati ljude u državnom odvjetništvu i edukacija, krenuti s informatizacijom) za rad

državnog odvjetništva kao "kotačića" za sudar s organiziranim kriminalom.

Potrebna i suradnja građana

Mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)** osobno podržava ovaj Program mjera kao i sve koji su govorili o nedopustivih 23 posto nepokrivenih radnih mjesta u državnom odvjetništvu te koji misle da treba izjednačiti plaće u odvjetništvu s plaćama u sudstvu. Jer, ako ne stimuliramo i ne ekipiramo ljude u državnom odvjetništvu teško ćemo se suprotstaviti organiziranom kriminalu a što svi želimo.

U vezi s zloporabom opojnih droga podsjetio je da je nedavno u nas zaplijenjeno čistog heroina u vrijednosti oko 500.000 eura a zanimljivo je da je njegovo krijumčarenje organizirala jedna tvrtka koja je novac ostvarivala od te preprodaje i onda ulagala u legalne poslove što je pranje novca i što treba zaustaviti. No državnim mjerama možemo se protiv ovog zla boriti koliko hoćemo, ali ništa nećemo postići bez promjene svijesti ljudi, rekao je navodeći primjer iz dnevnog tiska, da mještani Zemunika Donjeg (kraj Zadra) nisu htjeli primiti u svoje mjesto mladiće koji su tamo nastojali osnovati komunu za liječenje od ovisnosti o heroinu. To je neshvatljivo jer se Zadar u toj ovisnosti "popoe" na drugo mjesto u Hrvatskoj i teško je pretpostaviti da bi u takvom ambijentu imala i država i Državno odvjetništvo uspjeha jer je u toj borbi potrebna i suradnja građana, rekao je. Smatra da istini treba pogledati u oči a o tome govori i njegovo iskustvo iz Splita iz kojeg dolazi, koji je dugo bio po broju uživatelja droge na prvom mjestu a danas je ipak na petom mjestu zahvaljujući i svojevrsnom otvaranju očiju pred realnošću tog problema.

U tom okviru zastupnik gleda i na tzv. dekriminalizaciju droge oko čega, kaže, ima puno nesporazuma, politizacije, jer se implicira ovoj ili onoj političkoj skupini, koaliciji, vlasti, da na mala vrata želi proturiti zakone i mjere za navodnu. To nikom pametnom nije na umu no što je s onima koji su u krajnjoj liniji žrtve, bolesnici jedne situacije, njih 25 posto, pita smatrajući da njih treba "smjestiti" u sferu bolesti i prekršaja (što znači jednoj maloljetnoj osobi da za malo marihuane bude za cijeli život okarektarizirana i uđe u popis kriminalaca).

Zajednica i pojedinci trebaju u tome preuzeti prije svega odgovornost za život, u svakom slučaju "ne" drogi a u izgradnji tog stava trebaju se svi uprijeti od državnog odvjetništva, kojemu moraju stvoriti preduvjete za normalni rad pa do građana i političara, rekao je, među ostalim.

Razlučiti ovisnost od kaznenog djela

Jadranka Katarinčić-Škrklj (HSL) pridružila se stajalištu Odbora za pravosuđe da glavni državni odvjetnik treba izvjestiti Hrvatski sabor o ishodu obrade teških optužaba bivšeg državnog odvjetnika. Pozivanje na bankarsku tajnu kao zapreku učinkovitijem djelovanju državnog odvjetništva smatra pogrešnim alibijem jer, kaže, podaci o menadžerskim kreditima u pretvorbi nalaze se u Hrvatskom Fondu za privatizaciju i sve je to dostupno Državnoj reviziji a onda i državnom odvjetništvu.

U vezi s problemom ovisnosti o drogi zastupnica je rekla kako smatra da je to multidisciplinarnan, ozbiljan problem značenje kojeg mi u Hrvatskoj, čini se, nismo svjesni (zastupnica dolazi iz Istarske županije koja s Pulum izbija u tome na prvo mjesto). U toj borbi značajne su sve faze od prevencije do liječenja i resocijalizacije. Taj problem nećemo riješiti, smatra, jedino na predloženi način, dekriminalizacijom posredovanja malih količina droge jer je tu prije svega problem u dostavljačima droge, dilerima (na veći broj ovisnika izravno utječe veća količina droge dostupna na tržištu u Hrvatskoj, a time je i jeftinija).

Smatra da u našem zakonodavstvu treba razlučiti ovisnost od droge od kaznenog djela odnosno da se ovisnik ne tretira kao kriminalac, jer kaznena mjera, koja bi trebala imati odgojni učinak, primijenjena na ovisnika neće imati učinak jer je njemu potrebno liječenje, a ne zatvor, rekla je, među ostalim.

Dorica Nikolić (HSL) pridružila se primjedbama o nenazočnosti predstavnika Vlade te primijetila da se u Programu mjera uglavnom žali da državno odvjetništvo nema kadra, prostora, kompjutera, u što zastupnica, kaže, uopće ne dvoji no da se isto tako u Saboru donose iz dana u dan zakoni kojima se novim institucijama obećavaju sredstva a

onda to ovako završava kao u ovom Programu mjera.

Nova vlast došla je na krilima uzrečice da se doista deset godina u ovoj državi pljačkalo na sve strane, da je gospodarski kriminalitet bio na visokoj razini i da smo rekli da svi lopovi trebaju završiti tamo gdje im je mjesto a što smo u tome promijenili osim tri glavna državna odvjetnika, pitala je zastupnica. Primijetila je da prema ovoj raspravi ispada da je u ovoj državi najveći problem droga a gospodarski kriminal, lopovi i slični nisu uopće tako velik problem. A s predloženim mjerama neće se riješiti ništa, rekla je podsjećajući na slučaj gospođe Vesne Balenović koja je ukazivala na moguću kriminal u državnoj tvrtki (INI) i zbog toga završila na sudu i izgubila posao (u svibnju 2001. podnijela je i kaznenu prijavu protiv gospodina Linića kao predsjednika nadzornog odbora INE).

Mr.sc. **Marin Jurjević** javio se za ispravak netočnog navoda predgovornice i rekao da nije točno da se u raspravi uglavnom govorilo o drogi jer pita, zar ima većeg organiziranog kriminala od prometa drogom. **Vesna Podlipec (SDP)** je pak opovrgnula navod da se spomenuti spor vodi na sudu u Rijeci jer se to sviđa gospodinu Liniću već da se radi o nadležnosti sudova.

Nesređeno stanje

Želimir Janjić (HSLs) najprije je podsjetio na program ove Vlade iz početka njezinog mandata a u kojem se govori i o mjerama koje će se poduzeti u pravosuđu odnosno da će se osigurati djelotvorno funkcioniranje pravosudnih institucija u ostvarivanju i zaštiti prava građana te uspostavi pravne sigurnosti i vladavine prava uopće. Dvije i pol godine nakon donošenja tog programa tek sada govorimo o tome kakvo je stanje odnosno tek se sada ide s nekakvom dijagnozom stanja u državnom odvjetništvu, rekao je osvrćući se na pojedine ocjene iz ovog materijala. U svakom slučaju može se reći, smatra, da je stanje u ovom, za nas vrlo bitnom segmentu krajnje nesređeno i nipošto ne proistječe nekakav zaključak koji bi odgovarao dijelu programa Vlade RH da će se vratiti povjerenje građana u pravnu državu. Naprotiv, može se zaključiti da je kriminala u zemlji sve više, da je povjerenje građana u pravnu državu još manje.

Sadašnje je kazneno zakonodavstvo opterećeno bagatelnim kaznenim djelima i treba proširiti i alternativni način njihovog rješavanja, mišljenje je zastupnika. Velik je grijeh bivše

vlasti bila pretvorba i privatizacija društvenih poduzeća a velik je grijeh ove vlasti što svakovrsni kriminal nije procesuiran i što je pravosuđe do sada u potpunosti zakazalo iako su očekivanja nakon 3. siječnja 2002. bila golem, rekao je, među ostalim.

Snježana Biga-Friganović (SDP) smatra da smo sada napokon dobili državnog odvjetnika koji kvalitetno radi svoj posao, studiozno, ozbiljno i koji je napokon izvadio određene predmete iz ladica. Što se tiče Eliota Nessa imali smo neke koje su tako zvali no nama je, međutim, potreban čovjek koji će poštivati i raditi po zakonima ove države. Također smatra da nije dobro da glavni državni odvjetnik nije prisutan ovoj raspravi a i slaže se s prigovorima zbog nenačnoosti predstavnika Vlade ovoj raspravi jer brojne mjere ovog Programa odnose se upravo na pojedina ministarstva a posebno na Ministarstvo pravosuđa. A te kritike idu djelomično i na račun samih zastupnika i Predsjedništva Sabora jer predstavnika Vlade treba pozvati na sjednicu, rekla je.

Nedopustivim smatra da do danas još nisu stvoreni uvjeti za funkcioniranje USKOK-a, nije joj jasno što se do danas čekalo s potrebnom edukacijom i specijalizacijom kadrova u državnom odvjetništvu je one trebaju biti kontinuirane a i pitanje je zašto dosad nisu angažirani financijski stručnjaci. Jer, ako je novac u pitanju, a to uvijek i jest, onda se svaka uložena kuna u borbu protiv kriminala višestruko vraća, upozorila je zamjerajući također što Program mjera nije konkretniji s rokovima, financijskim sredstvima za edukaciju i opremanje pojedinih ureda državnog odvjetništva. Vjeruje da neće biti zastupnika koji neće glasovati za proračun u kojem bi se za to osigurala sredstva.

Što se tiče zlorabe droge upozorila je da godinama, iako je donesena Nacionalna strategija suzbijanja zlorabe droge, nisu konkretizirani potezi i izvršeni očekivani zadaci. Nije dovoljno načelno govoriti da smo protiv nečega ili za nešto. Treba donijeti i konkretne mjere kako zaozbiti kriminal u svim segmentima i zato zastupnica podržava u tom smislu ove Mjere jer nisu načelne. Od vas očekujemo rezultate jer s dosadašnjim nismo zadovoljni i možda će sljedeće izvješće govoriti više, rekla je na kraju.

Za individualizaciju krivnje

Zaključnu riječ imao je zamjenik glavnog državnog odvjetnika **Dragan**

Novosel opravdavajući najprije izostanak glavnog državnog odvjetnika s ove rasprave (planirani sastanci a nije se znao točan termin ove rasprave). Kod izrade ovog Programa razmišljali smo imamo li pravo davati konkretne obveze Vladi ili bilo kome jer mi smo samostalno pravosuđno tijelo i stoga smo odlučiti iznijeti prijedloge koji po našem mišljenju vode učinkovitosti državnog odvjetništva. Postoje službe s velikim resursima koje su zadužene za otkrivanje i prijavljivanje kaznenih djela a državno odvjetništvo koordinira rad i ima funkciju progona pred sudom, koji vodi postupak, naglasio je zamjenik glavnog državnog odvjetnika.

Ratni zločini su jedno od područja kojima se državno odvjetništvo puno bavi i zalaže se za individualizaciju krivnje, utvrđivanje krivnje svakog pojedinca. Upravo sadašnji predstražni postupci idu za tim da se utvrdi individualna krivnja svakog pojedinca a ne neka paušalna odgovornost. Podnesene prijave su u radu no često je izvršena kriva identifikacija i u tim slučajevima došlo je do nesporazuma i to je trebalo razriješiti, a bilo je i nepotpunih prijava i zatražili smo da se upotpune. No kompletne prijave s punim imenima i prezimena ne stoje u državnom odvjetništvu, naglasio je podsjetivši na problem prostora za državno odvjetništvo (Zagreb). Što se tiče rokova ostvarenja pojedinih zadataka oni su za državno odvjetništvo permanentni jer kriminal je stalan i ne zavaramo se da ćemo nešto spriječiti definitivno.

Izvješće glavnog državnog odvjetnika o konstatacijama, tvrdnjama bivšeg glavnog državnog odvjetnika Ortynskog još nije dostavljeno Saboru jer se radi o obilnom materijalu i još se u vezi s uvijek vrše ispitivanja i nemamo odgovore na sva pitanja, rekao je. Na kraju je zamolio zastupnike da uvažavaju da je Program mjera raden i procijenjen prvenstveno prema onome što državno odvjetništvo može samo učiniti, naglasio je.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Hrvatski je sabor većinom glasova (62 "za", 23 "protiv" i 17 "suzdržanih") donio zaključak kojim se prihvaća Program mjera Državnog odvjetništva Republike Hrvatske za veću učinkovitost u kaznenom progono počinitelja kaznenih djela u oblasti gospodarskog kriminaliteta, zlorabe opojnih droga te ratnih zločina.

Đ.K.

ANALIZA UČINAKA IZVRŠENOG SPAJANJA BIVŠEG DRŽAVNOG PRAVOBRANITELJSTVA I DRŽAVNOG ODVJETNIŠTVA REPUBLIKE HRVATSKE

Prerano za meritornu ocjenu

Raspravom, kao i zaključnim ocjenama državnog odvjetništva, prevladavale su negativne ocjene o Analizi učinka spajanja bivšeg Državnog pravobraniteljstva i Državnog odvjetništva. Zastupnici će se naknadno izjasniti o Analizi i zaključcima. Spajanju je prethodila izmjena Ustava, potom se pristupilo zakonskom definiranju Državnog odvjetništva. Njime je izvršeno spajanje poslova bivšeg Državnog odvjetništva i Državnog pravobraniteljstva. Većina državnih odvjetništava ocijenila je negativno izvršeno spajanje ističući prostorne teškoće, teškoće u zastupanju, postojanje problema u vezi s vertikalnim kolonijem dokumentacije, stručnog nadzora itd. No, među brojnim negativnim, ističu se i pozitivni efekti izvršenog spajanja, koji su zbog kratkoće vremena ostali u sjeni negativnih. Prevladala je ocjena u raspravi da bi se manjim izmjenama Zakona te, uz već izvršene, i veće izmjene Pravilnika o unutarnjem poslovanju, mogli stvoriti uvjeti za zajednički rad u idućem razdoblju. Stajališta nekih su bila da se iz Analize vidi da je do izvršenog spajanja bivšeg Državnog pravobraniteljstva i Državnog odvjetništva RH došlo kako bi se na efiksan način pod kontrolu i zaštitu stavila prije svega državna imovina jer to do tada nije bio slučaj. Glavni nedostatak analize, smatraju neki, su brojevi pokazatelji. Drugi zastupnici drže da pored organizacijskih, personalnih i drugih problema koji se vide iz Analize, postoje i određene pravne dvojbe i valja ih imati u vidu kod eventualnog donošenja odluka o ponovnom razdruživanju.

O ANALIZI

U prikazu Analize poslužit ćemo se obrazloženjem predstavnika podnositelja Analize, zamjenika glavnog državnog odvjetnika, **Dragana**

Novosela. Ispričavši glavnog državnog odvjetnika **Mladen Bajića** zbog nedolaska na sjednicu iz osobnih razloga, naveo je da je Hrvatski sabor na sjednici 18. travnja 2002. godine, a raspravljajući o Izvješću Državnog odvjetništva RH za 2001. godinu, zadužio Državno odvjetništvo RH da izradi Analizu učinaka izvršenog spajanja bivšeg Državnog pravobraniteljstva i Državnog odvjetništva RH.

Državno pravobraniteljstvo nikada nije bilo centralizirana organizacija kao Državno odvjetništvo. Nikada nije postojao toliki utjecaj glavnog državnog odvjetnika. Na poslovima zastupanja županija i gradova državna pravobraniteljstva županija su bila samostalna, na zastupanju po punomoći izuzetno samostalna.

Iznio je osnovne napomene o zaključcima predloženima u Analizi. U članku 124. pročišćenog teksta Ustava RH određeno je da je Državno odvjetništvo samostalno i neovisno pravosuđno tijelo ovlašteno i dužno postupati protiv počinitelja kaznenih i drugih kažnjivih djela, poduzimati pravne radnje radi zaštite imovine RH te podnositi pravna sredstva za zaštitu Ustava i zakona. Tako su izmjenama Ustava ovlašteni poduzimati pravne radnje radi zaštite imovine RH što je za posljedicu imalo pristupanje zakonskom projektu izrade novog Zakona o Državnom odvjetništvu. Njime je izvršeno spajanje poslova bivšeg Državnog odvjetništva i Državnog pravobraniteljstva. Nabrojio je nekoliko osnovnih razlika između Državnog odvjetništva i Državnog pravobraniteljstva. Kao osnovne značajke Državnog odvjetništva naveo je monokratsku i vertikalno strukturiranu organizaciju na čelu s

državnim odvjetnikom koji ima značajna prava i ovlasti u odnosu na državna odvjetništva, općinska i županijska. Stvarna nadležnost Državnog odvjetništva bila je usklađena sa stvarnom nadležnošću sudova. Općinsko državno odvjetništvo postupa pred Općinskim sudom itd. Državni odvjetnici i zamjenici naučeni su da odgovaraju za pojedini predmet. Upute su izuzetno rijetke samo u značajnim predmetima, a zamjenik općinskog državnog odvjetnika zadužen je s predmetom i na njemu radi po svojem znanju i sposobnostima. Karakteristike Državnog pravobraniteljstva su da je prema svojem ustroju zastupao RH, županije i gradove, a po zakonu i punomoći mogao zastupati čak i udruge koje nisu profitabilne.

Pretežno negativni učinci spajanja

Državno pravobraniteljstvo nikada nije bila centralizirana organizacija kao Državno odvjetništvo. Nikada nije postojao toliki utjecaj glavnog državnog odvjetnika. Na poslovima zastupanja županija i gradova državna pravobraniteljstva županija su bila samostalna te na zastupanju po punomoći izuzetno samostalna. Bitna je značajka da je samo Državno pravobraniteljstvo RH zastupalo državu što je često bilo prenošenje poslova na niža pravobraniteljstva uz davanje uputa za zastupanje, a onaj tko je davao te upute je i odgovoran za određeni predmet. Kad se pristupalo izradi zakona uvidene su značajne razlike između Državnog pravobraniteljstva i Državnog odvjetništva i postojale su dvije koncepcije. Prevladala je koncepcija pune integracije jednog i drugog državnog tijela na način da je zapravo u najvećoj mogućoj mjeri zadržana koncepcija Državnog odvjetništva, a da su izvršene samo izmjene nužne u pogledu građansko-upravnih odjela, dakle zastupanja RH nužne s obzirom na postojeću organizaciju. To je

dovelo do niza problema. Na području Zagreba Državno odvjetništvo RH zastupalo je državu pred svim sudovima. Uz zamjenike državnog pravobranitelja radilo je 20 savjetnika. Gradsko, Državno pravobraniteljstvo zastupalo je samo grad, a ne i RH. Nakon stupanja na snagu zakona, razlike koje su postojale dovele su do znatnih teškoća koje su prisutne u

Većina državnih odvjetništava negativno je ocijenila izvršeno spajanje ističući prostorne teškoće, teškoće u zastupanju, postojanje problema u vezi s vertikalnim kolanjem dokumentacije, stručnim nadzorom itd. Među ostalim, ističu se i pozitivni efekti izvršenog spajanja, no zbog kratkoće vremena oni su ostali u sjeni negativnih efekata.

radu jednog i drugog dijela Državnog odvjetništva. U Zakonu se nastojalo ostaviti autonomnosti u građansko-upravnim odjelima. Međutim, u nekim stvarima ipak to nije bilo moguće dosljedno provesti. Na temelju zaključka Hrvatskoga sabora Državno je odvjetništvo provelo široku raspravu, zatraženo je od građansko-upravnih odjela da iznesu svoje mišljenje. Predstavnik predlagatelja je naveo sljedeće zaključne ocjene: većina državnih odvjetništava ocijenila je negativno izvršeno spajanje ističući prostorne teškoće, teškoće u zastupanju, postojanje problema u vezi s vertikalnom dokumentacijom, stručnog nadzora itd. Među ostalim ističu se i pozitivni efekti izvršenog spajanja, no zbog kratkoće vremena oni su ostali u sjeni negativnih efekata. Na temelju mišljenja i sugestija detaljno pisanih u Izvješću, kolegij Državnog odvjetništva RH i glavni državni odvjetnik predlažu Hrvatskom saboru sljedeće zaključne ocjene i prijedloge za raspravu. Kao prvo, naveo je da je teško ocijeniti efekt spajanja iako su više prisutne negativne od pozitivnih ocjena ovog zakonskog rješenja prvenstveno zbog kratkog vremena koje je prošlo od pune integracije pa do izrade Analize. Kao drugo, procijenjeno je da u prijelaznom razdoblju od šest mjeseci nisu u potpunosti iskorištene sve mogućnosti da spajanje

prođe bez većih teškoća, nisu izvršene sve predradnje izvršene u ovom razdoblju. Kao treće, prevladala je ocjena da bi se manjim izmjenama Zakona te uz već izvršene, veće izmjene Pravilnika o unutarnjem poslovanju, mogli stvoriti uvjeti za zajednički rad u idućem razdoblju, što smatra i glavni državni odvjetnik RH. Tek nakon tih promjena, nakon procjene spajanja kroz duže razdoblje, moći će se ocijeniti svi efekti. Napomenuo je da je samo spajanje imalo odraza na jednu i na drugu ustanovu. Ono nije prošlo bez teškoća, brzo razdvajanje samo bi cijelu stvar dodatno zakompliciralo. Smatra da je potrebno procijeniti sve efekte i nakon toga donijeti odluku.

RADNA TIJELA

Odbor za pravosuđe ocijenio je kako se radi o relativno kraćem vremenskom razdoblju primjene Zakona o državnom odvjetništvu temeljem koje se ne mogu u potpunosti dati objektivne i konačne ocjene. O njima će u dogledno vrijeme ovisiti i potrebne izmjene odgovarajućih zakonskih i podzakonskih akata, organizacijske izmjene kao i moguća decentralizacija mastodonskih dijelova sustava (pogotovo u Zagrebu) te bolja koordinacija i ujednačavanje standarda i hijerarhijskih odnosa u radu s obzirom na to da se prije spajanja radilo o institucijama čije su se nadležnosti, ovlasti, organizacija i standardi u radu poprilično razlikovali. Zaključno je navedeno da je objektivan, stručan i pošten pristup kao i kvaliteta iznijetih prijedloga podnositelja analize, koji ne izbjegava ni vlastitu odgovornost za postojeće stanje, razlog za podršku analizi koja predstavlja dobar temelj za poboljšanje stanja i načina rada Državnog odvjetništva.

KLUBOVI ZASTUPNIKA

Klub zastupnika HSS-a predložio je Hrvatskom saboru zaključak da se obveže Vladu RH da u roku od 60 dana dostavi Saboru prijedlog izmjena i dopuna Zakona o državnom odvjetništvu, te izvrši potrebne značajne promjene podzakonskih akata kako bi se otklonili evidentni negativni učinci spajanja bivšeg Državnog pravobraniteljstva i Državnog odvjetništva RH.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja predstavnika podnositelja Analize, zamjenika glavnog državnog odvjetnika, **Dragana Novosela** u ime Državnog odvjetništva RH, riječ su uzeli predstavnici klubova zastupnika.

U ime **Kluba zastupnika SDP-a** govorio je mr.sc. **Marin Jurjević**. Iz analize je vidljivo da je do izvršenog spajanja bivšeg Državnog pravobraniteljstva i Državnog odvjetništva RH došlo kako bi se na efikasan način pod kontrolu i zaštitu stavila prije svega državna imovina jer očito to do sada nije bio slučaj. Čini se kako je potrebno još vremena da bi se to postiglo te da se već u ovom kratkom periodu usprkos svim primjedbama smatra da se uradilo puno, posebno u uspostavi kontrole koju sada provodi Gospodarski odjel državnog odvjetništva. Državno pravobraniteljstvo RH nije na učinkovit način štitilo državnu imovinu iako se mora priznati da se bavilo s puno drugih stvari. Drži da je najvažnije zaštititi pomorsko dobro, državno zemljište i posebno državnu imovinu u pretvorbi i u stečajevima. Figurativno se izrazivši, rekao je da se spajanjem trebalo osigurati da koordinirano djeluju lijeva i desna ruka istog tijela, to jest istog organa, jer ipak sada s terena Državno odvjetništvo dolazi neposredno do spoznaja o kaznenim djelima vezanim uz problem zaštite državne imovine. Dosadašnji rad Državnog pravobraniteljstva nije pokazao da ispunjava razloge zbog kojih je postojalo i zbog čega je očito došlo do spajanja. Negativne i pozitivne implikacije vezane uz prostornu, tehničku prirodu za sredstva i za problem subordinacije, koordinacije. Smatra da treba podržati tražene promjene od strane državnog odvjetnika posebno u podzakonskim aktima, u većoj samostalnosti, u stručnom dijelu rada kaznenih i građansko-upravnih odjela. Mišljenja je da se prije svega to treba osigurati, potom pričekati razdoblje duže od šest mjeseci i nakon toga vidjeti kako funkcionira i kako učinak ocijeniti. Prihvaćajući takvu analizu fuzioniranja u šest mjeseci SDP apelira da se prihvate primjedbe koje dolaze iz Državnog odvjetništva a koje bi ostvarile pretpostavke za što efikasnije funkcioniranje.

Spajanje kardinalna pogreška vlasti

U ime **Kluba zastupnika IDS-a** govorio je **Damir Kajin**. Smatra da je spajanje Državnog odvjetništva i Državnog pravobraniteljstva bila kardinalna pogreška vlasti. Drži da se tim postupkom pristalo na lišavanje autonomnosti državnog pravobranitelja ili pravobraniteljstva samo zato jer vlast tada nije znala kako razriješiti gospodina Petra Šalu. Drži da je većina zastupnika imala pozitivno mišljenje o Državnom pravobraniteljstvu, stoga smatra da bi valjalo ponovno pokrenuti postupak za razdvajanje tih dviju institucija. Objašnjava da Državni pravobranitelj

Pristalo se na lišavanje autonomnosti državnog pravobranitelja ili pravobraniteljstva samo zato jer vlast tada nije znala kako razriješiti gospodina Petra Šalu. Većina zastupnika imala je pozitivno mišljenje o Državnom pravobraniteljstvu, stoga bi valjalo ponovno pokrenuti postupak za razdvajanje tih dviju institucija.

uglavnom zastupa državu, županije, to jest općine i gradove u građanskim stvarima, ali uz digresiju da u krajnje centraliziranoj državi nema posla na terenu za zastupanje općina i gradova. Kao još jedan problem koji se pojavljuje pred nadležnim sudovima je pitanje aktivne legitimacije za zastupanje gradova, odnosno općina. Pita mogu li one same sebe zastupati ili to u njihovo ime za njihov račun mora činiti državni pravobranitelj. Dodaje da je praksa pri raznim sudovima posve različita. Prema njegovom sudu, jedino bi decentralizacija omogućila da državni pravobranitelji ponovno budu ono što su nekada bili, odnosno ono što bi temeljem ustavnih formulacija i trebali biti. Državni odvjetnik ili Državno odvjetništvo samo traži promjene na tom području te smatra da tim promjenama valja udovoljiti iako bi idealno bilo kada bi se Državno pravobraniteljstvo i Državno odvjetništvo ponovno razdvojili na način na koji su egzistirali prije godinu dana.

Zastupnik **Luka Bebić (HDZ)** javio se za ispravak netočnog navoda u pogledu tvrdnje da se država nije mogla riješiti spomenutog pravobranitelja pa je stoga spojila pravobraniteljstva. Ukoliko je to istina, a drži da nije, to je jako skup način funkcioniranja hrvatske države. Tada bi to nazvao nedostatak koncepta. To se moglo riješiti kao i smjenjivanje predsjednika Vrhovnog suda, primjenom odredbi Ustava RH.

Svakidašnje jadikovke i normativni eksperimenti

U ime **Kluba zastupnika HSLS-a** govorio je **Mario Kovač** te naveo da slijedom odredbe članka 124. stavka 1. Ustava RH koji utvrđuje kako je Državno odvjetništvo, među ostalim ovlašteno i dužno poduzimati pravne radnje radi zaštite imovine RH. Vlada RH, odnosno nadležno resorno ministarstvo u nakani realizacije, odnosno oživotvorenja ove ustavne odredbe, posegnula je za novim Zako-

Državno pravobraniteljstvo RH u velikoj je većini predmeta neposredno zastupalo RH, a kada su zastupanja preuzimala županijska državna pravobraniteljstva, ona su taj posao radila u skladu s uputama. No, prema novim odredbama o nadležnosti predmeti su izvorno predmeti županijskih državnih odvjetništava i ona su za njih odgovorna, a u Izvješću se tvrdi, da često ne postoji spremnost za preuzimanje odgovornosti za uspjeh u postupku što onda implicira i pitanje sposobnosti takvih kadrova.

nom o Državnom odvjetništvu temeljem kojeg je trebalo izvršiti spajanje, odnosno objedinjavanje poslova dotadašnjeg Državnog pravobraniteljstva i Državnog odvjetništva sve pod jednu kapu, sada pod kapu Državnog odvjetništva. Taj je Zakon

stupio na snagu 14. lipnja 2001. godine, a za provedbu spajanja određen je u prijelaznim i završnim odredbama rok od 6 mjeseci, a u nekim pitanjima taj je rok i duži. Šestomjesečni rok za objedinjavanje poslova istekao je 14. prosinca 2001. godine, a Izvješće o učincima spajanja nosi nadnevak 20. lipnja 2002., nešto više od šest mjeseci od dana proteka šestomjesečnog roka za prilagodbu, odnosno objedinjavanja poslova. HSLS drži kako bi trebali biti zabrinuti iznesenim u Izvješću. Smatra da je Izvješće jedna od hrvatskih svakidašnjih jadikovki proizvedenih prevelikim normativnim optimizmom i normativnim eksperimentima jer je očigledno iz različitih razloga da se nije učinilo mnogo na planu objedinjavanja što je evidentno iz Izvješća, u kojem je navedeno puno lošijih nego dobrih vijesti. Pod nabrojene poteškoće pri obavljanju posla spajanja u zadanom vremenu ističe različitu teritorijalnu organizaciju državnih odvjetništava i pravobraniteljstava jer su postojala samo županijska državna pravobraniteljstva, a nije bilo općinskih pravobraniteljstava već su samo u nekim mjestima postojale ispostave županijskih državnih pravobraniteljstava, dok je organizacija Državnog odvjetništava sasvim drugačija.

Nadalje se u Izvješću među poteškoćama nabroja nedostatak dužnosnika i u Državnom pravobraniteljstvu slijedom nepopunjavanja dužeg od godinu dana; posebnosti u zastupanju u građanskim stvarima na području grada Zagreba jer je na ovom području Državno pravobraniteljstvo RH prije u cijelosti zastupalo RH, a sada je većina tih poslova prešla u nadležnost županijskog i općinskog Državnog odvjetništva u Zagrebu.

To su samo, kako je navedeno u Izvješću, osnovne poteškoće, dok državni odvjetnik nadalje u Izvješću prigovara kratkoći prijelaznoga roka, na nedostatku sredstava za objedinjavanje poslova jer je, po njegovu mišljenju, spajanje poslova impliciralo dodatna sredstva koja nisu dana već su pojedina državna odvjetništva u pravilu dobila manje sredstava negoli je to bio zbir sredstava bivših državnih pravobraniteljstava i bivših državnih odvjetništava u protekloj 2001. godini. Nadalje, u Izvješću glavni državni odvjetnik Mladen Bajić

navodi da je Državno odvjetništvo bilo strogo centralizirano, monokratska organizacija gdje je državni odvjetnik bio neosporan autoritet te su njegove upute i smjernice provodene bespogovorno, a s druge strane državna su pravobraniteljstva bila samostalna u zastupanju županija, to jest Grada Zagreba kao i pri zastupanju po punomoći te je ta subordinacija bila znatno manje izražena pa su županijski pravobranitelji bili mnogo samostalniji. Ali, kako je Zakonom preuzeta organizacija bivšeg Državnog odvjetništva to producira nespozrazume i poteškoće jer dužnosnici iz bivšeg Državnog pravobraniteljstva na takve odnose stroge subordinacije nisu navikli.

Nadalje, ističe zastupnik, državni odvjetnik navodi kako je slijedom nabrojanih, a i drugih iznesenih prigovora, većina reakcija na postojeći Zakona negativna. Svi su ti istaknuti prigovori od državnog odvjetnika gradirani ocjenama dužnosnika građansko-upravnih odjela, ljudi iz bivšeg Državnog pravobraniteljstva i ocjene koje su izrazito negativne, a govore o prostornim i tehničkim poteškoćama, o teškoćama koje su proizvele odredbe o nadležnosti ili bivšim Zakonom o Državnom pravobraniteljstvu. Državno pravobraniteljstvo RH u velikoj je većini predmeta neposredno zastupalo RH, a kada su zastupanja preuzimala županijska državna pravobraniteljstva, ona su taj posao radila u skladu s uputama. No, prema novim odredbama o nadležnosti predmeti su izvorno predmeti županijskih državnih odvjetništava i oni su za njih odgovorni, a u Izvješću se tvrdi da često ne postoji spremnost za preuzimanje odgovornosti za uspjeh u postupku, što onda implicira i pitanje sposobnosti takvih kadrova. Apostrofira se i problem vezan uz subordinaciju i rukovođenje. Prigovori su dvojaki, ističu neki građansko-upravni odjeli da državni odvjetnici nedovoljno prate njihov rad, dok drugi drže kako državni odvjetnici nemaju što odlučivati o njihovim predmetima. Županijski i općinski odvjetnici, svi imenovani iz redova bivših državnih odvjetnika često ističu nedostatak suradnje i nepostupanje po zakonu kada je u pitanju subordinacija. Izdvojio je, po njegovu mišljenju, interesantan stav iz točke b. Izvješća gdje se pokušavaju nabrojiti i pozitivni efekti zakona, gdje se tvrdi kako je zajedničkom

organizacijom moguće u nizu državnih odvjetništava oformiti zajedničke službe, olakšati edukaciju i informatizaciju, a efekti će se pokazati tek u budućnosti (uz zadnji dio formulacije ukoliko ne dođe do razdvajanja). Iz toga je vidljivo da se radi o normativnom eksperimentu.

Premalo dobrih učinaka

Rezimirajući ocjene u Izvješću smatra da treba reći kako se iz stavova državnog odvjetnika može zaključiti da projekt spajanja poslova Državnog pravobraniteljstva i Državnog odvjetništva u zakonski predviđenom roku nije uspio. Premalo je dobrih, a previše loših efekata, pogotovo u segmentu rada građanskih upravnih odjela, radi se o ingerencijama bivšeg Državnog pravobraniteljstva, i smatra da to može i mora sve prisutne zabrinjavati. Svoju tvrdnju potkrijepio je iznesenim tvrdnjama gospodina Jadranka Juga, šefa Građansko-upravnog odjela. HSLs smatra da se već duže vrijeme govori da bi se u Zakon o obveznim odnosima vratila odredba odgovornosti države za štetu nastalu terorističkim aktima te aktima nasilja. Sasvim sigurno bismo slijedom povratka te odredbe bili izloženi iznimnom povećanju tužbi za naknadu štete nastale u vrijeme rata, a potpora takvim službenim zahtjevima mogu biti navodi iz optužnica pristiglih iz Haaga, koje bi mogle rezultirati i pravomoćnim presudama, u kojima bi zapravo Hrvatska kao država bila osuđena za etničko čišćenje počinjeno na etničkoj, vjerskoj i rasnoj osnovi. HSLs smatra da je iznimno neozbiljno u takvim okolnostima marginalizirati poslove koje obavljaju građansko-upravni odjeli Državnoga odvjetništva i zaštititi interese RH, jer to može rezultirati velikim štetama.

HSLs drži da za tako loše obavljen posao i eksperimentiranje s očito lošim zakonskim rješenjima netko treba snositi odgovornost. Iznio je kuriozitet kada je u prigodi stotinu dana obavljanja ministarske dužnosti, ministrica pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, zajedno sa zamjenikom ministra 5. siječnja 2002. godine izjavila da se druga loša procjena ove vlasti koju je potrebno ispraviti odnosi na spajanje javnog pravobraniteljstva s Državnim odvjetništvom, te je tome zamjenik dodao da takvog nečeg nema u Europi i da to

treba što prije ukinuti i drukčije organizirati zastupanje države u građanskim postupcima. Glavni državni odvjetnik je uoči imenovanja za državnog odvjetnika napomenuo da bi državno odvjetništvo bilo efikasnije kada bi građanski upravni odjel to jest bivše državno pravobraniteljstvo ponovno bilo samostalna institucija. Od vremena tih izjava prošlo je 10 mjeseci, ističe, no nitko ništa nije učinio. HSLs Analizu može prihvatiti, što je u ovom slučaju potpuno irelevantno no smatra da je nešto potrebno i odraditi.

Zastupnik **Mladen Godek (LIBRA)** javio se za ispravak netočnog navoda u pogledu tvrdnje te rekao kako nikako ne postoji opasnost da RH odgovara za etničko čišćenje po principima naknade štete, pa da se onda u procesu pojavi bivši pravobranitelj, a sada državni odvjetnik koji bi zastupao RH u takvim procesima. Smatra da povrat odgovornosti RH za štetu nanесenu terorističkim aktima i djelovanjem nema nikakve veze s etničkim čišćenjem, što su zapravo nespojive stvari, te je tvrdnja odnosno izražena bojazan zastupnika Kovača, neosnovana, smatra zastupnik Godek.

Osigurati uvjete za potpunu primjenu Zakona

U ime **Kluba zastupnika HSS-a** govorila je **Ljubica Lalić**. Istaknula je da je Hrvatski sabor 18. travnja donio zaključak na temelju kojeg je uslijedila Analiza, a povod donošenju zaključka bilo je Izvješće državnog odvjetnika iz kojeg je zaključeno da postoje problemi, informirano je o tim učincima. Podsjetila je da je nakon ustavnih promjena došlo do spajanja dvaju državnih tijela u jedno samostalno i neovisno pravosudno tijelo koje je ovlašteno i dužno postupati protiv počinitelja kaznenih djela i drugih kažnjivih radnji, poduzimanja pravnih radnji radi zaštite imovine RH te podnošenja pravnih sredstava za zaštitu Ustava i zakona. Ovlasti i dužnosti sada samostalnog i neovisnog pravosudnog tijela prije ustavnih promjena bile su podijeljene na dva državna tijela koja su se međusobno bitno razlikovala, napomenula je zastupnica, navodeći razlike. S obzirom na navedene razlike, bilo je i za očekivati probleme u spajanju. Smatra da se sve to trebalo i moralo predvidjeti prije

predlaganja ustavnih promjena. Hrvatski sabor je obaviješten o negativnim učincima spajanja. HSS smatra da se ta informacija mora vrlo ozbiljno razmotriti jer se radi o pravosudnom tijelu koje je dužno postupati protiv počinitelja kaznenih djela štiti imovinu RH. Ukoliko to tijelo ne funkcionira ili manjkavo funkcionira, upitala je može li očekivati funkcioniranje pravne države i jamči li ova država pravnu sigurnost svojim građanima te što učiniti, vratiti se na prijašnje stanje koje nije bilo zadovoljavajuće. Smatra da bi za ponovno razdvajanje ovih institucija bila potrebna promjena Ustava i vrijeme, koje ga Hrvatska nema napretek. Dodaje kako je mišljenje državnog odvjetnika da bi trebale nastupiti manje izmjene Zakona o državnom odvjetništvu i značajne promjene podzakonskih akata, ali je isto tako nužno osigurati uvjete za potpunu provedbu Zakona o državnom odvjetništvu.

Hrvatski sabor je obaviješten o negativnim učincima spajanja. HSS smatra da se ta informacija mora vrlo ozbiljno razmotriti jer se radi o pravosudnom tijelu koje je dužno postupati protiv počinitelja kaznenih djela te štiti imovinu RH.

HSS smatra da je to prihvatljiviji put od promjene Ustava, stoga prihvaća Analizu, ali dodaje da samo prihvaćanje Analize ne znači ništa i stoga je HSS uputio u saborsku proceduru prijedlog zaključaka kojima se obvezuje Vlada RH da u roku od 60 dana dostavi Hrvatskom saboru Prijedlog izmjena i dopuna Zakona o Državnom odvjetništvu te izvrši značajne promjene podzakonskih akata kako bi se otklonili evidentni negativni učinci spajanja bivšeg državnog pravobraniteljstva i Državnog odvjetništva RH. HSS smatra da bi Vlada, koja mora postupati po zaključcima Hrvatskoga sabora, morala uistinu stvoriti uvjete za rad Državnog odvjetništva. Tek nakon toga bi mogla objektivno procijeniti učinak rada dvaju državnih tijela spajanjem u jedno sudbeno i nezavisno tijelo.

Glavni nedostatak brojčani pokazatelji

U ime Kluba zastupnika LIBRE govorio je **Mladen Godek** istaknuvši da ga je za uvodni dio izlaganja inspirirao istup zastupnika Kajina, a vezano uz razloge ukidanja Državnog pravobraniteljstva te zašto je došlo do spajanja s Državnim odvjetništvom. S indignacijom i u vlastito ime te ime Kluba zastupnika Libre odbija ocjenu da je razlog tome bila smjena Petra Šale. Objasnio je razloge pristanka na ovakvo rješenje. U prvom redu slika pravobraniteljstva prethodnih desetljeća navodila je na zaključak da je ono nastalo kao socijalistička umotvorina te je zadatak bio štiti društvenu imovinu ili općenarodnu imovinu, takve je imovine bilo jako puno pa je iz tih razloga postojanje ove ustanove ili organizacije bilo u tim uvjetima potrebno i korisno. Promjena društveno-ekonomskog sistema pokazala je da je osnovni razlog postojanja pravobraniteljstva nestao, ali ne potpuno jer još uvijek nešto postoji što se može usporediti s općenarodnom imovinom samo što ovog puta to postaje imovina RH, ima svog titulara svog subjekta ili imovina određenog grada, županije odnosno općine. Radi toga društveno staranje o nečemu što nije strogo individualno po pitanju vlasništva i dalje može i treba postojati. Sada je tu Izvještaj koji u velikoj mjeri negativno progovara o konačnim, odnosno o prvim rezultatima tako provedenog rješenja. Preostaje tek da se pokuša ocijeniti u kojoj mjeri je to pitanje trajno negativno stanje te u kojem slučaju su uistinu dužni i pozvani reagirati. Smatra da je sigurno da je svatko tko je imalo razmišljao o tome i poznao problematiku znao da će do ovoga doći, o čemu je govorio u svom izvještaju državni odvjetnik Mladen Bajić. To je bilo neizbježno, pa to za zastupnike Libre nije iznenađenje. Smatra da je potrebno vidjeti što će se dogoditi u roku od godinu dana. Ukazuje na nužnost donošenja zaključka koje je predložio Klub zastupnika HSS-a, no smatra da se umjesto toga može kroz godinu dana zatražiti drugi izvještaj koji bi sadržavao ono što ovom nedostaje. Libre smatra da ne postoje brojčani pokazatelji o tome koliko zapravo Državno odvjetništvo ima predmeta koji spadaju u tzv. civilne ili imovinske predmete. Uz prijedlog HSS-a i zastupnik Godek je

osobno predložio da se Izvješće kroz određeno vrijeme nadopuni te da se obznane ti podaci. Brojčani pokazatelji, to jest njihov nedostatak je glavni nedostatak Analize, na što u ime Kluba zastupnika Libre upozorava. Osvrnuo se na neke predložene zaključke, za koje smatra da su lako provedivi, a to su oni koji se odnose na unutarne ustrojstvo Državnog odvjetništva u skladu s time da ono ovog puta ima zadatke da se brine o imovinskoj strani, o imovini društva bilo da se radi o samoupravnim zajednicama, teritorijalno-političkim ili Republici. Nema pokazatelja koliko bi bilo korisno da se ponovno ustroji pravobraniteljstvo kao samostalni organ i to bi moglo nanijeti puno više štete nego koristi.

Promjenom društveno-ekonomskog sistema nestao je osnovni razlog postojanja pravobraniteljstva, ali ne potpuno jer još uvijek nešto postoji što se može usporediti s općenarodnom imovinom samo što ovog puta to postaje imovina RH, ima svog titulara svog subjekta ili je imovina određenog grada, županije odnosno općine.

U ime Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a, SBHS-a govorio je **Darko Šantić (HNS)** rekavši da Klub prihvaća Analizu učinaka izvršenog spajanja bivšeg Državnog pravobraniteljstva i Državnog odvjetništva RH. Potpuno je razumljivo, smatra, da je rok za ocjenu efekata spajanja prekratak i da Državnom odvjetništvu treba dati više vremena za konačnu ocjenu o svrsishodnosti spajanja. Ocjenjuje da bi odluka o ponovnom razdruživanju već sada i na temelju sadašnjih negativnih ocjena, koje dolaze iz županijskih državnih odvjetništava, bila ishitrena te mogla dodatno otežati funkcioniranje Državnog odvjetništva. Smatra da treba podržati prijedlog koji proizlazi iz Analize da bi manjim zakonskim izmjenama, a s druge strane većim izmjenama internih pravila, trebalo poboljšati situaciju koja je očigledno opterećena brojnim problemima. Istaknuo je da se već prilikom rasprave i donošenja odluke o tome da

se dva državna tijela spoje ukazivalo na koliziju interesa u situacijama kada Državno odvjetništvo zastupa s jedne strane državu, a s druge strane jedinice lokalne (regionalne) samouprave temeljem punomoći. Općine i gradovi zbog pomanjkanja sredstava ne angažiraju u svrhu zastupanja u građanskim stvarima odvjetnike, već u pravilu povjeravaju zastupanje Državnom odvjetništvu.

Uz organizacijske, personalne i druge probleme o kojima je bilo riječi i koji se vide iz Analize, postoje i određene pravne dvojbe o kojima treba raspravljati i imati ih u vidu kod eventualnog donošenja odluka o ponovnom razdruživanju.

No, događa se da ponekad dođe do spora između države s jedne i te iste jedinice lokalne samouprave s druge strane. Uz organizacijske, personalne i druge probleme o kojima su prethodni zastupnici govorili i koji se vide iz Analize, ocjenjuje da postoje i određene pravne dvojbe o kojima valja raspravljati i imati ih u vidu kod eventualnog donošenja odluka o ponovnom razdruživanju. U ime Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a i SBHS-a naglasio je da smatraju da je Analiza veoma objektivna i ne prikrija probleme dapače problematizira ih na način kao što bi trebalo očekivati od svakog državnog tijela da realno i objektivno prezentira situaciju. Stoga Analizu Klub zastupnika podržava i želi da se u smirenoj situaciji, uz razložne argumente kroz duže razdoblje, procijene rezultati i efekti spajanja te onda odluka o tome treba li se ova institucija razdvojiti, ili ne, zaista donese uz odgovarajuće kvalitetne rezultate.

Prevladavaju negativne ocjene

U pojedinačnoj raspravi, **Drago Krpina (HDZ)** istaknuo je da se sažetak cijele Analize nalazi u prvoj točki zaključnih ocjena, gdje stoji da su u mišljenjima državnih odvjetništava prisutnije negativne nego pozitivne ocjene te smatra da je to sažetak i svega onoga što se dogodilo nakon promjene ustavne odredbe i slijedom toga donošenja novog Zakona o Državnom odvjetništvu i svega onoga što se događalo na temelju tih promjena. Postavio je pitanje prethodnom zastupniku Godeku i onima koji su zajedno s njim glasovali za promjenu ustavne odredbe i za Zakon na temelju kojeg je stvoreno takvo stanje, zašto su glasovali za te promjene kada su očekivali poteškoće i probleme. Prisjetio se tadašnjih argumentacija glasovanja za promjene, a to je bilo da će se time postići veća učinkovitost u progonu kaznenih djela te da će se postići bolja i učinkovitija, svrhovitija zaštita državne imovine. To su bili argumenti koje su iznosili predlagatelji i oni koji su za taj prijedlog glasovali. Pokazalo se da su procjene zastupnika HDZ-a u to vrijeme bile točne čemu je i dokaz podneseno Izvješće. Smatra da se tada radilo o neozbiljnom i neodgovornom postupku Vlade i vladajuće većine u Hrvatskome saboru, koja je pokazala da je spremna osigurati pravnu mogućnost za smjenjivanje jednog čovjeka te zbog toga promijeniti Ustav i donijeti novi Zakon. Nastavlja da su nakon promjene Ustava i donošenja novog Zakona nastavljene kadrovske promjene u Državnom odvjetništvu dovodenjem Radovana Ortynskog na mjesto glavnog državnog odvjetnika, dodavši da "kakvim ga je žarom ondašnja saborska većina hvalila tako se s njim jednakom bezobzirnošću i nemilosrdnošću obračunala kada je rekao da je ta vlast umiješana u

organizirani kriminal, što do danas nije raščišćeno". Uvjeren je da će nakon sljedećih izbora nastupiti ozbiljna promjena Ustava čiji bi cilj trebao biti uklanjanje svih improvizacija, neodgovornosti i površnosti koje su ugrađene u Ustav RH brzopletim promjenama.

Zastupnik **Luka Bebić (HDZ)** javio se za ispravak netočnog navoda jer smatra da je iznesena netočna paralela zastupnika Drage Krpine između ukidanja Pravobraniteljstva i spajanja s Državnim odvjetništvom i smjenjivanja Petra Šale. To je nemoguće iz razloga jer ne vjeruje da je ukinuto jedno državno tijelo da bi se smijenio jedan čovjek, smatra to tragičnim.

Predstavnik predlagatelja **Dragan Novosel** napomenuo je nakon rasprave da je od njih zatraženo da dostave Analizu o učincima spajanja koja je rađena u lipnju, no da je rađena kasnije, sigurno bi bila znatno drugačija. Izdvojio je da je u međuvremenu poduzeto dosta organizacijskih napora da se prve "dječje bolesti" prebole. Smatra da je danas stanje daleko bolje, ali je napomenuo da se negativne procjene spajanja odnose na mišljenja ljudi o izvršenom spajanju, one nisu utjecale na posao koje obavljaju ljudi koji su u građansko-upravnim odjelima te su i dalje nastavili odgovorno obavljati svoj posao. Zamolio je da se produži rok od 60 dana jer će tek za tri mjeseca znati sve brojke o radu Državnog odvjetništva na način koji će omogućiti da se kvalitetno razmišlja o veličini posla koji treba obaviti. Tek će tada moći dati točnije ocjene koliko ljudi treba i kakva je organizacija potrebna.

Time je rasprava okončana. Zaključak o podnesenoj Analizi Sabor će donijeti naknadno.

M.Mi.

IZVJEŠĆE O RADU VIJEĆA ZA RADIO I TELEVIZIJU ZA RAZDOBLJE OD 19. SRPNJA 2000. DO 31. OŽUJKA 2002. GODINE

Zatraženo dopunsko izvješće

Hrvatski sabor je većinom glasova prihvatio Izvješće o radu Vijeća za radio i televiziju za razdoblje od 19. srpnja 2000. do 31. ožujka 2002. godine. Na prijedlog Kluba zastupnika SDP-a obvezuje se Vijeće za radio i televiziju (86 glasova "za", 4 "protiv" i 6 "suzdržanih") da Hrvatskome saboru dostavi dopunsko izvješće s preciznim i strukturnim podacima u kvantitativnom i kvalitativnom smislu, te ocjenama o kvaliteti obavljanja nadzora emitiranog radijskog i televizijskog programa i rezultatima utvrđivanja zakonskog obavljanja djelatnosti u mandatu ovoga Vijeća, od 2000. do 2002. godine. U raspravi je često naglašavano da Vijeće u sadašnjem sastavu kao apolitično tijelo, u početku nije imalo parametara za rad od prethodnog Vijeća, nedostajali su zapisnici o radu na sjednicama. U tome i stoji djelomično opravdanje za dvostruko prekoračenje za podnošenje Izvješća Hrvatskome saboru. Vijeće je zaključilo i odlučilo da pri svakoj obnovi koncesije raspisuje novi natječaj i u vezi s tim svi koji su se osjećali oštećeni te nisu u određenom trenutku dobili koncesiju, mogli su se javiti na natječaj koji je javan i daje mogućnost svima da u njemu sudjeluju. Uvedena je novina da se ne smije zanemariti koncesionar koji je ispravno i korektno izvršavao svoje koncesionarske dužnosti. Zastupnici su isticali da je nepoznato kako se provodi kontrola nad koncesijama te pridržavaju li se oni kojima je koncesija dodijeljena programskih shema, u skladu s mjerilima i uvjetima prema kojima je koncesija prema Zakonu o telekomunikacijama bila dodijeljena. Bitan dio rasprave odnosio se na kvalitetan nadzor emitiranog radijskog i televizijskog programa. Isticano je i da saborska rasprava treba precizirati kome i zašto bi trebalo oduzeti frekvenciju. A, govoreći o reviziji koncesija, koja nije predviđena Zakonom o telekomunikacijama, istaknuto je da Vijeće

ne može napraviti izvještaj o onome što se dogodilo od 1995. do 2000. godine jer nema materijala za to razdoblje.

O IZVJEŠĆU

U prikazu Izvješća poslužili smo se uvodnim izlaganjem predstavnice predlagateljica predsjednice Vijeća za radio i televiziju, prof.dr.sc. **Branke Zovko-Cihlar**. Istaknula je da Vijeće za radio i televiziju, u istom sastavu radi od srpnja 2000. godine, i od toga razdoblja do danas napravilo je niz aktivnosti koje podliježu Zakonu o telekomunikacijama i Poslovniku Vijeća za radio i televiziju. U tom razdoblju razmatran je rad Vijeća čija je glavna intencija dodjela koncesija fizičkim i pravnim osobama koje za to pokažu interes, takav koncesionar mora ispunjavati programske, tehničke, prostorne uvjete te zadovoljavati financijske uvjete da koncesiju može izvesti. U okviru te djelatnosti koncesionari su trgovačka društva koja mogu imati vlasnike samo u jednoj trećini ukupnog financijskog proračuna. Zadaća Vijeća je da raspisuje natječaje prema raspoloživom frekvencijskom spektru, prikuplja ponude, odlučuje o dodjeli koncesija, donosi odluke o promjeni programa i promjeni financijske strukture pojedinih koncesionara. Vijeće je sastavljeno od devet članova raznih profesija s time da su prema Poslovniku Vijeća, sjednice Vijeća javne uz prisutnost sredstava javnog priopćavanja. Kao nerješiv problem Vijeća izdvojila je pritisak javnosti da se provedu revizije postojećih dodijeljenih koncesija. Objašnjavajući kako Zakon o telekomunikacijama ne predviđa tu mogućnost pa Vijeće to nije moglo provesti, no shvatilo je da mora uvesti određene novine u tom području. Vijeće je zaključilo i odlučilo da pri svakoj obnovi koncesije raspisuje novi natječaj i u vezi s tim svi koji su se osjećali oštećeni te nisu

u određenom trenutku dobili koncesiju, mogli su se javiti na natječaj koji je javan i daje mogućnost svima da u njemu sudjeluju.

Tu je uvedena novina da se ne smije zanemariti koncesionar koji je ispravno i korektno izvršavao svoje koncesionarske dužnosti. Tako je Vijeće donijelo odluku da se dva dokumenta prilože uz takav natječaj, a to su izjava direktora i vlasnika koncesije, da je obavljao svoju dužnost u skladu s potpisanom koncesijom i izjava glavnog urednika da se pridržavao regula programa koje je sam potpisao kada je dobivao koncesiju. Na taj način je olakšan rad Vijeća kao i donošenje odluka pri dodjeli novih koncesija. Dodala je da su se Vijeću obratila udruženja nezavisnih novinarskih udruga moleći da se riješe njihove financijske obveze prema raznim društvima odnosno pitanje autorskih prava, stoga im je Vijeće u tome pomoglo, organizirajući sastanke da bi se problem riješio na zadovoljavajući način. Dodala je da tehničku, pravnu i stručnu potporu Vijeću daje Zavod za telekomunikacije ocijenivši suradnju vrlo uspješnom i zadovoljavajućom. Kao novinu u Zavodu za telekomunikacije izdvojila je izradu frekvencijskog plana za koji su bili zainteresirani budući koncesionari. Dodala je da se frekvencijski plan nalazi na web stranici HRT-a gdje se mogu vidjeti slobodne frekvencije za određeni period.

RADNA TIJELA

O predloženom Izvješću raspravila su i radna tijela Hrvatskoga sabora: **Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav, Odbor za informiranje, informatizaciju i medije te Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina i na njega nisu imali primjedbu.**

MIŠLJENJE VLADE

Vlada Republike Hrvatske također nije imala primjedbi na podneseno Izvješće.

KLUBOVI ZASTUPNIKA

Klub zastupnika SDP-a predložio je Hrvatskome saboru zaključak da se obvezuje Vijeće za radio i televiziju da Hrvatskome saboru dostavi dopunsko izvješće s preciznim i strukturiranim podacima u kvantitativnom i kvalitativnom smislu, te ocjenama o kvaliteti obnavljanja nadzora emitiranog radijskog i televizijskog programa i rezultatima utvrđivanja zakonskog obavljanja djelatnosti u mandatu ovoga Vijeća, od 2000. do 2002. godine.

RASPRAVA

Uvodno je, kako smo već napomenuli, govorila predstavnica predlagatelja prof.dr.sc. **Branke Zovko-Cihlar** iznijevši glavne karakteristike rada Vijeća za radio i televiziju u protekle dvije godine. Potom su govorili predstavnici klubova zastupnika.

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorila je zastupnica **Mirjana Dido-vić**, iznijevši nekoliko primjedaba na Izvješće. Smatra da Izvješće nije u skladu sa Zakonom o telekomunikacijama člankom 74. stavkom 10. i Poslovníkom o radu Vijeća za radio i televiziju (članak 9.) kojima je precizirano da Vijeće jednom godišnje mora podnijeti Izvješće Hrvatskome saboru. S obzirom na to da Izvješće Vijeća nije godišnje izvješće, već se odnosi na dulje razdoblje postavila je pitanje zbog čega Vijeće nije u zakonskom roku podnijelo godišnje Izvješće Hrvatskome saboru. Smatra da je Izvješće nepotpuno jer ne sadrži ocjenu stanja i usporedbu sa stanjem ranije dodijeljenih radijskih i televizijskih koncesija u razdoblju od 1995. do 1999. godine kada je obavljena privatizacija najvećeg dijela elektronskih medija. U tom je razdoblju u javnosti često iskazivano nezadovoljstvo načinom dodjeljivanja koncesija (naprimjer dodjeljivanje koncesija nepostojećoj radio stanici i uskraćivanje koncesija onima koji su ispunjavali potrebne uvjete). Podse-

tila je na prosvjed potpore "Radiju 101" od prije nekoliko godina na Trgu bana Jelačića u Zagrebu kao iskaz nezadovoljstva građana zbog nedodjeljivanja radijske koncesije iako je Radio tada ispunjavao sve potrebne uvjete. Smatra da Vijeće mora dati svoju ocjenu i stručno mišljenje o privatizaciji elektronskih medija u razdoblju koje je neposredno prethodilo Izvješću, od 1995. do 1999.

SDP smatra da je neprihvatljiva i neopravdana argumentacija u dijelu Izvješća u kojem se navodi da je Vijeće u raspravi uzelo u obzir izražena mišljenja i stavove dijela stručne i šire javnosti kao i zahtjeve iznesene u predstavkama određenih pravnih i fizičkih osoba o potrebi provedbe odgovarajuće revizije i svih koncesija ili barem dijela koncesija koje je u prethodnim postupcima dodijelilo bivše Vijeće za radio-televiziju, odnosno Vijeće za telekomunikacije.

godine. Vijeće za radio i televiziju u Izvješću iskazuje samo tehničku stranu svoga rada, a time i prikaz stanja u ovom predmetnom području što se reducira na puki tehnički aspekt. Vijeće iznosi podatke o broju raspisanih natječaja, broju pristiglih ponuda, razinama dodjele koncesija, ali ne daje ocjene o najznačajnijim pitanjima. Stoga u Izvješću izostaje ocjena Vijeća o ponuđenim programskim shemama na temelju kojih su dodijeljene radijske i tv-koncesije odnosno obnovljene postojeće koncesije, nedostaju točke odluke o davanju koncesija, dodjeli novih i produljenju postojećih. Nedostaje prikaz frekventijskog plana za radio i televiziju koji omogućuje uvid u slobodne frekvencije i na temelju kojeg je Vijeće dodjeljivalo koncesije. SDP smatra da je neprihvatljiva i neopravdana argumentacija u dijelu Izvješća u kojem se navodi da je Vijeće u raspravi uzelo u obzir izražena mišljenja i stavove dijela stručne i šire javnosti kao i zahtjeve iznesene u predstavkama

određenih pravnih i fizičkih osoba o potrebi provedbe odgovarajuće revizije i svih koncesija ili barem dijela koncesija koje je u prethodnim postupcima dodijelilo bivše Vijeće za radio-televiziju, odnosno Vijeće za telekomunikacije. Pri tome je utvrđeno da važeći Zakon o telekomunikacijama ne sadrži posebne odredbe o reviziji dodijeljenih koncesija, ali predviđa točno određene slučajeve u kojima Vijeće može, na prijedlog Hrvatskog zavoda za telekomunikacije, donijeti rješenje o oduzimanju određene koncesije.

Nadzor emitiranog radijskog i televizijskog programa

SDP drži da se u svakom protuzakonitom postupanju treba provesti određeni postupak dovođenja djelatnosti u zakonske okvire i stoga je ključno pitanje nadzire li se zakonitost postupanja sukladno Zakonu o telekomunikacijama. Vijeće je mjerodavno za donošenje odluka o davanju i oduzimanju koncesija te mora dati Hrvatskome saboru odgovor na pitanje - ispunjavaju li koncesionari (njih oko 150) zakonske odredbe, posebno zakonske odredbe o uvjetima i mjerilima emitiranja programa sukladno Zakonu o telekomunikacijama člancima, 79. i 82.

Drži da Vijeće mora izvijestiti Hrvatski sabor da li se i koliko kvalitetno obavlja nadzor emitiranog radijskog i televizijskog programa, a o čemu u Izvješću nema ni podatka ni ocjene, kao ni podataka o mogućim poduzetim postupcima i prijedlozima Vijeća za radio i televiziju. Dodaje da je Vijeće 25. siječnja 2001. godine donijelo zaključak da će se koncesije prije sklapanja novog ugovora obnavljati na rok od šest mjeseci kako bi se u tom razdoblju utvrdila zakonitost obnavljanja djelatnosti. No, iz Izvješća nije razvidno je li se zakonitost utvrđivala te koji su rezultati i poduzete mjere. Iz zapisnika sa 16. sjednice Vijeća od 25. listopada 2001. godine je vidljivo da Vijeće ne poštuje vlastiti zaključak o obnovi koncesije na rok od šest mjeseci. Tako, naprimjer, u slučaju zagrebačkog radija "Plavi 9" umjesto postupanja i sukladno vlastitom zaključku, Vijeće je jednoglasno zaključilo da se donese odluka o raspisivanju natječaja za davanje koncesije. Smatra da je obrazloženje Vijeća da je to učinilo na izričit pisani

zahtjev koncesionara, najinteresantnije u cijelom postupku. Ukoliko je moguća takva procedura nije joj jasno kako se to u praksi tumači i primjenjuje Zakon te koje je tijekom ovlašteno za dodjelu koncesija, a tko je koncesionar.

Zaključno je ukazala na dva problema. Smatra da je Izvješće nejasno i nepotpuno, a podaci o obnovi postojećih koncesija radija i televizije i dodjeli novih koncesija u mandatu ovoga Vijeća nejasni su jer su prikazani na nestrukturirani način; oni bi trebali biti precizni kako u kvantitativnom tako u kvalitativnoj obradi. Ističe stoga da pisani prilozi na koje se Izvješće poziva nisu dostavljeni zastupnicima, predlagatelj nije dostavio sažetak materijala sa svim potrebnim ocjenama i podacima. SDP predlaže Hrvatskome saboru da donese zaključak kojim se obvezuje Vijeće za radio i televiziju da Hrvatskome saboru dostavi dopunsko izvješće u smislu davanja odgovora na prethodno postavljena pitanja i primjedbe. Vjeruje da će većina zastupnika glasovati za zaključak te tako iskazati svoje opredjeljenje za uvođenje reda u područje elektronskih medija i pridržavanje propisanih pravila emitiranja radijskog i televizijskog programa.

Rad Vijeća bez prizvuka politike

U ime **Kluba zastupnika LIBRE** govorio je mr.sc. **Ivo Škrabalo**, navodeći da iako Izvješće kasni, jer nije sukladno predviđenom predano svake godine, čini se da je radom Vijeća novoga sastava završeno poglavlje kada je javnost bila često nezadovoljna radom Vijeća prethodnog sastava znajući da je dodjeljivanje i nedodjeljivanje koncesija izazivalo velike rasprave u javnosti s prizvuikom umiješanosti politike. Smatra da se može zaključiti da deset natječajeva koje spominje Vijeće, nije izazvalo političke probleme te su se na tom području sada smirile strasti zahvaljujući strogom pridržavanju kriterija od strane Vijeća i procedure pri izboru koncesionara. Složio se sa zastupnikom Didović o nedostatku dijela Izvješća, ali i poglavlja o nadzoru o ispunjavanju uvjeta po kojima su koncesije dodijeljene. No, ukoliko je to uvjet za dodjelu koncesije logično je da Vijeće ima ovlaštenje nadzora ispunjavanja tih obveza, te ne treba

čekati istek cjelokupnog vremenskog trajanja koncesije, te prilikom obnove novog natječaja za obnovu koncesije razmatra jesu li ili nisu ti uvjeti ispunjeni. Prisjeća se da je među preuzetim obvezama određeno da 20 posto programa bude informativni program koji će zadovoljavati javni interes na području gdje je koncesija dodijeljena i gdje radiostanica ili televizijska postaja radi. Izražava zadovoljstvo što u novim natječajima nije bilo političkih skandala, no izražava žaljenje da u pogledu nadzora nad dotadašnjim radom nema ocjene ni podataka. No, kroz nekoliko pojedinačnih revizija oduzimanja koncesija tada je odaslan jasan signal svima da trebaju ispunjavati one uvjete koje su preuzeli u skladu sa zakonom. Smatra da bi za bolje razumijevanje problema zastupnicima bilo potrebno podijeliti Frekvencijski plan Zavoda za telekomunikacije jer je on olakšao rad Vijeća, a i čini mu se da postoje izvjesni problemi na terenu. Naime, lokalne radiostanice samo su iznimno profitabilne ustanove koje se financiraju emitirajući lokalne reklame kao i od ostalih prihoda, dok su neke na rubu životarenja, što često ovisi i o konfiguraciji terena. Navodi iskustvo s područja Gorskoga kotara, gdje djeluje Radio Gorski kotar, bivši Radio Delnice i bivši Domovinski radio i Radio Čabar stanica Tršće koji se momentalno nalazi u vrlo teškim materijalnim prilikama te mu predstoji prestanak rada. Radio Gorski kotar, poslije velikih je muka obnovljen, no s prisutnim manipulacijama. Sada bi Radio Gorski kotar uz pomoć drugih općina mogao djelovati, ukoliko proširi svoju čujnost. Spomenuti je Radio Gorski kotar uz suglasnost Vijeća dobio proširenje čujnosti na Mrkopalj i Fužine, ali mu je odbijeno proširenje čujnosti na grad Vrbovsko, točnije njegovo reemitiranje. Objašnjava specifičnost čujnosti takvih stanica jer svako proširenje čujnosti povećava iznos novca koji se plaća za koncesiju. Ističe da sada na području Grada Vrbovskog ne djeluje ni jedna ni druga radiostanica, a proširenjem čujnosti reemitiranjem pomoglo bi se financijskom učvršćenju pozicije Radija Gorski kotar koji je zapravo najvažniji i jedini javni medij koji povezuje općine u jednom području dodatne skrbi. Apelirao je da se fleksibilnije shvaćaju zahtjevi s ovakvih terena gdje postoje i

geografske specifičnosti, a politički problemi oko dodjele koncesije su iza nas. LIBRA prihvaća Izvješće no potrebno je zastupnicima predati izvješće dopunjeno u skladu s primjedbama.

Komu i zašto bi trebalo oduzeti frekvenciju

U ime **Kluba zastupnika HSLS-a** govorio je **Joško Kontić** naglasivši da HSLS prihvaća Izvješće bez većih primjedaba i podsjetio zastupnike na prijašnje rasprave o ovom pitanju koje su bile više polemične, Vijeće je bilo obasuto pisanim primjedbama za svoj rad, oko njegovog rada i odluka stvarale su se afere, iznosila različita mišljenja. Činjenica da se ovoga puta ne radi u takvoj atmosferi najbolje govori da je Vijeće dobro obavilo svoj posao te na njegov rad ne postoje veće primjedbe. HSLS ne može podržati zaključak Kluba zastupnika SDP-a jer u njemu stoji niz intencija koje ukazuju na potrebu dodatne političke kontrole nad radom Vijeća. Posve mu

Bilo bi vrlo loše kada bi se u ovakvim izvješćima nalazili politički kriteriji na temelju kojih se može dobiti koncesija, a što se tiče ocjene kvalitete programa to je vrlo relativna stvar; nekome se neki program sviđa, nekome ne.

je stran niz prijedloga iz rasprave da je potrebno raditi reviziju za razdoblje od 1995. do 1999. pa i do toga da treba izvršiti određenu kontrolu i na nekoliko primjera oduzeti frekvencije. Smatra to paušalnim ocjenama. Saborska rasprava treba precizirati kome i zašto bi trebalo oduzeti frekvenciju, postoji li indicija da netko ne ispunjava uvjete koje je stavio u svoju molbu na temelju koje je dobio frekvenciju. Smatra da se na taj način ponovno stvara forma sumnje da se u tom dijelu medijskog spektra radi nešto što nije u skladu sa zakonom. Dodaje da HSLS nema primjera koji bi Parlamentu ukazao na nepravilnosti rada Vijeća, a iz Izvješća se može također vidjeti da institucija radi korektno i u fazi je depolitizacije. Stoga je kriterij "dodatnog pritezanja" Vijeća i određenih medijskih kuća za HSLS je potpuno

neprihvatljiv. Smatra da bi bilo vrlo loše kada bi se u ovakvim izvješćima nalazili politički kriteriji na temelju kojih se može dobiti koncesija, a što se tiče ocjene kvalitete programa to je stvar vrlo relativna; nekome se neki program sviđa, nekome ne. Otvoreno pitanje je imamo li previše koncesija, s obzirom na broj stanovnika i na snagu hrvatskoga gospodarstva. Zaključno smatra da cjelokupnom medijskom spektru, a posebno u ovom u koji se ubrajaju radijske i televizijske postaje, treba barem malo više slobode i puno manje politike.

Nezadovoljstvo dinamikom raspisivanja natječaja

U ime **Kluba zastupnika DC-a** govorila je **Vesna Škare-Ožbolt** istaknuvši da ne može izraziti preveliko zadovoljstvo Izvješćem iz razloga što nema dovoljno informacija o radu samog Vijeća. Naime, Izvješće se poziva na priloge, a DC naglašava da te materijale, uz postojeći Izvještaj, nisu primili, pa ne mogu do kraja izraziti svoj objektivni stav. U Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o telekomunikacijama navodi se da Vijeće za telekomunikacije za svoj rad odgovara Hrvatskome saboru i Vladi RH, odnosno Vijeće podnosi Izvješće. Primjećuje da se Izvješće odnosi na period od gotovo dvije godine, stoga bi pred Saborom trebalo biti već drugo Izvješće. DC ne može izraziti zadovoljstvo dinamikom raspisivanja natječaja koja se odvija u različitim razmacima, (15 dana, pa tri mjeseca, pa mjesec dana, pa dva mjeseca; sedmi natječaj raspisan je 21. rujna 2001. godine, a sljedeći osmi natječaj 21.

Izvješćem nije dano obrazloženje problematike koncesije; točnije zašto su one odbijene što ozbiljno nedostaje Izvješću.

ožujka 2002. godine). Predsjednica Vijeća najavila je, a to je prenijela i HINA 10. listopada 2002. godine, da će Vijeće ove godine raspisati 54 natječaja za dodjelu novih ili obnovu starih radijskih koncesija. Pita se na koji će se način to doista realizirati kad je već viđeno da je u protekle dvije godine objavljeno tek 10 natječaja. Smatra da Izvješćem nije dano

obrazloženje problematike koncesije, točnije zašto su one odbijene što ozbiljno nedostaje Izvješću. Nepoznato je kako se provodi kontrola nad koncesijama te pridržavaju li se oni kojima je koncesija dodijeljena programskih shema u skladu s mjerilima i uvjetima prema kojima je koncesija, sukladno prema Zakonu o telekomunikacijama, bila dodijeljena. DC traži da se Izvješće nadopuni navedenim obrazloženjima o provođenju koncesija.

Izvješće dvostruko prekoračilo rok donošenja

Govoreći prvi u pojedinačnoj raspravi **Nenad Stazić (SDP)** ocijenio je da se na temelju ovako šturog, kratkog i nepotpunog Izvješća teško može provesti ozbiljna rasprava, a rezultat takve rasprave bi mogao biti zaključak da se Izvješće nadopuni, dodajući da je ono zakašnjelo te je dvostruko prekoračilo rok donošenja, a neki su izneseni podaci neusklađeni. Zadaća je Vijeća da, među ostalim, kontrolira vlasničku strukturu i donosi odluku o suglasnosti trgovačkim društvima radija i televizije o promjeni sudjelovanja u kapitalu društva. Javnost ima pravo znati tko su vlasnici koncesija i da li je došlo do promjena vlasnika. Naveo je jedan apsurdan primjer. Može se dogoditi da neke kriminalne grupe imaju kapital, i steknu koncesije.

Šturo, kratko i nepotpuno Izvješće za koje je teško provesti ozbiljnu raspravu, a rezultat takve rasprave bi mogao biti zaključak da se ovakvo Izvješće nadopuni.

Smatra da bi se trebao kontrolirati rad Vijeća, a za vlasničku strukturu imaju pravo znati slušatelji i gledatelji. Vijeće bi trebalo obavljati nadzor nad zakonitošću rada koncesionara te je donijelo zaključak da koncesionar mora priložiti izjavu o propisnom obavljanju koncesionarne djelatnosti. To znači da sam koncesionar daje izjavu o tome da on radi u skladu sa zakonom, što je Vijeću dovoljno. Točnije, on sam sebe kontrolira. Drži da je to zakonom ipak malo drugačije predviđeno i da bi Vijeće trebalo kontrolirati ispunjavanja li koncesionar sve odredbe iz koncesijskog ugovora.

Što se tiče kontrole programske djelatnosti i tu napominje da postoji samoupravljanje. Koncesionar ispunjava upitnik o općim podacima i programskoj djelatnosti koncesionara, znači samoga sebe. Zanima ga na koji način je Vijeće osposobljeno da provodi stručnu kontrolu programa, da li bi ono moralo možda biti u drugačijem sastavu ili bi trebalo imati pomoćno tijelo. Smatra da uopće ne treba raspravljati o nužnosti kontrole programskih usmjerenja. U Izvješću su spominjane neke radiostanice i to ne bez razloga. Zanima ga je li provedena kontrola nad njihovim programskom shemom i smatra li Vijeće da je takva programska shema dobra. Podržava zaključak SDP-a da se Izvješće dopuni i dostavi u preglednom obliku te da se vidi tko su koncesionari, vlasnička struktura i na koji je način Vijeće provodilo nadzor.

Zakon o telekomunikacijama ne predviđa reviziju koncesija

Predstavnica predlagatelja, predsjednica Vijeća za radio i televiziju, prof.dr.sc. **Branka Zovko-Cihlar** ispričala se u osobno ime zbog kašnjenja u podnošenju Izvještaja objašnjavajući da se Vijeće u početku kao apolitično tijelo našlo u vrlo teškoj situaciji jer nije imalo parametara za rad od prethodnog Vijeća točnije niz zapsnika prethodnog Vijeća nije postojao. Što se tiče osvrta na vlasničku strukturu ona postoji, no njezinim navođenjem stvara se vrlo opsežan

Vijeće je raspolagalo s vrlo skromnim financijskim uvjetima i mogućnostima, što se vidi iz financijskog izvještaja. S obzirom na to da nisu mogli angažirati agenciju koja bi to provela, na 25. sjednici održanoj 15. srpnja 2002. godine, Vijeće je donijelo odluku da će provesti probne provjere kod šest radio i šest televizijskih postaja.

materijal, jer kod nekih koncesionara postoji i po 94 vlasnika koji se još tijekom procedure mijenjaju. No, ukoliko se to zahtijeva Vijeće će to priložiti. Frekvencijski plan nije dan iz razloga što se nalazi na web-stranici

pa se smatralo da je to dovoljno. Nadalje, o kontroli koncesionarske dužnosti, postoje dva tipa kontrole, jedna je programska, a druga je ispunjavanje koncesionarskih dužnosti po potpisanoj koncesiji koju kontrolira Zavod za telekomunikacije, jer se onda s tim u vezi plaća frekvencija i koncesionarska obveza. Programski dio nije jednostavno provesti. Vijeće je raspolagalo s vrlo skromnim financijskim uvjetima i mogućnostima što se vidi iz financijskog izvještaja. Budući da nije moglo angažirati agenciju koja bi to provela, na 25. sjednici održanoj 15. srpnja 2002. godine, Vijeće je donijelo odluku da će provesti probne provjere kod šest radio i šest televizijskih postaja. S tim u vezi je svaki koncesionar obavezan mjesec dana čuvati videovrpce i bilo

kakav audio zapis. Za srpanj su već nasumce izabrani koncesionari i članovima Vijeća podijeljeni su zadaci i proveden izbor na način da su preslušavali vrpce i kontrolirali koliki je postotak govornog, koliki muzičkog programa pa će za to na sljedećoj sjednici imati podatke. S obzirom na to da je sada situacija drugačija, da je Zavod postao samostalan, vjeruje da će moći dati financijsku podršku za angažiranje agencije pa će Saboru podnijeti takvo Izvješće. Izvješće za period od 1995. do 2000. godine Vijeće nije u stanju napraviti. Reviziju koncesija ne predviđa Zakon o telekomunikacijama koji je Vijeću okvir rada. Vijeće ne može napraviti izvještaj što se dogodilo od 1995. do 2000. godine jer nema materijala za to razdoblje. Ukoliko Hrvatski sabor

želi provesti reviziju podijeljenih ili danih koncesija mora to Vijeću reći, što će ono vrlo rado učiniti.

Zastupnici su većinom glasova (65 glasova "za", 3 "protiv" i 24 "suzdržana") prihvatili Izvješće o radu Vijeća za radio i televiziju za razdoblje od 19. srpnja 2000. do 31. ožujka 2002. godine. Na prijedlog Kluba zastupnika SDP-a obvezno je Vijeće za radio i televiziju (86 glasova "za", 4 "protiv" i 6 "suzdržana") da Hrvatskome saboru dostavi dopunsko izvješće s preciznim i strukturnim podacima u kvantitativnom i kvalitativnom smislu, te ocjenama o kvaliteti obavljanja nadzora emitiranog radijskog i televizijskog programa i rezultatima utvrđivanja zakonskog obavljanja djelatnosti u mandatu ovoga Vijeća, od 2000. do 2002. godine.

M.Mi.

DOPUNSKO IZVJEŠĆE O RADU UPRAVNOG VIJEĆA HRT-A; IZVJEŠĆE O POSLOVANJU HRVATSKE RADIOTELEVIZIJE ZA RAZDOBLJE OD SIJEČNJA DO LIPNJA 2002. GODINE

Zatražena nova izvješća

Parlament zadužio nadležna tijela - Državnu reviziju, Državni inspektorat i nadležna ministarstva - da u roku 60 dana obave nadzor nad zakonitošću rada, financijskog poslovanja i ostvarivanja radnih prava zaposlenih u HRT-u te o tome izvijeste Hrvatski sabor.

Hrvatski sabor primio je na znanje dopunsku izvješća, obvezavši nadležna tijela da u roku 60 dana obave nadzor nad zakonitošću rada, financijskog poslovanja i ostvarivanja radnih prava zaposlenih u Hrvatskoj radioteleviziji i o tome obavijeste Hrvatski sabor. Vijeće HRT-a obavezano je da do kraja godine parlamentu dostavi izvješće o gledanosti HTV-a i slušanosti HR-a po programima i emisijama, prema podacima nezavisnih institucija. Podsjetimo, parlament je dopunsku izvješća zatražio u srpnju, na sjednici na kojoj je razmatrano Izvješće o poslovanju HRT-a za razdoblje od siječnja do lipnja 2002. godine, kada je Upravno vijeće zaduženo da - najkasnije do početka jesenskog zasjedanja - podnese dopunsko izvješće o tome što je poduzeto u postupku podjele HRT-a na javne ustanove Hrvatska televizija i Hrvatski radio te

da se očituje o primjedbama zastupnika iz rasprave.

O IZVJEŠĆIMA

Nije ispunjen nijedan od predviđenih rokova, ali...

Ukratko se osvrnuvši na izvješća, predsjednik Upravnog vijeća HRT-a **Miljenko Jelača** najprije je objasnio da je sažetak zbog opsežnosti (više od 30 stranica) podijeljen na sažetak i priloge - koji su u Tajništvu na uvidu zastupnicima. Naglasio je zatim kako u provedbi Zakona (iz 2001) HRT nije uspio ispuniti gotovo nijedan od utvrđenih rokova. Statut je trebao biti donesen u roku 90 dana po stupanju Zakona na snagu, ali tada još nije bilo imenovano Upravno vijeće koje ga donosi. Ono je imenovano 93 dana po isteku zakonskog roka te konsti-

tuirano 133 dana po stupanju Zakona na snagu. Statut je, uz temeljitu podršku Stručnih službi i predlagatelja utvrđen u samo 20 dana, ali je stupio na snagu tek 3. prosinca, s gotovo šestomjesečnim zakašnjenjem.

Budući da Upravno vijeće kao predlagatelj pojedinih odluka, a ni poslovodstvo, nema utjecaja na subjekte koji prate provedbu prijedloga i odluka Zakona (na koje je baš i upućeno), šestomjesečno kašnjenje produžilo se pa HRT još nije podijeljen. Na prijedlog Upravnog vijeća (pisma predsjednicima Hrvatskog sabora i Vlade Ministarstvo kulture zatražilo je produženje roka na 31. prosinca 2002.

Radi pripreme razdvajanja formirane su dvije podružnice - Hrvatska televizija (registrirana 26. lipnja) i Hrvatski radio (registriran 1. srpnja) i u Statut je unesena odredba da financijski izvještaji - radi što

kvalitetnije diobe - moraju imati i vanjsku neovisnu reviziju.

Da bi ukazao na složenost posla razdvajanja, koja utječe na ostvarivanje zadanih rokova, predsjednik Upravnog vijeća HRT-a pojasnio je da se diobene bilance, koje Upravno vijeće donosi uz suglasnost Hrvatskog sabora, sastoje u osnovi iz dva dijela - temeljne i dopunske.

Upravno vijeće od početka rada naglašeno je usmjereno na provedbu zakonskih odredbi te je poduzimalo sve što je potrebno da se taj posao obavi što temeljitije. Ne može, međutim, preuzeti odgovornost za početno kašnjenje i kašnjenje u pojedinim fazama posla na koje nema niti je imalo utjecaja.

Uvodno izlaganje predsjednik Upravnog vijeća HRT-a zaključio je tvrdnjom da je Upravno vijeće od početka rada naglašeno usmjereno na provedbu zakonskih odredbi te da je poduzimalo sve što je potrebno da se taj posao obavi što temeljitije. Ne može, međutim, preuzeti odgovornost za početno kašnjenje i kašnjenje u pojedinim fazama posla na koje nema niti je imalo utjecaja.

RADNA TIJELA

Izvješća primiti na znanje

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav utvrdio je u raspravi da iz dopunskih izvješća nisu vidljivi razlozi za neprovođenje Zakona o

Iz dopunskih izvješća nisu vidljivi razlozi za neprovođenje Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji te za neke nepravilnosti u njezinu radu u području financijskog poslovanja i ostvarivanja radnih prava zaposlenih.

Hrvatskoj radioteleviziji te za neke nepravilnosti u njezinu radu u području financijskog poslovanja i

ostvarivanja radnih prava zaposlenih. Parlamentu je predloženo da izvješća primi na znanje i nadležna tijela - Državnu reviziju, Državni inspektorat i nadležna ministarstva - zaduži da u roku 60 dana obave nadzor nad zakonitošću rada, financijskog poslovanja i ostvarivanja radnih prava zaposlenih u HRT-u te o tome izvijeste Hrvatski sabor.

Odbor za informiranje, informatizaciju i medije, kao zainteresirano radno tijelo podržao je Dopunsko izvješće o radu Upravnog vijeća HRT-a, ocijenivši da podjela HRT-a na javnu ustanovu Hrvatska televizija i Javnu ustanovu Hrvatski radio predstavlja specifičan i složen postupak, za razliku od postupka razdvajanja Trgovačkog društva Odašiljači i veze. Stoga su članovi Odbora sugerirali da se u postupku podjele izradi elaborat s alternativnim rješenjima kojima bi se sačuvala postojeće zajedničke funkcije Radija i Televizije, odnosno da se predlože i drugi mogući oblici podjele simulirani materijalno-financijskim pokazateljima. Mišljenje je članova Odbora da jedan od kriterija za izradu diobene bilance mora biti pristojba. Oni su pozitivnim ocijenili Izvješće o poslovanju HRT-a uz primjebdu da se obavi usklađivanje dobiti za 2001. s podacima o iskazanoj dobiti u mišljenju revizora.

Klub zastupnika SDP-a predložio je da se Vijeće za Radio i Televiziju dokraja godine Hrvatskom saboru dostavi izvješće o gledanosti HTV-a i slušanosti HR-a po programima i emisijama, prema podacima nezavisnih institucija.

RASPRAVA

S Televizije su "skidani" ljudi

Nakon uvodnog izlaganja predsjednika Upravnog vijeća HRT-a Miljenka Jelače, u ime **Kluba zastupnika HSP-HKDU-a**, dr.sc. **Anto Kovačević** najprije je pohvalio Izvješće zato što odgovara na primjedbe saborskih zastupnika, što dosad nije bila praksa. Uslijedila je njegova primjedba povodom obrazloženja da kašnjenje emisija nije presedan - da kasne i drugi državni i politički projekti. Točno je da kasne, ali postoji i odgovornost, neće se ugodno osjećati oni koji su obećali autocestu Zagreb-

Split 2004 (a bit će dobro bude li gotova i 2010), rekao je zastupnik.

Ustvrdio je zatim kako unutar Upravnog vijeća HRT-a djeluje politička stranka "Alijansa za treću Hrvatsku". Kako reče, "Tuđmanova još nije nestala, Račanova nije nastala, a oni već misle na treću misleći na svoju i Mesićevu vreću".

Među članovima Vijeća su, rekao je, takvi koji nisu u svom župnom uredu ne bi dobili mandat, a saborskim zastupnicima uskraćeno je članstvo u Vijeću, što je presedan, za razliku od Austrije i Njemačke.

Hrvatska televizija, po njegovim riječima, više razumijevanja iskazuje za Đorđa Balaševića i Zdravka Čolića nego za "legendarnog Marka Thompsona" (situacija se, napomenuo je, popravila u zadnje vrijeme). Rekavši kako kamere "tragaju za onim magičnim slovom U" i kako je to, kad ga nađu na dječaku od 12 godina, top tema na Meridijanu, zastupnik je izjavio kako bi bilo dobro da zavire tamo "gdje se trese i Ceca i srpski narodnjaci".

Dr. Kovačević ocjenjuje da ima pomaka u TV-programu, ali da ne idu dovoljno brzo, a i ukazuje da neke stvari nisu primjenjive na Hrvatsku. Iako postoje tri nacionalna kanala pola vremena emitiraju se strani filmovi i humor koji nitko ne razumije. Naše teme Televizija obrađuje rutinski - kao da novinari ne nalaze dovoljno inspiracije u krutoj hrvatskoj stvarnosti. Ali, kad se pojave marginalne situacije kao slučaj dviju nesretnih djevojčica oboljelih od AIDS-a, pa glasovita gay parada, pa rasprava o uživanju marihuane novinari o tome govore s velikim entuzijazmom.

Ustvrdivši da se Televizija daleko više uživjela u to što je jedan ludak ubio iz snajpera 10 ljudi nego kad je na Ovčari zaklano tisuću ljudi, dr. Ante Kovačević je rekao da Televizija mora pomoći javnosti da razumije što se događa u svijetu i kako se to prelama na našu situaciju, a ne da servira gotove recepte izvana.

U nastavku izlaganja zastupnik je upitao jesu li izjave u medijima kako nema novca za ozbiljnije programske projekte lažne ili se novac troši na projekte koji nemaju veze s programom (na plaće i troškove nekreativnog osoblja); rekao da sadašnja vlast Televizijom želi nadomjestiti gubitak pojedinih pisanih medija, koji su joj okrenuli leđa; ukazujući na

revanšizam ove vlasti, upozorio kako su s Televizije "skidani" ljudi pod izgovorom da nemaju fakultete dok istodobno na veleposlanička mjesta odlaze ljudi sa srednjom školom; ocjenu kako se zaboravlja da je ovo hrvatska nacionalna televizija, a ne JRT.

Rekavši da 80 posto medija, koji su bili totalno anacionalni napadaju "Račanovo veliko hrvatstvo (premda je ono minimalno)", dr. Kovačević je rekao kako ste za te medije, za usku grupu medijskih moćnika, "natražnjak" čim se drznete braniti minimum hrvatskog nacionalnog ponosa. Bude li Račan ovako principijelno branio Bobetka bit će vrlo brzo proglašen najvećim desničarom (Feral mu je već dao etiketu ustaše) - rekao je Anto Kovačević, uz pohvalu novinarima koji, kako reče, slijede glas 85 posto građana koji su se izjasnili protiv izručenja Janka Bobetka, koji pozivaju na promjene - u smislu da Hrvatska ima pravo krojiti vlastitu sudbinu, odnosno sreću, jer "Hrvatsku nitko ne može više voljeti i željeti joj dobro od nas Hrvata samih", a ne da bude bespogovoran sluga Carli Del Ponte.

Objašnjavajući zašto Klub zastupnika HNS-HKDU nije zadovoljan onime što se događa u Vijeću - vodi politika "Alijanse za treću Hrvatsku" rekao je da joj je dizajn možda pravio negdje na Dedinju, u Beogradu.

Ispravci

Ispravljajući Kovačevića, mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)** je najprije rekao da na dnevnom redu nije rad Vijeća Hrvatske televizije nego rad Upravnog vijeća i poslovanje Hrvatske televizije, a zatim naglasio kako je mnogo onih koji razumiju inozemni humor i uživaju u njemu.

I **Željko Malević (SDP)** je imao ispravak za Kovačevića. Spomenute djevojčice su tek HIV pozitivne, rekao je, apelirajući na zastupnike da napokon ostave na miru to dvoje djece čija se ljudska prava uzastopno krše preko svih medija u Hrvatskoj, pa ne bi bilo dobro da tome doprinos daju i zastupnici.

Nije istina da je Televizija na Poljudu tražila djecu. Svi sa slovom U na majici ili na čelu punoljetni su - rekao je dr. **Furio Radin**, uz još jedan ispravak - građani i pripadnici nacionalnih manjina također vole svoju zemlju.

Mr.sc. **Pavle Kalinić** upozorio je Kovačevića da ubuduće barata točnim brojkama - trebao bi znati, s obzirom na to da je toliko upoznat s Domovinskim ratom - koliko je ljudi poklano ili streljano na Ovcari.

Samo kašnjenje i privremeno stanje

Jadranka Kosor u ime **Kluba zastupnika HDZ-a** uputila je najprije pohvalu Vijeću - što je poštovalo (riječak slučaj u praksi) zaključak Hrvatskog sabora, a zatim su uslijedile kritike.

Sve oko HRT-a obilježeno je kašnjenjima i privremenim stanjem - od donošenja zakona do konstituiranja Upravnog vijeća (kada su zahtijevani jasni kriteriji). Pogotovo kolega Lončar je imao neugodnu situaciju, rekla je zastupnica, upozorivši kako je sve to utjecalo na nepoštovanje Zakona o HRT-u.

Upravno vijeće se, na neki način, ljuti na konstataciju da HRT od 1. srpnja djeluje protuzakonito, ali nema druge moguće kvalifikacije - rekla je.

Razdvajanjem HRT-a Hrvatski će radio biti doveden u iznimno nepovoljan položaj.

Klub zastupnika HDZ-a smatra da će razdvajanjem HRT-a Hrvatski radio biti doveden u iznimno nepovoljan položaj. Kao nacionalna radiopostaja ima, naime, obveze koje komercijalne televizije nemaju pa u sadašnjim uvjetima ima veoma male šanse za opstanak. S tim u svezi njihova je predstavnica upitala - hoće li i Radio imati uz ravnatelja i glavnog urednika i svoje upravno vijeće.

Ona je, nadalje: ukazala na "kako-foniju" inicijativa kad je riječ o donošenju novog zakona koji je u pripremi (ministar Vujić je, čak, najavio sveobuhvatni zakon o medijima, koji bi obuhvatio i HRT); izjavila da je Mikuljan, urednik Dokumentarnog programa (jednog od najisticanijih i najhvaljenijih programa), smijenjen bez dovoljno uvjerljivih argumenata; rekla da HDZ inzistira na praćenju, kao i za bivše vlasti, zastupljenosti političkih stranaka u informativnom i drugim programima HRT-a, to ne samo u predizbornoj kampanji (to je jedna od neispunjenih obveza prema integracijskim procesima.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo komentar HRT-ova programa - bio je opterećen izvješćima sa suđenja (pogotovo hrvatskim braniteljima), upozorenje da je HRT još uvijek muška ustanova (žene - 38 posto zaposlenih) i ocjenu o neprihvatljivosti pritisaka iz vlasti na HRT (primjer neizravnog je ocjena iz Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav kako bi Vlada mogla smanjiti televizijsku pretplatu kao doprinos socijalno ugroženim slojevima, o kojima se mnogo izvještava).

Nenad Stazić (SDP) je proizvoljnom i netočnom nazvao tvrdnju zastupnice kako razdvajanje HRT-a ne bi bilo povoljno za Hrvatski radio. Kao samostalna ustanova on je poslovao od osnutka, dok ga Vrdoljak nije ujedinio s Hrvatskom televizijom, kada je počelo tehnološko nazadovanje Hrvatskog radija.

Jadranka Kosor je uzvratila da je Stazić povrijedio Poslovnik - nije ispravio njezin navod već mišljenje, na što ju je Baltazar Jalšovec zamolio da mu, kao predsjedavajućem, dopusti da ocijeni je li ispravljen navod ili ne.

HTV se transformira u javnu televiziju, ali civilno društvo je ipak nejak

U ime **Kluba zastupnika HSLLS-a**, dr.sc. **Ivan Čehok** uvodno je podsjetio kako je osnovna zamjerka u 12 godina hrvatske samostalnosti, bez obzira na to tko je bio u uporbi, bila upućena Hrvatskoj televiziji s upozorenjem da je najveći kamen

Zašto se izmjene i dopune ovog zakona pripremaju u potpunoj konspiraciji - bez znanja parlamenta?

spoticanja demokratskoj tranziciji. Doneseni zakon zrcali, rekao je, sve što se događa u Hrvatskoj i prepušta nadzor civilnom društvu, nevladinim organizacijama, stručnim organizacijama i interesnim skupinama. Hrvatsko civilno društvo je, međutim, nejak, boluje od dječjih bolesti demokratske tranzicije, udruge i interesne skupine su međusobno posvađane, ispod stola pokušavaju progurati političke ideje - iza njih stoje i jaki gospodarski lobiji, moćne političke organizacije pa i svjetonazorski blokovi. Ipak, taj zakon upravo javnosti prepušta da donese

ključni sud kad je riječ o programu i njegovu nadzoru pa i poslovanju Hrvatske televizije.

Podsjetivši da ovaj zakon nije predložila Vlada već povjerenstvo, da je to prepušteno Odboru za Ustav, Poslovnik i politički sustav te da je parlament praktički bio i predlagatelj zakona, predstavnik HSLS-a je izrazio ogorčenje što se izmjene i dopune ovog zakona pripremaju, kako reče, u potpunoj konspiraciji - bez znanja parlamenta, uz upit - zašto Ministarstvo kulture i javnim pritiskom (novinski intervju i nastupi ministra kulture) stvara ozračje da su nužne dopune te uz ocjenu da se tome treba suprotstaviti.

Ustvrdivši da se HTV ipak, doduše "šepavo" ipak transformira u javnu televiziju, Čehok je upozorio da bi od zastupnika trebalo zatražiti prethodno mišljenje u izmjenama Zakona. On je zatim: rekao da su ipak otklonjene neke bitne zamjerke na račun Hrvatske televizije, da je ona financijski stabilizirana, da se mogu ozdraviti mnogi pokazatelji u gospodarskom poslovanju; ukazao kako, unatoč medijskim špekulacijama o padu gledanosti, marketing zarađuje više (20 posto samo ove godine); ocijenio da bi, ipak, sa stajališta preobrazbe u javnu televiziju trebalo razmisliti da se što manje troši na reklamni prostor; priznao da je situacija bolja kad je riječ o zaposlenosti (bilo ih je previše, status honorarnih suradnika bio je, nerijetko, nerasvijetljen i sl.).

HRT nije razdvojen na dvije ustanove, ali se ne bi smjelo govoriti o njegovu nepoštovanju zakona, a da se ne prizna i da parlament ne provodi svoje zaključke (primjerice onaj, s kraja 2000. o donošenju novog zakona o sudovima). Ne napominje to, rekao je, radi smanjivanja tereta odgovornosti već radi upozorenja kako nije lako podijeliti HRT. Pritom valja uzeti u obzir činjenicu da "prije Vrdoljaka" nije bilo toliko komercijalnih radijskih postaja i Hrvatski radio (s 1000 zaposlenih) zacijelo bi teško izdržao tržišnu utakmicu s mnoštvom malih lokalnih pa i državnih radiopostaja.

S obzirom na ova otvorena pitanja možemo pozdraviti oba izvješća - rekao je predstavnik HSLS-a.

Iz dijela njegova izlaganja na temu programa izdvajamo sljedeće ocjene: Hrvatska televizija u programskom smislu samo zrcali hrvatsko društvo i kao što je ono bolesno, podijeljeno,

kao što je mnogim stvarima posvađano i nije se uspjelo politički, socijalno i gospodarski stabilizirati tako i HTV trpi od podijeljenosti i pretjerane politiziranosti; nova glavna urednica i urednička ekipa osigurali su bitne pomake i rade bolje no ekipe prije njih (daleko više je emisija iz kulture i znanosti), a više bi pažnje trebalo posvetiti zabavnom, humorističnom i dramskom programu.

Nije točno da Vlada ili ministar Vujić nešto rade u tajnosti oko priprema novog zakona - rekao je, ispravljajući Čehoka, **Nenad Stazić**. Javna rasprava traje, jedna je održana prošli petak u Novinarskom domu - bio je prisutan i ministar Vujić. Drugi ispravak - Hrvatski radio ima 806 zaposlenih (što i piše u Izvješću), a ne 1000.

Pravog razdvajanja HRT-a ne može biti bez temeljite analize učinka razdvajanja

Vesna Škare-Ožbolt izvijestila je zastupnike da Klub zastupnika DC-a nije zadovoljan stanjem na Hrvatskoj televiziji, što djelomično proizlazi i iz Zakona o HRT-u. Upozoravali su, podsjetila je, kako pravog razdvajanja Hrvatske televizije i Radija ne može biti bez temeljite analize učinaka razdvajanja. Klub je, kao što je i najavio, predložio novi zakon o HRT-u kojim bi se točno definirala uloga i Televizije i Radija, koji bi trebali biti financijski samostalni (uz temeljitu diobu pretplate). Naplata pretplate, transport i drugo, smatraju, trebaju biti u Zajedničkim službama (radi ekonomičnosti).

Televizija i Radio trebali bi biti financijski samostalni (uz temeljitu diobu pretplate), a naplata pretplate, transport i drugo u Zajedničkim službama (radi ekonomičnosti).

Zastupnica DC-a je izlaganje nastavila: upitom - je li doista pala gledanost HTV-a i je li izgubljen novac od marketinga i prijedlogom da izvješćima ubuduće bude priložena tabela gledanosti; upozorenjem da izvješće ne sadržava podatke o minutaži i ravnomjernoj zastupljenosti pojedinih tema (otud zahtjev za uvođenje sustava monitoringa za

praćenje zastupljenosti pojedinih tema); tvrdnjom da je unutar Vijeća HRT-a niknula politička opcija "Za treću Hrvatsku" (a sastavom su se željele isključiti političke opcije).

Zastupnica Škare-Ožbolt upozorila je, nadalje, da su jedan ili dva člana u konfliktu interesa (u Vijeću su koje donosi koncesije i u Vijeću HRT-a, što ne bi smjeli biti), te da pojedini članovi Vijeća HRT-a izravno utječu na sam program, posebno onaj Televizije. Nije li, upitala je promocija studenata Evangelističkog fakulteta u Osijeku bila tema Dnevnika zato što je dekan fakulteta član Vijeća, dok tema ne može biti, primjerice proslava 140. obljetnice pruge Zidani Most - Sisak.

Iz njena izlaganja još izdvajamo: upit zašto se ne popunjava mjesto 25. člana Vijeća, koji je dao ostavku, upit zašto je 50 posto programa reprizno te ocjenu kako Hrvatsku televiziju treba temeljito restrukturirati.

Nacionalnim manjinama program

Pitanjima je i **Furio Radin (nezavisni)** potkrijepio ocjene u ime Kluba zastupnika nacionalnih manjina i to najviše na temu (sadržaja) programa. Uvodno je naglasio da i Ustav i Ustavni zakon te Zakon o HRT-u, a ne samo Zakon o javnom priopćavanju (kako je navedeno u jednom od izvješća) precizno ukazuju na to da je potrebno povesti računa o sudjelovanju pripadnika nacionalnih manjina na HRT-u, kao i pokrivanju njihovih tema odnosno problematike.

Koji su pomaci napravljeni na pitanju provedbe članka 53. (prema kojoj regionalne postaje i TV studiji imaju zadaću promicanja programa na jezicima nacionalnih manjina), upitao je. Odgovor na pitanje Tibora Santa o informiranju nacionalnih manjina na njihovu jeziku i pismu je, napomenuo je Radin "odgovor dobrih namjera" (nema sredstava, ali će se pokušati), a drugi je malo precizniji, ali Klub upozorava kako su se kontakt emisije "Prizma" i "Nacionalni magazin" emitirale tjedno (a sad se govori o mjesečnom emitiranju) te pita odnosi li se napomena o emisijama za pojedine nacionalne manjine samo na Radio ili i na Televiziju.

Sljedeći su upiti iz Kluba nacionalnih manjina - dokle se stiglo u predviđenom osuvremenjivanju emisija na mađarskom jeziku (Radio-

postaja Osijek); postoji li namjera ustanovljavanja redakcije za program na talijanskom jeziku u Radiopostaji Pula; kada će startati program (redakcija) za ljudska prava.

Predstavnici manjina oduvijek su isključivanje političara iz Vijeća HRT-a smatrali demagogijom.

U nastavku izlaganja predstavnika nacionalnih manjina je: rekao da je za pokrivanje problema nacionalnih manjina potreban jedan program, a ne samo jedna emisija s nešto priloga po ostalim programima; ustvrdio kako to što je nacionalnih manjina tri puta manje razlog da se više radi na tome, a ne manje; izjavio da privatni programi nikad ne mogu, kao javna televizija, doseći potrebnu razinu zadovoljavanja potreba građana, upozorio da bi predstavnici nacionalnih manjina bili zadovoljniji kad bi treći program bio posvećen regionalnim problemima; izjavio kako su predstavnici manjina oduvijek demagogijom smatrali isključivanje političara iz Vijeća HRT-a; prigovorio što su se prijenos pet misa i koncert za Vukovarsku bolnicu našli na kraju popisa emisija Radiopostaje Osijek, uz upozorenje kako je i u takvom rangiranju bitno voditi računa o bitnome.

Furio Radin još se pridružio zahtjevima za monitoring i upitao kako će Televizija izaći nakraj s novim zakonom u pripremi, kojim će se više-manje ujednačiti doprinosi honoraraca s doprinosima zaposlenih.

Bilo bi bolje da je drugačija struktura prihoda

Luka Roić je, u ime **Kluba zastupnika HSS-a**, najprije pohvalio praksu da se ovakvim izvješćima potanko odgovara na sva pitanja iz prethodne saborske rasprave. Rekao je zatim da je Televizija skup sustav te da pozdravlja trud Uprave na stabiliziranju i konsolidiranju financijske situacije na HRT-u. Po njihovoj ocjeni bilo bi bolje da je drugačija struktura prihoda - da ih je više od vlastite proizvodnje, a manje od članarine i marketinga.

HSS je, podsjetio, i prethodno izrazio nezadovoljstvo zbog kašnjenja privatizacije 3. programa, prvenstveno iz tržišnih razloga, jer samo

prava konkurencija može poboljšati kvalitetu programa i poslovanja. Zainteresiran za preobrazbu HRT-a u javnu televiziju, Klub ocjenjuje ipak da su napravljeni vidljivi pomaci u odnosu na Televiziju vezanu uz državu. Prema depolitizaciji krenulo se imenovanjem članova Upravnog vijeća iz redova javnih djelatnika. Htjelo se izbjeći politiziranje i izravan utjecaj politike, ali danas, pak, Vijeće HRT-a samo sebi daje ingerencije koje mu ne pripadaju ni po kojoj osnovi. Njegovi se članovi počesto promoviraju zastupajući ponekad i neke monopolne grupe i daje im se priličan

Bilo bi bolje da je drugačija struktura prihoda - da ih je više od vlastite proizvodnje, a manje od članarine i marketinga.

medijski prostor, i čak se najavljuje i osnivanje nekih stranaka - rekao je Luka Roić, dometnuvši kako su takvi članovi Vijeća shvatili kao osobni prostor za promociju, što zakonodavcu zasigurno nije bio cilj. Nedoličnim je zastupnik nazvao govor koji se počesto čuje u raspravama u Vijeću kojim se pojedinci obruše na bilo koju kritiku sa strane. Zabrinjavajuća je, dometnuo je i pojava zlorabe medija i centralnog dnevnika za napade na pojedine dužnosnike koji su se usudili ukoriti ih, s tim da napadnuti nema mogućnost da u istom terminu iznese svoje stajalište.

Predstavnik HSS-a je, nadalje: izjavio da nisu jasno definirani odnosi, u ovlastima, između Vijeća, Uprave i ravnatelja; da je prije razdvajanja HRT-a potrebno izraditi više simulacija rješenja; izrazio bojazan da bi prepuštanje Hrvatskog radija samome sebi ovaj došao u velike probleme i ne bi uspio obavljati svoje funkcije, naročito u kulturi, znanosti i obrazovanju; ocijenio da HRT ima previše zaposlenih.

HSS želi profesionalnu Hrvatsku televiziju koja će znati uspostaviti kriterije za što bolju kvalitetu i nepristranost, da bude lišena bilo kojeg političkog utjecaja, koja će poticati pluralizam svih ideja - političkih, religijskih i drugih nazora. Ona mora biti u funkciji javnosti, s programom od općeg i nacionalnog interesa, s naročitim uvažavanjem načela pluralizma stajališta i izvora informacija kako o političkim tako i

temeljnim ljudskim potrebama. Ona mora predstavljati kulturni identitet nacije i voditi računa o hrvatskom jeziku, koji je sada sve prije nego standardni (puno je šatre) te, isto tako, o jezicima nacionalnih manjina.

HSS je, zaključio je zastupnik, naročito zainteresiran za to da Hrvatska radio-televizija bude profesionalna i financijski konsolidirana, da služi narodu i javnosti, a ne vlasti.

Dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** ustvrdio je da se Vijeće HRT-a isključivo bavi politikom i to na vrlo grub način. Primjerice, doktor Goldstein je na sav glas napao dokumentarni program i emisiju o hrvatskom selu Španovica koje su četnici srasnili sa zemljom. Zaprijetio je, čak, svojim izlaskom iz Vijeća, tako da su ga kasnije ministar Vujić i glavna urednica molili da ostane (zato je visoku cijenu morao platiti urednik tog programa, Miroslav Mikuljan). Jednom riječju, provodi se politika alijanse za treću Hrvatsku, zaključio je Kovačević.

To što u Vijeću HRT-a više ne sjede zastupnici nije nikakav dokaz da je Hrvatska televizija depolitizirana, niti da je više javna nego prije.

Ispravljajući netočan navod zastupnika Roića, **Drago Krpina (HDZ)** je konstatirao da to što u Vijeću HRT-a više ne sjede zastupnici nije nikakav dokaz da je Hrvatska televizija depolitizirana, niti da je više javna nego prije. Osim toga, HSS je jedina stranka koja u tom Vijeću ima svog predstavnika - visokog stranačkog dužnosnika Darka Grivičića.

Po mišljenju Kluba zastupnika SDP-a, što ga je prenio njihov glasnogovornik **Nenad Stazić**, Izvješće o radu Upravnog vijeća HRT-a je sadržajno i pregledno. Posebno cijene to, što se Upravno vijeće potrudilo očitovati na sve primjedbe iznesene u ovom visokom Domu prilikom posljednje rasprave o njegovu radu.

Dogovorno podijeliti prava, imovinu i obveze

Iz podataka navedenih u Izvješću o poslovanju HRT-a može se zaključiti da je ta medijska kuća, od kroničnog gubitaka pretvorena u ustanovu koja stvara dobit. Doduše, to nije zasluga samo poslovnog vodstva kuće, već su

tome obilato pripomogli Vlada RH i Sabor ukidanjem PDV-a na TV pretplatu, te posljednjim izmjenama zakona zahvaljujući kojima je visina pretplate određena automatizmom.

Nema sumnje, kaže zastupnik, da bi bilo bolje da vlastiti prihodi HRT-a sudjeluju u većem opsegu u ostvarenoj dobiti, a ne da se ona bazira samo na pretplati i marketingu. U svakom slučaju, prilikom predstojećih izmjena postojećeg zakona, na koji ima puno primjedbi, treba bolje regulirati odnos između poslovnog i programskog dijela kuće (oni moraju djelovati sukladno).

Prilikom predstojećih zakonskih izmjena bolje regulirati odnos između poslovnoga i programskog dijela kuće.

U nastavku je izrazio nadu da će se kod razdvajanja HTV-a i Hrvatskog radija postići dogovor oko podjele prava, imovine i obveza, kao i prilikom izdvajanja Odašiljača i veza. Ne bi bilo dobro, primjerice, da se omjer u kojem će se dijeliti sredstva od TV pristojbe određuje arbitražom izvana. Podsjetio je i na to da je Televizija, zapravo, nastala iz Radija koji je stariji (osnovana je njegovim kadrovima, pa i dijelom njegove tadašnje imovine i novca). Kasnije je došlo do njihova, gotovo nasilnog, ujedinjavanja i to ne radi ekonomičnijeg poslovanja nego da bi se lakše kontroliralo te dvije ustanove. Među ostalim, prodana je zgrada u Jurišićevoj ulici, koja je bila vlasništvo Hrvatskog radija (za 20 mln. DEM) a da se još uvijek ne zna u što je sve utrošen taj novac, negoduje zastupnik. Sumnja da je najveći dio te svote usmjeren za potrebe i razvoj HT-a a znatno manji za razvoj Hrvatskog radija. Stoga će, po mišljenju njegovih stranačkih kolega, razdvajanje Hrvatskog radija i Hrvatske televizije biti na dobrobit Radija. Naime, to će mu omogućiti stabilno financiranje i vođenje samostalne poslovne politike, a time i kvalitetniji i ubrzaniji razvoj nego do sada.

Po riječima zastupnika nisu točne tvrdnje da se zakonske izmjene pripremaju u tajnosti, budući da je upravo u tijeku javna rasprava. Ministarstvo kulture, koje je zaduženo za pripremu tog projekta, obratilo se programskom i poslovnom vodstvu kuće u potrazi za sugestijama, kako bi se pronašlo rješenje

koje će biti u interesu obje buduće ustanove. U svakom slučaju, bilo bi ekonomičnije da imaju i neke zajedničke službe (koje bi, primjerice, brinule o osiguranju i održavanju zgrade, obavljale računovodstvene poslove i sl.). Postigne li se takav dogovor, vjerojatno će i zakonodavac prihvatiti tu soluciju, pod uvjetom da je to u njihovu obostranom interesu.

Najobjektivniji kriterij - gledanost

Osvrnuvši se na Izvješće programskog Vijeća, Stazić je konstatirao da je nemoguće napraviti program koji bi se svima svidio. Najobjektivniji je kriterij gledanost i stoga bi nakon nekog razdoblja (npr. za tri mjeseca) od Vijeća trebalo zatražiti izvješće o tome.

Prilikom donošenja Zakona o HRT-u zakonodavac je, kaže, imao dobru namjeru da HRT otme kontroli politike i prepusti kontroli civilnih institucija. Međutim, unatoč tome nismo dobili ono što smo željeli, jer te institucije u nas još nisu razvijene a najčešće su pod kontrolom lobističkih grupa, pa i pojedinih svjetonazora. Posljedice - HRT je izmaknuo kontroli službene politike, ali sada je možda više pod kontrolom one politike koja nikada nije dobila potvrdu ni na kakvim izborima. Zbog toga bismo kod donošenja novog zakona trebali biti oprezniji i mudriji nego što smo to bili kod posljednjih izmjena postojećeg, napominje zastupnik. Na kraju je najavio da će Klub zastupnika SDP-a sugerirati da se predložena izvješća prihvate.

HRT je izmaknuo kontroli službene politike, ali sada je možda više pod kontrolom one politike koja nikada nije dobila potvrdu ni na kakvim izborima.

Ispravljajući navode prethodnika Ante Beljo (HDZ) je primijetio da, kad se govorilo o tome da televizija dobro posluje, nisu spomenuta kapitalna ulaganja. Podsjetio je na činjenicu da je prije 2000. godine sagrađena nova zgrada na Prisavlju te da je veći dio novaca potrošen za tu namjenu. Po njegovim riječima sredstva od prodane zgrade u Jurišićevoj otišla su u zajedničku kasu Radija i Televizije.

Nije istina, kaže, da je TV program prije bio u službi jednostranačkog sustava. To najbolje opovrgava činjenica da je u Vijeću HRT-a sjedilo 10 zastupnika, proporcionalno stranačkoj zastupljenosti u Saboru.

Sadašnje stanje - posljedica normativnog optimizma

Po riječima mr.sc. Ive Škrabala, glasnogovornika Kluba zastupnika LIBRE, Izvješće o poslovanju HRT-a u prvih šest ovogodišnjih mjeseci upućuje na zaključak da je, očito, bilo lakše financijski konsolidirati tu medijsku kuću, nego u kratko vrijeme od nje stvoriti javni i politički neovisni medij. Po mišljenju zastupnika sadašnje stanje na HRT-u posljedica je našeg normativnog optimizma. Naime, nakon preduge

HRT je, očito, bilo lakše financijski konsolidirati, nego od njega u kratko vrijeme stvoriti javni i politički neovisni medij.

pripreme (od 11 mjeseci) donesen je zakon koji je trebao zadovoljiti i Vijeće Europe i hrvatsku javnost i zaposlenike na HRT-u. Međutim, njegova dvogodišnja primjena pokazala je da ti ciljevi nisu u potpunosti realizirani. Po ocjeni zastupnika LIBRE jedna od slabosti tog propisa je to što na HRT-u postoje dva vijeća, a članove programskog Vijeća ne imenuje Sabor, nego se biraju izravno s liste civilnih udruga i institucija. To znači da oni ne odgovaraju ni Saboru ni javnosti, a u Vijeću im se pruža mogućnost javnog afirmiranja svojih stavova koji su nerijetko politički. Jednom riječju, mi smo žrtve naivne zablude da će izostanak saborskih zastupnika, kao političara verificiranih na izborima, depolitizirati rad Televizije (upravo nazočnost i djelatnost saborskih zastupnika u Vijeću HRT-a unosila je određenu ravnotežu i smirivanje strasti).

U pojedinim slučajevima zakazala profesionalna odgovornost

Iako novinari i urednici više nisu pod pritiskom vlasti, u pojedinim slučajevima zakazala je njihova profesionalna odgovornost, tvrdi dalje

zastupnik (događa se da neki od njih unose u svoje emisije politikantske elemente). Takvi postupci kvare ukupnu sliku tog medija u javnosti, tako da prevladava mišljenje da Televizija, naročito u informativnom programu, još uvijek nije dosegla razinu javnog, politički neovisnog i uravnoteženog medija. Vijeće HRT-a se doista ne bi smjelo ponašati kao nekakvo naduredništvo, kao što ni Sabor ne bi smio preuzimati ulogu nekog nadvijeća koje će nastojati ispravljati pojedinačne odluke u Vijeću ili u uredništvima, kaže Škrabalo.

U nastavku je napomenuo da se još prilikom donošenja postojećeg zakona zalagao za to da se ne određuje fiksni rok za podjelu HRT-a na Hrvatski radio i Hrvatsku televiziju. Pokazalo se da je bio u pravu, jer je taj rok već prekoračen (kasnilo se već u početnoj primjeni zakona). Stoga će kod noveliranja zakona trebati preispitati i odredbu koja predviđa razdvajanje tih jedinica. Naime, moderna tehnologija i logika ušteda nalažu da ta dva medija budu samostalna programski, i u upravljanju, ali da imaju niz zajedničkih službi. Uostalom, ministar kulture već najavljuje prijedlog novog zakona, a i neke stranke pripremaju svoje prijedloge, tako da će se zasigurno doći do boljih rješenja.

Prijeti opasnost od prevelike komercijalizacije

Budući da se 40 posto prihoda HRT-a ostvaruje od marketinga prijete opasnost od prevelike komercijalizacije javne televizije i javnog radija, upozorava dalje zastupnik. Zbog toga treći TV program treba svakako privatizirati (nema niti jedne javne televizije u Europi s tri permanentna programa na tri kanala) čime bismo dobili još jednu, prijeko potrebnu konkurenciju (već zahvaljujući konkurenciji s NOVA-om televizijom poboljšan je izbor serija i filmova na HTV-u te športskih prijenosa). Nažalost, još se ne osjeća dovoljno pozitivnog utjecaja od konkurencije u informativnom programu.

Radio je ovdje u prednosti, jer ima konkurenciju oko 120 drugih radiostanica (većinom lokalnih) zahvaljujući čemu na njegov program ima i najmanje primjedaba. Naime, prvi radijski program profilirao se kao vrlo dobar javni program okrenut

društvenim problemima, treći je program sačuvan kao kulturni program karakterističan za javni radio, dok je drugi kvalitetan zabavno-športski program koji može odolijevati konkurenciji sličnih privatnih radiostanica.

Moderna tehnologija i logika ušteda nalažu da HR i HTV budu samostalni programski, i u upravljanju, ali da imaju niz zajedničkih službi.

Po mišljenju zastupnika LIBRE predložena izvješća valja prihvatiti. Ministru kulture treba sugerirati da što prije izade s prijedlogom noveliranog zakona, koji će, očito, biti preduvjet za provedbu najavljene reorganizacije na HRT-u i možda pomoći da se cjelokupna medijska situacija napokon skine s dnevnog reda svih tih monitoringa Vijeća Europe i ostalih izvana koji nam se miješaju u život.

Na HTV-u ništa nova

"Na Hrvatskoj televiziji ništa nova", konstatirao je dr. **Zlatko Kramarić**, glasnogovornik Kluba zastupnika LS-a, uz napomenu da ta konstatacija vrijedi i za hrvatske političare. Oni se, navodno, zalažu za javnu, neovisnu, profesionalnu i depolitiziranu televiziju, a istodobno očekuju da program bude isključivo po njihovoj mjeri. Stoga nije lako biti novinar, odnosno urednik na HRT-u, ili voditi ovu medijsku kuću, jer nema te emisije koja neće doživjeti oprečnu valorizaciju - od pohvala do pokuda. A što je najzanimljivije, svatko od nas na drugačiji način procjenjuje što bi se to trebalo pojavljivati na televiziji a što ne, kaže zastupnik. Naime, pozicija bi vjerojatno htjela da se prikazuju samo gradilišta, otvaranje novih cesta i tunela, uspjesi naše vanjske politike, športaša, itd, dok bi opozicija željela da se vide samo loše strane - siromaštvo, nezaposlenost i dr. Međutim, u stvarnom životu ima i uspjeha i neuspjeha, što znači da ne treba graditi priču samo na jednoj premisi ili tezi, nego svaki put valja razmotriti i drugu stranu medalje.

Kad raspravljamo o Televiziji i ovakvim izvješćima, zapravo govorimo o sebi, ali to najčešće nismo spremni priznati, tvrdi zastupnik. Nedopustivo je, kaže, da naše ideološke, političke i stranačke razlike

transferiramo i na rad Televizije. To ne znači da je taj rad bez mana, ali moramo se zapitati kakve to zadatke postavljamo drugima, a da istodobno sami nismo u stanju i ne želimo slijediti te standarde (na isti način onda reagira i Televizija). Iskazavši razumijevanje za probleme s kojima se suočavaju zaposleni na HRT-u i usporedivši njihovu poziciju s onom političara (nemoguće je da se svima svide) Kramarić je uzgred spomenuo i da Liberalna stranka, od 3. siječnja 2002. godine, nije sudjelovala niti u jednoj relevantnoj političkoj emisiji. To je, kaže, također jedna poruka, no ocjenu o tome radi li se o stavu ili slučajnosti, prepušta javnosti.

U nastavku je izrazio uvjerenje da će se političari osloboditi potrebe da baš sve kontroliraju i podčine svojoj političkoj volji, kad su se već opredijelili za profesionalizaciju i depolitizaciju Televizije. Upozorio je i na činjenicu da je za daljnji razvoj te kuće itekako važna ova financijska konsolidacija. S tim u svezi podsjetio je na to da oni još uvijek imaju monopol nad pretplatom i nad marketinškim dijelom kolača, u čemu bi također trebalo pronaći ravnotežu, po uzoru na neke druge televizije. Na kraju je izjavio da će Klub zastupnika LS-a podržati predložena izvješća.

Vijeće HRT-a nekompetentno

Kad su na dnevnom redu mediji, rasprava je uvijek interesantna, nerijetko i žučna, jer oni formiraju javno mišljenje, konstatirao je **Ante Beljo (HDZ)**. To se, kaže, u prvom redu odnosi na televiziju. Podsjetio je i na činjenicu da su vlasnici većine naših novina stranci, što znači da smo preko tih tiskovina izloženi i tuđim ideologijama. Kako reče, posjeduje izvješća raznih stranih organizacija koje djeluju na području Hrvatske i koje nisu nimalo bezazlene i nepolitične (npr. HHO) a nastoje se nametnuti kao zaštitari ljudskih prava u Hrvatskoj, da bi progurale svoje interese.

Druga je stvar - kaže - kad je riječ o Hrvatskoj televiziji i Hrvatskom radiju, budući da njihov program plaćaju svi građani. To znači da bi Vijeće HRT-a i Uprava trebali biti daleko odgovorniji prema hrvatskoj javnosti i nastojati zastupati središnje tijekove u hrvatskom društvu. Nažalost, to se ne događa. Ilustracije radi spomenuo je da je odmah nakon siječnja 2000. ukinuta emisija o

braniteljima pod nazivom "Spomenar", ali su zato svakodnevno u informativnom programu izvješća o tzv. zločinima počinjenim u Domovinskom ratu od strane Hrvata (istodobno ima jako malo emisija o agresiji na Hrvatsku i zločinima počinjenim nad hrvatskim narodom u BiH).

Po riječima zastupnika svakim danom sve više dolazi do izražaja koliko je Vijeće HRT-a nekompetentno, što se pokazalo i nedavnim promjenama u dokumentarnom programu i smjenjivanjem urednika tog programa, gospodina Mikuljana. Upravo taj program je bio ključan u prezentiranju naše novije povijesti na Hrvatskoj televiziji (uvijek je bio hvaljen kao dobar program) naglašava Beljo. Gospodinu Mikuljanu su, kaže, inscenirane neke nepravilnosti u vezi s dokumentarnim emisijama pod nazivom "Tajne uspješnih", a o njegovoj smjeni glasovalo se pri kraju sjednice Vijeća, kad su mnogi članovi već otišli (rezultat je bio 10:7). Iz navedenih razloga smatra da zaključke s te sjednice treba proglasiti nevažećim.

Replicirajući mu, **Mladen Godek (LIBRA)** je napomenuo da se u Saboru ne bi smjelo raspravljati o slučaju Mikuljan, s obzirom na to da su se zastupnici opredijelili za depolitizaciju Televizije. Sabor nije i ne smije biti iznad Vijeća HRT-a, kao što ni ono ne smije biti iznad urednice, itd. naglašava zastupnik.

Svaka država i svaki narod imaju svoje strateške političke odrednice, pa tako i hrvatski, konstatirao je **Beljo**. Kad se govori o nepolitičnosti u Vijeću HRT-a, onda se pretpostavlja da određene političke stranačke strukture ne smiju biti jednostrano zastupljene. Međutim, ako su članovi tog tijela iz reda zastupnika bili birani proporcionalno zastupljenosti njihove stranke u Saboru, to je bio izraz demokratske volje naroda.

Pojasnio je da je htio na vrijeme upozoriti na slučaj Mikuljan jer će na idućoj sjednici to već biti kasno (uslijedit će dugotrajne sudske procedure). To nije način na koji bi trebala raditi Televizija koju plaćaju hrvatski porezni obveznici, zaključio je.

Otvoriti vrata profesionalizmu

Branislav Tušek (SDP) primijetio je da je ovo već druga ili treća rasprava o HRT-u posljednjih mjeseci, što je

dobro, jer će kvalitetna kritika pomoći i Upravnom vijeću i ravnatelju i svima koji to žele, da dobijemo visokoprofesionalnu televiziju, te da se otvori brzi proces ka javnoj televiziji. O tome bi, kaže, trebale raspravljati i razne građanske udruge koje su nerijetko marginalizirane.

Globalno programsko usmjeravanje i razvijanje javnosti rada na HRT-u najснаžnije je sredstvo protiv bilo kakvog monopola.

Najveću odgovornost Vijeća HRT-a, uprave i ravnatelja zastupnik vidi u globalnom programskom usmjeravanju i razvijanju javnosti rada na Hrvatskoj radioteleviziji. To je, kaže, najснаžnije sredstvo protiv bilo kakvog monopola, privilegija ili nekih drugih manipulacija. Naime, jačanje pozicije kritičke javnosti jačat će i našu televiziju. Dakako, to pretpostavlja i njeno snažno sudjelovanje u cjelovitom sustavu kontrole i nadzora javne vlasti u Hrvatskoj.

Daljnji je zadatak - kaže - razvijanje Hrvatske televizije kao javne televizije koja će biti spremna na otvoreno sučeljavanje sa svim argumentima i činjenicama, pa i svih političkih pozicija u hrvatskom društvu.

Trebalo bi poraditi i na bržoj transformaciji Hrvatske televizije u visokoprofesionalnu instituciju te na njenom jačanju kao javnog, ali i odgovornog medija. Osnovna pretpostavka za realizaciju navedenih ciljeva je otvaranje vrata profesionalizmu, odnosno stručnosti i znanju, kaže zastupnik. Smatra da bi u sljedećem izvješću o provedbi programskih zadaća HRT-a trebalo dati suptilniju ocjenu i analizu emitiranog programa, ali i profesionalnih kvaliteta zaposlenih na Hrvatskoj televiziji.

U prvoj verziji nije bilo predviđeno razdvajanje HTV-a i HR-a

Dorica Nikolić (HSLs) je na početku svog izlaganja konstatirala da u sabornici nema predstavnika nadležnog Ministarstva. Podsjetila je na to da se od prve rasprave o Prijedlogu zakona o HRT-u u lipnju 2000., do veljače 2001. kad se pred zastupnicima našao Konačni prijedlog tog zakona, u Saboru izredalo više

predstavnik predlagatelja. Najprije se u toj funkciji pojavio ministar kulture gospodin Vujić, dok je Konačni prijedlog zakona zastupnicima obrazlagala potpredsjednica Vlade Željka Antunović. Još tada je, kaže, bilo rečeno da je taj zakonski prijedlog loš i da ga treba doraditi. Zastupnica se ne slaže s tvrdnjom kolege Stazića da se na zakonskom tekstu radilo studiozno, budući da u njegovoj prvoj verziji zakonskog teksta uopće nije bilo predviđeno razdvajanje Radija i Televizije već samo izdvajanje Odašiljača i veza). Osobno je, kaže, bila protiv toga, pogotovo tako ad hoc (te predlagala da se analizira praksa drugih zemalja. Zastupnici HSLs-a su upozoravali na to da najprije treba napraviti diobenu bilancu između Odašiljača i veza i Hrvatske radiotelevizije, a i drugi klubovi zastupnika zalagali su se za

U prvoj verziji zakonskog teksta uopće nije bilo predviđeno razdvajanje HR-a i HTV-a, već samo izdvajanje Odašiljača i veza.

produženje roka u kojem bi trebalo obaviti razdiobu. Po mišljenju zastupnice postojeći Zakon nije kvalitetan jer je, kao i mnogi drugi, donesen na brzinu. Poznata je stvar, kaže, da se zakoni koji se stvaraju u Hrvatskom saboru nerijetko krše, pa nije čudo ni da je prekršen i Zakon o HRT-u (ali to u Izvješću o radu Vijeća HRT-a nije registrirano). Naime, jedan član koji je već bio izabran u Vijeće za radio i televiziju, postao je i članom Vijeća HRT-a, što po Zakonu o telekomunikacijama ne bi smio. Prema tome, možemo tražiti od HRT-a još dopunskih izvješća, ali krivnja je na nama, konstatira zastupnica. Nije logično ni to da zastupnici, pa ni saborski odbori, nisu upoznati s prijedlogom noveliranog zakona o HRT-u, što ga je najavio ministar Vujić.

U nastavku je spočitnula zastupniku Staziću, koji je bio jedan od urednika na radiju u vrijeme dok je na čelu HRT-a bio Antun Vrdoljak, da snosi dio odgovornosti za događanja u tom razdoblju. Na kraju je izrazila dvojbu ima li aktualna vlast uopće legitimitet raspravljati i o prodaji trećeg programa (i to u izbornoj godini) te upitala u čemu se to ona razlikuje od prethodne vlasti. Nije

točno da gospođa Željka Antunović, kao potpredsjednica Vlade, nije bila kompetentna da obrazlaže i brani pred zastupnicima Zakon o HRT-u (to pravo proizlazi iz članka 112. Ustava), konstatirao je **Marin Jurjević (SDP)**. Reagirao je i na tvrdnju zastupnice Nikolić da se ništa ne zna o novom zakonu o HRT-u. Naime, u tijeku je javna rasprava o tom propisu, a saborski odbori će ga razmotriti kao radna tijela Parlamenta (u okviru uobičajene saborske procedure).

Zakon ne rješava sve probleme

Mirjana Didović (SDP) zamjerila je zastupnici Nikolić da cjelokupan problem Hrvatske televizije svodi na sadržaj Zakona o HRT-u. Naime, zakon je samo pravni okvir, ali u njemu nisu sadržani svi drugi problemi s kojima se ta kuća suočava (npr. pitanje organizacije ili profesionalnosti novinara).

Opovrgnula je i njenu tvrdnju da je Zakon o HRT-u u Saboru donesen na brzinu. Naime, i danas je rečeno da je javna rasprava trajala više od 6 mjeseci, te da je većina zastupnika podržala taj Zakon. Dobro je da smo ga donijeli, ali on ne rješava sve probleme, zaključila je.

U svom ponovnom javljanju **Dorica Nikolić** je pojasnila svoju izjavu da zakon neće stvoriti javnu televiziju te da se kasni s njegovom primjenom (u tom dijelu je prekršen). Kako reče, nije tvrdila da je taj propis donesen brzo, nego da je u njegov konačni tekst "doletio" prijedlog za razdvajanje HR-a i HT-a. Obrazložila je, također, svoju tvrdnju da se ne zna tko je bio predlagatelj tog propisa, s obzirom na to da ga je branilo više predstavnika. **Nenad Stazić** joj je spočitnuo da nema pojma o odnosima koji su vladali na HRT-u dok je njime upravljao Antun Vrdoljak. To je, kaže, zaključio na osnovi njene tvrdnje da je on, kao urednik, mogao utjecati na bilo kakvu poslovnu odluku generalnog direktora. **Dorica Nikolić** mu je odgovorila da je, kao zaposlenik na HRT-u, imao više uvida u to što se tamo događa. Osim toga, kao stranački zastupnik mogao je pravovremeno upozoriti na to, umjesto što neke stvari konstatira post festum.

Vlast se ne odriče medija

Ivo Lončar (nezavisni) primijetio je da se cijelo jutro raspravlja o

instituciji koja od 1. srpnja ove godine radi protuzakonito, i to mahom o programu što ga emitira, a ne o ponuđenim izvješćima. Nema sumnje, kaže, da je postojeći Zakon o HRT-u nakaradan, tako da se čak i oni koji su ga ranije grčevito branili zalažu za njegovu izmjenu. To, dakako, odgovara aktualnoj vlasti koja doista ne kontrolira u potpunosti program HRT-a. Stoga se nada da će uz pomoć noveliranih zakonskih rješenja dovesti ljude koji će joj biti od pomoći u predizborno vrijeme.

Donošenje ovog zakona, koji je na HRT-u uveo četverovlašće (uz potpuno nekompetentno Upravno i Vijeće HRT-a postoje direktori i glavna urednica) najbolji je dokaz da se vlast ne odriče medija, kaže zastupnik. Naime, od samog osnivanja Hrvatskog radija i Hrvatske televizije vlast je stalno držala šapu nad njima. Sada je ta kontrola malo popustila, ali i preko Vijeća HRT-a pokušava se utjecati na uređivačku politiku. Po riječima zastupnika nigdje u Europi ne postoji medij u kojem nema nikakve veze između uređivačke politike i tzv. menadžmenta. Smatra, inače, da HR i HTV ne treba razdvajati (radio ne može sam egzistirati), nego da to treba biti jedna kuća, ali svaka jedinica mora imati poseban račun.

U nastavku je postavio brojna pitanja na koja nije pronašao odgovore u predloženim izvješćima. U prvom redu zanima ga je li netko na HRT-u dosad procesuiran zbog kriminala te tko će i kako će se kontrolirati uvoz opreme, napose za uređaje novih studija i digitalizaciju HRT-a. Interesira ga, nadalje, je li bilo "kriminala" u nabavi opreme, napose u dopisništvima i RTV centrima, tko je davao naloge za nabavku te opreme i je li sva kupljena oprema bila nova. Želio bi znati, također, kako se koristi arhiva HRT-a, odnosno kako pojedini autori koji rade u vlastitoj produkciji dolaze do te arhive i plaćaju li za to, te ima li HTV-ovih materijala na konkurentskim komercijalnim televizijama. Interesira ga i koliko je novih ljudi zaposleno na HRT-u u posljednje dvije i pol godine i koliko ih je u međuvremenu otišlo u mirovinu (napose s Hrvatske televizije).

Njegova je daljnja zamjerka da se u Izvješću ništa ne govori o tome koliko se troši na domaću a koliko na inozemnu produkciju te u kojem postotku strane emisije sudjeluju u programu. Kad se raspravlja o HRT-u valja procijeniti funkcionira li ta kuća

doista kao javni servis svih svojih građana, kaže zastupnik. Budući da je HRT apsolutni monopolist na hrvatskom medijskom prostoru, postavlja se pitanje i kako veliki sustavi u Hrvatskoj plaćaju svoje promidžbene poruke i tko određuju u kojim emisijama će se one emitirati.

Voditi računa o svim nacionalnim manjinama

Potaknut navodima u izvješću da će od 1. siječnja iduće godine specijalizirane emisije obrađivati problematiku pojedinih nacionalnih manjina, **Borislav Graljuk (nezavisni)**, izrazio je uvjerenje da će se voditi računa o svim nacionalnim manjinama koje se spominju u Ustavu i Ustavnom zakonu kao autohtone nacionalne manjine (22) jer su sve one ravnopravne. Ne bi se smjelo dogoditi, kaže, ni da se taj projekt, zbog eventualnog nedostatka sredstava, odloži za neko naredno razdoblje (poput tzv. nacionalnog programa za Rome).

U nastavku je pohvalio emisije pod nazivom "Prizme", posvećene životu, radu i stvaralaštvu nacionalnih manjina, koje su, kao multietnički program u Hrvatskoj dobro primljene. Smatra, međutim, da bi trebalo naći prikladniji termin za njihovo emitiranje i ponovno uvesti repriziranje.

Ranije, dok je Hrvatski sabor imao svoje predstavnike u Vijeću HRT-a, među njima je bio i vjerodostojan predstavnik iz redova zastupnika manjina, podsjeća Graljuk. Sada je njihov predstavnik određen rješenjem Ministarstva kulture, iako je u Ministarstvu prosvjete jedna osoba zadužena za provedbu zakonskih odredbi koje se odnose na manjine. Predstavnik nacionalnih manjina u Vijeću HRT-a zadužen je da prati, štiti, legitimira i brine za afirmaciju svih nacionalnih manjina u Hrvatskoj kroz program HRT-a, naglašava zastupnik.

TV program i dalje pod utjecajem politike

Kad god je na dnevnom redu Hrvatskog sabora Izvješće Vijeća HRT-a rasprava se svodi na ocjenjivanje programa, i to prije svega Hrvatske televizije, primijetio je **Drago Krpina (HDZ)**. Pritom je najčešće sporno to postoji li, i u kojoj

mjeri, politički utjecaj na taj program. Po mišljenju zastupnika on je apsolutno postojao do 1990. I u vrijeme vlasti HDZ-a također je dolazio do izražaja određeni oblik političkog utjecaja, a postoji i danas, i to veći nego tada. O tome, među ostalim, svjedoči činjenica da se na

Nema nikakve dvojbe da je program Hrvatske televizije, pod pritiskom političkog utjecaja, postao anacionalniji.

televiziji, otkako kolega Lončar ne uređuje emisiju "Plodovi zemlje", više ne može čuti tako oštra, nemilosrdna, pa i bezobzirna kritika svega što ima veze s aktualnom vlašću, a tiče se poljoprivrede. Nema nikakve dvojbe - tvrdi zastupnik - da je program Hrvatske televizije, pod pritiskom političkog utjecaja, postao anacionalniji. Naime, u emisijama se prezentira puno manje hrvatskih i nacionalnih vrijednosti. Primjerice, manje je zastupljen Domovinski rat i hrvatski branitelji, ali su zato gledatelji preplavljeni izvješćima iz sudnica, gdje se hrvatskim braniteljima sudi za zločine za koje su osumnjiceni prije nego li su izrečene presude. Osim toga, sadašnji program ne prepoznaje najbitnije probleme s kojima se suočava hrvatsko društvo (npr. negativna demografska kretanja, širenje pošasti droge, ubrzana rasprodaja nacionalnog bogatstva, itd.) i ne sudjeluje u njihovu rješavanju. Zastupnik je, kako reče, posebno razočaran neostvarenim obećanjima sadašnje glavne urednice Hrvatske televizije (smatra da je i hrvatska javnost time nezadovoljna). Naime, obećavala je da će emisije o temama važnim za cijelo društvo biti emitirane u gledanim terminima, zatim da će biti više emisija posvećenih vrijednostima obitelji, itd.

Krpina se ne slaže ni s tvrdnjom u Izvješću da je time što u Vijeću HRT-a više nema predstavnika političkih stranaka ni saborskih zastupnika, napravljen povijesni iskorak. U prilog tome napominje da mnoge europske zemlje u takvim tijelima imaju parlamentarne zastupnike, te da sada u Vijeću HRT-a također sjede predstavnici političkih stranaka, ali na prikriven način (primjerice, gospodin Grivičić je istaknuti funkcioner HSS-a, a gospođa Petlevski, koju je imenovao predsjednik Vlade, prikrivena je predstavnica SDP-a.) Jednom

riječju, o programu Hrvatske televizije ne odlučuje Vijeće HRT-a, nego sitne interesne skupine na Hrvatskoj televiziji, zajedno s onima koji na njih vrše političke, a ponekad i pritiske materijalne naravi, zaključio je.

Replicirao mu je **Miroslav Korenika (SDP)** opovrgnuvši njegovu tvrdnju da je politički utjecaj na rad HRT-a, posebno televizije, danas jači nego ranije. Primjera radi, spomenuo je da se njegovim stranački kolege već godinu dana bezuspješno zalažu za uvođenje specijalizirane emisije o sigurnosti u prometu. Unatoč tome što se radi o stranci koja je u vladajućoj koaliciji, ne uspijevaju se sastati ni s glavnom i odgovornom urednicom, a kamoli realizirati takvu emisiju.

Kao dokaz da je danas veći politički utjecaj na HRT-u nego za vrijeme HDZ-a uzeo sam ono što je rekao kolega Lončar, pojasnio je **Drago Krpina (HDZ)**.

Krajnje je netočna ocjena i tvrdnja da je sada politički utjecaj vladajuće strukture znatno veći nego što je to bio utjecaj HDZ-a, rekla je **Mirjana Didović (SDP)**. Dodala je kako se informativni program više ne kreira izvan Hrvatske televizije te je besramnim ocijenila navedenu izjavu gospodina Krpine, budući da je, kaže, živio u proteklih deset godina u Hrvatskoj i gledao tu istu televiziju.

Za poslovničku primjedbu javio se **Drago Krpina** rekavši kako ga predsjednik nije zaštitio od uvreda koje mu je uputila gđa Didović.

Predsjednik **Zlatko Tomčić** nije uvažio primjedbu zastupnika.

Netočni navod gospodina Krpine ispravila je i **Ljubica Lalić (HSS)**. Rekla je kako gospodin Grivičić nije dužnosnik HSS-a nego je potpredsjednik Hrvatskog seljačkog saveza i na takav način je ušao u Vijeće HRT-a.

Gospodin Grivičić je bio kandidiran ispred udruge poljoprivrednika i seljaka, točnije Hrvatskog seljačkog saveza i kao takav je ušao u vijeće, rekao je i **Josip Golubić (HSS)**.

Medijska sloboda je nazadovala

Ne mogu se oteti dojmu da slika naših društveno političkih zbivanja nije bila uvijek uvjetovana samo realnošću, nego su je stvarali ljudi koji su imali medijsku moć, oblikovali i nametali traženu sliku stvarnosti, pogleda i prosudbi, naglasila je **Marija Bajt (HDZ)**. Mišljenja je da smo

nažalost umjesto političke raznovrsnosti i državotvornog opredjeljenja u medijskom prostoru najvećim dijelom imali usklađivanje slike iz javnog prostora s dominantnim raspoloženjem aktualne vlasti. Dodala je kako u informativno-političkom programu imamo primjere otvorenog medijskog servisiranja aktualne vlasti u Republici Hrvatskoj. Smatra da je u proteklom razdoblju medijska sloboda nazadovala te da iz tog začaranog kruga Hrvatska može izaći samo ako ima slobodne i otvorene medije koji će izgrađivati društvene vrijednosti i služiti narodu pri

U proteklom razdoblju medijska sloboda je nazadovala te iz tog začaranog kruga Hrvatska može izaći samo ako ima slobodne i otvorene medije koji će izgrađivati društvene vrijednosti i služiti narodu pri ostvarenju suverenih ciljeva koje treba postići u krugu srednjoeuropskih naroda i država.

ostvarenju suverenih ciljeva koje treba postići u krugu srednjoeuropskih naroda i država. Drži dalje da bi Upravno vijeće HRT-a trebalo imati vizije onog što je za Republiku Hrvatsku dobro za sutra i prekosutra a ne samo što je najlakše prihvatljivo danas. Naglasila je da ni danas nije jasno u čijem interesu i s kojom svrhom je ukinut "Hrvatski spomenar" te kako je došlo do smjene urednika dokumentarnog programa Miroslava Mikuljana čiji je rad u zemlji i inozemstvu dobio brojne nagrade. Za Informativno-politički program je rekla da je tendenciozan, svrhovit i prilagodljiv te je iskazala želju za stvaranjem programa koji će mladima ponuditi novo ozračje nade, poticanja na rad, stvaralaštvo i dostojanstvo vlastitog naroda.

Jadranka Kosor (HDZ) je naglasila da televizija ima golem utjecaj na naše živote i zbog toga je iskazala zadovoljstvo zbog prijedloga monitoringa nad HRT-om od strane Hrvatskog sabora. Predložila je da se donese zaključak da se taj monitoring uspostavi odmah. Također se založila i za to da Vijeće HRT-a osnaži odluku

koja postoji nekoliko godina, a jasno kaže koje točke s rasprave u Hrvatskom saboru je Hrvatska televizija dužna prenositi.

Smatram da bi to bio vrlo kompliciran postupak zbog dinamike našeg rada, rekao je predsjednik Sabora **Zlatko Tomčić**. Iskazao je nadu u to da će navedeni prijedlog Hrvatska televizija razmotriti i pokušati se prilagoditi dobrom informiranju iz Sabora.

Logično knjigovodstveno i računovodstveno je iskazano poslovanje Hrvatske radiotelevizije i s tog aspekta nema primjedbi, istaknuo je **Josip Leko (SDP)** dodavši kako je ono jedino iz godine u godinu slično kao jaje jajetu. Smatra da ravnatelj HRT-a mora pred Saborom podnijeti Izvješće o efikasnosti korištenja 700 milijuna kuna takse hrvatskih građana i 400 milijuna kuna koje dobije HRT od prodaje komercijalnog prostora. Napomenuo je kako je jedan od zahtjeva Kluba zastupnika SDP-a bio da tržišna logika mora postati prioritet Hrvatske televizije. Budući da je to, kaže, proturječno sa stajalištima u javnoj televiziji, onda je hitno privatizirati treći program i vrlo precizno odrediti ulogu HRT-a kao javne ustanove u hrvatskom društvu.

Kvalitetnije bi trebalo osmisliti zabavni i humoristični program

Dr.sc. **Ivan Čehok (HSLs)** je bio mišljenja da bi smanjenje članova Vijeća HRT-a, o čemu se špekulira, dovelo do suspenzije civilnog društva jer će se opet arbitrarno odlučivati koje ustanove će imati pravo imenovati svoje predstavnike u to vijeće. Što se tiče programa, smatra da nova ekipa s glavnom urednicom na čelu za sada dobro obavlja svoj posao. Drži jedino da bi daleko bolje i kvalitetnije trebalo osmisliti zabavni i humoristični program, jer, kaže, mi se znamo smijati i na kraju krajeva često izazivamo smijeh i u Hrvatskom saboru. Zaključio je da svakako treba podržati ravnatelja i novo programsko vodstvo televizije i nadati se da neće nastupiti promjene nekim zakonima koje bi s HRT-a suspenzirale civilno društvo.

Netočna je tvrdnja gospodina Čehoka da se u tajnosti priprema neki novi zakon vezan uz HRT, rekao je **Josip Leko**.

Ispravak istog navoda imao je i mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)**. Pojasnio

je da nema nikakve tajnosti oko promjena Zakona o Hrvatskoj televiziji rekavši kako se nikakav zakon ne može donijeti bez da dođe na saborske klupe.

Za riječ se potom javio **Vlatko Silobričić**, predsjednik Vijeća HRT-a. Naglasio je da će sve primjedbe vezane uz program biti proslijeđene glavnoj urednici, budući da on o tome ne odlučuje. Što se tiče posebne stranke u Vijeću napomenuo je da je nema, a u svezi sa smjenom gospodina Mikuljana, pojasnio je kako mu nije poznato da su se članovi Vijeća dogovarali o tome. Osvrnuo se i na primjedbe glede manjina te rekao da je predstavnik nacionalnih manjina gospodin Goldstein kojemu se treba obratiti. Dodao je i kako je bilo riječi oko ostavke 25-tog člana Vijeća, obrazloživši da članovi podnose ostavku svojoj udruzi koja onda bira drugog predstavnika, dok proceduru utvrđuje ministar kulture. Najviše je zamjerki, kaže dalje, bilo oko nekompetentnosti Vijeća. Postavio je pitanje je li to Vijeće stručnjaka ili ono predstavlja ukupnu hrvatsku javnost? Objasnio je da se formirala posebna stručna ekipa koja će pomoći u donošenju stručnih zaključaka. Što se tiče profesionalnosti, smatra da će se rezultati nove urednice vidjeti tek ove jeseni. Odgovorio je i glede javnosti HRT-a rekavši da Vijeće poziva medije na sve sjednice, da sve zaključke i dokumente ima dostupne na WEB-u, da jedanput godišnje obavještava Sabor o svom radu i saziva tiskovnu konferenciju.

Ispravak netočnog navoda imao je **Ante Beljo (HDZ)**. Rekao je da zastupnici imaju pravo sumnjati u nepolitičnost Vijeća. Kao drugo je spomenuo smjenu gospodina Mikuljana rekavši kako predsjednik Vijeća nije dao da se diskusija razvije do kraja i da gospodin Mikuljan kaže svoje. Smatra da ta sjednica po načinu vođenja i donošenju zaključaka ima dosta neregularnosti.

Netočni navod ispravio je i dr.sc. **Furio Radin (nezavisni, zastupnik talijanske manjine)**. Istaknuo je da gospodin Goldstein nije predstavnik nacionalnih manjina u Vijeću HRT-a, nego samo pripadnik. Smatra da nije točno da se o radu HRT-a zastupnici trebaju očitovati putem predstavnika, nego se očituju na raspravi u Hrvatskom saboru.

U ime Hrvatske radiotelevizije potom je govorio predsjednik Upravnog vijeća **Miljenko Jelača**. Pojasnio

je kako je Upravno vijeće nadležno samo za poslove upravljanja i provedbu zakonitosti i ni na bilo koji način ne može odgovarati za program. Dodao je kako Upravno vijeće drži da Hrvatska televizija djeluje zakonito zbog toga što nema odredbi o tome što bi se dogodilo ukoliko bi se u određenom trenutku razdvojili radio i televizija. Što se tiče dopunskog izvješća smatra da je ono zadovoljilo ono što se od njega tražilo.

Ova godina je prekretna u modernizaciji HRT-a

Na kraju rasprave govorio je ravnatelj Hrvatske radiotelevizije **Mirko Galić**. Izrazio je zadovoljstvo i zahvalnost Hrvatskom saboru za pokazani interes oko kretanja stanja na Hrvatskoj radioteleviziji. Ono što se zbivalo na HRT-u u prvoj polovici ove godine nazvao je izrazito povoljnim, budući da ostvarena dobit prelazi 100 milijuna kuna što će svakako omogućiti ekonomsku samostalnost koja će štititi političku samostalnost. Ovu je godinu nazvao prekretnom u modernizaciji HRT-a

Valjalo bi nastaviti dosadašnji trend političkog osamostaljivanja HRT-a, nastaviti trend poslovne stabilnosti i modernizaciju cijelog sustava s neophodnim racionaliziranjem i restrukturiranjem te odnos radija i televizije urediti na načelu financijskog osamostaljivanja i pravnog identiteta svake od ustanova i njihovog povezivanja u zajedničku radnu funkciju uz definiranje nadležnosti i odgovornosti.

glede informatičke opreme i edukacije kadrova. Osvrnuo se i na odvajanje radija od televizije rekavši da bi taj postupak trebao biti okončan sa 1. 1. iduće godine. Što se modernizacije tiče spomenuo je da priprema novi poslovno-informatički sustav koji će isključiti ručni rad. Drži kako je opće poslovanje HRT-a pozitivno uz mnogo manje grešaka i propusta nego prije.

Veliko je pitanje, kaže, odnos između sadržaja javne i sadržaja komercijalne televizije. Javna televizija ima svoje obveze prema standardima Eurovizije i HRT ima sadržaja koji ispunjavaju te kriterije koje svakako treba zadržati, napomenuo je gospodin Galić. Što se tiče odvajanja radija od televizije rekao je da prikladnijim drži određenu povezanost radnim funkcijama te dvije ustanove čime bi one postale jeftinije. Budući rad HRT svrstao je potom u četiri točke. Kao prvo naveo je kako bi valjalo nastaviti i podržati dosadašnji trend političkog osamostaljenja HRT-a. Drugo je, kaže, nastaviti trend poslovne stabilnosti i modernizaciju cijelog sustava s neophodnim racionaliziranjem i

restrukturiranjem. Valjalo bi odnos radija i televizije urediti na načelu financijskog osamostaljenja i pravnog identiteta svake od ustanova te njihovog povezivanja u zajedničku radnu funkciju uz definiranje nadležnosti i odgovornosti, zaključio je ravnatelj HRT-a.

Zastupnici su tada, sukladno prijedlogu Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, većinom glasova (95 "za", 2 "protiv" i 5 "suzdržanih") donijeli zaključak kojim se prima na znanje Dopunsko izvješće o radu Upravnog vijeća Hrvatske radiotelevizije i Dopunsko izvješće o radu Vijeća Hrvatske radiotelevizije za razdoblje od siječnja do lipnja 2002.

godine te se obvezuju nadležna državna tijela (Državna revizija,

Državni inspektorat i nadležna ministarstva) da u roku od 60 dana izvrše nadzor nad zakonitošću rada, financijskog poslovanja i ostvarivanja radnih prava zaposlenih u Hrvatskoj radio-televiziji i o tome obavijeste Hrvatski sabor. Potom su, također većinom glasova, (96 "za", 4 "protiv" i 2 "suzdržana") donijeli zaključak, sukladno prijedlogu Kluba zastupnika SDP-a, da se obveže Vijeće HRT-a da do kraja godine Hrvatskom saboru dostavi izvješće o gledanosti HTV-a i slušanosti HR-a po programima i emisijama, prema podacima nezavisnih institucija.

J.R.; M.Ko; M.S.

IZVJEŠĆE O MIROVINSKIM TRŽIŠTIMA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Hrvatski sabor je većinom glasova (113 "za" i 2 "suzdržana") i bez rasprave prihvatio Izvješće o mirovinskim tržištima u Republici Hrvatskoj u 2002. godini.

Uvodnim izlaganjem ravnatelja Agencije za nadzor mirovinskih fondova i osiguranja **Dragana Kovačevića**, zastupnici su upoznati sa sadržajem Izvješća.

Izvješće se odnosi na prvih šest mjeseci 2001. godine kada je počela realizacija projekta mirovinske reforme. U Izvješću tako nisu vidljivi nikakvi posebni aspekti utjecaja novog mirovinskog sustava na financijska tržišta, nego su vidljive pripreme radnje i pravni aspekt da bi mirovinski sustav mogao zaživjeti. Donijeti su tako svi pravni akti, te je

obavljen najveći dio marketinških radnji.

Vlada Republike Hrvatske nije imala primjedaba na podneseno Izvješće.

Nitko od zastupnika nije se prijavio za raspravu pa je uslijedilo glasanje, s uvodno argumentiranim ishodom.

M.S.

IZVJEŠĆE HRVATSKIH AUTOCESTA D.O.O. O NAČINU TROŠENJA KREDITA ZA KOJA SU IZDANA DRŽAVNA JAMSTVA

Većinom glasova (110 "za" i 5 "suzdržanih") Hrvatski sabor je prihvatio Izvješće hrvatskih autocesta d.o.o. o načinu trošenja kredita za koja su izdana državna jamstva.

Riječ je o četiri kredita. To su krediti koje su Hrvatske autoceste sklopile s HVB Bank Croatia u iznosu od 32 milijuna i 500 tisuća EUR-a, Deutsche bank u iznosu od 150 milijuna EUR-a, Chase Manhattan u

iznosu od 288 milijuna, 712 tisuća i 647 EUR-a te KfW u iznosu od 110 milijuna EUR-a. Svi krediti će se koristiti sukcesivno, dok su vrijednosti kredita i dinamika trošenja usklađeni s donesenim planovima izgradnje autocesta. Sredstvima će se izgraditi sve magistralne autoceste u Hrvatskoj od Bregane, Zagreba, Zadra, Splita i Dubrovnika.

Odbor za financije i državni proračun predložio je da Sabor prihvati ovo Izvješće Hrvatskih autocesta d.o.o.

S Izvješćem se složila i **Vlada Republike Hrvatske.**

Nije bilo zainteresiranih za raspravu pa se pristupilo glasanju s uvodno naznačenim ishodom.

M.S.

Izbori - imenovanja - razrješenja

U okviru ove točke dnevnog reda Hrvatski je sabor donio više odluka. Najprije o prijedlogu kojeg je sukladno članku 102. Zakona o zdravstvenoj zaštiti podnijelo **Ministarstvo zdravstva** o razrješenju i imenovanju članova Nacionalnog zdravstvenog vijeća. Bez rasprave i većinom glasova (75 glasova "za", 27 "protiv" i tri "suzdržana") dužnosti članova Nacionalnoga zdravstvenog vijeća razriješeni su: prof. dr. sc. **Ivan Vodopija**, prof. dr. sc. **Vjekoslav Nanković**, prof. dr. sc. **Božidar Vrhovac**, prof. dr. sc. **Šime Mihatov**, doc. dr. sc. **Ante Bartolić**, doc. dr. sc. **Goran Dodig**, prof. dr. sc. **Krešimir Glavina**, prof. dr. sc. **Ante Budak**, i prof. dr. sc. **Jozo Šutalo**. A za članove Nacionalnoga zdravstvenog vijeća imenovani su: akademici **Dragan Dekaris** i **Zdenko Škrabalo**, prof. dr. sc. **Branimir Čvorščec**, prof. dr. sc. **Slobodan Lang**, prof. dr. sc. **Branko Bakula**, prof. dr. sc. **Mihajlo Virag**, prof. dr. sc. **Zapravo Ebling**, prof. dr. sc. **Miljenko Kapović** te mr. sc. **Mate Mihanović**, dr. med.

Sukladno članku 4. Zakona o tržištu vrijednosnih papira **Vlada RH** podnijela je Hrvatskome saboru prijedlog da se gosp. **Miljenka Fičora** imenuje za predsjednika Komisije za vrijednosne papire Republike Hrvatske što su zastupnici većinom glasova prihvatili.

U nastavku zastupnici su donijeli nekoliko odluka na prijedlog **Odbora za izbor, imenovanje i upravne poslove**. Prijedloge je obrazložio predsjednik Odbora dr.sc. **Vilim Herman**.

- Jednoglasno i bez rasprave zastupnica **Lucija Debeljuh (SDP)** izabrana je za člana Odbora za vanjsku politiku, a većinom glasova **Josip Pavković (SDP)** za člana Odbora za prostorno uređenje i zaštitu okoliša. Jednoglasnom odlukom zastupnica **Sonja Borovčak** izabrana je za člana Odbora za informiranje, informatizaciju i medije, kao i zastupnik **Boris Mahač** za člana Odbora za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu.

U nastavku dr.sc. **Vilim Herman** predložio je da se za članove Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina imenuje iz reda predstavnika vjerskih zajednica mr.sc. **Gordan Črpić**, tajnik Centra za promicanje socijalnog nauka Crkve Hrvatske biskupske konferencije i **Simo Rajić**, vanjski suradnik na pravnim poslovima Srpske pravoslavne crkve, iz reda predstavnika udruga za zaštitu ljudskih prava **Veljko Miljević**, član Izvršnog odbora Hrvatskog helsinškog odbora za ljudska prava, a iz reda predstavnika interesnih udruga žena **Sanja Sarnavka**, koor-dinatorica - Grupe za ženska ljudska prava B.a.B.e.

Na taj prijedlog reagirao je **Ante Beljo (HDZ)**. Misli kako bi svi članovi Odbora

trebali biti iz redova zastupnika. Do sada je bilo pravilo da se kod nekih spornih pitanja koja valja raspraviti radno tijelo Sabora pozove stručnjake izvana. U ovom slučaju, međutim, ove su osobe ravnopravni članovi u ovom Odboru. Iz životopisa ove trojice predloženih kandidata, tvrdi zastupnik **Beljo**, ne vidi se da su predstavnici nevladinih ili nestranačkih organizacija, a da je bio lustracijski zakon neki od njih, kaže, ne bi niti mogli biti članovi takvih odbora.

Reagirao je predsjednik Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina dr.sc. **Furio Radin (nezavisni)** konstatacijom da je Odbor ocijenio, da osim Katoličke crkve, koja ima pravo na jednog predstavnika, kao predstavnik svih drugih vjerskih zajednica bude iz reda Srpske pravoslavne crkve, dok za udruge za zaštitu ljudskih prava te žena bude predstavnik Hrvatskog helsinškog odbora za ljudska prava i predstavnice B.a.B.e. - Grupe za ženska ljudska prava. O svojim je zaključcima Odbor obavijestio spomenute institucije te ih pozvao da odrede svoje predstavnike čemu su se i odazvali, i na temelju dostavljenih imena utvrđen je ovaj Prijedlog odluke.

Glede Grupe za ženska ljudska prava B.a.B.e. zastupnik **Ante Beljo (HDZ)** kaže kako nije čuo da je ta udruga gradila zid od cigli na Selskoj cesti u Zagrebu. A za Hrvatski helsinški odbor za ljudska prava, kao i druge organizacije "drži da nisu nikakve udruge za ljudska prava u Hrvatskoj već da su postavljene od Soroša, djelomično financirane iz državnog proračuna RH, i na taj način sada direktno ulaze u sve pore hrvatskoga političkog života". Iz životopisa predloženih članova za Odbor vidi se da isti ne udovoljavaju kriterijima koji se traže i trebalo bi tražiti od predstavnika stranačkih i nevladinih udruga u Odboru, zaključio je **Beljo**.

Ivan Milas (HDZ) smatra kako predložene osobe nikako ne mogu biti punopravni članovi Odbora nego to mogu biti samo zastupnici Hrvatskoga sabora. U ponovnom istupu dr.sc. **Furio Radin (nezavisni)** istvrdio je da "se ovdje govori o nečemu što je inače izričito Poslovnikom Hrvatskoga sabora uređeno", i pozvao zastupnike da ne idu u ideološku raspravu nego ako što imaju kažu o predloženim osobama. Kod predlaganja kandidata za članove Odbora, a koji nisu zastupnici Hrvatskoga sabora, trebalo bi voditi računa o njihovom dosadašnjem profesionalnom i političkom djelovanju. Njihovo dosadašnje djelovanje, naime, može biti dokaz da je riječ o osobama koje su se dokazale u obrani ljudskih prava i prava nacionalnih manjina, a napose u vrijednosti demokratskog društva,

smatra **Drago Krpina (HDZ)**. Među predloženim imenima za imenovanje u ovaj Odbor nalazi se i ime gosp. **Sime Rajića** koji u svom životopisu ističe, među ostalim, da je "u partijskim organima u Savezu komunista (općinski i centralni komitet) proveo osam godina". Po riječima zastupnika **Krpine** nitko u Hrvatskoj i u svijetu ne treba dokazivati da je KP u Hrvatskoj odgovorna ne samo za gruba i drastična kršenja ljudskih prava nego i za bezbrojne zločine počinjen nad hrvatskim građanima u vrijeme strahovlade te totalitarne komunističke organizacije. Osim toga, Komunistička partija odgovorna je i za protjerivanje gotovo pola milijuna nacionalnih manjina (Nijemaca) iz bivše Jugoslavije nakon II. svjetskog rata, pa je zastupnik rekao da je cinično da se netko tko u životopisu ističe da je osam godina bio u organima Saveza komunista predlaže kao kandidat za člana Odbora. "Ako ništa drugo onda je detalj iz životopisa **Sime Rajića** da je pripadao Komunističkoj partiji koja je grubo i drastično kršila ljudska prava i prava nacionalnih manjina, razlog zbog kojeg mu ne može biti mjesto u Odboru za ljudska prava i prava nacionalnih manjina", zaključuje zastupnik **Krpina**. Prijedlog o imenovanju gosp. **Rajića** za člana Odbora smatra ciničnim i apsolutno neprihvatljivim.

Replicirao je mr.sc. **Ivo Škrabalo (LIBRA)** konstatacijom kako se u životopisu gosp. **Sime Rajića** također spominje da je bio potpredsjednik Sabora do 4. siječnja 1991. godine, dakle u vrijeme kada je stranka zastupnika **Krpine (HDZ)** imala više nego apsolutnu većinu u Saboru RH, i odlučivala o svim izborima i imenovanjima. Stoga se gosp. **Škrabalo** čudi da tu primjedu zastupnik **Krpina** nije tada dao, i dodaje još: "možda zato što je niz dužnosnika Hrvatske, od onih najviših pa nadalje imao u svojim životopisima upisan i određeni partijski staž". Partijski staž, misli ovaj zastupnik **LIBRE**, ne bi smio biti kriterij za osobu čije je imenovanje u Odbor predložila Srpska pravoslavna crkva kao svog vanjskog suradnika na pravnim poslovima. Naglašava također kako je gđa. **Sanja Sarnavka** vrlo istaknuta u osoba u ženskim udrugama i misli da je potpuno kvalificirana da bude imenovana u Odbor.

Replicirajući **Drago Krpina (HDZ)** podsjeća da je gosp. **Simo Rajić** svojedobno bio izabran za zastupnika Sabora i kao takav imao je pravo biti izabran na bilo koju dužnost u Hrvatskom saboru. Istina je također da je on tada bio izabran i zato da se pokaže jedna dobra volja kojom se htjelo pokazati javnosti (hrvatskoj i svjetskoj), a napose

Srbima u Hrvatskoj da nemaju nikakvog razloga za pobunu protiv hrvatske države i za sudjelovanje u agresiji na Hrvatsku za račun Slobodana Miloševića. Zastupnik Krpina drži da je tada izbor Sime Rajića na dužnost potpredsjednika Sabora bio potpuno opravdan, i da ta činjenica u tom smislu ni u čemu nije sporna. No, ovdje se radi o nečem drugom, odnosno o izboru vanjskih članova u jedno posebno radno tijelo Hrvatskoga sabora u čijoj su nadležnosti ljudska prava i prava nacionalnih manjina. Ponavlja da bi vanjski članovi tog Odbora morale biti osobe koje su dosadašnjim svojim životom, radom i djelovanjem pokazale da im je stalo do ljudskih prava i prava nacionalnih manjina, a iz životopisa gospodina Rajića ne vidi da je riječ o takvoj osobi i zbog toga će biti protiv tog imenovanja.

Uslijedila je replika dr.sc. **Furia Radina**. Za gospodina Radina potpuno je deplasirano povezivati ime gospodina Rajića sa 400 ili 500 tisuća Nijemaca koji su nakon Drugog svjetskog rata otišli iz bivše Jugoslavije. Podsjeća također da je gosp. Rajić rođen 1941. godine, te da je vanjski suradnik Srpske pravoslavne crkve, i dodaje kako misli da je sasvim deplasirano čak i uvredljivo za Pravoslavnu crkvu da provodi sada raspravu o tom čovjeku samo zato jer je bio član Saveza komunista. S obzirom na to koliko je bilo bivših članova Saveza komunista u HDZ-u vi uopće ne biste trebali biti u Saboru, zaključio je na kraju dr. Radin.

Odgovarajući na repliku zastupnik **Krpina (HDZ)** ustvrdio je da nema nikakvih predrasuda prema ljudima koji su bili članovi Komunističke partije te podsjeća da je HDZ svoj program temeljio na pomirbi i na prekidu ideoloških obračuna u Hrvatskoj. U tom pogledu, kaže, "za njega nije ništa sporno što je netko bitko član Saveza

komunista, ali ostaje činjenica da je ta partija, odnosno da su u ime te partije i njezine ideologije počinjeni beskrajni i bezbrojni zločini nad hrvatskim narodom". To što su članovi te partije, koji su do 1991. godine branili tu ideologiju zasjeli na važne dužnosti u Hrvatskoj nešto je sasvim drugo, poručuje zastupnik Krpina. Kada je riječ o zločinima drži kako nema razlike u komunističkoj i u ustaškoj ideologiji, odnosno fašističkoj, ali bi se, kaže, itekako moglo raspraviti tko je odgovorniji.

Glede pitanja (dvojbe) može li ili ne može gospodin Rajić kao bivši član Saveza komunista biti član Odbora, mr.sc. **Mato Arlović (SDP)** primijetio je da gospodin Rajić ovdje i nije predložen kao bivši ili sadašnji član bilo koje političke stranke. U ovom slučaju gosp. Rajića je predložila Srpska pravoslavna crkva i potpuno je jasno da takav prijedlog sukladno Ustavu i Poslovniku Hrvatskoga sabora ne samo da mogu dati vjerske zajednice nego su zastupnici dužni ga razmotriti i uvažiti. Možda su izneseni argumenti mogli važiti kod izbora potpredsjednika Sabora, ali u ovom slučaju ne mogu biti razlog zbog kojeg gosp. Rajić ne bi mogao biti imenovan za člana ovog Odbora, zaključio je gosp. Mato Arlović.

Na izlaganje zastupnika Krpine ispravak navoda imao je **Ivan Ninić (SDP)**. Ustvrdio je da je i sam bio član Saveza komunista, ali "mnogo manje godina nego mnogi zastupnici koji tu sjede" te dodao još "kako je dužnost gospode Pavletića, Šeksa i Luke Bebića da upozore svoga kolegu da oni nisu bili članovi zločinačke organizacije niti da je taj Savez komunista bio iole onakav kako zastupnik Krpina opetovano ponavlja".

Ivi Lončaru (nezavisni) poznato je, da su prije 1990. godine partija i crkva bile nešto nespojivo, i zato mu je, kaže, vrlo

kontradiktorno to što gosp. Rajića predlaže Srpska pravoslavna crkva. "Možda je gosp. Rajić trebao napisati u kojoj župi služi, i tada bih tamo otišao i poslušao neku njegovu misu i tek nakon toga mogao bih se kao član Odbora izjasniti o prijedlogu", zaključio je zastupnik Lončar.

Više nije bilo prijavljenih za raspravu pa je predsjednik **Tomčić** dao na glasovanje Prijedlog odluke Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove, ali se radi povrede Poslovnika javio zastupnik **Dražen Budiša (HSL)**. Predložio je da se o svakom kandidatu za člana Odbora glasuje odvojeno, a ne zajedno. Predsjednik **Tomčić** upozorio je na dosadašnju parlamentarnu praksu da se o svim kandidatima glasuje u paketu, ali je potom stavio prijedlog zastupnika Budiše na glasovanje. Zastupnici su se ipak odlučili za zajedničko glasovanje o predloženim kandidatima. Naime, za pojedinačno glasovanje o predloženim kandidatima za Odbor izjasnio se 41 zastupnik, njih 45 bilo je protiv, dok se 11 zastupnika suzdržalo. Nakon toga glasovalo se u paketu o prijedlogu Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove, a ishod je slijedeći - sa 60 glasova "za", 24 "protiv" i 14 "suzdržanih" donesena je Odluka u skladu s prijedlogom Odbora o imenovanju spomenutih članova Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina.

- Na kraju jednoglasno i bez rasprave **Ivica Crnić** razriješen je članstva u Odboru za pravosuđe iz reda javnih, znanstvenih i stručnih suradnika, a za članove Odbora iz tog reda imenovani su **Ranko Pelicarić**, predsjednik Hrvatske odvjetničke komore, i **Zdenko Haramija**, predsjednik Odvjetničkog zbora Zagreb.

J.Š.

izvješća
HRVATSKOGA
SABORA

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirjana Milić, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarltija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Božica Šolić

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: www.sabor.hr

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162

Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Hrvatskog sabora